

№ 212 *

RESPONSE

IN CAUSA FINA

OF THE

REPUBLIC OF THE UNITED STATES

OF AMERICA

IN THE

COURT OF THE UNITED STATES

OF THE DISTRICT OF COLUMBIA

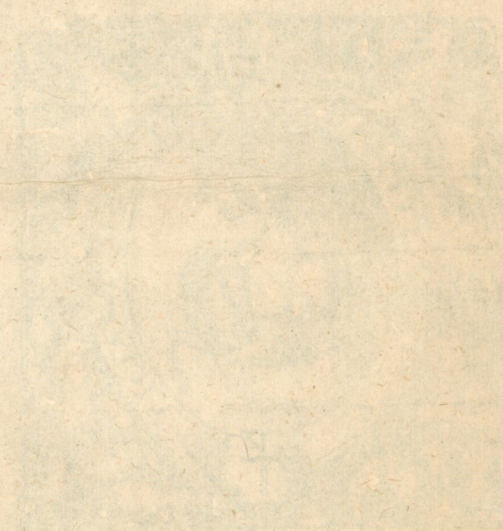
IN THE

CASE OF

THE

UNITED STATES

VS.

AND

IN

THE

CASE OF

RESPONSA IN CAUSA FINA- RIENSI REDDITA.

IACOBO-MENOCCHIO IURECONSULTO
AVCTORE NVPER EDITA.

QVAE IN HOC OPVSCVLO CONTINENTVR HAEC SVNT:

1. Responsum Sacri Consilij Diui Ferdinandi Imperatoris.
2. Motiua Venerandi Sacrique Collegij clarissimorum Iureconsultorum Papiæ.
3. Responsum Iacobi Menochij Iureconsulti in præcedentium motiuorum resolutione.
4. Responsum Sacri ac Venerandi consilij clarissimorum Iureconsultorum Papiæ.
5. Responsum Sacri ac Venerandi collegij clarissimorum Iureconsultorum Bononiæ.
6. Responsum Sacri ac Venerandi collegij clarissimorum Iureconsultorum Patauij.

Adiecta sunt Summaria, & Index Verborum & Rerum copiosus.

COLONIAE AGRIPPINAE,
APVD IOANNEM GYMNICVM.

SVB MONOCEROTE ANNO

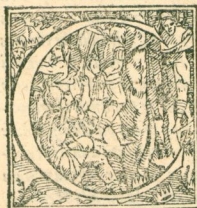
M. D. LXXXVII.

Cum gratia & Privilegio Cæsareæ Maiestatis.

ILLVSTRISSIMO ATQVE

EXCELLENTISSIMO IOAN. BAPTISTAE
LERCHARIO, GENVENSIUM DVCI
PRVDENTISSIMO,

IACOBVS MENOCHIVS
Iuriconsultus S. D.

CVM quinque abhinc ferme annis Casareum Papie docerem (Dux Illustriss.) Ferdinandus tunc Imperator Augustissimus summa animi benevolentia amplissimo Iureconsultorum illius ciuitatis collegio, in quo & ipse cooptatus tunc eram, literas dedit, quibus, qualis apud eum de Finarij Marchia inter excelsum istam tuam Genuensensem Repub. & Alphonsum Carretum Marchionem contentio esset, significabat, ac amanter & benevole illius ordinis (ad quem, tanquam ad Apollinis oraculum visus est conuolare) iudicium explorando, responsum sibi reddi, quo tam am demum controuersiam componeret, ac (vt par erat) penitus tolleret, postulabat: multus ac varius ea de re inter nos tunc fuit sermo, ipse vnus vocatus ego fui, qui ab aliorum sententia longè recedens pro tua ista Repub. sentirem, nec, vt ita sentirem, tua (si vera fateri mihi licet) aut alterius cuiusuis magna me mouit auctoritas, sed sola iusta ipsa ratio, quae passa est nunquam me ab ea opinione diuelli, & quanquā collegas illos meos, qui in maiorum quorundā sententiam tre nephas existimabant, iusta ratione, vt mecum sentirent, flectere minime potuerim (sic etenim interdum rationi praestat hominum auctoritas) nec meis immensis alioqui laboribus ac vigilis parum isti tua Reipub. tunc profuerim, non tamen animū abieci, quin, quae in Reipub. gratiam elaborauimus, multis per suasus rationibus, nunc (quando antea non satis commodè licuerit) edere, accepi siquidem ab amicis, tum praesertim à viro clarissimo integerrimoque, Iureconsulto Ioanne Baua, ac ab Octauiano d' Oria magni Erasmi filio, praesentissimo certè atque summa eruditionis viro (qui, vt hac edere, & amplitudini tuae dicarē asidue postularunt, ac flagitauerunt potius solam possessionis causam à Casare fuisse iudicatam, dominij adhuc litem illasam permanere, de qua quidem dominij concertatione, ac disputatione quid ipse senserim, doctissimorum quos apud te habes, & aliorum omnium, qui iuris prudentia asidue incumbunt, erit iudicium. Intelligent praeterea omnes, in quorum manus nostra haec lucubrations peruenierint Repub. istam, nec iniuria aduersus Marchionem illum contendere, nec inconsultè quidquam vel egisse, vel adhuc agere, intellegebam: quoque existimationi meae non satis fore consultum, si haec diutius suppresserem. Sciebam etenim non defuisse ac minime defuturos maleuolos multos, quorum est proprium aliorum fame inuidere, & in bonos debacchari, qui me maledictis figerent, ego verò, vt mea consultum sit existimationi, & detractorum calumnijs occurrerem, hac edere decreui, scio etenim bonos, qui omni lolligine seposita iudicabunt, me non maiorum meorum auctoritatem, vel parui fecisse, vel illa ratione contempsisse, sed in veri investigatione conatus omnes meos semper direxisse. Hac ergo sub amplissimo nomine tuo (Princeps Illustrissime) libenter ea ratione apparere volui, quod cum istius Reipub. Princeps & Moderator sis prudentissimus, tibi, non alteri, hac in Reipub. gratiam elaborata iure debeantur, tuum etenim est, non tam propriam, quam illius tueri ac augere gloriam, quod, vt probè facias, non solo maius robore, ingenij, fortitudine, sed consilij, prudentia, arteq; Imperatoria, quod facis semper, niti debes. quae si in vno omnium maximo, in te ipso spectanda, suscipiendaq; sunt. Nemo est certè qui ignoret, quam strenue, quamq; prudenter in isto amplissimo tuo Imperio summos, magistratu vltro tibi delato, gesseris, gerasq; nec est, qui sublimem illam tuam rerum omnium cognitionem, vsuq; & rationem Reipub. administranda non maxime suspiciat atque admiretur, cum verè ingenio Aristotelem, Themistoclem memoriam, Ciceronem eloquentia, Catonem constantia, Metellum patientia, ac demum eximia illa liberalitate & munificentia Titum illum liberalissimum Imperatorem superes, quod re ipsa, cum ad hoc dignitatis fastigium euectus fuissis, praestitisti. sic etenim tuam illam liberalitatem facultatum inopes omnes adhuc colunt, & praedicant. His verè factum est (Dux Illustrissime) vt vno ore fateantur omnes, te non Imperio auctum, sed per te maximam alioqui & sublimem Imperij maiestatem tantum recepis incrementi, quantum vel vnquam antea, quare iure suo vnuerfus iste tuus Genuensis populus mirum in modum sibi gaudere, ac tibi gratulari potest, quod in tanta temporum procella & calamitate, tanti Imperij munus demandatum tibi fuerit, quod cum in tam bene instituta, ac diligentissime administrata Repub. non successione, sed electione, in qua non ambitus, sed virtus, non amicorum studia, sed ante ad a. vita constantia, spectatur, ita vt is ad excelsum hunc locum euehatur, qui ceteros sapientia, virtute, ac sui ipsius moderatione superat, non immerito factum est, vt tu, qui his praestas, dignus sis omnium consensu iudicatus, cui sublimis hic gradus decerneretur. Tu enim ille es, qui summum hoc Imperium propria virtute ac generis nobilitate exornas, cum tanta sit nominis tui auctoritas & rerum gestarum magnitudo, vt abs te nihil, nisi illustre, excelsum, ac maximum sperari possit. de te omnia summa polliceri omnes ij verè possunt, qui, aut genius, aut maiores tuos, aut te ipsum sibi proposuerint. Scimus enim Lerchariorum familiam, inter omnes, quae in ista amplissima Ciuitate floruerunt, celebrem semper ac nobilissimam fuisse habitam, quin? iure creditur, vt antiquissima, vna cum nascenti ipsa vrbe fuisse, & ab Archadibus illis primis conditoribus, & Liguria incolis (si Dionysio credimus) originem duxisse, à quo nec agnomen ipsum familiae abhorret, quare iam publicorum documentorum fide constat, sexceris iam annis Lerchariorum familiam amplissimam & celebratissimam fuisse, ac ex ea verè omnibus temporibus plures omni virtutum genere illustres prodixisse, quam ex equo Troiano praestantissimi Duces, & licet omnes maiores tui (Dux potentissime) inter maximorum virorum splendorem, tum bello, tum pace tantopere claruerint, vt magno in angustiis rebus semper animo fuerint, in secundis verò modeste ac temperato, nihilq; vnquam praetermisserint, quod ad decus, quod ad gloriam pertineret, eorumque hac de causa omnium quidem seculorum posteritas inmemor non sit futura, tamen inter eos vnus emicuit Belmystus Lercharius ciuitatis Genuensis tunc Consul prudentissimus, ac totius exercitus in Pisanos Dux fortissimus, qui anno ducentesimo & quarto supra millesimum salutis humane

EPISTOLA DEDICATORIA.

Syracusanam ciuitatem validissimis Pisanorum copiis obsessam fortiter defendit, Genuensiumq, tandem Imperio adiecit. Huius virtutem & fortiter ac sapienter gesta emulatus Vgo Lercharius tercentis abhinc plus minusue annis, cum in bellicis rebus omnibus, tum praesertim in maritima ratione atque munere maximè excelleret, vno omnium consensu classis Dux & Praefectus declaratus calamitosi periculossissimq, illis temporibus, quibus Innocentius Quartus Pontifex Maximus Genuensis tuus apud Centumcellas (vt Pontificum Genuensiumq, testantur Annales) dum à Frederico huius nominis secundo Imperatore summa prosequeretur inimicitia & odio, obsidebatur, cuius etiam Frederici impietate maxima oppressus verè fuisse, nisi Vgo ipse cum nobilissima illa classe praeflo uisset, is summa fortitudine ac prudentia obsessum Pontificem liberauit, antiquae patriae ospitem restituit, ac tandem Frederico ipso validissime reluctante Lugdunum incolumem perduxit. Non dissimili gloria clarus ducentis quinquaginta abhinc annis exiitit Megolus Lercharius, qui summa animi magnitudine, ingentiq, fortitudine Trapezuntij Imperatoris audaciam repressit, ferunt enim illius Imperatoris Audicum quendam, impudentem certè, quanquam magni nominis virum, grauem nobilissimo Megolo iniuriam intulisse, quam vt forti manu, magnog, animo is vlcisceretur, vnà simul cum ceteris fortissimis Lerchariorum familia viris grauisimum bellum Imperatori, qui Aulici partes iniquè tuebatur, intulit, quo multis cladiibus affecto, ac penè prostrigato, iniuria auctorem sibi tradi, & ad perpetuam sui ac Genuensium nominis famam perillustre adificium strui, & multis ad Genuensium commodum priuilegijs decorari iussit. Longa nimis esset oratio nostra (Dux amplissime) si maiores tuos viros grauisimos, & praestantissimos, quorum in ista Repub. semper viuet auctoritas, prosequi constituissem. horum omnium virtus quanta fuerit, vt omnia breui complectar, vel vnus Pauli Lercharij patebit exemplo, qui centum sexaginta abhinc ferè annis classis maritimae praefectus fortissimus, simulq, prudentissimus apud Constantinopolim Catellanorum maximos alioqui ac validissimos conatus ita repressit, ac fegit, vt vnuerfam eorum classem fuderit, & onerarias naues captiuas duxerit. quaratione meruit, vt vnuerfi populi voce & consensu dignus iudicatus sit, cui marmore egregium facimus docto hoc elogio, (quod vna cum aliorum rebus gestis in ornatissimis tuis adibus depictum cernimus) sculptetur. Paulus Lercharius classis Genuensium Praefectus in Ionio mari furibundos Catellanorum impetus persegit. Subicebo hic viros illos toto terrarum orbe celebratissimos, qui longa serie pulchroq, ordine quadringentis abhinc annis per centum perpetuos annos consularem dignitatem & magistratum (vt istius ciuitatis annales testantur) quo vnuerfa ista Respub. administrabatur gesserunt. Sed quo vctus sum oratione (Dux Illustrissime) eo certè, ob maximam & iam tuorumq, gloriam, vt mei penè oblitus in viam, à qua digressus videor, vix reuerti valeam. Verum, vt tandem ad te redeam, satis intelligis, quibus sin adductus rationibus, vt meos hos conatus tibi dicarem, ac consecerarem, qui vtinam tales forent, quales meus alioqui in te propensus animus maximè exoptat. Tu tamen, tua illa Regia (cuius etiam non immeritò nomen fers) humanitate, beneuolentia, animiq, magnitudine, non rei tenuitatem, sed animum meum tibi, istiq, Reipub. addictissimum agnosce, & hilari animo, latèq, si onte labores hos nostros boni aequiq, consule, eog, tandem amore sone, quo reliquorum studijs fauere soles, quod si, vt spero praestabis, efficies, vt meus alioqui erga te, istamq, tuam Rempub. accensus animus magis ac magis accendatur, inflammeturq, vt omni studeat conatu, si villo vnquam tempore sese offeret occasio, de vobis semper benemereri, Vale, ex Montereuali Pedemontium Sexto Calend. Augusti.

SVMMA

- 1 Interdictum adipiscendo possessionis datur, ei qui ante nec naturaliter nec civiliter fuit in possessione.
- 2 Possessio per sequestrum amittitur.
- 3 Interdictum retinendo possessionis non conceditur ei, qui nec naturaliter nec civiliter possidet.
- 4 Remedium canonis reintegranda, 3. q. 1. plenissimum & pinguis remedium quous possessorio recuperanda.
- 5 Remedium c. reintegranda, 3. q. 1. datur contra possidentem cum titulo & bonafide.
- 6 Petens se restitui & reintegrari omni meliori modo dicitur intentasse remedium c. reintegranda, 3. q. 1.
- 7 Petitorium iudicium suspendi, & possessorium recuperanda proponi potest.
- 8 Remedium c. reintegranda, 3. q. 1. ita laicis pro rebus prophanis, ut clericis pro rebus ecclesiasticis conceditur.
- 9 Extensio fit in correctoris favore animae.
- 10 Communis opinio doctorum sequenda est.
- 11 Spolium notorium ubi proponitur, sollemnis processus non est necessarius.
- 12 Princeps solam veritatem cauillari, & ambagibus reiectu se qui debet.
- 13 Imperator de iure fundatam habet intentionem, ut in toto orbe iudicare possit.
- 14 Priuilegium concessio subiectionis arguit, cum subiectis tantum soleant concedi.
- 15 Genuam ciuitatem esse sub Imperio.
- 16 Actum sub praesentia iudicalem qui acceptat, nec aliquo modo contradicit, si suum perdit.
- 17 Imperialis ciuitas quaratione, & respectu dicatur.
- 18 Verba sophisticè intelligi non debent.
- 19 Stilus pro lege obseruatur.
- 20 Imperium merum an praescribi possit.
- 21 Imperij superioritas perdi & in aliud transferri non potest.
- 22 Productio iurium, & priuilegium minus integrè facta non prodest.
- 23 Clausula saluo iure Imperij, quid importet, & significet.
- 24 Cognitio rei feudalis ad dominum feudi spectat.
- 25 Index ordinarius is est, qui rei contenti iudex est.
- 26 Imperator in causa propria & suorum iudicare potest.
- 27 Princeps est iudex competens in controuersia priuilegiarum a se concessorum.
- 28 Marchiones de Carreto feudum ab Imperatore recognoscunt.
- 29 Feudum & Homagium Lignum quod.
- 30 Feudo Castri vel oppidi cum omnimoda iurisdictione concessio non transiit in concedentis potestas & iurisdictionem.
- 31 Iudex loci ubi vis facta est competens, est contra illum violentum occupatorem.
- 32 Subiectus dicitur, qui pati iudicium cogitur.
- 33 Inferior contra superiorem non cognoscit.
- 34 Priuilegia ita debent interpretari ne ab usum contineant.
- 35 Priuilegium in actionibus personalibus concessum, non impedit iudicium in realibus ratione rei sitae.
- 36 Iudicium ratione loci in quo commissum est vis exerceri potest etiam contra priuilegiatum.
- 37 Vniuersitas quando delinquere dicatur.
- 38 Finitary statutus & Marchia an intra fines Genuensium sit.
- 39 Argumentum ab extremis quomodo concludatur.
- 40 Priuilegia ita debent intelligi ne tertio praedificent.
- 41 Spoliatio vi compulsiua agenti dominij exceptio obijci an possit.
- 42 Agenti actione quod metus causa exceptio dominij obijci potest.
- 43 Spoliatus quous modo ante omnia restituendus est.
- 44 Extensio conceditur in odiosis, & correctorijs, ubi eadem militat ratio.
- 45 Possessionem metu amittenda sanitatis medico tradens an re omnia eam recuperat.
- 46 Distinctio quomodo spoliatio vi compulsiua agenti obijci possit dominij exceptio.
- 47 Ca. super hoc, de renuntia. declaratur.
- 48 l. ult. §. ult. ff. quod metus causa exponitur.
- 49 Reintegranda remedium possess. datur contra occupantem irrationabiliter etiam sine violentia.
- 50 Fautor praefertur in diuersis qualitatibus inter se concurrētib.
- 51 Expulsus dicitur, qui castro inclusus tormentorum vi cogitur inimicis dare.
- 52 Spoliatus castro vel oppido munito & forti an sit ante omnia restituendus.
- 53 Executio sententiae quae alias impediri non potest, impeditur cum alias sequi posset damnum irreparabile.
- 54 Appellatio ab interlocutoria recipitur cum alias ex ea inferri posset irreparabile detrimentum.
- 55 Iudici licet de facto resistere, cum alias ex suo facto damnum sequi posset irreparabile.
- 56 Paulus de Cast. l. 2. C. de edicto Diui Adu. tol. declaratur.
- 57 Iason consi. 38. lib. 3. declaratur.
- 58 C. literas de restit. spolia. declaratur.
- 59 Spoliatus castro forti & munito restituitur ante omnia cum ambo spoliator scilicet & spoliatus sub eodem Principe sunt.
- 60 Spoliatus castro forti restituitur ante omnia, cum praestat cautionem de restituendo illi si in petitorio succumbat.
- 61 Cautionis fragilitati submitendum non esse, quomodo intelligatur.
- 62 Spoliare licet aliquem castro forti, quando aliter non est succursum via iudiciaria.
- 63 Fautor spoliati odio spoliatoris antefertur.
- 64 Spoliatus sua causa & facto quomodo restituatur.
- 65 Tyrannus spoliatus quomodo restituatur.
- 66 Testes sine iudicis commissione examinati non probant.
- 67 Feudum quo ob delictum priuatur vasallus cui deferatur.
- 68 Feudo non priuatur ipso iure vasallus sed lata sententia saltem qua & deliquisse & feudum amisisse declaratur.
- 69 Spoliatus restituitur etiam contra possessorem, qui nullam vim adhibuit.
- 70 Remedium c. reintegranda, 3. q. 1. succurritur illi qui per negligentiam possessionem amisit.
- 71 Possessor facto sequatur possessionem perdit.
- 72 Remedium possessorium datur spoliato ut rei occupata possessionem consequatur.
- 73 Spoliatus restituitur ad damna & expensas.
- 74 Spoliatus an ante omnia restituatur cum notorie constat de dominio spoliatoris.
- 75 Exceptio iuris notorii an ceteris exclusis exclusae censeatur.
- 76 Appellatio a notoria iniquitate nunquam remota dicitur.
- 77 Circuitus inutilis euitandus est.
- 78 Spoliatus non restituitur ob animae periculum.
- 79 Mittitur in possessionem, qui in re potiora iura habet.
- 80 Spoliatio quando ex intervallo liceat sua manu amissam possessionem recuperare.
- 81 Incontinenti dicitur facta recuperatio quam primum commode occupari potuit.
- 82 Possessio quando obliuione amissa dicatur.
- 83 Possessorio recuperanda agenti regulariter dominij exceptio obijci potest.
- 84 Exceptio dominij notoria, non impedit spoliatum ante omnia restituui.
- 85 C. ult. cohab. cler. & mulie. exponitur & declaratur.
- 86 Notorium quod esse dicatur.
- 87 C. significasti, de diuortijs declaratur, & exponitur.
- 88 C. Constitutus, de filijs presbyt. declaratur, & exponitur.
- 89 l. duobus, §. qui iurauit ff. de iure iur. declaratur.
- 90 C. ad decimas, de rest. spol. in 6. declaratur.

- 91 Calumnies evidentes exceptio, non impedit spoliatum ante omnia restitui.
- 92 C. i. de restit. spolia. exponitur & declaratur.
- 93 Negligentia illius adscribendum est, qui potuit via indicari eam consequi, nec consecutus est.
- 94 Parisius consi. 24. lib. 1. declaratur.
- 95 Ruinus consi. 42. lib. 4. declaratur.
- 96 Genua Ciuitas, quo iure directum dominium in Marchionatu Finarij sit consecuta.
- 97 Instrumenta transumpta quomodo fidem faciant.
- 98 Otto secundus Imperator, quomodo Marchias Aleramo Saxonio donauerit.
- 99 Ignorantia non praesumitur.
- 100 Dominium directum in re feudali, quomodo prescriptione acquiratur.
- 101 Bona allodialia & libera à superiore in feudum possunt recognosci.
- 102 Posterior a derogant prioribus.
- 103 Compromissum de re feudali non valet.
- 104 Dux Sabaudia compromisit in Regem Francia de rebus Imperio sibi positis.
- 105 Genua Ciuitas sub Rege Gallorū à Bucualdo Gubernatur.
- 106 Tyi annidū tempore facta, praesumuntur facta metu.
- 107 Interpretatio illa sumitur, qua effugiatur delictum.
- 108 Coniectura in factis antiquis probationem facit.
- 109 Coniectura illa praevalet quibus actus iustinetur.
- 110 Subreptio, & obreptio in re scriptis non praesumitur.
- 111 Subreptio, & obreptio ab allegante probanda est.
- 112 Clausula ex certa scientia & motu proprio, obreptionem & subreptionem impediunt.
- 113 Instrumenta transumpta quomodo probent.
- 114 Prescriptio contra Imperatorem feudi dominum nulla esse potest.
- 115 Prescriptio etiam longissimi temporis in feudo non currit.
- 116 Feudorum causae, non regulariter secundum dispositionem iuris communis.
- 117 Prescriptio in feudo non minor centesima currit.
- 118 Sententia in iudicio praestat titulum praescribendi.
- 119 Instrumenta antiqua etiam inter alios facta probant.
- 120 Titulus pro suo praestat iustam causam praescribendi.
- 121 Bona fides praesumitur etiam ex titulo putatiuo.
- 122 Principis assertioni credendum est, etiam contra tertium.
- 123 Possessio probatur ex perceptione pensionis.
- 124 Possessionis continuatio quomodo probetur.
- 125 Carretorum familia in Italia ampla & diffusa.
- 126 Malafides auctoribus quomodo successori praescribere volenti, obstat.
- 127 Malafides quid sit.
- 128 Dominium non transit mediante sententia, praesertim arbitramentali.
- 129 Vassallus alienando feudum, directum dominium non tollit.
- 130 Iure proprio sine causa, quis non priuatur.
- 131 Malafides antecessoris non nocet successori in sola dignitate succedenti.
- 132 Visfructuario & Domino conceditur vna simul remedium, si quis in tantam, C. vnde vi, contra. violentium possessionis occupatorem.
- 133 Dominium ex praescrip. 30. annorum acquiritur.
- 134 Prescriptio non potest tolli ex priuilegio, nisi adsit clausula, Non obstanti. vel ex certa scientia, vel potestatis plenitudo.
- 135 Prescriptio ex constitutione, l. Bene à Zenone. C. de quadrienna. praescribitur, qui ab Imperatore causam habuit.
- 136 Priuilegio vti quis non potest contra concedentem.
- 137 Citandus amplius non est, qui semel respondit se nolle ad iudicium venire.
- 138 Absentis partes supplet iudex.
- 139 Notorium dicitur, quod constat per confessionem.
- 140 Annus declaratur ex actibus subsequenteribus.

- 141 Probatio nulla admittitur contra propriam confessionem.
- 142 Probatio, quae nihil releuat non admittitur.
- 143 Spoliatus recuperandae agens, quae probare teneatur.
- 144 Probationes exactae non requiruntur in iudicio possessorio recuperandae.
- 145 Spoliatus restitui debet etiam ad fructus, damna expensas & similia.

Responsum primum, quod nomine sacri consilij Ferdinandi imperatoris sacratissimi, Venerando ticinensi collegio praesentatum fuit, cum ab eo votum expostularetur super controuersia excellae Genuensium reip.
& Illustrissimi Alphonsi Carreti Finarij Marchionis.

CVM lis, quae coram sacra Caesarea Maiestate inter Illustrē Dominum Alphonsum de Carreto Marchionem Finarij ex vna: & Magnificum D. Octavianum de Nigro tanquam Procuratorem excellae Reipublicae Genuae, ex altera parte vertitur eo deducta sit, vt per praefatum Marchionem Finarij suae Caesareae Maiestatis sententiam instanter efflagitantem in causa conclusum fuerit, Procurator vero praedictae Reipublicae atque adeo ipsa Res publica per literas viij. calend. Ianuarij, anni 1558. sacrae Caesareae Maiestatis iudicium effugere conata, causam ad suos iudices Genuenses remitti petierit. Caesarea autem Maiestas se Iudicem competentem declarauerit, atque ea ratione interpositam per praefatum Procuratorem ad summum Pootificem appellationem planè refutaerit. Queritur, quae nunc sint partes suae Caesareae Maiestatis, qualis in negotio ferenda sententia, & quod omnino sacra Caesarea Maiestati in administranda aequa iustitia sit agendum.

Visis itaque omnibus actis & actitatibus maxime verò, ijs, quae post decretum sacrae Caesareae Maiestatis die. 21. Nouembris anni proximè elapsi partibus publicatum iudicialiter dicta producta, & reproducta sunt, plurima videtur esse consideranda.

Primo quidem considerandum quod Marchio Finarij post decretum illud, quod tentatis iam aliquoties amicabilibus compositionibus, vtrique parti facta copia in iure procedendi & proponendi, quidquid cuilibet earum videatur necessarium, proposuerit scripturam in qua refert qualiter commune Genuae in mense Iunij anni. 1558. praecedente generali consilio, leuato vexillo communitalis adunato numero armatorum, cum bellicis tormentis eiecerint ipsum dominum & titulatorem possessorem & vassallū Imperij suo Marchionatu Finarij inuadendo omnes villas, quarum plures ad Marchionatum pertinent, expellendo omnes agentes ipsius Marchionis per praedictos, homines addunatos depredando & diripiendo bona mobilia ipsius Marchionis, etiam eius Castrum occupando simul cum fortalicio Bithinguali, quod est pars custodia ipsius castrī, vt habetur in scriptura reproducta incipiente, Marchio Finarij non est expertus, ita vt coactus fuerit se cum aliquibus ex suis retrahere in fortalitium seu castrum, in quo passus est per quatuor menses obidionem, intra quod tempus per quindecim dies viginti quatuor Bombardis sunt quassati muri, vsque quo quarto nouembris eiusdem anni, etiam castrum, vna cum suis exire coactus est, vigore quorundam patetorum, quae ipse per procuratorem extra ciuitatem Genuae iniuit, & quamuis altera pars Marchionatus vigore patetorum detineatur per Andream Auream, alteram tamen ipsi detineant Genuenses, etiam contra pacta conuenta, Petens primo rescindi illa pacta violenta, & meticulousa, deinde omni meliori modo, iure, via, forma quibus fieri potest se plenarie reintegrari ad possessionem sui Marchionatus, prout de facto fuerat spoliatus. Et sibi in hoc notorio spolio summarie de facto omni processu semoto iustitiam administrari.

Ex quibus concluditur intetatum esse remedium possessorium recuperandae possessionis, cum enim Marchio totum statum finarij vna cum Castro Gouonij & Castro Franco,

Franco, ac pertinentijs eorum, vt etiam aduersarij fatentur, antea possederit, non potest agere aliquo adipsam remedium possessionis, nam illa ijs tantummodo competunt, qui ante, nec naturaliter nec ciuilitate possiderunt, l. 2. §. Hec autem interdicta, ff. de interdictis, ibi, quæ competunt his qui ante non sunt nati possessionem. Cum verò Marchio Finarij fuerit in illis ad Marchionatum pertinentibus eiectus, & aliqua pars earum ab ipsis Genuensibus eicientibus possideatur, reliqua autem penes sequestrum deposita sint, apparet ipsum Marchionem, nec naturaliter nec ciuilitate possidere, nam de parte à Genuensibus possessa non est dubium, l. clam possidere, §. qui ad nundinas, ff. de acquirend. posses. vbi glo. Bart. & ceteri, quod verò pars quæ in sequestro datur, amplius non possideatur, ex tex. l. licet, §. rei. ff. de positi. ibi enim agitur ea dispositione, vt neurius interim possessionis tempus procedat, Saly. in l. vnica, l. quæst. C. de prohi. sequest. pecun. Ideo quæ cum nec naturaliter, nec ciuilitate amplius possideat, tñ etiam potest agere remedium retinendæ, l. 1. §. interdictum autem, ff. vt possidetis, l. si duo, §. creditores, ff. eodem. Alex. in consil. 333. incip. ponderatis his, num. 8. in 6. volum. Corn. in consil. 280. incipit licet laboriosa, num. 1. in 4. volum. Quare dicitur quod egerit possessorio recuperandæ, sicut non in alio remedio agere potuit, & quidem dicitur egisse remedium canonis reintegranda. 3. quæstione 7. quod facere potuit, quomodo cumque illi ablata fuit possessio, cum tñ plenissimum sit illud remedium, & cum omnibus alijs remedijs concurrat, vt dicit Lanfranc. de Orian. in Rub. de causa posses. & propriet. colum. 3. in 3. conclusione. Alexand. in consil. 91. incip. in causa & lite, colum. fin. in volum. 5. nam quamuis alicui sit per vim ablata possessio, ei quæ competat interdictum vnde vi, potest tamen talis agere hoc remedium, Abb. & alij in c. cum ad sedem, c. sepe, de restitut. spoliat. Socin. in l. rem quæ nobis, l. quæstio. princip. ff. de acquirend. posses. quamuis etiam is, contra quem agitur, nullam vim fecisset, tamen ex remedio contra rem agi potest, cum etiam tñ contra bonæ fidei possessorum competat, ita vt se Genuenses non possint defendere, quasi possideant ex titulo cuiusdam laudi, de quo infra, l. 1. tenet Innocent. & communiter canonistæ, vt ibi dicit Francisc. Ripa, c. sepe, de restitut. spoliat. Doct. in c. cum ad sedem, vbi hoc dicit Abb. extrà, eodem: & illam tenet ac communem etiam dicit Alexand. in consil. 91. incip. in causa & lite, in fin. in 5. volum. Modern. in l. rem quæ nobis, ff. de acquir. posses. Socin. in consil. 89. incip. in causa agitata, in fin. in 1. volum. Decius in consil. 57. incip. pro tenui facultate mea, num. 5. in 1. parte, Alexand. in consil. 180. incipiente viso & oportune discussio, num. 12. lib. 5. & probatur per generalitatem tex. in c. 3. quæst. 1. vbi dicit reintegranda omnia & restituenda quæ à quibusque detinentur, & sic per illam vniuersalem locutionem videntur etiam inclusi possidentes cum titulo & bona fide, ad idem est text. in c. cum ecclesiæ, 3. quæst. 2. vbi pariter habetur talis vniuersalis dispositio, qui enim sic vniuersaliter loquitur, nihil excludit, c. solita, in fin. de maio. & obed. cum non possit obijci exceptio dominij, vt infra deducetur, longè minus titulus, vel bona fide obijci poterit, vt sic argumentatur Decius in consil. 57. numer. 6. qui ad hoc plura alia addit.

Quid autem egerit Marchio remedio illius canonis, habetur in scriptura per Marchionem reproducta, quæ incipit, Marchio Finarij non est expertus vno: satis etiam ex ipso libello apparet ipsum egisse illo remedio, cum generaliter petierit, tñ se restitui & reintegrari, & iustitiam sibi administrari, omni pleniori modo & forma, petens etiam per Cæsar. Maiestatem omnia suppleri, quæ in iure consistunt, vt habetur in scriptura reproducta, quæ incipit (arbitrari potuit) per quam clausula dicitur, per eum qui à sua cecidit possessione, intentatum remedium prædictum canonis reintegranda, ita expresse consuluit Dec. in consil. 302. incip. & pro tenui facultate, num. 22. secunda parte, Alex. in consil. 56. incip. viso processu inter Magistratum, nu. 3. in 2. vol. & in consil. 6. incip. circa præmissum, l. dubio, 3. volu. Corn. in consil. 18. incip. visa petitione producta, num. 2. 10. vol. 1. Nec dici potest, vt perperam Genuenses volunt, Marchionem etiam petitorium cumulasse, cum se dominum

allegauerit, nam licuit hoc ei facere ad colorandum possessorium, maxime, cum expresse dicat se nolle experiri, petitorio, nec aliquo remedio altiore indaginem requirere, vnde in claris non est opus coniecturis, l. continuus, §. cum ita, ff. de verb. oblig.

Imò si etiam egisset petitorio, tñ posset ab illo desistere & eo suspenso in solo possessorio procedere, l. cum fundum, §. fin. ff. de vi & vi arm. c. pastoralis, de causa possessionis & propr. dum ibi dicitur, possessio quidem videtur, quod de recuperanda possessione proponitur, antequam conclusum sit in proprietatis iudicio primitus instituto, agi potest ab eo, qui non cepit vindicare, & ibi late scribunt Doctores.

Quod quidem remedium dicitur Marchioni competere, & si tñ laicus sit, & pro re prophana agat, cum etiam pro rebus laicorum & in foro seculari competat, vt voluit Bartol. in l. si coloni, C. de agricol. & censu, lib. 12. Bart. Ange. Roman. & Anton. in l. rem quæ nobis, ff. de acquirend. possessione, Angel. in consil. 157. incip. in prædicta quæstione vertente. Alexan. in consil. 5. incip. circa præmissa, num. 4. in 3. vol. qui dicit se penumerò, se id vidisse feruare, & de hoc dicit esse communem Doctorum opinionem, secundum quam omnino iudicandum sit per Franciscum Ripam in Repe. capituli se penumerò, qui dicit esse communem opinionem, quam etiam tenet & communem dicit Soc. in consil. 266. incip. in causa quæ vertit, & c. nu. 18. in 3. vol. & probatur, quia dispositio illius canonis videtur inducta ratione corrigendi peccatum spoliacionis, quæ ratio etiam in rebus laicorum locum habet, ita vt etiam in tñ correctoris fiat extensio fauore animæ, secundum Bart. in auth. sacramenta puberum, C. si aduersus vendit. Abb. in c. ex tempore, extrà, qui filij sint legitimi, & quia canon ille fundatur in peccato, sequitur, quod etiam seruandus sit in foro ciuili, c. 1. de no. op. nuntia. vbi Doct.

Nec obstat, quod aliqui Doctores velint contrariū, vt habetur per Corn. eum in consil. 23. incip. viso puncto formato in fin. 1. vol. & in consil. 282. incip. viso dicto puncto, nu. 7. cum sequenti, in 3. vol. Soc. in consil. 18. incip. prosequendo, nu. 32. in 1. volum.

Nam cum in hac sententia sint Doctores communiter tñ ea potius quam paucorum contraria opinio est in iudicando attendenda, Doctores in c. ne initaris, extrà de constit. nec quicquam refert, quod verba illius canonis non verificantur in laicis, cum satis sit rationi conuenire, l. à Titio, ff. de verb. oblig.

Rectè etiam petijt Marchio in negotio proposito summarium institui processum, cum ipse adducat factum tñ totij spoliij, in quibus terminis processus aliquis solennis non instituitur, vt habetur per Abb. in c. quia clerici, de iure patronatus, & maxime cum agatur coram supremo iudice, qui non tenetur obseruare ordinem iudicarium, Bal. in c. 1. si de inuestitura inter dom. & vassallos oriatur, idem in l. rescripta, C. de precibus Imp. off. Innoc. in c. in causis, extrà, de re iudicata, qui etiam non astringitur allegatis & productis per partes, sed conscientiam suam sequi potest, vt habetur in l. 1. C. vt quæ desunt aduocatis partium.

Nam vbi tñ Princeps scit veritatem, non debet ire per ambages, vt dicit Bald. in c. 2. de no. form. fid. ita vt nulla subtilitas iuris faciat processum coram ipso agitaro nullū vel inutilem, vt habentur hæc latius per Matth. de Afflictis, in §. fin. in titulo de pac. iur. firm. Dec. in consil. 487. incip. viso puncto & dubijs, num. 5. in 4. parte. Restaur. Castal. in tract. de Imperat. quæst. 110. 18. casu reseruato, vbi ad hoc plura allegat.

Secundò in præsentī negotio cōsiderandum est, quod causa hæc possessorij intentata contra Rem. Genuensem ratione status Finarij, quo eiectus est Marchio, non tantum pro parte dimidia eius status, verum pro eo toto pertineat ad S. Cæs. maiestatis cognitionem, non obstantibus exceptionibus Reip. ex quibus putat causam ad suos iudices Genuenses remittendam.

In primis enim quamuis Genuenses videantur se vel le à superioritate & Imperio maiestatis Cæsareæ eximere (id quod fortè antehac nunquam factum est) tamen constat, quod tñ Imperator quoad iurisdictionem suam fundatam habet intentionem in loco, Doctores in procemio

allegati compromissi & subsequente sententia arbitralis in Marchionis vis successisse, sequitur quod eodē iure quo ipsi Marchiones vti debuerunt, l. qui in ius, ff. de reg. iur. ca. is qui in ius eodem tit. & sic quemadmodum Marchiones tamquam subditi Imperij tenebantur superioritatem imperij agnoscere, ita, & iam Genueſes ſaltem in hac qualitate tanquam ſucceſſores Marchionum agnoscere tenebantur.

29 Sexto conſtat ex omnibus inneſtituris, quod Marchiones de Carreto antiquis Imperatoribus præſtiterunt Homagium Ligium, dicitur enim Homagium Ligium illud quod præſtatur Imperatori vel regi nullius alterius performance fidelitate reſeruata. Iacob. de Sancto Georgio in tractatu de Homagijs, nu. 3. vbi allegat etiam alios, ſed quando vaſallus præſtiterit Homagium Ligium alicui domino, tunc omnia illius bona ſunt ſub iuriſdictione illius domini, ita per Iacob. in loco iam allegato, num. 7. verſic. quartus caſus ergo, & iam totus ſtatus Finarij dato quod centies deinde ad Genueſes tranſuiſſet, iuriſdictionem tamen Imperatoris tenetur agnoscere, quia reſtranſit cum cauſa ſua: duplici itaque nomine hæc ad cognitionem Imperatoris pertinet, quia violentiæ cauſa tractatur vel vbi poſſeſſio eſt ſita, vel eſt cum vbi violentia eſt illata. l. vnica. C. vbi de poſſeſſ.

30 Septimo conſeſſo etiam quod ſtatus ille Finarij per ipſos de Carreto nunquam fuiſſet ab ipſo in feudo recognitus ſed ſemper poſſeſſus tanquam alodialis eſt liber ex dōtione Ottonis facta cuidam Aledramo, nihilominus tamē dicitur Imperatorem eſſe iudicem huius cauſæ cum dicitur ſic facta in ipſo ſtatu Finarij cuius loco ſuprema iuriſdictione pertinet ad Imperium quomodocunque ſtatus ille fuit ab Imperatore Ottone donatus ipſi Aledramo. Nam etiam ſi Imperator tunc alicui concedat omnimodam ſupremam iuriſdictionem de aliquo caſtro, terra, vel diſtrictu, ſemper tamen penes ſe dicitur retinuiſſe maiorem iuriſdictionem & poteſtatem, ita videtur probare tex. in c. dudū de præbend. in ſexto, ibi penes nos tamen nihilominus remanſit maior. tex. in c. quamuis ſecundo, & ibi gloſſ. in verbo conſeramus, eodem titulo, in 6. Bald. in c. quis dicitur dux & Marchio, & habetur per Matthe. de Afflict. in §. ad hæc de pac. iure firm. qui ad hoc plura allegat per Reſtaur. Caſtal. in tract. de Imper. nu. 110. quæſt. 330. caſu, allegat Calde. in conſil. 3. ſub tit. de præbend. & quod ita etiam ſit determinatum in Rota Romana in quæſt. quæ erat inter Ducem Mediolani, & Dominum de Corrigio, & ita etiam voluit Franciſ. Cur. Sen. in conſil. 64. incip. ſerioſa narratione in 5. column. num. 7. & per Alb. Bru. in conſil. 47. incip. viſis dubijs ad me tranſmiſſis, num. 5. & hoc maxime in propoſito, quia dicitur in illa donatione quod loca donata erant Regni Italici, & quod donabat tanquam Rex Italicus hoc eſt Imperator.

Nec obſtat quod ibi nulla ſit facta reſeruatio expreſſa cum ex priuilegio imperiali hoc ſibi ſit tacite reſeruatum vt dictum eſt nec ſolebat olim apponi clauſula ſaluo iure imperij, ſicut hodie plerumque apponitur vt expreſſe in terminis noſtris conſiderat Reſtaur. Caſtal. in loco præallegato.

31 Cum ergo imperator ſit iudex eius loci vbi per Remp. viſa facta fuit, dicitur quod ipſa Reſp. ſortita ſit forum ibi, l. vnica. C. vbi de poſſ. agi oportet, ibi. vbi autem viſa facta dicitur loci iudicem conuenit iudicare. ſicut & ratione de liciti eo in loco conuenire poſſet, l. 1. & in auth. quā in prouincia. C. vbi de crim. agi oportet. Et ſic ſua Cæſarea Maieſtas iudex ordinarius loci, & cauſæ ſue ſtatum illum vt feudalem, ſue vt alodialem iudicemus.

Nec obſtat priuilegium Federici Imperatoris productū per Genueſes in ſcriptura incipiente Mag. d. Octavianus de Nigro. Quia primo dicitur illud non fuiſſe integrè exhibitum, nec in aliqua forma authentica.

32 Secundo in loco generali priuilegio non videntur comprehenſæ cauſæ quæ ad ipſum Imperatorem pertinent, ſicut in propoſito cauſa ipſius Imperatoris, & de ſuorum iniuria agitur. Eſſet enim longè abſurdiſſimum ſi diceretur vigore ipſius priuilegij Imperatorem ſe & ſuos Genueſibus iudicibus longè inferioribus ſubiicere, & ſubiectus enim dicitur, qui cogitur pari iudicio, & ſuperior iſt qui

iudicat, c. licet, in fin. de elect. Anto. de Roſſell. in tract. de poteſtate Impera. §. abunde, qui eſt finalis, nu. 21. cum tamē in dubio quidquid Imperator alicui conceſſit ſemper ſe eximere dicatur, vt habetur in cap. quiſquis, il. 2. de præbend. in ſexto, & eſſet contra omnem rationem ſi iudices Genueſes iudicarent de bonis & vaſallis Imperij, cum tamen inferior contra ſuperiorem ſententiam ferre non poſſit, l. nam Magiſtratus, ff. de arb. c. cum inferior, de maio. & obedi. ſit ergo, quod Genueſes tale habeant priuilegium quo ad alios caſus, tamen noſter non poteſt dici in eo comprehenſus per rationem iam adductam. Nam tunc priuilegium, quantumcunque generale ita venit interpretandum ne ſequatur abſurdum l. ſcire oportet. §. aliud ff. de excuſ. tut. l. nam abſurdum ff. de bon. lib. Corne. in conſil. 123. incip. licet breue ſit thema in princip. 3. volum. cum tamen expreſſe abſurdum dicatur ſi ſuperior inferiori ſubiiciatur, d. ca. cum inferior, ibi & ſatis abſonum videatur.

Et cum veriſimiliter Princeps noluiſſet ſe & ſuos vaſallos ſubiicere iudicibus Genueſibus, ſequitur quod ad illum caſum priuilegium quantumcunque generale reſceſſum ſe non extendit. l. obligatione generali, ff. de pigno. c. 2. de officio vicarij, in ſexto, Corne. in conſil. 346. incip. in hac conſultatione, nu. 4. in 1. vol.

33 Tercio dicitur, quod illud tamen priuilegium procedat, in actionibus perſonalibus ſimplicibus, non in caſu, quo quis ratione rei de qua agitur fortitur forum in alio loco ſue actio ſit realis ſue ſit actio perſonalis in rem ſcripta, nam tunc non obſtante priuilegio fori cogitur quis reſpondere coram iudice illius rei, c. ſanè, c. fin. de foro competent. l. ſi prædium. C. de prædijs minorum, probat & c. expreſſum & in ſpecie in c. 1. extra, de priu. in ſexto, per Mar. Soc. in d. ca. ſanè, in ſeptima declaratione: cum igitur agatur in propoſito de vi in re facta intèrto remedio poſſeſſorio ad re recuperandam, quæ remedia dicuntur perſonalia in rem ſcripta, l. 1. in ſi. ff. de interditijs, ſequitur quod Genueſes non obſtante priuilegio cogantur reſpondere coram iudice loci, in quo viſa facta fuit, qui eſt ipſe Imperator vt ſuperius dictum fuit, & ita in ſpecie habetur per Mar. Soc. in d. ca. ſanè in d. declaratione allegat iſt tex. in ſup. dict. l. 1. C. vbi de poſſ. ag. op.

34 Quarto dicitur, quod non obſtante quo fori priuilegio ſaltem t ratione loci, in quo commiſſum eſt delictum poterit conueniri coram. S. Maie. Cæſ. c. poſtulaſſe & ibi Per. de Anch. in quarta quæſtione principali, extra, de foro cōpetenti vt eum reſert Maria. Soc. ibi in nona quæſtione, & probatur expreſſim in d. c. 1. extra de priu. in ſexto, Bar. in l. Beneficium, num. 5. ff. de conſtit. princip. cum enim ipſa Reſp. in literis ad S. Maieſtatem tertio idus Decembris, anno 1558. daret in prima informatione per ſuos oratores Auguſtæ oblatæ, quæ incipit Genna Ciuitas fateatur, quod cōuocatis omnibus ordinibus habita matura deliberatione decreuit bellum contra Alphoſum eſſe gerendum, vtiq; recto dicitur quantumcunque ei negotio ineſt delictum, totum illud delictum à Rep. commiſſum in loco quo ſpoliarus eſt ipſe Marchio & eiectus: Nā ſi per Remp. aliquid fuit, facta congregatione & præcedente deliberatione tunc dicitur ipſa Reſp. t. & vniuerſitas delinquere l. metum. §. animaduertendum, & ibi gloſſ. in verbo, collegium, ff. quod metus cauſa, l. aliud, §. offeritur, ff. de regulis iuris. Iatè per Bartolum pulchrè diſtinguentem in l. aut facta, §. nonnunquam, ff. quod vi aut clam, Fel. in c. cum omnes, nu. 25. extra de conſtitu. per Nicol. Boer. in Tract. de ſeditioſis multa q. num. 7. & ſequenti, & ſic Reſpubl. poterat ſaltem ratione delicti commiſſi conueniri coram iudice eius loci vbi commiſſum eſt.

35 Nec dicatur t. ſtatum Finarij eſſe intra limites Genueſis iuriſdictionis cum ſit intra Corium & Monachum, quæ loca Imper. Maximilianus declarauerit in ſuo priuilegio eſſet terminos iuriſdictionis pertinentis ad Ciuitatem Genueſem, Nam primo dicitur illud priuilegium non fuiſſe exhibitum & conſequenter.

36 Secundo dicitur, quod illud poſſit procedere quoad bona ab ipſa Rep. quiete poſſeſſa. Nam quo ad illa, videtur. Genueſibus confirmari ſuam iuriſdictionem, non aut præſumitur iuriſd. aliquam Genueſibus conceſſ. quæ iam alijs cōpetebat nec in bonis ab illis poſſeſſis: ſicut ergo Ge-
nue.

nue. non prætendunt aliquam se habere iurisdictionem in alijs feudis Imperij sitis intra illum districtum & extrema illa Corui & Monachi enumeratis per Marchionem in scriptura sua num. 18. quæ inc. in iudicio intentato &c. ita nec in hoc feudo imperij aliquam possunt arrogare iurisdictionem, cum t argumentum ab extremis non necessa-
 39 rio, sed tantum præsumptiuè concludat, ideoque data instantia corrui fundamentum, & ita loquitur. Bar. in l. Cel sus. ff. de vsu. Abb. in ca. accedentibus, nu. 6. de priuil. Cū-
 40 que t priuilegia semper sint intelligenda ne cui tertio con feratur præiudicium maximè ei de quo nulla facta est mē-
 tio expressa. l. 2. §. merito. §. si quid à Principe. ff. ne quid in loco public. c. ex tuarum de autho. & vsu pallij cum pluri-
 bus quæ studio breuitatis omittuntur, & si exhiberet ipsum priuilegium. Maximil. tunc constaret quo motu illud ema-
 nasset nec dubitandum quin secundum stilum recentiorè appo-
 sita fuerit clausula, saluo ex quo casu ipsi Genuensibus penitus inutile esset priuilegium quo ad ea loca, quæ ab alijs possidentur. Nam si vnquam generi per speciem derogetur, illud in priuilegijs maximè locum habebit, cū
 alijs Priuilegium strictissimè, & sine aliorum præiudicio sit intelligendum, c. veniens, extra, de præscriptio. cum si-
 milibus. Imò constat ex quodam instrumento conuentio-
 nis ratione salis transportandi initæ de anno. 1340. inter præfatam Rem publicam Genuensem & statū Finarij pro-
 ducto per ipsos met Genuenses scriptura, inci. Magni. D. Octauianus de Nigro, quod statū Finarij proprium & iurisdictionem Genuensium districtum prætensum à finibus Nauli vsque ad fines Parræ. Quare sequitur quod in propo-
 sito tanquam in casu claro non habeat locum illud argu-
 mentum ab extremis præsumptiuè tantum concludens, cū in claris non sit opus coniecturis, l. continuus §. cum ita. ff. de verb. oblig. cum similibus.

Cum itaque appareat Marchionem Finarij coram S. Cæsarea Maiestate eius causæ iudice competente proposu-
 isse remedium possessorium ex canone reintegranda, sub-
 sequitur vt examinemus, an hoc possessorium petitorio si-
 mul non discussio debeat per suam C.M. determinari.

Circa hunc articulum multa adducta sunt per Genuenses, quibus nituntur probare causam propositam talem esse, super qua non cognitis iuribus Genuensium: atque adeo ipso petitorio non possit pronuntiari de quibus singulis in ordine dicendum est.

41 Primo putat procurator Genuensium causam t petito-
 rij & exceptionem dominij, ideo posse opponi Marchio-
 ni, cum non sit expulsi per Genuensem, sed potius metu ne sibi moriendum sit compulsi in manu sequestri forta-
 42 litum atque ideo statum ipsum tradiderit, t agētī, vero a-
 ctione quod metus causa opponi potest exceptio dominij. Allegat Bar. in l. penult. ff. de conditio. ob turb. causam. l. 2. C. quod met. causa Alex. & Aquesin in l. naturaliter. §. ni-
 hil commune. Iaco. de Sancto Georg. in l. si de vi. ff. de iud. & adducit per Doctores ad hoc tex. in cap. super hoc, extra, de renuntia. vbi quauis præsumatur per vim expulsi-
 uam resignasse beneficium, tamen opponitur agenti excep-
 tio spontanea abiurationis.

Secundo allegatur textus in l. fin. §. si. ff. quod metus causa, vbi probatur, quod coactus soluere propter poenas, vel multas iudicis nō rite impositas, si repetat solum repel-
 latur per exceptionem veri debiti, cum tamen in l. memi-
 nerint. C. vnde vi dicatur, quod spoliatus à iudice non rite procedente sit ante omnia restituendus. Dicitur ergo pro
 differentia intra vtriusque legis dispositionem, quod illud in d. l. si. §. fin. sit ideo, quia soluere metu poenarum cadat in vi compulsum, compulsi enim soluit volens, quia voluntas meticolosa, voluntas est l. si mulierem. §. penult. ibi coactus voluit. ff. quod metus causa, mittere autem in possessio-
 nem rei mobilis virtute sententiæ nullæ, vt in casu d. l. meminerint, cadat in vim expulsiuam, vt per Ias. in l. iubere ca-
 uere. colum. 2. ff. de iurisdictione omnium iudicium, & sic videtur ibi probari aliud esse in vi compulsiua, aliud in ex-
 pulsiua.

Tertio videtur facere pro hoc textus in l. si rerum tibi possessionem vi tradidero, dicit Pomponius vnde vi interdictum cessare, ff. de vi & vi armata, & sic expresse consti-
 tuit Iuriconsultus differentiam inter vim expulsiuam &

compulsiuam, & facit differentiam, quam communiter Do-
 ctor. constituunt inter vim expulsiuam, seu compulsiuam, cum longè opprobrior sit vis expulsiua. l. 2. & ibi Bart. C. quod metus causa, cum vulgaribus.

His tamen non obstantibus dicitur, quod hoc possessio-
 rium debeat sine aliqua exceptione dominij determinari & primo quidem considerandum est, quod procurator Ge-
 nuensium in hoc suo primo fundamento per modum dile-
 matis duo afferit & proponit, quæ facile concedatur, pro-
 ut etiam de iure vera sunt, vnum est, quod illata vi compul-
 siua tantum non habeat locum interdictum de vi & vi ar-
 mata. Alterum est quod si taliter compulsi agat actione,
 quod metus causa, tunc obstat ei exceptio dominij. horum
 vtrunque verum est.

In hoc autè deficit, q non sufficienter omnes partes su-
 erunt in sua argumentatione enumeratæ. nam quamuis
 Marchio non agat remedio, quod metus causa, tamen po-
 test agere alio pleniori remedio, puta l. si quis ad se fundū.
 l. meminerint. C. vnde vi. l. si coloni. C. de agri. & cens. ca.
 sæpe, de restitutione spoliatorum & plenissimo remedio.
 ca. Reintegranda, tertia questione prima, quod remedium
 etiam pro rebus prophanis & in foro ciuili intentari po-
 test, vt habetur per Doctores communiter in l. rem quæ no-
 bis. ff. de acquirenda possessione, & supra latius deductum
 fuit.

Et quod exceptio dominij non obstat, si compulsi me-
 tu possessionem tradiderit & postea remedio possessorio
 experiatur, quauis secus si agatur iudicio petitorio, quod
 metus causa, satis fundatur ex regula iuris communis,
 quæ habet simpliciter, & sine distinctione quod t spolia-
 43 tus ante omnia sit restituendus, de quo. d. l. si quis ad se fun-
 dum. d. l. meminerint. d. l. si quis in tantam. C. vnde vi, cum
 similibus: Pro quo etiam facit ratio illius communis regu-
 læ, quæ est ne detur occasio violentijs & ne domini in fe-
 rant vim possessoribus, & ne sequatur quod quis sine iudice
 se inuenerit vendicare cōtra l. 1. C. quando liceat sine iud.
 se vindi. ita videtur considerasse legumlator in d. l. si quis
 ad se fundum. ad leg. Iul. de vi Publici. vbi si commissæ inter-
 pellatione vim possidenti intulero, & sic loquitur simpli-
 citer de vi illata, quod in proposito factum esse negari non
 potest, item in l. meminerint, ibi conueniēdos dominos lo-
 corum, quod in proposito factum minime est, item in l. si
 quis in tantam, ibi ante euentum iudicialis arbitri violentia
 inuaserit.

Hæ rationes pariter militāt in vi compulsiua. vnde
 & locum habebit illarum legum dispositio t quia dicitur
 quantumcunque odiosa & correctiorum extendi ad ca-
 sum in quo militat eadem ratio, eo, quia tum ille casus di-
 citur venire ex legis dispositione l. nominis & rei. §. verbū
 ex legibus. ff. de verborum significatione, vnde multo magis
 locum habebit, cum concurrat hic fauor publicus vt
 scilicet prohibeantur violentiæ, vt habetur per Bar. in l. si
 constante. in princip. nona questione princip. ff. soluto
 matrimonio.

Et probatur hoc expresse per text. in l. Medicos. ff. de
 var. & extraord. coniuncta doctrina Bart. in l. interpositas.
 C. de transact. vt periculo amittendorum t oculorum com-
 45 pulsi tradens possessionem non obstante relatione & ex-
 ceptione venditionis cogitur restituere, ad quod etiam ad-
 ducitur textus. & ibi Bald. in cap. 2. extra de restitutione
 spoliatorum. hoc modo inducendo, dicit ibi text. si renun-
 tiauit nihil ei potest obijci. modo sic, certum est, quod in
 casu illius tex. quo agenti possessorio nihil obijciatur, non
 consideratur amplius vis illata in spoliando, sed solum me-
 tus præsumptus in renuntiando, si enim renuntiatio esset
 sponte facta, tunc ita præiudicaret, vt nec de præcedenti
 spolio conqueri posset, cum finis in beneficiis, vt est
 tex. in ca. 3. eodem titulo. & sic licet ibi talis renuntiatio
 spontè facta præiudicaret, tamen cum vis compulsiua præ-
 sumatur non præiudicat, quāto magis hæc procedet in pro-
 posito vbi constat primo de vi expulsiua quoad partem
 maiorem omnium bonorum mobilium & immobilium
 ipsius Marchionis, & deinde constat etiam de translatione
 ab eo, qui per vim compellebatur & sic adest vera compul-
 sio non præsumpta à lege de qua loquitur allegatum c. 1.
 vt sic

vt sic per Genueses Marchioni petenti restitutionem nihil penitus obijci possit.

46 Distingendum ¶ itaq; erat in proposito etiam si tantum ius compulsuua interuenisset an agere vellent Marchio Finarij actione quod metus causa, in qua quidem admitte-
retur exceptio dominij.

An eo experiri voluerit remedio possessorio de qua mente eius satis ex toto haftenus habito tractatu apparet & tunc non habet locum exceptio dominij. Ita vt non sit querendum quæ vis sit illata, sed potius, quod remedium intentatum, & ita in specie distinguit ipsemet Bar. in locis per ipsum procuratorem allegatis, sed in l. penultima in fi. ff. de condict. ob turp. causam, dicens si agatur remedio possessorio non habet locum, quod in conditione ob turpem causam probatum fuerat, ita etiam distinguit Bar. in l. secunda. C. quod metus causa, quam distinctionem expresse probando sequitur Ias. in d. l. penultima. ff. de condictione ob turpem causam, nu. 3.

Ioannes de Imola in l. naturaliter. §. nihil commune. ff. de acquirenda possessione eandem constituit differentiam inter actionem quod metus causa & possessorium remedium, si vis compulsuua interuenierit, qui etiam vt sequitur, ad cap. super hoc de renuntia. respondet, eandem distinctionem sequitur ipsemet Bal. in l. penultima. ff. de condict. ob turpem causam, Bald. etiam & Sali. in l. 3. ff. quod metus causa.

Inter modernos vero idem expresse voluit Franciscus de Ripa in l. naturaliter. §. nihil commune, nu. 74. qui etiam ad ca. super hoc. post glo. respondet, deinde subiicit estote ergo cauti in practica, vt non agatis actione quod met. causa, si pretenditis intetare remedia possessoria, &c. Item voluit Hormanotius De Floren. in d. §. nihil commune, idem Antonius Rubens Alexand. in. in d. §. nihil commune, qui refert Antonium de Alexand. in l. 2. C. quod metus causa. dicentem in hoc nullam esse differentiam inter vim expulsiuam. Claud. Marmer. & Fabi. de Eugub. idem voluerunt in d. §. nihil commune.

Et quanuis aliqui, vt Alex. & Aque. simpliciter loquatur de vi compulsuua & exceptione dominij, tamen illorum opinio ab omnibus prædictis, dum vt dictum est distingunt, reprobat, imo reprobat ab ipso Bartol. & Bald. quos illi suos auctores allegant, Et dicit expresse Claud. Mar. in d. §. nihil commune le de illorum opinione multum dubitare, & Fab. de Eugubio, quod hæc limitatio in re non probetur. Ad capitalum ¶ super hoc. de renuntia. facile est respondere. Nam primo ibi non constabat notorie de facta vi expulsiua præcedente & de vi compulsuua postea illata sicut de his omnibus apparet in proposito, non mirum ergo si ibi admittitur probatio spontaneæ renuntiationis cum longè aliud dicendum sit in proposito, item per subsequenter renuntiationem purgaretur vitiū ipsius spoliij: admittitur ergo ibi exceptio purgans factum præcedens nõ exceptio dominij, cum in proposito Marchio Finarij non solum non renuntiauerit alicui violentiæ sibi illatæ, sed potius ipsæ simul cum procuratore post inita illa pacta, sicut est antea protestatus, fuerit de vi facta, de metu illato, de periculo in quo ipse cum suis erat constitutus, quod effugere humana ratione non poterat nisi sibi à Genuensibus præsumpta capitula iniret, & in ea consentiret. Tercio verior dicitur esse solutio secundū glo. quod ibi agebatur actione in re, & sic remedio petitorio quo casu exceptio talis fortè admitteretur. Et ita respondetur ad l. 1. fi. §. si. ff. quod met. caus. quod procedat in actione quod metus causa: imò etiam dici possit quod ibi idem non fiat restitutio, quia aliquid quæsitum est ipsi soluenti. s. liberatio à verò debito. & ita respondet Arerinus in d. §. nihil com. text. autem in l. si rerū, loquitur solum in interdico de vi & vi armata, quod quidem nõ datur ob vim compulsuam: cetera autè pleniora remedia poss. non denegantur, vt supra deductum fuit.

49 Ad hoc optimè facit quod possess. ¶ re integrandæ datur quando res irrationabiliter occupata est, etiam si nulla violentia interuenierit, vt notat Anto. de Butr. in c. 1. de restit. spol. quem larius ibi declarat Bero. num. 10. facit etiam quod is qui habet naturalem posses. vt usufructuarius, etiam si non sit eiectus, tamen si metus ne deijciatur non accessit,

dicatur priuatus possessione naturali, & datur ei interdictum vtile vnde vi. secundum opinionem Azo. & Io. quam veram dicit esse Bar. in l. 1. §. siue autem de vi & vi arma. & in l. si de fundo, eo. titu. sequuntur Alb. & Ange. in d. §. siue autem, Abb. & Bero. in ca. item cum quis. de restit. spol.

Imò dicitur in proposito, quod ipsi Marchioni omnia fuerint ablata per vim expulsiuā vsq; ad illud Castrum in quo sua persona fuit reperta ita vt interuenierit vis ablata in exportando mobilia, expulsiua in eiiciendo ipso Marchione & suis agentibus etiam in priuando eum omnibus Villis, Castro Franco, & Burgo Finarij sine dubio constituerit maiorem partem totius Marchionatus quem possederat Marchio Finarij, quare dicitur quod cum pro maiori parte interuenierit vis expulsiua ita esse faciendam restitutionem ac si totus Marchionatus fuisset per vim expulsiuā ablatas, cum qualitas maioris partis id quod residuum erat meritò ad se trahere debeat, vt sic totū ex qualitate maioris partis æstimetur, vt sic à potiori fiat denominatio, iuribus vulgarebus, maxime cum simus in fauorabilibus, putā faciendæ restitutionis in odium commixtæ violentiæ, sicut fauor ille ex pluribus circumstantijs in proposito considerari debet, ita vt in diuersarum qualitarum concursu fauor præferendus sit, Bal. in c. 1. in 2. col. quibus modis seu dum amittatur.

Si verò in proposito obijciatur non præcedens spoliū esse inspiciendum, sed factam postea & initam transactionem, quæ non solum ex loco, in quo reperiebatur Marchio sed de toto Marchionatu concepta fuit, & sicutotus Marchionatus traditus est per vim compulsuam à Marchione in manus sequestri, & sic in toto Marchionatu, quo ad præsentem statum eius, aduersus quæ nunc petitur restitutio, interuenit vis compulsuua.

Hic statim obijci potest, d. c. 3. extra, de restitutione spoliatorum, qui tex. propriè loquitur in terminis nostris scilicet, quod primo factum est spoliū, deinde non solum tradita res in sequestrum, sed in totum spolio renuntiatur, & propterea, quod non constabat, sed solum præsumebatur compulsus renuntiasse, non admittitur exceptio aliqua sed statim faciendæ restitutio: Quanto magis in proposito vbi constat de vi expulsiua quæ in spolio interuenit & de vi compulsuua, quæ in transactione interuenit. Imò cū muri, quibus Marchio erat inclusus ¶ fuerint continuè tormentis quassati ne se amplius defendere posset, & animo metus, & corpori vis fuit illata, ita vt possit dici etiam, quo ad ipsum fortalitium interuenisse vim expulsiuam, cum is qui se defendere amplius non poterat re ipsa & corpore exierit, vt hoc pulchre deducitur per Pau. de Cast. in conf. 27. incip. vñ inquisitione facta, in prin. 1. parte, secundum nouam impressionem.

Secundo loco adducit procurator ¶ cum agatur de restitutione castri, debet admitti exceptio dominij, allegat, Paulum de Castro in l. 2. C. de edicto Diui Adriani tollendo, Alex. in §. nihil cõe. Ruinum & Iasonem in suis consilijs, & adducitur per doctores in argumentum c. significasti. extra de diuortijs, vbi ratione scandalij euitandi non fit restitutio, idem probatur in c. literas, extra, de restit. spol. vbi admittitur exceptio consanguinitatis contra petentē restitutionem, si offerat se incontinenti probaturum. Et facit in simili, nam quanuis alias executio sententiæ nõ suspendatur per obiectionem exceptionis alicuius, vel pendentiæ nullitatis, susp. ¶ nditur tamen, si præiudicium sit irreparabile, Bald. in l. eum qui duas. C. de adult. Paul. & Alex. in l. 3. §. condemnatum, ff. de re iudi. & sic idem fit in restitutione castri quod facile recuperare non possit.

Facere etiam videtur tex. in l. 2. ff. de appel. recip. iunc. l. ante sententiam, quorum ap. non recip. vbi admittitur ¶ appel. à sententia inter locutoria, si damnum sit irreparabile, quando alias non admitteretur.

Et quando damnum est irreparabile ¶ licitum est etiā iudici de facto resiltere, Bart. in l. si alius. §. bellif. ff. quod vi aut clā. Hinc licet venditio rei emphiteuticæ, cum claufula, s. a luo consensu domini, valeat, tamen hoc non procedit, quādo esset, venditū fortalitij, vel res, quæ nõ posset sine diffi. recuperari, Bal. in cap. 1. §. hoc quoq; col. de success. feudorum. Ias. in l. si. C. de iure emphy.

Et videtur hoc argumentum habere rationē, nam omnia

nia iura, quæ volunt spoliatum à domino nō obstante dominio esse restituendum, præsupponit, quod poterit postmodum dominus rem vendicando recuperare, ita loquitur tex. in l. meminerint. in l. si quis ad se fundum. l. prima C. si per vim, vel alio modo, in l. si coloni. C. de agricol. & censitis libr. II. in l. si is qui destinavit. ff. de rei vendi. si ergo res, à domino restituenda non possit recuperari, sequitur, quod illæ leges locum habere non debeant.

Hæc omnia in proposito facto nullum videntur habere locum, nam primo plura sunt ablata Marchioni etiam præter Castrum in quo fuit repertus in quibus omnibus imo maiori parte ablatorum non habet locum quod iam deductum fuit.

Secundo considerandus est status Genuensium, & is conferendus cum ipso Marchione, utique statim apparebit, an is resistere possit ipsis Genuensibus, si ipsi ab imperio consequantur sententiā in petitorio, quæ ei restitutio status pro parte, vel in totum iniungatur, considerandum etiam, an non Imperator possit contra illum exequi sententiā, si quæ pro Genuensibus esset in petitorio ferenda, non ne possit occupari totus reliquus Marchionatus, cum Genuenses præstantius solum in dimidia parte, imo ipsi Genuensium procurator confitetur, Marchionatum, ita esse in visceribus Genuensium, ut ipso non possit frui Marchio, nisi pacem habeat à Genuensibus. Et referunt Genuenses in sua informatione reproducta, incip. Genua civitas, quod ipsi subditi potuissent expugnare Castrum. Item, quod res eò deducta, quod non dubitandum ipsos Castrum potiri potuisse, ita habetur in scriptura, quæ incipit, considerandum est, quod Ottho &c. eo præsupposito omnia corrumpit, quæ adducta sunt, & quæ adduci possunt.

Et ut ad Paulum de Castro redeamus, apparet Paulum in d. l. 2. C. de e. lict. Diui Adria. tollend. non principaliter fecisse doctrinam de restituendo fortalitio, sed dicit regulam dolo facis, quod petis, quod restituere teneris etiam in possessorio locum habere, quando resultat vniuersale scandalum ex restitutione. quod autem posset hic oriri scandalum, si Marchionatus ei restitueretur? cuius patens & ipse plures annos iusto titulo ex imperiali inuestitura ipsum possedit, maxime exacta cautione de non vendit. tyrannide, quam Impe. exigere statuit à March. præstantia.

Item loquitur de casu, quo causa proprietatis nō remaneat retinenda, istud exemplificat in restitutione Castrum, quod nō possit recuperari. Cum itaque ex præsuppositis cessent, quæ per doctrinam Pauli possunt afferri, de exemplo non erit curandum, exempla enim intelligenda sunt secundum regulam & doctrinam.

Item Paulus de Castro in l. si de vi in fi. ff. de iud. loquitur de damno irreparabili, quod non adest in proposito, sic etiam Ias. in d. l. 2. C. de ed. Diui Adria. tollend. Alex. in §. nihil commune loquuntur de damno irreparabili & scandalo vniuersali, Ripa in §. nihil commune, loquitur de restitutione impossibili, vel multum difficili & in specie de damno irreparabili. Bart. Soc. in conf. 87. incip. visis inuesturis feudi, loquitur expresse in casu scandali & in loco in expugnabili, ita etiam limitat ac declarat Gozadinus in confil. 7. incip. in hac causa possessoria, nume. 2. Ruinus in confil. 37. incip. visis duobus, numer. 2. volum. 4. Parisius verò in confil. 22. incip. Illustrissimum Dominum, num. 100. in 1. volu. Ias. in confil. 38. incip. in causa & lite vertente, in prin. 3. volu. dum arguit de futuro scandalo loquitur de castro fortissimo inaccessibili, & fortalicio validissimo & inexpugnabili, sito in altissimo monte ad quod nisi auiibus volantibus præstatur accessus & non solum natura loci inaccessibili, verum etiam tormentis instructo. Item loquitur de duobus priuatis, nec apparebat de potetia illius qui opponebat de dominio sicut hic apparet de potetia Genuensium, quare in proposito nostro, cum Marchio, quoad vires necessarias ad recuperandum, longè sit inferior Genuensibus, cessat ratio, quam considerant doctores nostri, ita ut ex ratione cessante, recte dicatur doctrinam Pauli de Castro non procedere, si debiliior agat contra potentior, & ita in specie pulchrè limitat Rui. in confil. 37. in-

cap. prosequendo ordinem, numer. 3. vol. 4. sic etiam loquitur Ias. in confil. 60. incip. in quæstione quæ veritur, numer. 4. volu. 1. Imo, quod plus est, dicitur ipsam doctrinam Pauli de Castro & aliorum iam relatorum, non procedere sine controuersia, dicit enim Ioan. de Imola in §. nihil commune, hoc esse singulare in cap. literas, volens aliās non procedere doctrinam Pauli de Castro. Hormon. Detus, Rub. Fab. de Eugub. in §. nihil commune, dicunt dictum Pauli esse dubium, & iure non probari: quod idem est de mente Aretini, & ibi infert Detus. Nam sibi imputabit spoliator, quia spoliatando delictum commisit in quo dubio id potius sequendum esset, quod in alijs casibus similibus fuisset obseruatum, puta in sententia per Carolum. V. felicis memoriæ lata in causa Montisferrati, ubi in minus fauorabilibus, scilicet in possessorio adipsicendæ, dicitur ita iudicasse. item Vercellis in restitutione Castrum Cameralis, & Taurini in Castro Lacrii, ut asserit Marchio in scriptura ab initio reproducta, quæ incipit, arbitrari potuit &c. cui nec procurator Genuæ contradixit.

Et in specie, quod etiam Castrum sit restituendum, quanuis de non iure spoliati constaret notorie, est text. in cap. cum dilectus extra de ordine cognitionis, ubi quidam Abbas cogitur restituere quibusdam comitibus Castrum alias manu armata expugnatum, etiam quod conuentus negaret se spoliatorem, & quanuis ad ius & proprietatem monasterij pertineret, & illud pars aduerſa non negaret.

Nec obstat text. in c. significasti, extra de diuoritijs, quia ibi non fit restitutio propter adulterium notorium, sed propter scandalum. item ideo, quia exceptio adulterij, concernit ipsum possessorem: cum adultera non cogatur quis cohabitare: alias verò fit restitutio, etiam in matrimonio. c. porro, extra de diuor.

Non obstat t. cap. literas. Nam ibi ideo non fit restitutio, ne quis cognoscat consanguineam in gradu lege diuina prohibito, & vult text. ibi restitutionem facien. iam in ceteris omnibus, sola carnis cognitione excepta. Imo concessio, quod doctrina Pauli, quam maxime vera sit, pospositis etiam illis circumstantijs, quæ ex parte Genuen. & per sona Marchionis fuerunt considerate, limitatur tamen illa doctrina, ut non procedat, si scilicet, & spolians t. aliquo Castrum, sunt sub eodem Principe, & causa agitur coram eo Principe, sicut in proposito vtrunque inest, nam & partes sunt imperio, & causa ab ipso Imperatore determinanda. Ita limitat Iacob. de S. Georg. in l. si de vi, ff. de iudi. quem refert, & sequitur, & ita declarat Claud. de Seyfello in d. §. nihil commune, numer. 12. 13. 14. Idem tenet Antonius Rubeus Alexandrinus, Hormano. Detus, & plures alij in d. §. nihil commune. & dicit ibi Rub. quod hæc intelligentia sit de mente iuris. Amplius dicitur, quod doctrina Pauli de Castro non habet locum, si Marahio per S. Cæſa. Maiestatem compelleretur ad præstandum t. cautionem de restituendo, ubi condemnatus fuerit in petitorio, argu. eorum, quæ habentur per Abb. in ca. vniuers. lo. 2. col. 2. extra de restit. Alex. in l. fideiusso. §. si qui satisda. cog. Nec obstat, si dicitur t. quod non debet quis se submittere fragilitati cautionis, l. qui ita. §. ff. ad Trebel. nam respondetur hoc verum esse, quando mediante cautione, quis vult cogere alium ad id, quod de iure communi non tenetur facere, puta, ut adeat hæreditatem suspectam, sed istud cessaret in proposito modo, quo Marchio Finarij, mediante tali cautione vellent compellere Genuen. ad id, quod de iure communi facere tenerentur, puta, restituere spoliatum, & hoc maxime in negotio ita fauorabili, & ita habetur per Clau. de Seyfello in d. §. nihil commune, numer. 14. quem etiam sequitur Nicolaus Boer. decif. 238. vers. secundo etiā fallit, & c. per Gozad. in conf. 9. nu. 59. Paris. in confil. 22. numer. 100. Hier. Grat. in confil. 10. nume. 29. Et dicit Fab. de Eugubio in d. §. nihil commune, numer. 34. quod dictum Pauli de Castro posset procedere, si t. spolians prius quam spoliaret via iuridica recuperare fortalitium, & non potuit, quia aduersarius iussus à iudice noluit restituere: tunc si propria auctoritate semel sit consecutus rem suam dominus, non teneretur restituere, quia videretur licitum tale spoliū, Ang. in l. 1. & 2. C. quando liceat vnic. sine. Iud.

Iud. l. ait p̄tor. §. si debitori. ff. quæ in frau. cred. cum tamen omnia secus acta sint in proposito, cum Marchio nec iudicialiter nec extraiudicialiter fuerit interpellatus à Genuen. apte quàm ad spoliũ deuenissent, propter quod rectè videretur dicendum, secundum Oratoris argumentũ nihil facere ad propositum nostrum.

Præterea possit habere locum illa decisio quoad ipsas arcas tantum, non autem quo ad iurisdictionem, & introitus, super quibus, etiam si quis succumbat in petitorio, facilis potest esse executio. argu. text. in cap. literas, de restit. spoliato. Rui. in d. consil. 37. numer. 3. vol. 4. Imo, non obijciunt exceptionem dominij pro toto eo, quod ablatum est, sed solum pro dimidia & pro indiuiso, cum hic sit connexitas eius partis, in qua nullam possunt obijcere exceptionem cum alia parte pro indiuiso. quare ratione connexitatis totum erit restituendum, præsertim qualitate fauorabili (quæ propriè in materia restitutionis obseruatur accedente. nam t̄ concurrente fauore spoliati ac odio spoliatoris, debet præualere fauor ita probatur per Francisc. Rip. in §. nihil commune. numer. 80. & Fab. de Eugub. numer. 36. Nec possunt hodie aliquod obijcere scandalum de occupatione Gallorum, cum illa non sit causa sufficiens, & hodie penitus cesser.

Tertio dicebat Orator Genuen. t̄ non dari possessionem ei, qui facti, & culpa sua ceciderit à possessione.

Hic considerandum est, quòd aut Orator sensit de illis actibus, quos dicitur Marchio exercuisse illicitè, & t̄ tyrannicè contra subditos suos, & illa tyrannis non sufficeret ad colorandum spoliũ factum ante quàm res ad magistratum deferretur, vt quod nec sequens tyrannis excusaret, vt habetur in d. cap. cum dilectis, extra de ord. cogniti. & si cuiquam prohibetur, nec liceat sine iudice se vindicare, maxime subditis hoc prohibetur. l. 1. & 2. C. de seditiol. Imò Genuenses ipsi nec ratione eius partis, quam dicunt ad se pertinere, potuerunt aliquem actum propria auctoritate exercere, & possessionem superioritatis accipere, cum non fuerint in possessione libertatis: nam possedit Imperium totum Marchionatum per se, quoad superioritatem, & per Marchionem per se, quoad alia. Imò est concedatur quòd post laudum Antonij Adurni aliquando possederint tum, cum anno 1482. fuit vocatus, & requisitus Alfonsus de Carreto à Genuensibus & non cõparuit: videntur tamen ab eo tempore amisisse possessionem iurisdictionis, & superioritatis, vel etiam feudi asserti, cum ab eo nec per vassallos possederint, sed potius vassalli ipsi possederint pro Imperio Rom. sic ergo actus præcedens ipsius Marchionis non proderit Genuensibus, vt potuerint licitè populum concitare, vel populo tanquam superiores auxilium ferre, cum tum non fuerit in possessione iurisdictionis, vel superioritatis. Imò de his omnibus hæc tenus Imperatori tanquam iudici de alio non constaret, quam de eo, quod ad suam maiestatem per ipsos Genuenses fuit delatum, qui soli testes examinari non denũciato prius negotio S. Cæs. Maiestati. ita, vt rectè dicatur t̄ examen illud esse ipso iure nullum, cum absque commissione iudicis, loci, & causæ testes sint recepti, & examinati, per Alex. in consil. 113. incip. viso & oportunè discussio, numer. 9. in 2. volu. Imo, si maxime illa omnia vera essent, tamen ipsos Genuenses hæc res non tangeret, nam si Marchio propter malam tractationem subditorum feudi priuari debuisset, t̄ feudum ipsum vel ad agnatos, vel ad Imperatorem tanquam dominum feudi pertinuiisset, quo tamen casu necessarium fuisset, quòd ipsum Marchionem prius admonuissent, iuxta nota. in cap. 1. §. qui aduocati, de pacetenen. & dato quod admonuissent, tamen requirebatur quòd Marchio t̄ fuisset conuictus de culpa, & subsecuta fuisset sententia declaratoria cap. 1. de feu. sine cul. non amitt. Felyn. in cap. Rodolphus. de rescip. & quicquid aliàs in petitorio fiat, tamen agenti possessorio recuperandæ non potest opponi exceptio criminis, vt est text. & ibi gloss. & doctores, in cap. item cum quis de restit. spol.

Si verò orator voluit loqui de facto posteriori ipsius Marchionis, hoc est, de transactione, constat ipsam metu extortam, pro vt etiam protestatus est ipse Marchio tam ante quàm post: cum etiam propter metum præsumptioni succedat. c. 2. de restit. spol. Imò dicitur quod remedia

possessoria locum habent, etiam si factum ipsius spoliati, & nullum penitus t̄ factum possidentis interuenisset, nulla admittenda dominij exceptione ita probat rex. in l. si coloni C. de agrico. & consil. lib. 11. Nam secundum Bar. ibi siue interuenit violentia, siue non, quando agitur possessorio recuperandæ, semper rejicitur exceptio dominij, dicitur enim ibi, quod si seruus fugitiuus aufugerit ad alium bonæ fidei possessorem, primo celeri restitutione succurri oportet, & tunc causam originis, & proprietatis agitari, quauis ergo nullum interuenisset factum ipsius, qui se dominum contendit, hoc est Reipubl. Genuensis, tamen habet locum remedium restitutorium. Idem probatur per l. si quis conductionis. C. loc. vbi conductor cogitur prius restituere locatori possessionem, & tunc de proprietate litigare: faciunt quæ habentur per Anto. de Butrio. in cap. sapie col. penul. de restit. spol. & per doctores communiter, maxime per Soc. in l. rem quæ nobis. ff. de acq. possess. vbi dicunt t̄ quòd remedium cap. reinteg. locum habet, siue per vim ceciderit quis à sua possessione, siue per negligentiam, siue per quancunque aliam causam, dum ibi dicitur, per quancunque iniustas causas & in c. cum ecclesia. 3. q. 2. aliquid non debet, aut potest à quoquam ante reintegrationem obijci. ratio habetur etiam per Ripam in d. §. nihil commune.

Quarto putat procurator Genuen. contra Genuen. nò posse intentari iudicium possessorium, cum ipsi non possideant, sed omnia sint in manibus sequestri.

Hic considerandum est, Marchionem propter vim illam compulsum, vel potius expulsum, vt supra dictum est, omniò t̄ amisisse suam possessionem, cum passus sit bona sequestrari. l. licet. §. rei. ff. de pos. per Salic. in cap. 1. nu. 2. de seq. poss. & fruct. Cum ergo hoc factum per ipsos Genuenses sit, Marchioni saltem ad hoc dabitur Contra Genuenses t̄ remedium possessorium, vt cogantur restituere quantum (vt sic dicatur) ad ipsos peruenit, ita expresse habetur per Rip. in d. §. nihil commune. & sic restituant ea, quæ ipsi detinent, & ex parte sua relaxent factum de communi consensu. Imò est restitutio faciendæ, etiam quo ad expensas, interesse, & damnum passum propter spoliũ? Abb. in cap. accedens il. 2. in pen. not. vt lite non contest. Imò non solum de passis spolio, verum etiam in factis expensis ad conuocandos amicos, & paranda omnia, vt expresse deducit Rip. in d. §. nihil commune, nume. 50. de quo tamen infra plenius videtur. faciat quod dicitur possessorium recuperandæ dari contra spoliatores, licet non possideat, Abb. in cap. conquiente, numer. 13. de restitutione spoliatorum & ibi Ber. num. 18. Imò licet ei non sit acquisita possessio Doctores poss. Bar. in l. clam. §. qui ad nundinas. ff. de acqui. poss.

Quinto putat procurator Genuen. t̄ ideo restitutionem Marchioni non faciendam à Genuensibus, quod de iure Genuensium notoriè constaret, vt per sententiam, & laudum Antonij Adurni: pro quo vitra adducta per ipsum, dicitur quòd sententia facit rem notoriam, l. emptorem, ff. de act. emp. ibi quia manifestum fuit noxalem seruum fuisse &c. & in cap. vestra de cohob. Cle. & mulier. Quare non obstante regula, quòd spoliatus sit ante omnia restituendus, debet admitti exceptio tam notoriij dominij iustitiæ ipsorum Genuen. & illud quidem probat per text. cap. significasti extra de diuort. vbi exceptio notoria, vt adulterij commissio, post spoliũ repellit mulierem agentem possessorio recuperandæ possessionis, ipsius viri, licet sine ecclesiæ iudicio fuisset dimissa, quod idem probatur per text. in cap. constitutus extra de fil. præbyter. vbi spoliatus beneficio tunc demum restituitur, si pater eius in illa Capella non ministravit, præsupponit itaque quòd si constaret patrem ministrasse, quòd spoliatus non possit obtinere in remedio recuperandæ: ad idem alius facit textus in l. duobus. §. qui iurauit. ff. de iureiur. vbi mari to agenti actione rerum amotarum, quæ competit ad recuperandas res remotas, potest obijci exceptio iuris iurandi, si mulier ante iurauit rem suam esse, quod etiam corroboratur ex eo, quod licet iura simpliciter disponant, vt cum quis sine iusta causa ceciderit à possessione restituitur, non distinguendo an talis dominus sit, vel non, & sic quauis illa iura generaliter sint intelligenda, dicitur tamen quod

- limitari, & restringi possunt, si de iniustitia eius, qui petit restitutionem, & de iustitia eius, contra quem petitur, constet notoriè: dispositio enim tantumcunque lata, & expresse exclusoria exceptionum, nunquam censetur exceptiones notorias excludere, & si in ea sit ratio, non censetur exclusio exceptio notorij dominij ipsius rei, ita Abb. expresse in cap. literas. extra de restitutione spoliatorum Felyn. in cap. ex parte. l. 2. in §. Fallen. de officio delegati. Bald. in rubrica. C. de probatio, communiter Doctores in l. 1. in prin. ff. de no. oper. nunt. Confirmatur hoc per doctrinam glo. & Anto. de But. in c. ex conquestione. extra de restitutione spoliatorum. & Abb. in c. inter ceteras extra de rescrip. dicentium, quod licet in rescripto prohibeatur appellatio, attamen non videtur remota facultas appellationis notoriè inquiratis, unde etiam dicit Bald. in l. 1. C. ne liceat ter. pro uoc. quod licet text. in clem. 1. de sent. & re iudi. velit, quod post tres sententias conformes non possit opponi notoria nullitas, tamen opponi poterit facit pro hac opinione etiam, quod dicitur & habetur in cap. ad decimas, de restitutione spoliatorum in sexto, ubi canonici spoliati non restituantur ad possessionem decimarum, cum manifestum sit, nisi aliud probetur, eam de iure communi ad ecclesiam spoliatis pertinere, & sic ibi spoliatus versus dominus repellit agentem possessorio recuperandæ, quare & multo magis in casu nostro, versus dominus poterit repellere agentem, videtur. n. agens possessorio recuperandæ contra verum dominum esse in evidenti calumnia, si petat possessionem, quam in rei vindicatione postea cogitur restituere: propter hanc itaq; calumniam, cum de dominio rei constet notoriè, facile debet posse repelli ipse actor, ut ita etiã
- 77 inutiles evitentur circuitus, qui evitandus est, clem. auditor. extra de rescrip. l. 1. in l. 2. not. ff. de lega. 1. ubi videtur deneganda restitutio, & esset inutilis circuitus, si reus cogereetur ad restituendam possessionem, quam, ut dominus statim repetere, maxime cum de dominio suo possit in continenti probare, tanquam notorio, & sic propter notoriã iniustitiam ipsius actoris, & propter animæ periculum eui tandum, videtur illi deneganda restitutio. arg. cap. sepe, extra de restitutione spoliatorum, ut sicut ibi fit restitutio propter animæ periculum evitandum, ita & è contra, & de hoc videtur casus expressus in cap. 1. extra de restitutione spoliatorum, ubi si constat de proprietate tunc, ei, qui petit se restitui, perpetuum imponitur silentium, & à sua intentione cogitur decedere. in terminis nostris videtur etiam esse casus in l. fin. §. fin. ff. quod metus causa, ubi probatur, quod coactus solvere propter poenas, vel multas iudicis non rite impositas, si repetat solutum repellitur per exceptionem veri debiti, & sic in casu posset videri, quod Marchio Finarij deberet repelli per exceptionem dominij, de quo in continenti Genuenses offerunt se probaturos. Imò videtur, quod Genuenses debeant obtinere saltem in dimidia parte status Finarij, tanquam qui fortius ius allegant, nempe dominium ex sententia & laudo quæ situm vna cū præsentis possessione: cum Marchio nullum directum dominium prætendat, nec præsentem habeat possessionem, argu. l. 3. C. de edict. Diui Adu. toll. ubi intendens in possessionem bonorum hereditariorum possidenti ei debet de proprietate respondere, ut ei acquiratur possessio, qui potiora iura ex legitimis medijs ostenderit, & probatur per alia, quæ adducit Alex. in d. l. naturaliter. §. nihil commune, vers. decimo fallit &c. de acquirenda possessione & in conf. 77. incip. in causa & lite, num. 12. & in 2. vol. Dec. in conf. 191. incip. in causa secundo agitata, numer. 9. in. 1. parte.
- 80 Vltimo dicunt Genuenses, quod ipsi etiam t ex intervallo licuerit recuperare rem suam, cum Alfonso de Carro, auus ipsius actoris, rebellatus sit ipsi Reipub. quia requisitus, ut recognosceret in feudum dimidiam partem statum illud facere voluerit, sed sibi causam possessionem mutaverit, ipsi verò ad eam recuperandam nullam occasionem, nec commoditatem habuerint, cum fuerint ante hac impliciti varijs partialitatibus, quibus sedatis, adhuc tamen circa constituendum tranquillum statum Reipub. occupati fuerint, & sic coacti expectare commoditatem, quam nati sunt, cum ipsi subditi contra Marchionem fuerunt sub-

leuati & concitati, sufficit ergo quod Genuenses recuperaverint suam possessionem, quam primum oportunitas recuperandæ superuenit, ita quod temporis, quo commodè id fieri non potuit, & in quo occasio defecit, nec attendi, nec considerari ratio debeat: nam tunc satis in continenti recuperata civilis possessio dicitur, quod etiam est de mente Bar. in l. 3. §. cum igitur. ff. de vi & vi armata, qui vult, quod verbum in continenti debeat intelligi, quàm primum potest per l. 3. §. confestim. ff. ad Tertul. Allegat ad hoc procurator Genuenf. Ruin. in consil. 42. incip. Quoniam scio, in 4. volum. & Parisi. in consil. 24. incipit præsupponitur primo in primo volum. & dicit Procurator Genuenf. quod non possit dici per Remp. t obliuione omisiam esse possessionem, nam non precisè spacio decennij, sed immò longiori tempore pro iudicis arbitrio dicitur ea retineri tam diu quamdiu quis non habet facultatem recuperandi, Alexand. in apoll. ad Bart. in l. si quod in. 1. ff. de acquirenda possessione.

Verum ad hæc omnia facile potest responderi, nam primo conficitur ipse Procurator alteram dimidiam bonorū ablaturum partem pertinere ad Imperium, & ipsum Marchionem spoliatum, & sic in illa altera parte, ultra spoliū, constat notoriè de iniustitia ipsius spoliantis, nam confessio facit notorium contra confitemem, extra de cohab. Cle. c. si. unde sequitur (ut supra deductum fuit,) concurrente favore restitutionis, quod hæc notoria iniustitia in parte, ad se trahere debeat alteram partem, dato non concessio quod illa ad Genuenf. pertineret nec alias in notorio restitutio fieret. Secundo ex pluribus negari potest notoriè constare de iustitia Genue, quod ad alteram dimidiã attinet: immò quod potius dicatur constare notoriè de iniustitia eorum, & quod totus status iure directi dominij, ad Imperium Rom. iure verò utilis dominij, ad Marchionem pertineat. de quo tamen inferius plenius dicendum est. Tercio dicitur quod generaliter t agenti possessorio recuperandæ, non possit obijci exceptio dominij, probatur per tex. in c. solita. extra de restitutione spoliatorum: etenim petitio restitutionis in hoc est privilegiata, ut eam intendens non cogatur antequam restitutus fuerit, super proprietate respondere c. si. extra de ord. cog. bonus textus, per quem ibi hoc dicit Bar. in l. si coloni. C. de agric. & censit. lib. 11. probatur enim ibi, quod siue interuenit violentia, siue non quando agitur possessorio recuperandæ, semper rejicitur exceptio dominij, dicitur enim ibi, si seruus auferat ad alium bonæ fidei possessorem, primum oportet celerè restitutione succurri, & tunc causam originis & proprietatis agitari. Facit ad idem tex. in l. si quis conductionis. C. loca. ubi dicitur, quod conductor prius cogatur possessionem restituere locatori, & tunc demum de proprietate litigare, quod fortius procedet in eo, qui & titulum, & possessionem habuit ab Imperatore. Ad idem facit text. in l. si qui destinavit. ff. de rei vindicat. & in l. exitus. ff. de acquirenda possessione, ubi dicitur, quod quis potius debet agere possessorio, quàm petitorio; quia si obtinet in possessorio, cogitur tunc aduersarius rem petere & probare de domino suo. Præsupponitur ergo ibi conuentum possessorio, esse dominium, & expresse probare dominium, & tamen teneri restituere possessionem, & quod magis est, dicitur, quod etiam si t exceptio dominij sit notoria, non tamen per eam impeditur restitutio in possessorio, ex quo enim iura simpliciter disponunt, possessionem restituendam in possessorio, non obstante exceptione dominij, nec distinguunt inter dominium notorium, & non notorium, ideoque nec nos distinguere debemus l. de pretio. ff. de pub. De hoc est in specie text. in c. porro ext. de diuo. ubi mulier erat à marito eiecta propter parentelam, quæ publica erat, & notoria, tamen illa restituenda est. Nec dicatur ut ibi dicit Abb. ideo expositionem notoriam non obflare, quia non erat opposita, quia hoc esset imponere legem verbis, & non rebus, contra l. 2. §. fin. C. commun. de leg. facit textus in c. commissio in prin. de election. in 6. pro hoc etiam, quod exceptio dominij non obstat quantumvis notoria, est bonus textus ca. cum dilectus, extra de ordin. cogniti. ubi si spoliatio ab Abbate fuerit facta, licet Castrum illud ad ius & proprietatem illius Monasterij pertineret, quod etiam ad-

uerfa

uerfa pars nullatenus denegabat, & sic per confessionem erat notorium, secundum ea, quæ habentur in cap. si extra
 85 t de cohab. cle. & mul. tamen nobiles spoliati debent restituui. Nec dicitur, quod ibi nõ erat defectus notorius proprietatis, vt quia licet nobiles non negarent illud Castrum spectare ad ecclesiam: non tamen per hoc fatebantur, cum inter negare & fateri sit medium, per not. in reg. qui tacet, de regul. iur. in texto. Hæc enim solutio penitus esset contra mentem text. ibi, sicut nec etiam dici potest, quod licet illi Nobiles fateantur directum dominiũ spectare ad ecclesiam, tamen dicerent se esse feudatarios & sic haberent vtile dominium, dum dicunt quod Castrũ illud & progenitores eorum tenebant & quiete possederant, quod & magis videtur confirmari, dum text. dicit proprietatem, per quam demonstratur directum dominium pertinere ad Monasterium, sicut hoc etiam est de me te Lanfran. de Oriano in Rubr. de caus. possess. & proprietatis, nam ad hoc dicitur, quod hæc solutio non sit bona, quia contra mentem text. quia diuiniatua, quia ea attentata, non bene fundasset se Abbas in tali proprietate: cum per eam tutior non fuisset, ex eo quod feudatario res sit restituenda. Nec obstat quod text. loquatur de proprietate. hic enim terminus aptus est comprehendere & plenum dominium. l. si procurator, iungendo principium cum fine. ff. de acq. rerum dom. deducunt doctores maxime moderni in d. l. naturaliter. §. nihil commune in princ. ff. de acqu. possess. Et quod exceptio notoria iniusti domini non obstat, etiam tali ratione demonstratur, quia dicitur quod nec exceptio notoria iniustæ possessionis obstat, quæ tamē magis deberet obstaré, cum maior appareat calumnia in eo casu petentis possessionem, vnde multo minus obstat exceptio domini, & hoc quidem probatur, quia si ego à te fui deiectus iuste, fortè vi armata, & sic publica, quæ potest facile transire in t notorium, quod videlicet id faciat maior pars populi, iuxta, no. Alexand. in l. si vero. §. quæ pro rei qualitate. ff. qui satisd. cog. & per doctores in l. i. in princ. ff. de nou. op. nun. & illa rei notorietas, facti dicitur, in c. fin. de cohab. cle. dum ibi dicitur, clericum concubinarium non esse arcandum, nisi peccatum huiusmodi per sententiam, vel confessionem factam in iure notorium sit, aut per euidenciam rei, tergiversatione aliqua celari non possit, quo casu notorium esse t iniuste possidere: Et tamen si ego te expello ex intervallo, teneor interdicto recuperanda, ita est text. in c. in literis in fi. extra de restitu. spolia. in l. sed & si, & in l. 3. cum igitur, ff. de vi & vi arma. & in §. recuperanda Insti. de interd. & pro hac opinione, quod non obstat exceptio domini, quod dicitur tenuit Bart. & alij in l. naturaliter. §. nihil commune. ff. de acquirend. possess. in l. si de vi. ff. de iudic. Abbas in c. literas in glo. super verb. offerunt, de restitu. spolia. & in specie, quod nec in remedio canonis reintegranda obstat exceptio domini, tenet Alex. in cons. suo. 118. incip. viso processu, numer. 4. & seq. lib. idem tenuit etiam Innocen. & Anto. de Burr. in c. sæpè de restitu. spolia vbi Ant. allegat. not. per Innocen. in ca. per electionem, de concess. præben. ita tenuerunt plures alij, de quibus per Alexand. in allegato consil. & per Socin. in l. rem quæ nobis in 9. quæst. principali. ff. de acquirend. possess. faciunt quæ habentur per Alexandr. in cons. 6. incip. circa præmissum, in 2. dubio principali, in 3. vol. idem etiam tenuit Dec. in cons. 57. incip. viso pro tenui facultate mea, nume. 6. 1. vol. ubi etiam dicit, quod hæc est vera & magis communis opinio, loquens in remedio canonis reintegranda, & hanc esse communem opinionem etiam in dicto remedio, per plura deducit, & asserit Alex. in consil. 78. inc. in Christi doctissime & iustissime domine Prætor ad primum quæ situm, in 3. volum. & facit text. in d. ca. reintegranda, iuncto ca. cum ecclesia. 3. q. 2. vbi aliquid illi non debet, aut potest, à quo quam ante reintegrationem rerum suarum objici, sed prius illi reintegranda sunt omnia, & postea tempore præfixi negotia sunt ventilanda.

Ita tenendo, non obstant adducta supra in contrarium
 87 Et primo quidem non obstat dum dicebatur t ex ca. significati, extra, de diuort. quod exceptio notoria iniustitiæ impediret restitutionem: quia ad illum tex. respondetur

pluribus modis: primò quod ibi mulier non restituatur, non solum propter notorietatem, sed etiam ob hoc vt euitetur scandalum: quo casu verum est spoliatum non restituendum, vt per Auth. in ca. exparte de restit. spolia. vlt. coll. & per Alex. in §. nihil commune, vbi ponit exemp. à de Monacho, qui de vno Monasterio aufugit ad aliud, & quod ibi imminet scandalum, patet: enim cum illa a iure rium commisset, notoriè periculum imminere, ne maritus iusti doloris impatiens, eam occideret. arg. l. Gracchus. C. ad l. Iul. de adul. & l. si. adulterium cum incestu. §. Imperatores ff. eod. ideoque quamuis in c. porro extra de adale. esset notoria iniustitia, sit tamen restitutio, cum nullum imminet scandalum. Secundo responderi posset, quod ibi non fiat restitutio, quia ex quo mulier postquam a marito fuisset expulsa, adhuc publice fuit adulterata, videtur quod dammodo facto suo spoliationem comprobasse: ideoque hanc ob causam non potest petere se restitui, & in hac ratione videtur fundare se ille tex. dum dicit, verum mulier non continuit se. Quare cum in c. porro spoliationem non approbasset, sit ibi restitutio.

Non obstat præterea textus t in cap. constitutus, quia nõ sit ibi restitutio, propterea quod possessorium illud habet annexam causam proprietatis, quia de re spirituali, l. 2. §. quidam. ff. de interd. & sic ibi non fieret restitutio, non propter exceptionem notoriam, sed ea ratione, quia nullo modo possunt laici nec etiam clerici possidere Beneficia sine titulo iusto, c. causam, de præscriptione, Abbas in c. literas, de restitu. spol.

Non obstat textus t in l. duobus, §. qui iurauit, ff. de iure iuran. ideo enim obijciatur exceptio iuri iurandi, quia actio rerum amotarum, petitorium extenuare videtur, quod iure iurando decusum fuit, quo casu seruanda est vulgata regula, quod dato iure iurando, nihil ultra queratur l. non erit. §. dato. ff. de iure iur. Vel etiam dicitur, quod ibi res non restituatur, quia si mulier iuramento probauerit rem suam esse, non cadit in illam hæc actio. l. qui res. ff. rerum amotarum, vbi hæc actio datur ob res iure proprias, vel dotalis tantum.

Nec obstat id, quod de notorio latè fuit allegatum, cum pluribus sit supra deductum, quod petitio restitutionis ad eo sit priuilegiata, vt nec etiam exceptio notorii domini illi obstat possit.

Tex. etiam t in c. ad decimas, in proposito nostro nihil obstat, etenim sicuti in c. constitutus, loquitur, nimirum in possessorio habentis causam proprietatis: annuus etenim decimas non possunt habere laici sine titulo: ideo merito ibi denegatur restitutio.

Nec obstat illud de euidenti calumnia: quia hæc ratio non habet locum in possessorio, videmus enim magnam & euidenciam esse t calumniam in §. recuperanda Insti. de interd. & in l. sed si vi. ff. de vi & vi armata, in c. in literis extra de restitu. spolia. & tamen sit restitutio possessionis, nec allegatur quicquam de inutili circuitu: quia hoc etiam non habet locum in possessorio, vt notat gloss. in l. si de vi. ff. de iudi. & est calus expressus in l. si quis conductionis, C. loc. & casus in l. meminerint. vnde vi, vbi si tutor inuadit rem pupillo debitam, licet tutor non pupillus puniatur, tamen adhuc res ablata restituatur. Nec dicitur de evitando animæ periculo: quia dicitur quod immo æquitas c. sæpè de restitu. spolia. fundatur in ea cum res est affecta vitio, illud vitium debeat purgari, quod aliter fieri nõ potest nisi spoliatus in pristinum statum restituatur, quandoquidem violentia vitium trahit cum re in quemlibet possessorem, quæ æquitas subest in casu nostro: & ideo facienda restitutio. Textus etiam t in c. i. extra de restitu. spolia. non loquitur in terminis nostris, dicit enim quod ibi imponitur silentium agenti possessorio, quia actum fuit prius possessorio iudicio, & agenti fuit opposita exceptio domini quæ quidem exceptio non obstat, tamen actor expresse contempsit, quod admitteretur vt patet in text. ibi consentiente illo &c. & sic consentiebat cognosci de exceptione domini ad exclusionem iudicii prius intentari quod non esset, quando ipsemet ab initio proponeret petitorium: quia non diceretur consentire cognosci de dominio, nisi si ad finem exclusionis à dominio contra se fuerit iudicatum, & quod

B 2 ibi

ibi fuerint intentatū possessorium, patet: quod ante omnia actor esset restituendus in possessionem, patet etiam, dum text. dicit quod reus probauerit consentiente actore, sic enim præsupponitur quod si non consensisset, de domino probare non potuisset, cum tamen in petitorio hoc pos sit eo inuito.

Non obstat etiam tex. in l. fin. §. fin. ff. quod metus causa, quia loquitur in actione quod metus causa, in qua id facile conceditur, secus est si agatur aliquo remedio possessorio tunc enim verum hoc non est, prout hanc differentiationem expresse facit Bar. in l. pen. circa princip. ff. de cond. ob. turp. causam. & in l. 2. C. quod met. cau.

Non obstat quod reus fortius allegatius videlicet dominium & possessionem, illud enim argumentum non est bonū, concluderet enim in omni domino spoliante eōtra l. si quis in tantam. C. vnde vi. & l. meminerint. eod. & in possessorijs non attenditur an quis simul habeat etiam proprietatem: nec per hoc alicuius iura dicuntur potiora cum omnino sit separata possessio à proprietate, l. naturali ter. §. nihil commune ff. de acquirend. possess. l. 1. §. huius autem. ff. vi. possid.

Non obstat quod vltimò loco dictum fuit Genuensibus etiam ex intervallo oblata commoditate licuisse recuperare rem suam, cum hæcenus non habuerint occasionem recuperandi. ideoque totum illud tempus medium iudicis arbitrio sit subtrahendum Rui. & Parisi. in locis supra allegatis. Nam & ad hoc facile etiam respondetur, quia dicitur Genuensibus semper fuisse tantum facultatis & potentia, ut potuerint rem suam vel de iure vel de facto recuperare ab illis de Carreto. si etenim potuerunt recuperare Saonam, si eam ciuitatem munire, & parare exercitum in Sardiniam, utique potuissent etiam illos de Carreto ad præstandam obedientiam, & recognoscendam Rempub. compellere, maximè cum dicant Genuentes statim ita in visceribus Reip. situm, ut inuitis Genuensibus Marchiones eo uti non possunt. Deinde semper fuit liberum iure cum Marchionibus de Carreto agere, cum non defuerit copia iudicis, siue velint Genuentes quod causa à Genuensibus iudicibus determinata sit, siue velint Imperatores eius loci esse iudices, prout re vera sunt. Et ita expresse habetur per Parisi. in d. consil. 24. in 1. volens quod imputari possit negligetia ei, qui per viam iudicij potuit persequi ius suum, & illud non fecit secundum Bal. Salic. & Fulgos. in l. solemnibus. C. de rei vend. doctores maximè, Præpositus in c. 1. quo tempore miles, & c. In casu vero suo non poterat copia iudicis haberi. Item loquitur ¶ Parisi. in casu, in quo Ecclesia quæ ingressa est, semper retinuerat possessionem cuiusdem quod in proposito dici non potest, nam constat quod Reip. oblata sit iux possessionis & iuris, & sic non potest dici quod animo retinuerit ciuilem, etenim in informatione, quæ incipit Genua ciuitas, fatentur Genuentes, quod fecerunt per deputatos querere inter antiqua Reip. instrumenta, & quod quæ ex insperato inuenerint illud laudum. Item sæpe fatentur se ignorasse quo iure Marchiones possiderent statum, & quod crediderunt illos possidere bona illa tanquam allodialia. cum ergo expresse constet ipsam Remp. dubitasse, & ignorasse ius suum, iam amplius non quaritur an per decennium, an verò longiori tempore inducatur obliuio. Cum in claris non sit opus coniecturis l. continuus. §. cum ita. ff. de verbor. oblig. ¶ Ruin. verò in consil. 42. per Genuen. allegatus loquitur de Duce Ferrariz, qui à Pontifice fuerat in tractatu recuperandi per quod apparet, quod nunquam deposuerat animum possidendi, quia animus, ex ijs, quæ fecit & tractauit, probatur, secundum gloss. in l. fulcinius. §. sed is qui in verbo animus, ff. quibus ex ca. in poss. eatur: nec poterat Duci aliqua negligentia imputari, cum ab occupatore Leone decimo haberet spem de restituendo, amplius, ibi contra aduersarium Dux Ferrariz non habebat Iudicem, quo casu potuit licite ex intervallo recuperare alias autem non licet, etiam domino recuperare, ex intervallo, olim oblata noua occasione, ita habetur per Ruin. in d. consil. 42. in princ. ubi ad hoc plura allegat.

Quamuis itaque ex hæcenus allegatis satis appareat, quod Genuentes in hoc iudicio possessorio non possunt

Marchioni restitutionem petenti, quidquam de iure, vel dominio ipsius Reip. obijcere: operæ tamen pretium videbitur, si examinemus, quis eorum hæcenus circa ipsum petitorium, & dominium potiora iura adduxerit: nam si constaret Marchionem etiam in ipso petitorio Genuensibus præferendum, eo minus de omnibus hæcenus deductis dubitandum esset.

Fatentur autem Genuenses dimidiam partem status Finarij non ad se sed ad ipsum Marchionem pertinere: & sic in ea parte constat de notoria ipsorum iniustitia.

Quod ad alteram dimidiam attinet, dicunt eam partem iure directi dominij pertinere ¶ ad Rem. Genuæ. & quod anno. 1385. dominium illud fuerit in ipsos translatum titulo oneroso ab Emā. quodam Henr. & Ant. quondā Aler. de Car. per laudum cuiusdam Anto. Adurni, tunc temporis Ducis ipsorum Genuensium, in quem sub nomine proprio non tanquam in Ducem ipsorum. Fuerat per ipsam Remp. inter Lazarinum, & Carolum Marchiones de Carreto, filios quondam Georgij, nomine suo, & nepotis Georgini quondam Henrietti de Carreto, fratris eorum de Crauefana, ex vna parte, & dominum Emanuelem quondam Henrietti, & Antonium quondam Alerami de Carreto ex altera parte, compromissum, quam partem status, excepto Castro Franco, postea retento directo dominio, in feudum cōcesserunt Lazarino, & Carolo de Carreto, qui, sicuti & eorum successores, eam partem à Genuensibus semper in feudum recognouerunt, vsque ad annum. 1451. ita ut ea pars, status ab eo tempore semper fuerit possessa per Remp. retēto penes sed dicto dominio & ad probanda hæc omnia ut iā relata sunt, continentur quæ transumpta videntur facere fidem, cum originalia sint in Archiuo pub. reposta, & transumpta facta de auctoritate iudicis, quo casu dicuntur plene probare, c. fin. de fide instr. vbi Abbas post alios. Barto. in l. chirographus, in primo. ff. de administr. tut. gloss. & Bart. in §. & in super, ut spon. largit. Specul. Dec. in authē. si quis in aliquo. C. de edendo & quod magis validum sit hoc compromissum, ostendunt ipsi originem, status Finarij, quæ processit ex donatione facta per Imperatorem ¶ Othonem secundum Aledram de Saxonia, de anno. 967. cum potestate donandi, commutandi, & disponendi ad libitum, nam inter bona nominata in prædicta donatione, cuius copiam Genuentes exhibuerunt, continetur etiam status Finarij, ut voluit Albert. de Ros. doctor antiquus, in suo dictionario, in verbo feudum, vers. Item quæro pulchram difficilem questionem. Et quod illa donatio fuerit prima & simplex cum facultate disponendi de bonis in ea comprehensis ad libitum, tenuit latē Gozad. in consil. 8. cui dicunt accedere vulgata regulam, quod qualibet res præsumatur potius allodialis, quam feudalitatis, & ibi doctores. C. de seruit. & aqua. Alex. in consil. 55. num. 21. volu. 4. cum simil. Ex hoc iure sibi titulo prædicti laudi siue arbitralis, quæ sit, multa contra Marchionem inferre conantur Genuentes.

Primò, ex eo fundamento impugnant inuestiturā Maximilianij, & Caroli quarti, dicentes, quod in præiudicium iuris directi ipsius Reip. non potuerint successores eorum, qui Remp. directam dominam recognouerūt se alteri subijcere, & quod dici debeat illas inuestituras clam, subreptitæ, & mala fide in impetratas post titulum quæsitum per Remp. & sæpius factam recognitionem, & quod illæ inuestituræ intelligantur sine præiudicio tam respectu dominij, quam possessionis.

Nec obstat (dicunt Genuentes) inuestitura facta Genuæ de anno. 1336. Nam non inferitur scientia: quia ille actus fuit gestus in secreto, non palam & publicè, ita ut non possit illis quæsi aliqua supina negligentia imputari argumento l. regula. ff. de iur. & fact. ignor. cum generaliter dicatur, ¶ ignorantiam facti potius quam notitiam eius præsumendam esse l. fin. ff. pro suo, l. verius. ff. de proba. Alexander. in consil. 172. incip. visis & optime discussis, num. 2. in 2. vol.

Secundo adducunt pro se præscriptionem temporis immemorialis, cum eam partem per répus immemorabile saltem ciuilitate per vasallos suos possederint quiete, pacifice, & sine interruptione. nam in instrumentis productis, ex or.

100

ex ordine apparet qualiter illi de Carreto à tempore laudi
vsque ad annum. 1451. recognouerit Rempub. directam do-
minam, & tamen dicatur, quòd in omnem casum habeat
locum præscriptio etiam contra Imperium, dato quòd il-
lud prius habuisset directum dominium, allegant gloss. in
c. præterea de cap. Conra. & ibi Bal. Aluarot. Afflict. Curt.
Sen. conf. pe. Balb. in tractat. de præscrip. 5. parte. 4. partis.
quæst. 4. col. 44. Aluarot. inter conf. Bruni. 6.1. col. fi. Ioan.
And. in addit. ad Spec. tit. de feudis, in Rub. col. 2.

101

Histamen non obstantibus, concluditur Imperium
Romanum, & ipsum Marchionem Finarij, etiam in petito
rio habere causam potiorē ipsi Genuensibus, vt omitta-
mus duas inuestituras Federici primi & secundi, constat,
quòd duæ tertie status Finarij, & sic octo vncie eius status,
fuerint per Carolum quartum anno. 1355. & sic per 30. an-
nos ante latum laudum, de quo supra in feudum concessæ
Georgio. Emanueli, & Aleramo de Carreto Marchionibus
Saonæ, & Crauesana. Siue ergo bona ab illis de Carreto
ante præfaram inuestituram possessa sunt, vt feudalia, quod
verifimilius est, & ex inuestituris ipsius Federici primi
& secundi apparet. si enim donatio Othonis statum Finarij
comprehendit, vt ipsi Genuenses volunt, certè fortius duæ
illæ inuestituras, quæ magis sunt speciales, loquentes de om-
nibus bonis, quæ possidentur à Marchionibus Saonæ, &
Crauesanæ in ciuitate, Marchionatu, atque adeo episcopa-
tu Saonæ, in quo episcopatu hæc bona sita sunt prædictū
statum comprehendunt, siue ea possederunt vt allodialia:
constat tamen quòd eo tempore duæ tertie sæpè dicti sta-
tus, & sic illæ octo vncie iure directi domini pertinebant
ad Imperiū Romani iure verò utilis domini pertinebant ad
præfatos de Carreto. Nam potest quibus bona sua à allodialia
offerre Principi, & ea postea ab alio in feudum recognos-
cere, vt expresse refert Zasius in tract. feud. in 3. parte in fin.
tradit. Iacobus de Sancto Georg. in tracta. de Homag. nu.
10. Imò etiam si absque vlla inuestitura tenuissent ea, quæ
ab Imperio habuerunt, 130. annos tanquam feudalia, ex hoc
feudalia facta fuissent. Goza. in conf. 9. num. 6.7. & sequent.
Cui inuestitura non potest quicquam obijci ex scriptis Al-
be. Nā dato quòd bona initio fuerint allodialia, dato quòd
fratres duo ad inuidiam tertij, cum quo ratione prælegati
paterni litigabant, subiecerint se Imperio, & fecerint bona
illa feudalia, certum tamen est, vt etiam Alberic. refert,
quòd controuersias illorum fratrum fuerit transactioe fi-
nita, & quòd fratres illi, qui in feudum partes illas recupe-
rarunt, eadē partes retinuerint.

102

Hoc præsupposito, constat, quòd illi ipsi fratres & eo-
rum successores non potuerūt amplius bona illa alienare,
nec de ijs non requisito Imperatore domino directo, com-
promittere t postiora enim inspicenda sunt, & ex ijs res
iudicanda l. pacta nouissima. C. de pactis, etiam dato quòd
inuidio se se subiecerint Imperio, nam non tam ille ani-
mus quā ipse effectus esset inspicendus & hæc res tan-
quam inter alios acta non confirmaret iura Genuensium,
nec quicquam tribuere posset ipsi Genuensibus. Imò etiā
si ab initio propter patris prælegatum non potuissent fra-
tres se subijcere Imperio, tamen cum per transactionem
partes illæ remanserint penes fratres, qui se subiecerunt,
vel etiam si quoquo modo ad ea postea de nouo peruenis-
sent, fuisset ex post illa subiectio confirmata, lege prima, in
principio & ibi Bartolus. ff. de pignoris, l. si Titio. ff. eo-
dem, & cum ipsi subijcentes de hoc non potuerint quic-
quam obijcere ipsi Imperatori, sequitur, quòd nec Genuen-
ses, quia ab ipsis causam habuerunt hoc possunt, quia sem-
per res cum suo transit onere, & subiectione, vt supra plenius
deductum fuit. Quod autem illæ partes remanserint
penes eos ipsos & eorum successores, qui à Carolo Quarto
inuestiti sunt, vel saltem ad eos postea peruenerint, appa-
ret, cum ipsi & eorum successores aliquot annis postea
tanquam possessores status Finarij compromiserint, nam
inuestiti sunt à Carolo Quarto tres de Carreto Aleramus,
& Emanuel fratres, cum Georgio patruo. Emanuel est is,
qui compromiserat, erat filius Henrici, vt habetur in lau-
do frater Alerami, vt habetur in inuestitura, qui duo Ema-
nuel & Aleramus simul sunt inuestiti à Carolo Quarto,
Antonius, qui pariter compromisit erat filius Alerami vt

habetur in laudo: Lazarinus verò, & Carolus fratres, qui
compromiserunt, sunt filij Georgij, vt in laudo, qui Geor-
gius erat prius inuestitus à Carolo Quarto vt in inuestitu-
ra: Georgius verò, qui etiam compromisit erat nepos ex
fratre ipsi Lazarino & Carolo, & pater eius erat Henricus
secundus, qui fuit filius Georgij. Sic itaque apparet eos ip-
sos, qui vel ipsi vel eorum parentes fuerunt inuestiti, & de
eodem statu Finarij, qui fuit in feudum concessus compro-
misisse in Antonium Adurnum per cuius laudum Genuen-
ses putant se ius antiquum consecutos. Ex quo sequitur
quòd laudum erat ipso iure nullum & consequenter non
potuerit per illud dominum aliquod in Genuens trans-
ferri, quia de re feudali non potest t compromissum fieri
nisi concurrentibus illis, de quibus Afflictis in ca. 1. §. 1. in 1.
num. de leg. Corn. late per Marian. Soc. in conf. 77. num. 26.
& sequenti volum. 1. idem in specie dicit Bal. in c. 1. in ver-
bo Marchio de his, qui feudum dare possunt quòd compro-
missum non potuit facere t Dux Sabaudie in Regem Fran-
ciæ de rebus, quæ sunt de regalibus Imperij: nam quicunq;
non potest alienare, non potest etiam compromittere iux-
ta tex. in c. cum tempore, extra, de Arbit. scilicet, vt vasallus
adeo non potest alienare rem feudalem sine consensu do-
mini, vt si rem attentauerit priuetur feudo c. 1. de prohib.
feud. aliena. per Lothar. c. Imperialem de prohib. feu. alie.
per feder. hoc modo argumentatur, Nos Anthon. de Burr.
Ioannes de Imola & Abb. in d. cum tempore quos sequitur
Iaf. in l. fin. nume. 9. C. de iure emphyt. Et ad hoc videtur in
spexisse Imperator Maximilianus in sua inuestitura, dum
mentionem facit de alienationibus quæ antea de dictis bo-
nis sine Imperatoris licentia factæ fuerant, ex quibus dicit
illa bona ad imperium esse deuoluta, vt iam admittatur
laudum esse nullum cum sine causæ cognitione latum, puta
statim sequenti die post compromissum, vt etiam omite-
tatur illud compromissum fuisse violētum meticulousum
& tempore belli extortum ab his de Carreto qui Genuen-
sibus & alijs ex complicitibus & adherentibus longe erant
inferiores, Imò apparet sententiam illam arbitralē latā
fuisse circa id tempus, quo apud Ciuitatem Genuæ non e-
rant iusta forma Reip. vt potest, cum Ciuitas ipsa nomen
Regiæ Franciæ à Bucucaldo ipsius minialio gubernare-
tur, vnde cum satis omnibus notum sic Francorum Reges
ab antiquo semper fuisse inimicos sacri imperij, præcipuè
in rebus Italiæ verifimiliter colligitur calamitatem inde
non vulgarem ad vicinos imperij vasallos inter quos etiā
Marchiones de Carreto semper connumerati sunt perma-
nasse, vt ipsi timore simul & compulsionē Franci ci Magis-
tratus, ea fecerint quæ sua sponte nunquam fecissent: ex
quo sequitur quòd facta t tempore Tyrannidis censetur
metu esse facta, maxime in quibus iura partium læduntur
& sic nullius momenti existimantur, sed reuocanda sunt
vbi antiqua Reipubl. forma fuerit restituta iuxta tex. in l.
decernimus, vbi Bar. & Bal. C. de sacrosanctis ecclesijs. Bar.
in Tract. de Tyrannide, Petrus de Anch. in c. fi. de electio.
in Sexto, Alexa. conf. 127. vol. secundo, Dec. in conf. 191. nu-
mer 5.

103

104

05

106

Hoc sic præsupposito, coruunt omnia quæ à Genuen-
sibus ratione dicti laudi pro se adducuntur, nam primo re-
torquetur, quòd Genuenses afferunt per inuestituram Ma-
ximiliani & Caroli Quinti nullum illis fieri potuisse præ-
iudicium, nam iam illis per laudum esse ius quæsitum, sic
enim in proposito è conuerso dicitur, quod per compro-
missum non potuerit fieri præiudicium ipsi imperio, cum
ex inuestitura Caroli 4. appareat, quòd directum dominiū
eius partis status Finarij, de quo compromissum fuit penes
Imperium vile, penes vasallo inutiliter compromittētes,
non n. potuit per compromissum fieri directo domino præ-
iudicium, cum vasallus alium recognoscens in dominum
non priuaret verum dominium, nec domino suo, nec posses-
sione vt habetur late per Doctores in c. verum, de foro cō-
petente. Amplius etiam dici non potest inuestituram
Maximiliani fuisse clam & obreptitiæ impetratam, nam
tunc per Maximilianum fuerunt reuocare alienationes &
maximè illa quæ secuta est ex compromisso illo inutili &
inualido. Nec obstat quòd inuestitura Caroli Quarti so-
lum faciat mentionem de duabus tertijs status Finarij, nā

B 3 primo

primo sufficit de ea parte fuisse inutiliter compromissum & per eos, qui de ijs partibus fuerunt inueltiti.

- Amplius animaduertendum est quod Carolus Quartus inuestiuit Georgium de Carreto ex tertia parte. Item Emanueleum & Aleramum de Carreto nepotes ex fratre dicti Georgij ex alia tertia, si ergo vera est narratio Alberici quæ supra dicitur videlicet, quod Antonius tertius frater super statu Finarij contentionem habuerit, cum duobus suis fratribus, cum Georgio (quem Albericus ibi expresse nominat) & cum parte dictorum Alerami & Emanuelis, nihil potest vero tam esse simile, quam quod iam dicti duo fratres siue per decisionem iudicis, siue etiam per viam concordia (vt vult Alber.) causam suam contra d. Antonium tertium fratrem obtinuerint, & sic pro duobus tertijs fuerunt deinceps a Carolo. 4. tamquam domino feudi inueltiti, constat enim Albericum fuisse contemporaneu Bart. vt attestatur Ioannes Bapri. de Sancto Seuer. in Tract. de modo studendi. Bart. autem vixit tempore Caroli. Quartus, fuitque eius consiliarius, vt ipsemet gloriatur in Tract. de in sig. & armis, & hæc coniectura longè probabilior est quam coniectura Genuensium, dum existimant dictos Georgium, Aleramum, & Emanueleum, inuestituras suas contra Antonium, quam Antonius vigore prelegati reportasse autem obtinuisse, per hanc enim concluderetur præsumptio delicti, quæ tamen per illam excluditur, & sic illi longè erit præferenda cum semper in dubio capiatur illa interpretatio, quæ exclusiua delicti est, l. merito pro socio. Bar. & Doctores in l. non solum. §. sed & re probari, de no. op. nuncia. quo stante, facile deinde potuit contingere, quod post inuestituram Caroli Quarti illa portio Antonij, siue iure successione, siue ob aliquod delictum Antonij vel eius successorum, siue ob non petitam inuestituram ab ipso Antonio siue titulo alienationis, seu etiam iure accrescendi, ad lineam dicti Georgij ex inuestitura Impera. Maximilianij, quæ postea subsecuta est, totum statum Finarij vnâ cum Castro Franco completitur, quæ etiam ex hoc remanebit tanto validior, quia in huiusmodi factis antiquis, in quibus omnis alia probatio difficilis est, plurimū valent coniectura, iuxta not. per Innocent. in c. veniens, de verborum significatione iunct. not. per Angelum in l. si quis ex argentiarijs. §. Prator. ff. de edendo, multum etiam obseruantur illæ coniectura, ex quibus sustinetur validitas actus, iuxta notata per Baldum & Ioannem de Imo. in l. cum in testam. §. hæc verba. ff. de hæred. in st. imo si ex alia causa Genu. eas inuestituras dicentem subreptitias & obreptitias, cogentur hoc probare, cum enim subreptio & obreptio dicatur crimen, & dolus ideo per eum qui crimen obijcit debet probari. l. quorties §. qui dolo. ff. de probat. Et in terminis, quod obreptio & subreptio probanda sit ab opponente, habetur per Ioa. And. in c. 1. de litis contestat. in 6. Abb. c. fin. col. fin. de præsumpt. Felinus in c. ex literis, num. 19. de probat. Dec. in c. porrecta num. 3. de confirmatione vtili & inutili. Oldra. consil. 209. num. 9. & 10. Paris. consil. 3. num. 50. volum. 4. Crauet. consil. 68. nu. 9. Præterea, quia inuestitura ipsorum Imperatorum, non solum sunt geminata, verum etiam quintuplicata: & in illis quoque insertæ clausulæ, motu proprio, ex certa scientia, & non obstantibus, Cessat inde omnis obreptionis & subreptionis opponendæ materia, iuxta ea quæ habentur per doctores, l. præscriptione, C. si contra ius vel vtil. publ. in l. rescripta & in l. nec damnosa C. de precibus Imperator. offer.
- Quibus accedit, quod transumptis per Genuenses non potest haberi fides in iudicio, etiam quod illa facta sint madata & auctoritate iudicis. Nam, vt transumpta probent in præiudicium contradicentis, non hoc sufficit, quod fiant auctoritate iudicis, sed etiam requiritur, vt aduersarius (si is certius esset) specialiter ad hoc citetur, Alexander, Dec. & alij in auth. si quis in aliquo. C. de edendo, Alexan. in consil. 12. incip. in causa & lite, in princip. in 4. volu. vbi etiam alia requisita enumerat, quæ omnia omissa sunt in proposito.
- Quod verò attinet ad præscriptionem allegatam per Genuenses, dicitur, primo contra dominum feudi, hoc est contra ipsam dominum Imperatorem & Imperium Ro-

manum, nullius temporis currere præscriptionem, probatur hoc per tex. in c. 1. §. præterea de Capi. Corrad. vbi dicit textus, quod liceat dominis omnes alienationes feudi factas, nulla obstante præscriptione reuocare, ad idem est textus in capitulo imperialem, de prohi. feu. alie. per Fred. vbi Fredericus volens plenius providere circa prohibitionem alienationis feudorum vassallorum, dicit illicitas citationes hæcenus impetratas, hac præsentī sanctione cassamus, & in irritum deducimus, nullius temporis præscriptione impediēte, gloss. in c. 1. in verbo. beneficio, de prohi. feud. alien. per Lothar. dum ibi dicitur, beneficium do minus recuperabit, nulla præscript. obstante, quia, quod ab initio temporis non valuit, tractu temporis confirmari non potest. And. de Iser. in d. §. præterea, expresse reprobas glossam ibi, idem voluit Cardin. Alexand. in §. quid ergo, de inuestitura feudi de re aliena facta, vbi vult, quod si cō uassallus tradiderit rem feudalem tertio, & ille possiderit longo, vel longissimo tempore, non habebit locum præscriptio, idem Præpositus in d. §. quid ergo, Bartho. Soc. in consil. 36. incipit, in causa communitatis Castri. col. tertia. versic. tertio, & vltimo, prima parte, cum pluribus qui eidem consilio subscriperunt, pro quo facit, quod illa iura feudorum supra allegata, loquuntur indistincte & sic debent intelligi, maxime attenda causa prohibitionis, iuncta reuocatione alienationis bonorum feudalium, respicientem publicam vtilitatem, c. 1. de prohi. feud. alie. per Lothar. ibi per quod imperij minuat vtilitas, quæ ratio, ita militat in longissimi sicut in longi temporis præscriptione, cui accedit signum vniuersale negatiuum positum in d. §. præterea, dum dicitur, nullius temporis, quæ dictio omnē omnino præscriptionem videtur excludere, argumēto eorum, quæ habentur, per Abb. in c. graue, de offic. ord. iuncto c. pastoralis extra eodem, & per Socinum in loco præallegato, & quod per c. imperialem excludatur etiam longissimi temporis præscriptio, probat per decem argumenta Io. Angel. de Bisutio in consil. suo posito inter consil. Zaf. 15. in secunda parte. Nec obstat l. omnes & l. sicut. C. de præscriptio. 30. vel 40. annorum, quia non extendi poterūt illæ leges ad casum, quo specialiter inhibita est præsumptio, cum in toto iure communi generi per speciem derogetur. l. in toto. ff. de regulis iuris, nec ad prouisionem potentiorē maxime feudalem, cum regulariter causæ feudorum, non regulentur secundum regulas iuris communis, potissimum si casus sit in libris feudotorum decisis, Bal. Aluarot in c. 1. in princ. de success. feud. Ad gloss. verò, in d. §. præterea pluribus respondet Ange. de Bisutio in præallegato consil. quare breuitatis studio omittuntur, & sic posset negari præscriptionem aliquam in materia feudali locum habere.

Secundo concessio, quod præscriptio etiam in feudis locum habeat, minor tamen centenaria non sufficit, vt habetur per And. de Iser. in d. c. præterea, contra glossam ibi, quam etiam communiter probatam esse attestatur Marth. de Afflict. ibi & opinionem Ifernæ communem esse dicit Curt. Iun. in tracta. feu. in quarta parte in vult. causa priuationis in prin. num. 82. ideoque si maxime credatur instrumentis productis per Genuenses, non tamen probatur de possessione centum annorum, cum tamē contra imperium siue finis in bonis feudalibus, siue allodialibus non profit breuius tempus centum annis. l. fin. & auth. quas actiones & ibi doctores. C. de sacrosancto, ecclesijs, & ibi per Doctores allegatos pluribus per Franc. Balb. in tract. de præscript. 2. partis, quarta principalis partis.

Tertio considerandum est etiam, si Genuenses vel immediate ex dicta sententia vel etiam mediate præscriptione post infecuta, plenum vel perfectum status Finariensis dominium acquisiuiscent, tamen illud deinde rursus præscriptione causata ex inuestitura Imperatoris Maximilianij fuisset extinctum. Quod autem præscriptio hæc habeat omnia, quæ de iure ad præscriptionem requiruntur, patet, Nā in primis, quod attinet ad tit. March. habet titulum feudalem, de quo ex ipsa inuestitura apparet: Imperator verò habet titulum ex sententia confirmationis, qui quidem titulus sufficit ad præscriptionem, non obstante, quod sententia

tentia per se nulla esset, l. Pomponius, §. si iussu, ff. de acq. poss. vbi Doct. Balb. in tractatu de præscript. in 1. q. 1. partis principalis, deinde habet etiam titulum pro suo.

119 Nam ex inuestitura Caroli IIII. tanquam ex instrumeto valde antiquo t dicitur dominium Imperij plenè esse probatum, & etiam inter alios, iuxta ea quæ scribit Corn. consi. 161. volum. 1. Socin. consi. 86. colum. 1. volum. 1. & consi. 87. colum. 2. volum. 2. & latius Ruinus in consi. 14. num. 7. volum. 4. Vnde posito quod Respu. Genuensis post Carolum IIII. præscripsisset illud dominium contra imperium, tamen postea quando possessio redijt ad Imperatorem, tanquam antiquum dominum, Imperator dicitur possidere pro suo, t & talis titulus præstat causam præscribendi, vt not. Gul. de Cun. in l. si quis emptionis, in 2. q. C. de præscript. 30. vel 40. annorum, quem refert & sequitur Bald. in c. 1. §. si quis per triginta, si de feudo fuerit controuersia.

Deinde quod attinet ad bonam fidem, constat, quod stantibus titulis de quibus supra, etiam si illi non essent veri, sed putatiui & causati etiam errore iniuncti, tamen t bona fides præsumitur, iuxta ea, quæ plenissimè habetur per Bart. & Doct. in l. Celsus, ff. de vñcup.

Præterea, quoad possessionem illam, non difficulter probatur ex ipsa inuestitura Maximiliani, vbi dicit Marchionem Alphonsum auum istius Marchionis possidere in præsentium dicta, & auctores quoque suos ea possedisse, assertioni enim t principis in tali casu credendum est, iuxta text. in clem. 1. de proba. & hoc maxime hic locū habet, attento quod Imperator Maximilianus attestatur, se de hoc negotio habuisse plenam scientiam & notitiam, quo casu creditur assertioni Principis, etiam super facto tertij, etiam dato quod non effemus in antiquis, vt per Ioan. de Imol. in d. clem. 1. per Ang. in consi. 363. col. 1. num. 2. Et quoniam ex literis Maximiliani constat de inuestitura ipsius Marchionis, constat etiam de seruitijs & iuramento à Marchione præstito, etiam in hoc ipso dicitur probata possessio, quemadmodum alias probatur per concessionē in emphyteosim, & t perceptionem pensionis, quādo non constat, quod tempore solutionis alius possideret, Bart. in l. qui vniuersas, §. quod per colonum, & in l. quamuis, §. 1. ff. de acquir. poss. & est communis opinio, vt per Imol. & Aret. in d. §. quod per colonum, qui addit, quod in dubio non præsumitur, quod alius possideat eo tempore, sequitur Ruin. consi. 14. nu. 5. volu. 2.

124 Postremo quod attinet ad continuationem possessionis stantibus supradictis, stantibus etiam inuestituris Caroli V. & illius possessione, quam modernus Marchio nuper notorie habet, sequitur quod etiam t continuatio illa erit probata, imò etiam non probato possessionis initio dicitur & medium tempus probatum, glo. in c. volumus, 16. quæst. 4. Anto. de Butrio, & Imol. in proœmio decretalium, Bart. Ruin. & Claud. in d. l. Celsus, cum allegatis per Ruin. in d. consi. 14. num. 5. & sic in hoc casu omni respectu procedit præscriptio.

125 Econuerso non obstat, quod Genuenses allegant auctores huius Marchionis fuisse in mala fide, eamque malam fidem adeò nocere ipsi Marchioni, vt nec præscriptio nem inchoare, nec inchoatam perficere potuerit. Nam ad hoc respondetur, quoniam Genuenses malam fidem, & solam sententiam arbitramentalem inducere conantur, quæ vigore præteriti compromissi lata esse dicitur, hætenus non est probatum, quod Marchio iste ab illis qui compromissum fecerunt, descenderit. Quamuis enim illi appellerentur hoc nomine de Carreto in Italia valde esse diffusam, & fortè adhuc aliqui supersunt ex illa familia, qui hunc Marchionem Alphonsum aliquo agnationis gradu attingunt. Deinde posito quod ab illis descenderit, qui compromissum illud fecerunt, tamen ex inuestitura Maximiliani constat quod Alphonsus Senior huius Marchionis auius statum Finarij ex nouo titulo ex immediata concessione Imperatoris Maximiliani, qui prætendebat illum statum, ob indebitas alienationes ad se esse deuolutum, obtinuit, vnde sequitur, quod t mala fides defuncti, non nocet successoribus volenti præscribere ex titulo, quæ à tertio, non autem à defuncto sunt possessa. Bald. in l. eum qui, §. in hac, de publicia. Rom. & Iaf. in l. Pomponius, §. cum quis,

de acquir. poss. Bald. in tractat. præscript.

Quarto (& in hoc diligenter aduertendum est) Marchio iste nihil aliud prætendit, nec prætere potest, nisi vtile dominium, de isto autem vtili dominio in præsentiarum non potest esse quæstio, nam ex literis Genuensium anno 1482. ad Alphonsum Seniores scriptis, quarum copiam ipsimet Genuenses exhibent, apertissimè colligitur, eos non diffiteri, quod vtile illud dominium ad Alphonsum spectet, cum nihil aliud petant, quàm, vt Alfonso id ab eis recognoscat, nota ergo quæstio est de directo dominio duntaxat, vt, vtum illud ad Rempub. Genuensem, an potius ad imperium pertineat, in quo constanter dicitur & repetitur dominium illud directum, posito, quod antea apud Genuenses fuisset, tamen deinde ad sacrum Romanum imperium, saltem ex præscriptione per Imper. Maximilianum inchoata, perq; eundem spatio 10. vel 20. aut saltem per Imperatorem Carolum V. spatio 30. vel 40. annorum perfecta pertinuisse, & adhuc pertinere, ideò in tali casu nequaquam obstat mala fides à Genuensibus allegata, cum enim t mala fides nihil aliud sit quàm rei alienæ scientia, l. si quis fundum, ff. de acquir. poss. cumque Genuenses præteriti sui dominij proram & puppim, vta loquamur in sepè dicta sententia arbitramentali cōstituant, non puto in æternum ab ipsis probari posse, quod vllus ex Imperatoribus Romanis prædecessoribus Maximiliani, vllam scientiam dictæ sententiæ habuerit, & posito quod aliquis habuisset non tamen inde requiritur, quod Imperator ille sciuisset rem esse alienam, id est, ad directum dominium Genuensium spectare, tum quia per sententiam t non transit dominium, secundum glo. in l. exceptio, ff. de except. rei iudicatæ, idque præcipue in sententia arbitrali tradit Bald. in l. fin. §. fin. ad finem, C. communia, de legatis, tum etiam quia non obstat illa alienatione, quæ à Marchionibus de Carreto in Genuenses per viam compromissi facta esse dicitur, posito, quod aliter illa t alienatio de per se fuisset valida, saluum tamen remanebit ius & directum dominium imperij, vt concludunt Andr. de Iser. Aluarot. Præpos. in c. imperialem, in princ. de prohib. feud. alien. per Feder. non enim potuerant Marchiones de Carreto directum dominium in Remp. Genuens. transferre, cum ipsimet illud non haberent, l. nemo plus iuris, ff. de regu. iur. neque debebat imperium t iure suo sine causa priuari, c. satis peruersum, §. distinct. c. iniustum, 16. q. vlt. vlt. c. quæ fuit, de his quæ sunt à maior. par. ca. sancimus, c. de poenis.

130 Vltra omnia prædicta & sic dato, quod aliquis Imperatorum præcedentium manifeste fuisset in mala fide, tamen illa mala fides non nocuisset Imperatori Maximiliano, tanquam successori, attento quod successio illius non fuit in hereditate, sed potius in officio t dignitate, iuxta ea quæ habentur per Abb. in c. iura. de iure pat. per eundem & alios in c. de quarta, de præscript. per Balbum in tractat. de præscriptio. in 12. quæst. 2. partis 3. partis princip. num. 15. postremo, posito, quod non solum prædecessores Maximiliani, verum etiam Maximilianus ipsemet in mala fide fuisset (quod nunquam probatur) tamen aduertendum est, quod dum Genuenses vi & armis Marchionem de possessione sua naturali, quam habuit tanquam feudatarius deiciunt, dumque Genuenses negant statum Finarij à sacro Imperio descendere, sequitur, quod Genuenses ex hoc non solum ipsum Marchionem, verum etiam Imperatorem sua possessione ciuili, quam habet tanquam dominus feudi, iuxta not. in l. 3. §. ex contrario, & in l. naturali. in princip. de acquir. possessione, quātum ad ipsos est, spoliare conatos fuisse, quemadmodum in simili, quando vñ fructuarius expellitur de possessione à tertio, idque fit eo animo, vt verque & sic t etiam dominus sua possessione priuetur, vterque dicitur spoliari, & vtrique competit actio, iuxta glo. in l. si quis in tantam, C. vnde vj, quam ita ibi declarat Bart. & Salic. sequitur Marcus Anton. Natta in consi. 101. num. 2. lib. 1. ex quo infertur, etiam si Genuenses antehac fuissent veri indubitati domini, tamen propter violentiam ab illis illatam Imperator qui vltra 30. annos rem possedit, dato quod esset in mala fide, tamen haberet contra Genuenses non solum remedium possessionum;

B 4 verum-

132 verum etiam rei vendicationem, ut est casus quem Bart. ibi dicit esse singularem, & perperò notandum in l. si quis emptio, §. sed hæc super illis, C. de præscript. 30. ann. habetur per Balbum in tract. præscript. in 6. quæst. secundæ partis princip. num. 7. tacemus hic de præsumptione Caroli V. quæ & ipsa spatio 30. annorum omni iure cōpleta esset, cum de mala fide Caroli nunquam possit edoceri.

Non obstat, quod ultimo loco Genuen. allegant, priuilegium Henrici, quo cautum esse dicitur, quod contra Rempub. Genuen. non habeat locum nisi centum annorū præscriptio. Ad hoc enim primo respondetur, quod per priuilegium non potest tolli præscriptio vel ei derogari, nisi ad sit clausula non obstantibus vel ex certa scientia, vel de plenitudine potestatis, ut per Doctores omnes in auth. quas actiones, C. de sacrosanct. ecclesijs, & latè per Antonium in consil. 15. in 2. dubio, quarum tamen clausularum nulla mentio est in priuilegio quod à Genuensibus exhibitum reperitur.

Deinde considerandum est, quod Alphonfus Senior titulum ab Imperatore Maximiliano, quapropter, non solum præscriptione iuris communis 10. vel 20. annorum, verum etiam speciali illa præscriptione, de qua in l. benè à Zenone, C. de quadr. præscriptione securus esse potuit, & hæc sanè præscriptio per præsentum illud priuilegium Genuensium, quod in genere duntaxat de præscriptione mentionem facit, non potest dici esse sublata: nam lex generaliter loquens, non intelligitur loqui in casibus specialibus, vel habentibus specialem fauorem, glo. in l. sciendum, in prin. vbi Bart. & alij, ff. qui satisd. cog. cum alijs allegatis per Iaf. in l. 1. in 3. notab. ff. sol. matr.

Quamuis reuera (ut suprà diximus) quod ad Marchiones Finarij attinet, res hæc omni scrupulo careat, quia illo rum vtile dominium non potest esse controuersum, quod verò attinet ad directum dominium Imperatoris, quod diximus ab Imp. Maximiliano præscribi, si antea ad imperium non pertinuerit, similiter non obstat iam allegatum priuilegium Genuen. Quia cum Genuens. præscriptio illud ab imperio habuerint, non possunt eo contra ipsum imperium vti, l. amicisimos, §. fin. de excus. tut. Ex istis omnibus demonstratur Genuens. aliquod dominium siue vtile, siue directum in statu Finarij præterdere non posse.

Sequitur itaque ut propius ad iudicium possessorium à Marchione institutum accedamus, est autem in hoc iudicio possessorio eo vltim. processum, quod per Marchionem de Carreto fuerit productus libellus summarius, adductis statim probationibus, procurator verò Genuensium sufficienti mandato instructus, citatus comparere, libelli copiam sibi dari petijt. Deinde etiam libello respondit, nihil ad suam defensionem proposuit, ut expresse fatetur, & refert ipse procurator in scriptura præsentata 13. Decembr. 1559. incip. Mag. dominus Octavianus de Nigro.

Vltierius proposuit procurator Genuensium positiones, quas medio iuramento calumnie in animam suorum principalem se veras credere dicit, petens se Marchionem Finarij eis confimili iuramento medio responderi, & si respond. differat, eū illas habere pro confessis in vim iudicialis cōfessionis, ut habetur in secunda scriptura, incip. Mag. Dominus Octavianus de Nigro.

Item in ea scriptura, quæ incipit Mag. Dominus Octavianus de Nigro proposuit idem procurator articulos probatorios petens sibi assignari dilationem probatoriā, iurans se non petere dilationem calumniosè, sed credens necessariam, rogans partem citari ad videndum verba exhibitā, & ad faciendum interrogatoria, item cōstitutat procuratorem in statu Genus, qui videat iurare testes.

Deinde Marchio opposuit exceptiones contra articulos probatorios, asserens illos impertinentes irreleuatores, eorumque probationem non esse admittendam, cōcludens tam in negotio reiiciendorum articulorum, quam etiam in causa principali.

Ex parte procuratoris Genue alius subsecutus non est, quamquam extra iudicium per literas ipsius Reipu. & per se procuratorem à sua Maiestate petierit totam causam remitti ad iudices Genuens., cum tamen antea sit tantum, quo ad dimidiam partem status Finarij de incompetencia

protestatus, ut habetur in scriptura exhibitā, incip. cum ex cella Respub. Genuens., quæ petitio cum esset per maiestatem suam reiecta, statim ex speciali mandato Reipubl. appellatum fuit per procuratorem Genuens. à sua Cæsarea Maiestate ad summum Pontificem, quæ appellatio planè fuit repulsā, & ipsi procuratori restituta, post quæ omnia ipse procurator ab aula recessit, cum ergo & Resp. & procurator eius sit contumax, verè apparetur existens ut quia plusquam satis dixit, se non velle venire, utique nec is nec Resp. amplius citanda est, sed potest, ac debet contra illam procedi, & sententiam diffinitiuam proferri, c. eum qui, de dolo & contuma. Iafon post Bartol. in l. qui Romæ, §. Seia, numer. 21. ff. de verbor. obligat. Succedit itaque ut sua Cæsa. Maiestas suppleat vices absentium in inuestigando negotio & rei veritate, cum absentia litigatoris Dei præsentia repleatur, l. & post, in prin. & §. 1. l. properandum, §. fin. autem reus, C. de iud.

Cum itaque Marchio Finarij proposuerit exceptiones contra articulos probatorios Genuensium, procurator verò non replicarit nec super hoc puncto concluderit, supplendæ erunt eius vices, & examinandum, an illi articuli sint releuantes, & consequenter an super illis esse officio recipiendæ probationes.

Primò autem ponit & asserit procurator Genuens., quod Castrum Gouonis à tempore Genuensium, procurator & fuit erit fortissimum. Iste articulus dicitur non esse releuans, cum non agatur solum de restituendo illo castrum, sed de restituendo toto reliquo statu Finarij, de restituendis bonis mobilibus ablatis, de damnis & interesse, quorum respectu, castrum illud erit minima pars eorum de quibus est controuersia, amplius suprà latè deductum & probatum fuit, etiam si castrum sit fortissimum, quod tamen ex eo capite in proposito non impeditur possit iudicium possessorium, & restitutio in eo iudicio faciendā, frustra ergo petit se admitti ad probandum, quod probatum non releuat.

Secundo & tertio loco ponit, & asserit procurator, quod ab anno 1480. vsque ad 1529. fuerint partialitates inter ciues, & sic fuisse impossibile facere exercitum pro recuperatione, & quod ab anno 1529. citra Respub. fuit impedita in reformatione status, & exhausta pecunia, quod non potuisset recuperare, quod ad hos duos articulos attinet, suprà deductum fuit, quamuis de nouo fuerit Reip. ob lata occasio occupandi, quod tamen hoc ei facere non licuerit, cum Genuens. non possint dicere se interea retinuisse ciuilem possessionem, cum habuerint copiam iure experiendi, & maxime, cum deductum fuerit Genuens. nullum penè habere ius, nec in parte, nec in toto statu Finarij, ita ut de eorum iniustitia videatur de facto, & de iure notoriè constare.

In quarto, quinto & sexto articulo ponitur, qualiter subditi rebellarunt contra Marchionem dominum suum, & quod aliqui se iam Gallis dederint, cum tamen & circa hoc suprà deductum fuerit, quod in eo subditi non solum non iuuandi erant, sed potius sedandi, sicut hoc Reip. consilium fuit oratorem & agentem S. Cæs. Maiestatis, & Regis Hispaniarum, imò non potuisset vassallus ipsorum Genuens. de facto, non de præcedentibus monitionibus priuari & expelli etiam si omnia vera fuissent, quæ asserabant subditi, ne dum Genuens. delato prius negotio ad suam S. Cæs. Maiestatem potuerint vna cum subditis spoliare vassallum Imperij Romani.

Septimus de metu gallorum propositus est, Hic vltimè illud, quod Marchio in exceptionibus suis proposuit, ex ea parte nullum imminere periculum, constat notoriè, iam planè sublatam esse causam illam, cui accedit notorium esse de iure, quod ob hoc non potuerit auferre rem suam, & sua possessione eijcere possessorem, imò sicuti consultum fuit à prædicto oratore ipsis Genuensibus, potius debebat esse solliciti de sedandis illis tum multis subditis, quā consilium illis datum fuisse, ut fatetur Resp. in literis ad S. Cæs. Maiestatem in tertio Idus Decemb. anno 1558. datis, & per Marchionem reproducis.

Octauus

Octauus & nonus articulus, propositi sunt de Castro Franco, qualiter tunc fuerit omnino destructum, & quod situm est intra Coruum & Monachum. Hos duos articulos confitetur ipse Marchio in scriptura, incipiente in iudicio intentato, & stante euidenti, & sic non egent vlla probatione. Quod autem sine penitus irrelevantes, supra satis deductum fuit, dum locuti sumus de privilegio Maximiliani, faciente mentionem de Coruo & Monacho, & sufficit, quod castrum Francum sit pars status, & eorum bonorum, de quibus per Carolum IIII. inuelti sunt illi, qui postea compromiserunt, prout hoc expressè habetur sæpe in allegato laudo & sententia arbitramentali.

Decimus & vltimus articulus propositus est, quod Marchio Finarij spontè nullo metu præcedente deposuerit statum Finarij penes And. Auream. Hic de contrariò apparet manifestè & notoriè, primò ex propria confessione ipsorum Genuensium, cum in informatione, quæ incipit: Genua ciuitas, referant, quod subditi excitarint seditionem, & quod contra Marchionem, habito pleno consilio decreuerint bellum gerendum, & quod expedita ad eam rem fuerit pecunia, conscripti milites, præparata tormenta bellica. Item obuiam itum, & repulsi, qui Marchioni volebant ferre opem, quòd coeperint conuassare moenia castri Gouoni, quo inclusus erat Marchio, & quod post illa omnia fuerint inita illa capitula prius præscripta ab ipsis Genuensibus, quæ tamen recusauit Marchio ab initio, vt habetur in responsione Marchionis transmissa ad suam Cæsaream maiestatem per Gomeisum Schvum de Figueroa, in qua Marchio prouocauit ad Imperatorem & Imperium Romanum proficendo se statum Finarij ab imperio recognoscere, & quod non deberet eo spoliari, nec compelli ad eum deponendum.

Item de causa depositionis, & quod illa non fuerit spontè facta, apparet per ipsa capitula inuita, & firmata sicut ipsi Genuenses illa produxerunt, in quibus inter cætera habetur, quod inter agentes Reipub. & Marchionem Finarij orta fuerunt contentiones, & discordia ac bellum occasione Marchionatus Finarij, & iurisdictionis eius, quod bellum non potuit esse iustum, cum iudicis copia fuerit, & status nullo iure ad Rempub. pertineat, cum ergo bellum à Genuensibus coëptum, & per capitula illa sedatum, vt ibi dicitur, & habetur. In literis Reip. 3. Idus Decembris addictos, anno 1558. dum dicunt, se per illa capitula, vt arma deponerent, sequitur manifestè, nò spontè, sed coactè Marchionem deposuisse statum penes Andream Auream, cum ergo Genuenses hæc omnia percepisse fateantur, dicitur de ijs constare notoriè, c. fin. de cohabitatione clericorum & mul. cum similibus supra adductis, facit l. cum te, C. de tranfact. per Alexan. consil. 223. incip. viso & oport. nu. 15. volum. 2.

Quibus accedunt præcedentes & subsequentes protestationes ipsius Marchionis in actis productæ, cum reclamatione, in qua Marchio hucusque continuò remansit, per quæ talis declaratur animus eius præcedens, & quod statum Finarij non sua spontè deposuerit, faciunt t, quæ habentur per Carolum, Ruin. in supra allegato consil. 42. in 4. volu. Imò si per Genuenses nulla vis illata, sed Marchio statum propter subditorum seditionem, vt scilicet ea sedaretur, deposuisset, vel ex alia quauis iniusta causa possessionem amisisset, haberet tamen locum remedium c. reintegranda, ad omnia indebitè facta (vt supra plenius deductum fuit) restituenda. Sic ergo articulus ille penitus contra ea, de quibus apparet per propriam confessionem facti proprii ipsorum Genuensium, quo casu nulla admittitur probatio, Bart. in l. non fatetur, ff. de confessis, Corn. in consil. 114. incip. licet in hac consultatione, num. 13. & num. 15. in 1. volumine. item est talis articulus, qui probatus non releuaret, idèò pariter probatio nulla admitti potest, l. ad probationem, in fin. C. de proba. & habetur late per Corn. in consil. 37. incip. circa primum est animaduertendum, in fin. in primo volumine. Ex quibus omnibus concluditur reiiciendos esse articulos productos per Genuenses, & quod nulla super illis probatio recipiendæ est.

Cum verò procurator Genuensium contumax non exceperit contra probationes ipsius Marchionis, sequitur

examinare, an probata sint ea, quæ pro victoria in iudicio possessorio reportando Marchioni probanda incumbant. dicitur autem, quod in remedio recuperandæ possessionis hæc duo sufficiant probari.

Primò possessio eius, qui spoliatus dicit.

Secundo spoliatio, vel amissio possessionis ex causa iniusta, nec est necesse probare, quod possessorium ad eum peruenerit, qui vim fecisse dicitur, nec necesse est, quod probetur ipsum contra quem agitur vim fecisse, sed sufficit, quod fecerit per suos, ita habetur in l. 1. in principi. in §. interdictum autem, & ibi de hoc gl. magistralis, ff. de vi & vi armata, l. mol. in c. qualiter lo. 2. extra, de accusa. glo. in c. consultationibus, extra de offic. delegat. & in illis locis late de hoc scribunt Doctores, ad quos breuitatis causa nos remittimus.

Cæterum ex hæcenus deductis apparet per confessionem ipsorum Genuensium, & ipsammet capitulationem per Genuenses productam, hæc omnia manifestè probari, fatentur enim in informatione, incipiente, Genua ciuitas, &c. quòd Marchio præfens possederit Marchionatum Finarij, sub se continentem plures villas, idem habetur in ipsis capitulis in principio. Item fatentur, dum dicunt Marchionem possesorem malè tractasse subditos, item in literis datis tertio Idus Decembris, anno 1558. dum referunt operam dedisse, vt arcem quandam, quam Alphonsus munitam tenebat, potiri liceret, & in infinitis alijs locis, vt habetur in processu.

Quod autem ipsa Respub. Genuæ elegerit Marchionem, probatur pariter ex ipsorum Genuensium confessione. Nam in dictis literis datis tertio Idus Decembris, anni 1558. & in informatione, quæ incipit, Genua ciuitas, dicunt, quòd subditos Marchionis subleuatos in suam tutelam receperint, quòd pleno consilio conuocato, bellum Marchioni indicendum decreuerint, quod in eam rem pecuniam expenderint, milites conscripserint, eos, qui Marchioni auxiliū ferre volebāt, repulerint, tormenta bellica præparauerint, muros conuassare coeperint, quòd eo res deducta fuerit, vt dubitari nò possit, quin ipsum Castrum cui Marchio inclusus erat, in potestatem Reipub. deueniret, & propterea quod Marchio consenserit statum deponere in sequestrum, Respubli. arma deposuerit. Tum quod in capitulis illis continetur, quòd Andreas Aurea, non solum nomine Marchionis, sed etiam nomine Reipubli. debeat detinere. Item quod Andreas Aur. non possit disponere de statu, nisi accedente consensu ipsius Reipub. Item quod Marchio de facto vna cum suis debeat exire Castrum, atque hæc omnia probantur ex ipsorum Genuensium confessione, vt iam dictum est, quæ confessio facti proprii satis est, quæ faciat notorium, & quæ nullam admittat probationem in contrarium, ita vt non, tam plenè, quam potius plenissimè probata sint omnia, quæ in iudicio possessorio probari debent, cum dicatur, quod in possessorijs non requirantur exacte probationes, Bartol. in l. 1. ff. quorum bonorum, habetur per Corn. in consil. 172. incip. primus consultationis articulus, numer. 24. in secundo volumine.

Superest ergo toti negotio, vt per suam Cæs. maiestatem contra ipsos Genuenses feratur sententia in fauorem ipsius Marchionis, qua non solum condemnentur ad restitutionem ablata, ad relaxandum ex parte sua sequestrum, verum etiam ad præstandos t vel soluendos fructus non iam perceptos, sed qui percipi potuissent. Item ad restituendas expensas, interesse, ad damnum quod passus est Marchio propter illam deiectionem, c. accedens, & ibi Abb. extra, vt lite non contest. c. grauis, de rest. spoliat. & habetur plenius per Ripam in l. naturaliter, §. nihil commune, nu. 30. ff. de acquirend. possell.

S V M M A R I A.

- 1 Imperator an sit iudex competens inter Rempub. Genuensium & Marchionem Finarij.
- 2 Imperatori, qui se non subesse dicit, probare debet.
- 3 Imperatorem semper fuisse in quasi possessione superioritatis status Finarij.

- 4 Imperatorem posse in causa propria sibi ius iudicare.
 - 5 Genuam civitatem liberam esse.
 - 6 Genua fines quo se protendant.
 - 7 Antoniatum Aduini Genuensium ducis laudum.
 - 8 Privilegium Genuae, ut conquerentes de Genuensium adeant ordinarium.
 - 9 Praescriptio sola centenaria contra Rempub. Genuensium currere potest.
 - 10 Argumentum ab extremis non concludere.
 - 11 Privilegia sine praedictio tertij intelligi.
 - 12 Privilegium generale non praedictat privilegio speciali alterius.
 - 13 Finarium quos fines habeat.
 - 14 Praescribens iurisdictionem contra imperatorem non privatuus, sed cumlativè dicitur praescribere.
 - 15 Privilegiorum interpretatio spectat concedenti.
 - 16 Succedens in ius alterius, iure illius tantum utitur.
 - 17 Praescriptio temporis immemoralis requiritur, cum de praescribendis regalibus agitur.
 - 18 Malefidei possessor hodie non praescribit.
 - 19 Declinatoriam non potest amplius proponere, qui semel cōfessus in iudicem.
 - 20 Persona loquentis in generali sermone non comprehenditur.
 - 21 Conveniri non potest in loco delicti, qui aliàs ex privilegio alio in loco conveniendus est.
 - 22 Praescriptio 30. vel 40. annorum ex privilegio non tollitur, nisi ad sit clausula, non obstantibus, &c.
 - 23 Praescriptio 20. annorum reddit possessorem tutum.
 - 24 Probanda quae sint in remedio canonis reintegranda.
 - 25 Sequestro an sua possessione prius possessor.
 - 26 Spoliatus contra spoliatorem, qui nō possidet nunc agere potest ad estimationem possessionis, & ad damna et expensas.
 - 27 c. ex amnata, de iudicij, declaratur.
 - 28 Actio quod metus causa est in rem scripta.
 - 29 Spoliatus consentiens agi petitorio, non restituitur ante omnia.
 - 30 Spoliatus fortilitio, ut castrum, vel oppido munito & forti an restituitur ante omnia.
 - 31 Spoliato exceptio notorij obijci potest.
 - 32 Spoliatus vis compulsiva obijci an possit.
 - 33 Spoliatus ante omnia restitui debet.
 - 34 Possessorio quando agi potest suspensio petitorio.
 - 35 Petitorium ante litem contestatam per actorem potest suspendi, & possessorio agere.
 - 36 Castrum inexpugnabile dicitur, inspecta personarum qualitate.
 - 37 Castrum spoliatus, cum adversus bellica tormenta non posset se defendere, expulsus dicitur.
 - 38 Titulus ex sententia confiscationis est legitimus ad praescribendum.
 - 39 Notorium dicitur, quod probatione indiget.
 - 40 Citandus amplius non est verus contumax.
 - 41 Probationes non recipiuntur contra propriam confessionem.
 - 42 Metus probatur ex praecedentibus protestationibus.
 - 43 Spoliatus castrum, an occupatori expensas in castri refectione erogatas restituere teneatur.
 - 44 Possessor an prius iure suo, cū iniuste se possidere negat.
- Mortua excitata per quatuor electos lurecon
sultos à venerando Ticinensi Collegio,
dum responsum exposculet S.C.
M. quid sibi foret agendum in
Finariensibus controuersia.
- P** R I M V S erit articulus disentiendus, t an scilicet
in causa ista sit Iudex competens Imperator, & pro
parte affirmativa facit I. de precatio, ff. ad l. Rhod. de
iac. l. benè à Zenone, C. de quadrienn. praescript. l. as. in l. pe
nult. C. de summa Trinitate & fide Catholica, adde quod

Restaur. dicit, hanc esse communem, in tracta. de Imperator. quaestio. 52. vide Bartol. & alios, praecipue Cagnol. in proemio digestorum, & in c. quae in ecclesiis, de cons. & Dec. in cons. 588. in princip. praecipue in Italia; l. imperialem, §. firmiter, de prohib. feud. alie. per Frider. Restaur. in d. tractat. de Imperat. quaest. 52. num. 14. & t qui se exemplum dicit à iurisdictione Imperatoris, id probare debet, C. Adrian. 2. 63. distinct. Bertach. in trac. de gabel. in prima part. quaest. 2. & in tract. de episc. cart. 91. col. 4. q. 16. nu. 36. quod Imperator habet fundatam intentionem, ut supra: & per Alex. in cons. 87. in fine, lib. 6. Restaur. in d. tract. de Imperat. q. 53. nu. 19.

Secundo facit, quia hodie & ab anno 1496. citra t Imperator fuit in possessione superioritatis dicti status Finarij, cum praesens Marchio, & eius pater, & aus dictum Marchionatum ab eo tempore citra semper recognouerint in feudum ab Imperatore, prout de hoc extant tres inueltiturae, prima Maximiliani; aliae Caroli V. de quibus in processu.

Tertio facit, quia non videtur dubium, quin t Imperator sit iudex in causa propria, ac etiam in causa suorum, l. proximè, ff. de his quae in testamento delent. l. & hoc Tiberius, ff. de haeredit. institut. Felin. & Dec. in c. cum venissent, de iudic. Dec. in cons. 588. & in consil. 360. Restaur. in d. tractat. de Imperat. quaest. 91. num. 2. Gozad. in consil. 1. numer. 27.

Pro contraria parte multa obijciuntur, primo, quod t Genua est ciuitas libera, tum ex privilegio, tum ex praescriptione. Secundo, quod Imperator declarauit ex privilegio territorium t Genuae se protendi à Coruo ad Monachum, intra quos fines non est dubium, quin iaceat status Finarij. Tertio, praescriptio immemoralis, videlicet ab anno 1385. vsque ad annum 1482. siquidem factum fuit compromissum per illos de t Carreto in Antoniorum Aduinum ann. 1385. qui protulit Laudum, in quo assignauit reipub. Genuae dimidiam Finarij, quam statim dicti de Carreto recognouerunt in feudum à Repub. Genuensi, & successiue perseverauerunt in recipiend. inuelt. à dicta Repub. & praestando iuramenta fidelitatis vsque ad Alphonium primum, qui anno 1482. requisitus ad praestand. fidelitatem, prout fecerunt eius antecessores, se excusauit quod successor nouus ignorabat, quid sibi agendum esset, & deinde eo dem anno accipit inueltituram ab Imperatore, & sic cucurrerunt anni 97.

Quarto quod habent t privilegium Imperatoris quod cauetur, quod qui vult conqueri de ciuitate Genuae, vel aliquo eius ciue adire debeat eiuem Genuae. Quinto aliud privilegium, t quod nulla praescriptio currat contra rem, nisi centum annorum.

Ex aduerso videtur posse replicari super hoc primo non esse insistendum, quia non agitur nunc de libertate, neque de subiectione Genuae, sed de Finario, quod est quod diuersum.

Item verum non videtur secundum, quia respondetur quod t argumentum ab extremis praesumptione tantum concludit, & data instantia corrumpit, Bart. in l. Cellius, ff. de vsucap. Abb. in c. accidentibus, nu. 6. de privileg. sanè notorie constat multos esse, qui habent feuda intra dictos cō fines, quae non obediunt Reip. Genuae, ergo, &c.

Item privilegia t intelliguntur sine praedictio tertij, l. 2. §. meritò, & §. si quid à principe, ff. ne quid in loco public. c. veniens, de praescript.

Item non derogat alterius privilegio speciali, l. in toto, ff. de regul. iur.

Item ex instrumento conuentionis factae anno 1340. per Genuenses exhibito apparet, quod t Finarium habet districtum separatim à finibus Nauli ad fines Petre.

Ad tertium respondetur, quod dato quod vlla cucurrerit t praescriptio, intelligitur cumlativè cum Imperatore non autem priuatiuè, Angel. in l. haec autem, in fin. ff. de serui. vrb. praedio. nec per hoc potest excutere iugum subiectionis, quin dicatur recognoscendus Imperator respectu Finarij, Abb. in c. cum licet, colum. vlt. qui filij sint legit. superioritas enim sicut non est concessibilis, ita non est praescriptio quaesibilis, l. as. in l. imperium, num. 20. ff. de iurisdictione omnium iudicum. Secundo respondetur

15 detur quod agitur de interpretatione privilegiorum vtrique parti concessorum, ergo adendum est Imperator à quo habita sunt privilegia, & ipse sit iudex, c. cum venissent, & ibi Doct. de iudic.

16 Tertiò respondetur, quòd ex quo Genuenses prætendunt se successisse in ius illorum de Carretto, non possunt habere plus iuris, quam illi de Carretto, qui erant feudatarii Imperatoris, l. qui in ius, ff. de regulis iuris, & sic non possunt prætendere nisi vile dominium, & sic remansit superioritas penes Imperatorem, & sic Imperator erit iudex. Quartò respondetur, quòd quemadmodum non potest præscribi contra Rempub. nisi spatio centum annorum, ita nec ipsa Resp. potuit præscribere nisi spatio centum annorum, l. i. ff. quod quisque iuris, & ibi Doctores, sed computatione facta secundum ea quæ præponuntur Genuensibus, currebant tantum anni 97, ergo non subest præscriptio. Quintò respondetur, quòd etiam de iure communi

17 in præscribendis regalibus & superioritate requiritur tempus, cuius initium non extet memoria in contrarium, c. super quibusdam, §. præterea, & ibi gloss. Doct. de verbor. significat. videtur latè Balb. in tractat. de præscript. 2. par. 5. partis principalis, quæst. 6. num. 13. cum multis sequentibus quòd tempus requiritur spatium centum annorum. Balb. vbi supra, num. 24. ibi videtur, & sic nec etiam de iure communi currebat præscriptio contra Imperatorem. Sextò respondetur, quòd ex quo nunc non est lis inter Imperatorem, & Rempub. fed incidenter tantum queritur an sit iudex inter partes, quæ coram eo comparuerunt, sufficit, quòd Imperator sit in quasi possessione superioritatis, prout est in inuestituris novis ab anno 1596. citra, & sic non est dubium, quin Imperator sit iudex competens. Septimò respondetur, quòd sæpè interrupta est huiusmodi præscriptio, vt patet ex processu. Item videtur quòd cepta fuit cum mala fide, de qua apparet in laudo, in quo se fundant Genuenses, & eius qualitates sibi non fuerunt ignotæ.

18 Cum igitur non habuerint bonam fidem, sine dubio videtur, quòd nullam possint allegare præscriptionem, c. vltim. de præscriptio. Quòd etiam procedit in præscriptione immemoriali, vt per Balbum in dicto tractat. de præscriptio. in secunda parte tertie partis, quæst. 6. num. 2. Vltimò respondetur, dato quòd posset de hoc ambigi, sublata videtur difficultas, ex quo procurator Reipub. consensit in iudicem respondendo petitioni, & proponendo merita causa, & producendo positiones, & petendo terminos probatorios, & proponendo petitorio, vt cumuler cum possessorio, & sic reconueniendo aduersarium, per quæ videtur exclusa à iure proponendi declinatoriam, vt in l. sed & si suscepit, in princip. & ibi nota. ff. de iudic. & in c. inter monasterium, de sentent. & re iudic. & Practica Papiensis in libello ad declinandam iurisdictionem iudic. in versicul. nec fuisse, numer. 1. Felin. in dicto c. pastoralis, de exceptio.

20 Ad quartum respondetur, quòd in generali sermone non comprehenditur persona loquens, & sic non comprehenditur Imperator, c. qui quis, 2. de præben.

Item non continetur id, quòd quis in specie non esset concessurus.

Item intelligitur de actione personali, non autem quòd agitur in rem, vel possessorio de re alibi sita. Soc. in c. fanè, in 7. declar. de foro competens.

21 Item ratione delicti potest Resp. conveniri in loco commissi delicti, c. 1. de privileg. lib. 6. Soc. in c. postulasi, q. 9. de foro competens: & quòd illi qui habent privilegium ne conveniantur nisi in certo loco, possent eo non obstante conveniri in loco delicti, vel bonorum occupatorum per potentiam, teneri Ias. in l. vlt. col. 12. in fin. num. 52. versicul. secundò principaliter, ff. de constit. prin.

Ad quintum respondetur, quòd non comprehendit Imperatorem, vt supra dictum est, & eo non potest vti contra concessorem, l. si iudex circumvento, vbi Bart. Bal. ff. de minor.

22 Item non habet clausulam non obstante contra, vel ex certa scientia, vel ex plenitudine potestatis, idèò non prodest. Doct. in authent. quas, C. de sacrosanctis Ecclesijs, Arctin. in consil. 15.

Item retorquetur contra Rempub. quòd nec ipsa

Resp. potuit præscribere, nec præscripsit, tum quia eodem iure debet vti, vt supra: tum, quia etiam de iure communi regalia non præscribuntur minori spatio, quàm centum annorum, vt dictum est.

Item stante inuestitura Caroli Quarti, tunc Imperator erat in quasi possessione directi domini, & superioritatis, quando fuit spoliatus à Genuensibus tempore laudatari. Idèò cum Imperator postea rursus nactus fuerit suam possessionem Civilem, scilicet tempore Maximiliani, a. 1. no. 1496. spatio annorum triginta, videtur quòd fuerit effectus tutus Imperator aduersus Genuenses, l. si quis emptionis, §. hæc super, vbi Bart. C. de præscriptio. triginta annorum. Balb. de præscriptionibus, in secunda parte tertie partis principalis, quæst. 6. Hæc sunt quæ nunc super hoc articulo excitare visum est, super quibus cogitandum relinquimus.

Secundus articulus præsupposito, quòd sit firmata iurisdictione, an rectè institutum fuerit iudicium possessorium reintegratorium contra Rempub. quæ non possidet ex quo bona data fuerunt in sequestro, videtur quòd non, quia in remedio reintegratorio duo extrema requiruntur, primo ex parte actoris, quòd prius fuerit possessione sua, secundo ex parte rei quòd possideat, c. reintegranda, 3. quæstion. 1. & c. sapè, de restitutione spoliatorum. Socin. in l. rem quæ nobis, colum. 9. versicul. circa quartam, ff. de acquirend. possess. sanè factò sequestro non possidet Resp. sed possidet sequester, l. licet, §. res, ff. de positi, Sa. lic. in l. 1. nu. 2. de pro. sequest. pecu. & sic deficere videtur vnum extremum requisitum.

Ad hoc respondetur, quòd respectu Castri Franchi, & aliorum quæ detinet, res caret dubio, item dicitur de expensa damnis & interesse, Abb. in c. accedens, in pen. nota. vt lite non contest. Ripa in d. §. nihil commune, num. 50. quoad id, quòd non est in manu Reipub. videtur agi posse contra eam spoliatricem, quæ possessorio licet non possideat, videlicet ad rei æstimationem, vt scribit Abb. in c. cōquerente, num. 13. de restitut. spoliat. & Barb. ibidem numer. 18. per text. in l. 1. §. interdicto, ff. de vi & vi armat. & l. si vi me. eod. titul.

Contra hoc tamen obstat videtur tex. in c. examina, de iudic. cui responder Abb. in d. c. conquerente, nu. 13. quòd procedit, quòd quis vult agere petitorio, nec enim agendum est cōtra possessorem, sed quando agitur possessorio pro spolio, aliud est secundum Abb. vbi supra.

Præterea considerandum est, quòd decisio Abbatis forte habet locum tantum, quando agitur de vi expulsiua, nō si sumus in quo agitur de vi compulsiua.

28 Et si quis respondeat quòd etiam actio, quòd metus causa est in rem scripta, & datur tam contra eum qui metum intulit, quàm contra eum qui possidet, l. metum, §. animaduertendum, quòd metus causa. Item §. vnde, & §. Pedius, eod. titulo, replicari mihi posse videtur, quòd Marchio non agit remedio, prout videbimus in fra. alioquin obstat exceptio domini, quòd non vult admittere Marchio.

Idèò considerandum erit, nunquid defendi possit, Rempub. adhuc possidere, mediante persona sequestrarij in sequestro adijcitur, quòd sequester teneat omnia nomine amborum, videlicet Reipub. & Marchionis, & sic sequester non possidet, sed Resp. & Marchio, quorum nomine tenet Alex. conf. 94. colum. 2. circa medium, versicul. potest, libr. 2. per l. quod meo, ff. de acquirend. possessione. Item postea facta fuit additio ad capitula, quòd non intelligatur factum aliquod præiudicium iurib. partium per hanc sequestrat. sed ambe partes sint in eo statu, in quo erant ante sequestrationem: igitur ille intelligitur possidere, qui ante possidebat, & sic arce excepta, videtur quòd possideat Resp. & ad hoc videtur posse agi iudicio reintegratorio, quo verò ad arcem, cogitabitur, nunquid possit agi interdicto retinendæ.

29 Tertius est articulus, nunquid debeat cumulari petitorium cum possessorio: videtur pro parte affirmatiua, quòd Marchio sibi præiudicauerit, ex quo consensu ab initio quòd agatur vtroque tam petitorio, quàm possessorio, ex quo consensit decreto factò sub die 21. Nouemb. & sic sibi præiudicasse videtur c. 1. de restitut. spoliat. Secundò ex

30 do ex quo agitur de restituitione fortillitij videtur, quod non debeat restitui, nisi cognitis iuribus partium etiam super proprietate, Alexand. in l. naturaliter, §. nihil commune, ff. de acquirenda possessione. Socin. in consil. 87. lib. 1. Gozad. in consil. 7. Ruin. in consil. 37. num. 2. lib. 4. Paris. consil. 22. num. 100. lib. 1. Tertiò præsupposito, quod notoriè constet de dominio Reipub. videtur quod possit opponi spoliato defectus notorius dominij, vt per Doct. in d. §. nihil commune.

31 Quartò ex quo agitur de vi compulsua, non autem expulsiua, videtur, quod admitti debeat exceptio dominij notorij, Bart. in l. penult. ff. de condi. ob turp. caus. & in l. 2. ff. quod metus causa. Alex. in l. naturaliter, §. nihil commune, ff. de acquir. possess.

33 In contrarium facit, quod spoliatus debet ante omnia restitui, §. si quis ad se fundum, C. vnde vi, Barto. & alij in l. naturaliter, §. nihil commune, ff. de acquir. possess.

Ad contraria respondetur, & primò negatur Marchio, nem consensisse, quod agatur vtrunque nec Imperator illud statuit, quod ego viderim & decretum factum sub die 21. Nouembris non dicit hoc, licet procurator Reipubl. Genuensis aliud assermet in folio 190. idè videatur ipsum decretum in fonte, quia non habeo processum. Secundò respondetur, quod illa sunt extrajudicialiter acta & facta ante petitionem, quæ fuit porrecta die 22. Nouembris.

34 Tertiò respondetur, quod simplex consensus non præiudicat, quin adhuc suspensio petitorum procedi super solo possessorio fauore spoliij, & hoc ante conclusum in causa c. pastoralis, & ibi Doct. de causa possess. & proprie. Quartò respondetur, quod saltem hæc penitentia licita est ante litem contestatam, vt per Bart. & omnes in d. l. naturaliter, §. nihil commune, ff. de acquirenda possess. & non est dubium, quod Marchio ante litem contestatam aliam petitionem dedit, in qua de solo possessorio agebatur, & protestatus est nolle cumulare petitorium cum possessorio, quæ emendatio libelli fuit licita, vt per omnes Doct. in l. edita, C. de edendo. Immo etiam magis videtur communis opinio, quod etiam post litem contestatam super petitorio possit suspendi petitorium, & introduci possessorium recuperando in odium spoliatoris, & hoc magis communiter teneri scribit Ripa in d. §. nihil commune, num. 161.

Ad secundum respondetur, quod arx non est inexpugnabilis, vt in pluribus locis fatentur in processu Genuenses, & sic cessat obiectio.

36 Secundò respondetur, quod considerata qualitate, & potentia Imperatoris, & Marchionis debilitate, ac etiam potentia Genuensium arx est facilis expugnationis, & hoc casu cessat limitatio illa, & debet omnino restitui spoliatus ante omnia. Ruin. in consil. 37. num. 3. lib. 4. laf. consil. 60. num. 4. lib. 1.

Tertiò istud obiectum videtur, quod possit militare in arce sola, in alijs autem bonis non militat, Ruin. in consil. 37. num. 3. lib. 4.

37 Quartò videtur quod dici possit, etiam ex arce vi expulsi, ex quo amplius non poterat se defendere aduersus tormenta bellica, Paul. Castr. in consil. 27. lib. 2.

Quintò videtur quod cesset omnis difficultas, si Cæsar cogit Marchionem ad satisfaciendum de parendo iudicato prout offert. facere, Claud. Seyfel. d. §. nihil commune, num. 14. Gozad. consil. 69. Paris. consil. 22. num. 100. lib. 1. Grammat. in consil. 10. num. 29. Fab. in d. §. nihil commune, numer. 54. Boer. Dec. 238.

Ad tertium respondetur & negatur, quod notoriè constet de defectu dominij in persona Marchionis, & quo ad vnam dimidiam est expeditum in confessione ipsius reipub. vt in processu quo ad reliquam dimidiam idem dicitur, quod ex quo Marchio habet titulum in inuestituram à Cæsare Maximiliano factam anno 1496. cum præscriptione annorum 60. & ultra non potest dici quod constet notoriè de defectu eius dominij, immò ipse Marchio præscripsit legitimè, stante maxime sententia lata per Maximilianum eo tempore, in quo cassauit omnes alienationes de huiusmodi bonis factas, & bona deinde confiscauit, deinde de eis inuestiuit Alphonsum auum moderni Marchionis, qui titulus ex t sententia confiscationis sufficit ad præ-

scribendum Dato, quod esset nulla, l. Pomponius, §. si inusu, ff. de acquirend. possess. & ibi Doct. & Balb. de prescrip. in prima parte principali, quæst. 11. & titulus pro suo refutat ex inuestitura Caroli III. quæ cum sit antiqua, plenè probat dominium etiam inter alios, Corn. consil. 17. lib. 4. Socin. consil. 86. lib. 1. & consil. 87. Ruin. consil. 14. num. 7. libro 4.

Denique respondetur, quod in præsentia agitur inter partes de vtili dominio, & hoc apparet esse Marchionis tam ex inuestituris Genuensium, quàm etiam ex inuestituris Imperatorum, & sic etiam ex confessione Genuen. apparet de notorio dominio ipsius Marchionis, & sic quo ad restitutionem faciendam nulla videtur subesse difficultas. Quo verò ad directum dominium & superioritatem hæc est quæstio, cum Imperatore, de quo antea satis fuit tractatum in primo art. amplius non repetitur.

Vltimò respondetur, quod quando aliquid indiget probatione aliqua, illud nõ dicitur notorium tale quod 39 impediatur restitutionem spoliati, l. emptorem, §. 1. & ibi Bart. ff. de aq. empt. l. ciues, & ibi Bald. C. de appella. & probatio quæ potest reprobari, non facit notorium. Abb. in c. cum olim, in 2. notab. de verb. signif. non dicitur notorium id, de cuius validitate disputatur, & contra quod aliquid obijci potest, vt per Bart. in authen. ar. qui semel, col. vltim. C. de probat. sanè in casu nostro ipsimet Genuenses fatentur multa in facto esse probanda pro demonstrandis iuribus Reipub. & ad hunc finem petita fuerunt cum magna instantia dilaciones probatorias, & multa etiam opponuntur contra ea, quæ exhibuerunt Genuenses, quæ indigent probatione, ergo videtur constare dominium non esse notorium, & propterea non esse admittendam exceptionem dominij, quia, quod dicitur ob stare defectum notorium dominij, videtur procedere in notorio quod non eget probatione, prout est in notorio iuris, vel facti permanentis, vt in c. ad decimas, de rest. spoliati. lib. 6. & in c. significasti, de diuort. & de huiusmodi notorio quod statim constat, nec indiget probatione, videtur loqui Doct. in d. §. nihl commune, l. naturaliter, ff. de acquirend. possess. & hæc sunt super quibus quo ad tertium articulum erit cogitandum.

Quartus articulus est quid sit nunc agendum in causa ex quo procurator Reipubl. appellauit ab interlocutoria Imperatoris, in qua ordinauerat procedendum esse ad vltiora in causa, & deinde recessit ab aula subititico non dimisso, t. Hic artic. est decisis in c. eum qui, de dolo & 40 tuma. laf. post Bart. in l. qui Romæ, §. Seia, num. 21. ff. de verb. oblig. & sic non est amplius citanda Respub. nec eius procurator in causa, sed poterit Cæsar procedere in causa indagando veritatem, cum absentia litigatoris Dei presentia repleatur, l. & post, in princip. & §. 1. ff. de iudi. l. propterandum, §. fin autem, C. de iud. super quo etiam erit cogitandum.

Quintus est articulus an capitula Reipubl. sint admittenda, qui & ipse brevis est, & quatenus respiciunt petitorium, dependent ab illo articulo an petitorium sit cumulandum cum possessorio, quatenus verò nituntur contra confessionem propriam iudicalem, videtur quod non debeat admitti, Bart. in l. non fatetur, ff. de confess. Corn. in consil. 114. num. 13. & 15. lib. 1. idem videtur dicendum de his quæ probata non releuant, qualia præsupponuntur per cõsiliarios ferè esse omnia, l. ad probationem, in fin. C. de proba. Corn. in consil. 87. in fin. lib. 1.

Vltimus articulus est, qualis sententia sit ferenda, in quo aduertatur quod constet de possessione Marchionis tempore spoliij ex confessione ipsorum Genuensium, constat etiam quod ipsi Genuenses vim intulerunt mittendo exercitum cum bellicis tormentis ad arcem expugnandam, & hoc fatentur ipsimet Genuenses, & ex instrumento capitulationum constat de bello, ac ex protestationibus Alphonsi videtur constare de metu, Ruin. consil. 42. libro 4.

Vltimò dubitari poterit, nunquid saltem debeant refundi expensæ Reipubl. quas fecit in instaurando castro Franco: prout de huiusmodi restauratione fit mentio in processu per procuratorem Reipubl. in quo casu considerandum erit, nunquid habeat locum decisio Martin. Lau- 43 den. in

den. in tracta. de Castella. quaest. 13. vbi ait caueant, qui inuadunt Castrum iniuste, quia si in eo fecerint expensas, eas non repetent, per text. & glo. in l. ex argento. ff. de condict. furtiua, cogitabitur.

44 Erit etiam aduertendum, t ex quo negant Genuenses se possidere, nunquid possit habere locum remedium, de quo loquitur lex vlti. ff. de rei vendic. & quod scribit Curt. in additio. ad Pract. Papien. in l. libel. in fin.

Super his dignabitur venerandum Collegium cogitare, quae motiuorum gratia exhibentur.

S V M M A R I A.

- 1 Scauola iure conf. in arduis subsistere consuevit.
- 2 Iudex extra suam iurisdictionem iudicare non potest.
- 3 Imperator totius mundi dominus dicitur.
- 4 Imperator Italiae dominus dicitur.
- 5 Imperator fundatam habet intentionem, se in vniuersum terrarum orbem posse iudicare.
- 6 Imperator dicitur Deus in terris.
- 7 Imperator iurisdictionum fontem apud se habere dicitur.
- 8 Genuam Romano Imperio suppositam olim fuisse.
- 9 Genua à Magone Peno funditus eversa.
- 10 Genua à Sp. Lucretio Romano reaedificata.
- 11 Genua & tota Liguria à M. Popilio Cos. capitur. & multi captiui efficiuntur.
- 12 Paulus Aemilius Cos. contra Ligures bellum gerit, eosq. Romano Imperio subijcit.
- 13 Rothais Longobardus Rex Genua potitur, eam diripit & euertit.
- 14 Fridericus Barbarubea Imperator Genua dominus factus, novos creauit Magistratus.
- 15 Carolus Quintus Imperator multa Genuensibus contulit priuilegia.
- 16 Priuilegiorum concessio subiectionem arguit.
- 17 Carolus Imperator Genuam Ciuitatem suam appellare consuevit.
- 18 Consentire dicitur actui, qui ad sui detrimentum sit, cum scit, nec contra eum protestatur.
- 19 Verba enunciativa Principis probant.
- 20 Feudi Dominus iudex est competens in causa feudali.
- 21 Spolijs causa à iudice ordinario cognoscitur.
- 22 Imperator in causa propria iudicare potest.
- 23 Finarium ab Otthone secundo Aleandro Saxono concessum.
- 24 Finarij Marchiones Imperij Ligij vasalli & homines effecti à Carolo Quarto.
- 25 Feudum Ligium à quibus concedatur, & de illius natura.
- 26 Vasallus ligus duorum quis esse non potest.
- 27 Vasallus ligus habet, non modores, sed & bona domino subiecta.
- 28 Iudex competens est ratione rei sitae.
- 29 Antonioti Adurni Genuensium ducis laudum, in causa Finarij, quo tempore latum.
- 30 Successor vititur iure sui praedecessoris.
- 31 Res transiit cum onere suo.
- 32 Imperator delicta perpetrata, vbique locorum punire potest, sed infra aliter.
- 33 Vniuersitas quando delinquere dicitur.
- 34 Spoliare dicitur, qui spolijs factum ratum habet.
- 35 Priuilegium exemptionis à iurisdictione ob perpetratum delictum perditur. usq. iterum subijcitur.
- 36 Priuilegy causa cessante, cessat & priuilegium.
- 37 Priuilegium exemptionis à iurisdictione, reuocatum dicitur, cum concedens se cause iudicem declarat.
- 38 Princeps praesumitur vti plenitudine potestatis, cum actus ab eo gestus aliter non valet.
- 39 Iudex semel approbatus, recusari amplius non potest.
- 40 Declinatoriam qui tempore debito non proponit, in iudicem consentire videtur.
- 41 Iudex ordinarius est, qui rei conuenti iudex est.
- 42 Liberi sumus à natura omnes.
- 43 Libertas non feruitus praesumitur.
- 44 Ciuitas iure alteri subiecta non praesumitur.
- 45 Sauone Ciuitas Genuensi supposita.
- 46 Genua ciuitas sui origine imperio non supposita.
- 47 Ligures ab Arcadibus originem traxerunt.
- 48 Lini locus declaratur.
- 49 Genua plenam consequitur libertatem à Friderico primo.
- 50 Baldus Perusinus quae aetate vixerit.
- 51 Baldus Perusinus Gregorij 11 Pontificis Max. praeceptor.
- 52 Genuenses superiorem non recognoscunt, quod multorum testimonio comprobatur.
- 53 Genuam esse liberam à superioritate imperij testatur est Carolus Quintus Imperator.
- 54 Beneficium Principis late interpretatur, & quomodo beneficium esse cognoscitur.
- 55 Assertiua verba assertenti praeducant ac illi consentiant.
- 56 Clausula salus Romani Imperij iuribus, in concessione priuilegy ab Impera. facta, quid operetur, & paulo post.
- 57 Reseruatio quid operetur.
- 58 Clausula in executiuis posita, nihil operatur.
- 59 Genua Camera Imperialis est, & quomodo intelligatur.
- 60 Communis loquendi vsus obseruandus est.
- 61 Contraria seu pugnantia euitanda sunt omnino.
- 62 Respublica libera iura habent scilicet, & Imperij.
- 63 Venetorum Respublica & Deminui superiorem non recognoscit nec de iure, nec de facto.
- 64 Venetiarum Ciuitas communis patria dicitur.
- 65 Cosmus Medices Florentinorum Dux Sereniss. laudatur.
- 66 Florentinorum Respub. olim superiorem, nec Imperium recognoscebat.
- 67 Florentina Respub. libertatem à Rodulpho Imperatore consecuta est.
- 68 Lucensium Respub. ab Imperio libera est, & à Rodulpho libertatem consecuta est.
- 69 Imperij superioritas transferri an possit.
- 70 Reseruata in signum supreme potestatis verbus vniuersalibus possunt transferri.
- 71 Reseruata in signum supreme potestatis praescribi quando possint.
- 72 Ciuitas imperij iura & superioritatem praescribere quando possit.
- 73 Appellationis secunda & tertia cognitionem qui habet, Imperij superioritatem habere dicitur.
- 74 Persona concedentis priuilegium in eo non comprehenditur, nec ex eo ligatur.
- 75 Persona loquentis in fauorabili dispositione comprehenditur ex ea quae ligatur.
- 76 Persona loquentis & concedentis in concessione comprehenditur ratione subiectae materiae.
- 77 Persona loquentis in concessione ex certa scientia facta includitur.
- 78 Persona loquentis in dispositione comprehenditur, quando illa alias nihil operaretur.
- 79 Interpretatio illa sumitur ne frustra dispositio facta sit, etiam in priuilegijs.
- 80 Finarium intra fines Genuensium esse.
- 81 Genuensium fines qui.
- 82 Alba Pompeia intra Liguriae fines.
- 83 Pollentia oppidum antiquissimum intra Liguriae fines.
- 84 Argumentum ab extremis praesumptiue concludit.
- 85 Praesumptio transfert probandi onus in aduersarium.
- 86 Votum integrale suas partes comprehendit.
- 87 Finarij Marchiones per tempus immemorabile Genuensium Rempub. in dominam directi recognouerunt.
- 88 Praescriptione temporis immemoralis directum dominium in re feudali acquiri potest.
- 89 Iudex ordinarius cum iustitiam recusat administrare, superior,

- perior, & maxime Pontifex maximus adiri potest.
- 90 Superior ubi est suspectus, suspecti sunt & illius officiales.
- 91 Suspectus in cognoscendo non est suspectus in delegando.
- 92 Qualitas iurisdictionis fundatiua ante omnia diffinienda est.
- 93 Feudi dominus non cognoscit super qualitate, quæ eum seu-
di dominum negatur.
- 94 Qualitas iurisdictionis fundatiua, quando summarie, &
quando plenarie tractanda sit.
- 95 Feudi dominus inter vassallos Iudex non est competens, cum
alter illorum se vassallum negat.
- 96 Libelli & petitionis qualitas considerari debet ad iurisdic-
tionem fundandam.
- 97 Spoliatus feudo non à feudi domino tanquam iudice, sed ab
ordinario conuenti spoliatoris restituendus est.
- 98 Imperatorem totius mundi dominum non esse iure diuino,
naturali, & petitorio probatur.
- 99 Oldradus iureconsultus Legum pater, & maxime authori-
tatis habetur.
- 100 Didacus Conarrubius Hispanus iureconsul. laudatur.
- 101 Sermo vniuersalis in vno falsus in omnibus falsus dicitur.
- 102 Rex Catholicus Hispaniarum Imperatorem non recognos-
cit.
- 103 Rex Christianissimus Galliarum Imperatorem non reco-
gnoscit.
- 104 Dux Sabaudia Serenissimus Imperatorem non recognoscit.
- 105 Dux Mediolani Imperatorem non recognoscit.
- 106 Priuilegium cõcessio presumpitur tantum subiectionem
arguit.
- 107 Verba enunciativa Imperatoris alteriusve Principis prob-
ant, quando sumus in antiquis non in recenti facto.
- 108 Verba enunciativa Principum probant, cum sunt de nego-
rio plenè informato, non semper.
- 109 Verba enunciativa Principis non probant, quando præiudi-
cetur iuri alterius quaesito.
- 110 Genua olim à Rege Galliarum dominata.
- 111 Exceptio tua non interest, litis finita dicitur.
- 112 Dominus feudi Iudex non est de re feudi, cum est contro-
uersia inter vassallum & non vassallum.
- 113 Immo in c. ex parte, de foro compet. declaratur.
- 114 Baldus in l. 3. col. 1. vers. quarto quid. C. si à non compe. iud.
declaratur.
- 115 Imperator non est iudex competens in causa propria con-
tra non subditos.
- 116 Imperator licet certis casibus in causa propria possit iudica-
re, ex honestate tamen causam debet non suspecto dele-
gare.
- 117 Aledrami & Adelasia Historia.
- 118 Historicorum varietas in Aledrami & Adelasia Historia.
- 119 Aledramus ex Adelasia septem procreat filios ex multorum
authoritatibus.
- 120 Marchia ab Otthone secundo donata Aledramo Genero.
- 121 Finarij Marchia & Saouona vna & eadem.
- 122 Aledramus ex Adelasia quatuor filios tantum suscepit ex
Volaterrani auctoritate.
- 123 Aledramus ex Adelasia duos tantum suscepit filios, ex an-
tiquis Chronicis Montisferrati.
- 124 Aledrami linea quo tempore extincta.
- 125 Chronicis antiquis credendum.
- 126 Montisferrati Marchia & Finarij eandem habuerunt ori-
ginem.
- 127 Probare quis debet se talem qualem se facit.
- 128 Otthonis Secundi concessio Aledramo facta donationis
vim non feudi habuit.
- 129 Imperator delinquentem vbique locorum punire non po-
test.
- 130 Delictum extra locum originis commissum in loco originis
puniri minime potest.

- 131 Conueniri ciuilitè non potest in loco originis ob delictum,
qui extra locum illum deliquit.
- 132 Praefes provinciae cognoscit, cum vassallus spoliatus fuit.
- 133 Delictum non committit, qui facit quod facere posse iuste
credidit.
- 134 Dolo carere dicitur, qui paratus est de iure suo docere.
- 135 Priuilegiarum reuocatio non praesumitur.
- 136 Priuilegium quod transit in vim contractus, reuocari non
potest.
- 137 Princeps legem sibi potest imponere, à qua non poterit re-
cedere.
- 138 Pontifex Max. contra Imperatorem iudex est competens.
- 139 Priuilegia concessa ob bene merita ad libitum reuocari non
posse.
- 140 Priuilegia concessa ob bene merita iusta ex causa reuocari
non posse.
- 141 Causa iusta in Imperatore non praesumitur dum reuocat
priuilegium non subdito concessum.
- 142 Causa iusta praesumitur in Principe, cum ex motu proprio
aliquid agit, secus si ad partis instantiam.
- 143 Causa iusta reuocandi priuilegium subesse dicitur cum il-
lud maximum asserbat detrimentum.
- 144 Clausula plenitudinis potestatis nihil operatur contra non
subditum à natura.
- 145 Clausula plenitudinis potestatis nihil operatur ad tollendum
ea, quæ per vim contractus fuerunt concessa.
- 146 Clausula plenitudinis potestatis vti non praesumitur Prin-
ceps, cum ex ea reseruetur iniquitas.
- 147 Clausula plenitudinis potestatis vti praesumitur Princeps,
vt actus valeat, quod mihi declaratur.
- 148 Declinatoria opposita dicitur, cum qualitas iurisdictionis
fundatiua negatur.
- 149 Declinatoria opposita dicitur, cum quis se illi iudici suppo-
situm negat.
- 150 Appellatione pendente nihil innouandum.
- 151 Sententia lata à Iudice incompetenti est ipso iure nulla.
- 152 Nullitas sententiae quæ à iurisdictione prouenit, ceteris est
maior.

Responsum seu votum secundum à Iacobo
Menochio iureconsulto habitum, in Sa-
cro & Venerando Collegio Papiensi,
in motuorum praecedentium
resolutione.

INITIVM A DOMINO.

MAGNA profectò & praelara est, consultissis
mi Patres, quam Ferdinandus Austria Impe-
ratorum iustissimus de amplissimo hoc ordi-
ne concepit opinio: cum in tanta excell. Genuensium
Reipublic. & Alphonfi Carreti Marchionis Finarij
illustrissimi controuersia, vestram requirat sen-
tentiam, sic etenim videre videor hunc ordinem, vel
Apollinis Delphici oraculo, vel Arcopagitarum sena-
tui comparatum, quæ nisi de grauissimis, ceterisque
rebus dubijs confulebatur, quare merito vobis glori-
ari nunc licet, cum vera sit laus, quæ à maximis ac pro-
batissimis viris proficiscitur, sic gloriari solebat Luci-
us Cerbidius ille noster Scæuola quod à M. Antonio
Philosopho Imperatore maximo de iure sapissimè
interrogaretur, sic lætari cõfuevit Aemilius ille Papi-
nianus iureconsultorū acutissimus, quod Septimio
Seuero amicissimus foret, ipsaq; eius responsa plurimè
faceret. Muneris ergo vestri erit. P. A. (qui vester mos
est) quæ iustitiæ partes sunt, eas vestra auctoritate tue-
ri, iuliusque fines non transilire, quandoquidem in tam
ardua finienda cõtrouersia, vt pro æquo & bono sen-
tentiam ferat, summus hic Imperator, non tam amplif-
simo

simo prudentissimoque deferre voluit consiliariorū ordini, quā, ut vestrum hoc consuleret oraculum. Dabo ipse operā totis viribus, donec apud vos sum, ut veritas in tenebris delitescens in lucem prodeat. Ceterum vestrum erit. P. C. rationibus nostris diligenter cognitis ac perspectis, iudicium, quid iustius erit iudicare. Hac verò in controuersia, cum plures sint, quæ pulchro ordine excutiendæ soluendæque; proponuntur dubitationes, illa vna est omnium prima.

Prima inquam, vtrumne controuersia huius competēs sit iudex Imperatorum hic Augustissimus.

Secunda vtrumne ab Illustrissimo hoc Finarij Marchione ritè rectèque institutum fuerit iudicium hoc reintegranda possessorum.

Tertia vtrumne, in hac tam controuersio iudicio, petitorij causam cum possessoria cumulare liceat.

Quartam adiciemus nos, quorum alter, vel Illustrissimus ipse Marchio, vel Genuensis potius excellē Reipub. in petitorio ius foueat.

Quinta ex ordine erit. Quid hac in causa iudiciōe agendum nunc sit, posteaquā excellē Genuensis Reipub. procurator, interposita appellatione, à lata per ipsum Imperatorem interlocutoria, qua ad vltiora procedendum esse declarauit, iudicium deseruit, ab aula recessit, domumque, nullo sui loco suffecto, reuersus est.

Sexta erit, vtrumne excellē Genuensis Reipub. capitulam in causa porrecta recipi admittiq; debeant.

Septima, qualis sit in causa hac ferenda sententia.

Vltima, vtrumne saltem excellē ipsi Reipublicæ restituendæ sint impeniæ, quas in Caltri Franchi refectione erogauit.

Dubitationum ergo propositarum egregium ordinem ut omni cura, & studio prosequar ac explicem, in hac omnium prima difficilissima, non mediocriter more ī Scæuolæ iureconsulti in l. seruum quoque. in princip. de procura, & in l. si me & Titium, ff. de reb. cred. & si cert. pet. subsistebam, in eam enim sententiam, prima (vt aiunt fronte descendendum videbatur, Inuit. Ferdinandum Imperatorem nostrū, causā huius & controuersia iudicem fore competentem, in hancq; opinionem multis aliquando adducebat rationibus & argumentis.

Primo sic argumentabar, competens iudex is iudicatur, qui in suis iurisdictione exercet, sibiq; subditos coercere potest, at Reipublicæ Genuensis Diuus ipse Ferdinandus præest, illiusque dominus censetur, in eam ergo iudicare poterit, maior propositio vt de se nota est, sic nec nostra probatione eget, testantur enim iureconsulti sapissime, vt in l. cum qui, in l. vlt. ff. de iurisdic. omni. iud. & in integro illo titulo, C. si a non comp. iud. illisque in locis fusiis nostri interpretes in ī subditos tantum iudicare posse magistratū, quādo quidem in alienæ ditionis suppositos, nulla est potestas, vel imperiū, minor propositio, vt maioris est ponderis, sic clarius probari videtur, Genuensium scilicet Reipub. esse Imperio suppositam. Id enim ex eo satis constat, quoniam iure vniuersi orbis Moderatorem, & dominum Imperatorem credimus, quod Eudemoni Nicomedienſi respondisse Diuum Antonium testatur Mærianus Volusius in l. de precatio. ff. ad legem Rhodiam de iactu. Ego quidem mundi dominus, lex autem maris respondit ille, quæ enim differentia introducitur (inquit Iustinianus in l. bene à Zenone. C. de quadrien. præscript.) cum omnia Principis esse intelligantur, quod ex nostris infiniti propè affirmarunt, vt apud Restaurum Castal. in signem iureconsultum in Tractat. de Imperatore, quæst. 52. qui receptissimam hanc esse sententiam testatur, quod in nostris his ī Italici Regionibus maxime procedere intelligimus, ex c. imperialem. S. firmiter de prohibi. feudali. per Frideric. hinc factum est, vt interrogatus responderit Alexand. Imolenſis consil. 87. in fi. lib. 6. a quo non recessit Restaurum loco, quem paulo antè citauimus, q. 53. num. 19. esse satis superq; fundatam (vt illi aiunt) ī Imperatoris intētionem, se in omnes posse iudicare, eumq; probationis onere grauari, qui se Imperatoris iurisdictioni nō subiacere contēdit, quod etiā ex Adriani cōstitutione, in c. Adrianus 63. distinctione admonuit Bertach. tracta. Gabellarum parti. q. 2. &

Tract. de Episcopo pag. 91. q. 16. num. 36. nec immerito certe hoc factum dicitur cum in terris Deus habeatur ī Imperator, vt testatur Iust. in Auth. de cōsiliis in fi. quare docuit Inno. in c. cū M. Ferrariensis de constit. & post eum Bald. in ī Imperatore esse iurisdictionum fontem, è quo ceteræ omnes fluunt ac refluunt, quod & annotarunt Curt. Iun. consil. 157. nu. 12. Rubeus consil. 77. nu. 1. Paril. consil. 1. nu. 12. lib. 2. sic dicimus sacrilegij instar esse aduersus Imperatoris potestatem sentire, l. 2. C. de crimine sacrilegij, & ex nostris affirmarunt Ias. in l. rescripta, nu. 6. C. de precib. imper. offerren. Dec. consil. 588. nu. 2. & cōsultissimus Aymo Crauet. in hi compater colendissimus consil. 241. nu. 2. 3. ceteros sciens prætereo. Quin? (vt cetera omittamus, & rem hanc in ipse magis attigamus) ī Genuam esse imperio suppositam, illud est argumento, quod Romanis ferè semper paruit, vt non vno in loco literis mandarunt rerū diligentissimi scriptores, vnus omnium præsertim optimus Luuius, is posteaquā lib. 8. tertiæ Decadis in hæc verba scriptum reliquit. Eadem æstate ī Mago Amilcaris filius ex minore Balaerum insula, vbi hybernarat, iuuentute lecta in classem imposita, in Italiam triginta fermè rostratis nauibus & multis onerarijs, duodecim millib. Pedum, duo fermè equitum traiecit: Genuamq; nullis præsidijs maritum oram tutantibus, repētino aduentu corripit, inde ad oram Ligurum Alpinorum, si quos ibi motus facere posset classem apulit, sic libro 10. Decadis tertiæ, in hæc subiicit verba. Et ī Lucetio prorogatum imperium, vt Genuam oppidum a Magone Pœno dirutum exadificaret: idem libro secundo quintæ Decadis, M. Popilio Cos. ī hæc literis mandauit. Post hanc pugnam ex diuersa fuga in vnum collecti Ligures, cum maiorem multo partem ciuium amissam, quam superesse cerneret, (nec enim plus decem milia hominum erant) dederunt sese, nihil quidem illi pacti sperauerant tamen non atrocius, quā superiores Imperatores Cos. in se leuiturum: ille arma omnibus ademit, oppidum diruit, ipsos bonaq; eorum vendidit, literasque senatus de rebus a legestis misit. Apud Plutarchum quoq; in Pauli Aemilij vita sic legimus. Cos. autem factus ī Aemilij bellū gestit aduersus Ligures, homines bellicosos, & ob vicinitatem Romanorum bellandi peritos. Incolunt enim extremam Italiæ oram, quæ ad Alpes pertinet, ipsamq; Alpium, quantum Tyranno abluat Pelago, & contra Lybiam coniungit, permixti Gallis & Iberis maritimis. Tunc autem prædatorijs nauigijs mare vique ad Herculeas columnas infestabant. Contra eos igitur Aemilius Cos. cum octo milibus militum missus. Hac paucitate copiarum triginta milia hostium conflixit: eisque in fugam versis, & intra moenia compulſis, spem bonam humanitatis præstitit, neque enim volebant Romani, Ligurum gentem omnino delere, sed veluti spem ac præsidium aduersus Gallicos tamulatus, qui Italiæ continuè imminerebant, relinquere. Aemilij igitur fiducia adducti Ligures, naues & oppida illi dederunt. Ipse verò diructis moenibus, nec genere vllō iniuriæ illato, orbes quidem restituit, naues verò ademit, nec illius multitudinis nauigium supra trisulmum eis reliquit. Homines autem tam mari, quā terra à Liguribus antea captos, ciues peregrinosque liberauit. Genuam itaque Romano suppositam imperio fuisse olim intelligimus, resq; ita se habuit ad annum vsque septingentesimum salutis nostræ, vt Blondus de illustrata Italia scripsit, vel ad annum vique sexcentessimum sexagesimum, vt Leandro Alberto in descriptione Italiæ, placuit: quo tempore ī Rotharis Longobardorum Rex summa vi ea potius est, foedeq; dirupuit, ac impiè Tyrannicè funditus ferè euerit: quibus aditipulatur Raphaël Volaterranus in Commentarijs vrbis lib. 4. cap. primo, & ab anno illo ad annum vsque centesimum primum supra millesimum Genuam sub imperio fuisse innuit Georgius Merula lib. 6. Historiarum vltimo comitum. Quin? anno 1190. ī Fridericus Barbarubæ vulgo appellatus, dum illi imperaret, nouos elegi iussit magistratus, nouosq; administrationis instituit ordines, vt Leandro Alberto placuit. Nec dissentit Nebienſis Episcopus in Genuensibus Annalibus. Accedit præterea, quod anno 1528. ī Carolus Quintus Imperatorum foelicissimus noui a Genuensibus in rebus publicis administrandis institutam ordinem, cum illic esset, confirmauit, nouaque & amplif.

amplissima contulit privilegia, quod testatur Leander Albertus, quem mox retulimus, & nobis ipsis facis ostendunt
 26 exhibita ipsorum privilegiorum documenta, quæ sanè t privilegiorum concessio, Imperatoris in Genuensium iurisdictionem arguit, & imperium ostendit, ut post Ioannem Lignanum interrogatus respondit Riminald. consil. 268. nume. 41. lib. 2. Accedit & illud t Carolum Quintum consuevisse in multis, vel rescriptis, vel concessis privilegijs in hæc verba, Genuum appellare ciuitatem, datum in ciuitate nostra Genue, ut inter cætera legitur in privilegio concessio Illustrissimo Ioanni Carreto, Alphonfi huius illustrissimi Marchionis patri, quæ sanè ratio eò fortior & firmior redditur, quo nulla vnquam à Genuensibus facta reperitur protestatio, t qua illarum ius proprium esse voluerint, ob idque in Imperatorem consensisse dicuntur, iuxta iureconsulti responsum in l. si filiusfam. ff. ad S. C. Macedo. & egregie scribunt Matthes. nota. 22. Iaf. in l. quæ dotis, nu. 92. ff. soluto matrimo. & in consil. 47. nu. 2. lib. 1. Deci. consil. 430. in fine, & consil. 632. nu. & 16. Ripa in l. admonendi, num. 139. ff. de iureiurando. Gozad. consil. 23. num. 6. Et cum ita attestatus fuerit is Dicus Carolus Quintus, illius t verbis etiam enunciatius deferendum est, ut probat text. Clement. 1. de probatio. & scribunt egregie Afflictus decisio. 305. num. 13. 14. & Ruin. consil. 103. num. 10. lib. 5. cum præsertim propter hoc, non propter aliud emissæ videantur: satis ergo constare videtur Imperatorem huius causæ iudicem esse competentem.

Secundo loco, ut huius essem opinionis, ea Innocentij adducebar autoritate in c. ex parte, de foro compet. dum
 20 affirmat t in feudorum controuersijs, feudi dominum iudicem esse competentem, cuius sententiam visi sunt probare Baldus, Imola, Socin. & Deci. in c. ex transmissa de fo. compet. & in c. ceterum de iudicijs, reiecta (ut aliqui credunt) glasse autoritate ibi. eo fortius hæc confirmantur, quod causa hæc possessori, est iudicij, dum, ut deiectus restitui perit Marchio, in qua iudicis partes sustinet, qui t ordinarius est, sic Bald. in l. 3. col. 1. v. c. si à non compet. iud. in c. 1. si inter pares, de lege Corradi, & Aretin. in c. ceterum de iudicijs, idem visus est respondere Iaf. in consil. 60. col. 2. versic. secundo, & fortius lib. 1. cum ergo Imperator iudex sit ordinarius, sequitur iudicare in hac causa posse.

Tertio sic argumentari posse quandoque est visum, t Imperator in propria ac suorum causa sibi iudicare potest, l. proximè. ff. de ijs quæ in testa. del. l. Et hoc Tyberius, ff. de hered. instit. §. vltim. Instit. de hered. instit. & ex nostris annotant Bald. in l. vnica. C. ne quis in sua causa, Decius consil. 388. nume. 1. 2. Gozadi. consil. 1. num. 27. Restaur. tract. de Imperat. quest. 91. num. 2. at feudum t Finariense Imperij esse inuestitura Orthonis secundi anno 967. Decimo Calend. Aprilis, Carretensibus concessa, ostendit, Cuius rei meminit etiam Albericus Rosatus in suo Dictionario in verbo, feudum, ostendit & inuestitura Caroli
 24 Quarti, anno 1355. concessa, qua hos Imperij t Ligios vasallos esse probatur, quorum natura est, ut vni tantum sub sint concedenti, præterea nemini, quod satis superque probat text. in c. si quis inuestierit, de feudo dato in vicem legis commissio. gloss. Clem. Pastoralis. §. deinde in verbo, Ligius, de re iudica. Ifernina in c. 1. §. omnem, de noua forma fidel. Ioan. de Ana. consil. 7. nu. 9. Iacobinus à S. Georgio in inuestitura feudali, in verbo, feudum, colum. 3. versic. septima diuisio, quo loco affirmat, t feudum hoc ligium solum concedi ab eo, qui superiorem nec habet, nec recognoscit, quare nulla alteri in ea concessione referuari solet fidelitas, ut scribunt omnes c. 1. §. feudum, de prohib. feud. alienat. per Frider. & scripsit Guido Papæ quest. 309. Ultra octo. Iaf. in præludijs feudorum, nume. 106. 107. Iacobinus à Sancto Georgio tractatu de Homagijs, col. 3. versic. Tertius casus, ob idque affirmant, t vasallum duorum ligium esse non posse, quod placuit & ceteris, præsertim Iacobo Aluaro. in c. primo. §. vltim. in fine. Hic finitur lex Corradi. Afflict. decisio. 307. nume. 3. Quin? interrogatus respondit Guido Papæ consil. 23. sequuntur &c. nume. 4. etiam pro diuersis rebus, quem duorum vasallum ligium effici non posse, consuetudo tamen Delphinatus aliter obseruat, idem Guido Papæ quest. 310. Molinæus in consuetu.

Parisi. titu. 1. §. 1. gloss. 5. nume. 6. alia docuit Iaf. in l. de pappillo. §. si plurimum. ff. de operis noui nuncia. & in hanc sententiam præter ceteros affero elegans Baldi responsum in consil. 291. Ad euentiam præmittendum est lib. 2. quo loco in primis verbis capituli si quis inuestitus de capitulis extraordinarijs, non inpressi fortè, verba retulit responduque, vasallum ligium duorum esse non posse. Quin? Iacobinus, quem mox citauit d. Tracta. de Homagijs colum. 3. versic. quartus casus scripsit, non personas modo horum t vasallorum, sed & bona ipsa concedenti feudum ligium esse supposita, sequitur ergo hac in causa Imperatorem iudicare posse.

Quarto sic aliquando instabam t ratione rei sitæ in alijs subditos potest iudex suam exercere iurisdictionem, at Genuenses partem feudi Finarij, quod imperij esse diximus, possident, ergo in eos iudicare poterit Imperator, maior propositio satis de se nota est, cum text. sit clarus in c. sanè & ibi Socin. q. 7. de foro competenti: minor autem pariter probari satis dicitur ex laudo t Antoniori Adurni prudentissimi olim Genuensium Ducis lato anno 1385. quo tempore is Adurnus Rempubliam hanc excellam moderabatur, (ut sæpius relati Nebienfis Episcopus in Genuensium Annalibus & Leander Albertus in Italæ descriptione testantur) ex eo itaque laudo Respublica hæc partem huius Finariensis feudi consecuta dicitur: quo fit, ut in ius t succedens eo iure prædecessori competenti vii, & ad commodum ac incommodum debeat, l. qui in ius de regulis iuris: transsit enim t res suo cum onere, l. is cui opus, vbi latè Iaf. nume. 6. ff. de operis noui nuncia. & latè scribunt Afflict. decisio. 95. nume. 3. 4. Socin. sen. consil. 45. lib. 3. consil. 13. lib. 4. Gozad. consil. 15. num. 13. Paris. consil. 127. num. 12. lib. 4. Tyraq. tract. de retractu consang. §. glo. 10. nu. 13. & Socin. iun. consil. 74. nu. 8. lib. 3.

Quinto argumentari sic licere videtur: Imperator t delicta vbique locorum perpetrata punire potest, & de eis iudicium ferre, cum proprium sit Imperatoris illud exequi, vbi te inuenero ibi te iudicabo, l. 1. vbi gloss. C. vbi de crimine agi oportet, gloss. in c. vltim. de foro competenti. quo loco annotant Abbas, & ceteri, & clarius ex facto interrogatus respondit Rub. Alexand. consil. 77. num. 1. sed Genuentes occupando oppida & Castra Finariensia, acerrimo bello illato, deliquisse dicuntur, ac in poenam legis Iulie de vi publica, & l. si quis in tantam. C. vnde vi, incidisse, nec hæritandum esse videtur Rempubliam non deliquisse t cum vexillis leuatis, habitoque (ut testantur acta) inter eos consilio ac deliberatione, indictum fuerit bellum, sic docuit Barto. in l. aut facta. §. nonnunquam, nu. 9. ff. de priuatis delictis. Boer. tract. de fediriosis, quest. vlti. & in specie nostri casus annotant Cyn. & Alberic. in d. l. si quis in tantam, ille colum. 4. iste colum. 2. in fine. egregie Parisius consil. 21. num. 30. lib. 4. qui receptam apud omnes esse testatur, quod fortius procedere & clarius esse dicitur hoc casu, vbi facta occupatione, Respublica gesta omnia t dicitur ratum habuisse, quo fit, ut ipsamet Respublica spoliasset & vim intulisse dicatur, l. 1. §. deiecit. ff. de vi & vi armata, quem in hanc sententiam citauit Barto. d. §. nonnunquam, nume. 10. & respondit Iaf. consil. 139. colum. 2. lib. 4. in l. ciuitas, num. 3. ff. si certum petat. Afflict. decisio. 376. num. 3. Paris. consil. 21. num. 32. lib. 4. Confirmatur quia & si Genuensibus aliquod concessum aliàs dicatur privilegium, quo Imperatoris iurisdictionem & iudicium euitare, declinareque potuerint, t attamen ob perpetratum delictum, illud amisisse dicuntur, ut satis probari videtur in Authen. qua in prouincia. C. vbi de crimine agi oportet, & post à se relatos docuit Iafon in l. beneficium, nume. 52. ff. de constitut. princip. senfit Marian. Socin. sen. in c. propositi, q. 9. de foro competenti, qui ea ratione affirmant, subijci iurisdictioni ordinariæ qui aliàs ab illius iurisdictione erant exempti.

Sexto in hanc opinionem ex eo aliquando adducebar, quod cessante causa t privilegij cessat privilegium, l. athleta. §. 1. l. Geometra. l. idem Vlpianus. ff. de excusa. tuto. l. Titia Seio. §. vfuras, de legat. 2. latissime Tirzaquellus tractat. Quod cessante causa cesset effectus, parte prima, num. 203. sed Genuensium privilegium, quo se ab Imperatoris iurisdictione tuebantur, cessat, ergo ipsius Imperatoris iudici-

C 3 nifi

nisi modò, cum maleuolis, & qui per cauillos & anfractus rem claram ponant in ambiguo, agamus, quorum leuibus offendiculis & obiectionibus, vt occurrat quæ fortè huic assertioni obijci possent dissoluam, illisque pro viribus satisficiam.

- Non ergò illud primum Genuensium aduersatur libertati, esse à Diuo Carolo concessum priuilegium, † saluis Romani Imperij iuribus, quoniam verba hæc, nò eum habent sensum, quem aliqui malè opinantur, reseruatum intelligi imperij ius, ostenditque Romanum Imperium supremam illam in Genuenses habere potestatem, vt visus est sentire Restaurus Castal. tract. de Imperatore, quæst. no. in casu 330. reseruato, nam notum est ita omnibus, vt nec id ignorent vix iuris initiati, † reseruacionem illius esse naturæ, vt ius quod est conseruet, non nouum afferat, quod ipsa verbi significatio ostendit, & satis probatur in l. ar. si quis. §. plerique de religio. & sump. fine. in l. 3. §. 1. ff. quibus modis pignus vel hypoth. soluitur, l. 3. §. penult. ff. de libero. homi. exhiben. & post Angelum, Socinum & alios consultus respondit Crauet. noster in consil. 29. nume. 8. consil. 144. num. 15. & consil. 289. num. 3. eiusdem addo sententiæ Ruinum consil. 40. num. 7. consil. 99. num. 10. libr. 1. & Socinum Iuniorem consil. 134. num. 86. lib. 3. hinc dicere solemus reseruacionem frustra appositam, cum nullum subest ius, quod reseruari potest l. venditione, in fine. ff. communis prædiorum. l. si quis legauerit, de legat. 1. ibique annotatur Bartol. & Iason. & interrogatus respondit Crauetta consil. 15. nume. 2. consil. 33. num. 20. versic. sexto decidi, consil. 70. num. 6. consil. 216. nume. 6. qui scitè ac doctè, pro illius more, alios plures in hanc retulit sententiam: huic ergò satisfactum est obiectioni, cum demonstratum minime fuerit, ante huius reseruacionis tempora, imperio suppositam fuisse Genuensium Rempub. Responderi etiam secundo loco sic posse arbitror, clausulam saluis imperij iuribus, intelligi si ius aliquod alia ex causa, quam ex expressis in priuilegio, & concessione, competeret, vt omnium primus ex facto consuluit Oldrad. consil. 330. colum. vltim. quem secuti sunt Gomel. in Commentar. ad regulas Cancellariæ, De non tollendo iure quæsito, quæst. 1. pagina vlti. versic. post remò, & Parisius consil. 16. num. 30. consil. 70. nume. 12. libr. 1. nec aliter loquitur si rectè pendatur Restaurus d. casu 330. cum ergò non modò absoluta libertas in genere, sed & fori priuilegium in specie (vt retuli) in eo priuilegio expressa fuerint, sequitur clausulam illam imperij subiectionem non arguere. Potest respondere, & tertio, clausulam illam in fine, in verbisque executiuis positam esse, quare nihil operatur, vt in specie respondit Dec. consil. 43. num. 8. 9. & conserunt, quæ passim nostri scribunt, clausulas & verba in executiuis posita nihil operari, ex illo text. Clem. 1. de præbend. vt docuit Ias. in l. ius ciuile, num. 8. de iust. & iur. consil. 6. col. 5. lib. 3. & consil. 99. col. 3. lib. 4. Deci. consil. 423. num. 19. & egregiè consil. 500. nu. 9. 10. Curt. iun. consil. 3. nu. 2. consil. 56. nu. 3. & consil. 131. nu. 6. Ripa l. qui Romæ. §. duo fratres, nu. 45. de verbor. obli. Socin. iun. consil. 93. num. 25. libr. 3. cæteros sciens prætereo. Non aduersantur pariter huic sententiæ, illius priuilegij seu concessionis verba, dum † Genua, Camera Imperialis appellatur, quæ fortè verba ex aliquorum opinione, iuxta communem loquendi vsum intelligere debemus locum esse imperij, Imperatoriq; subiectum, vtpotè quòd Imperator ius cameræ, quæ imperialis dicitur, in ea ciuitate habeat, qui sanè † còmunis loquendi vsum obseruandus maxime est. l. liberorum. §. quod tamen Cassius de leg. 3. l. La-beo. §. idem Tubero. vbi latè Bar. ff. de suppellect. lega. latè, doctè, & egregiè Didac. lib. 3. varia. resol. cap. 5. num. 1. Rolan. à Valle vir consultissimus tract. de lucro dotis, q. 6. nu. 6. Huic difficultati iri satisfactum sic puto, si dicamus verba illa ostendere, non Imperatorè in ea ciuitate & Rempub. ius Cameræ, sed ciuitatem in se, ad sui commodum imperij iura & Cameram habere, quasi ostendere velit Imperator, Rempub. hanc excellam, quòad sibi subditos summo potiri imperio, iusque fisci habere, multis hic sensus suadet. Primo, quia si alius fumeretur, sibi parum constans videre Imperator Carolus Quintus, posteaquam attestatus est hanc Rempub. ab immemoriali tempore citra, esse in quasi possessione libertatis, quæ libertas in potentiori significatu

sumpta, (vt sumi debere paulò antè diximus) ostendit libertatem esse à superioritate imperij, quo fit, vt euitanda omninò sint † pugnantia c. inter dilectos, de fide instrumento. cuius argumento affirmant ex nostris quamplurimi omnem dispositionè sic debere intelligi, ne repugnantia in ea reperiantur. Deci. in l. vbi repugnantia, in fi. de reg. iur. & consil. 517. nu. 4. Alcia. tract. præsump. reg. 2. præsump. 31. Boër. q. 252. nu. 1. 2. Soc. iun. consil. 115. num. 16. libr. 1. Paris. consil. 102. num. 19. libr. 1. cæteros consultò omitam. Suadet secundo hic sensus, quia solent hæc † Respub. libertate donatæ iura fisci, & imperij in se, & ad sui commodum habere, quod egregiè docuit Bart. in l. cunctos populos, num. 50. in fine. C. de lumina Trinit. & fide Cathol. cuius sententiam probauit Baldus in l. 1. in fine. C. de hæred. & actio. vend. & si eo loco malè opinetur Baldus, Principi supremo reseruata, concessa non censi, quæ de re suo loco visus. Còfirmatur tertio exemplo aliarum ciuitatum & Rempub. quæ libertate fruuntur absoluta, vt in † ciuitate venetiæ, quæ vt omnimodò libertate fruitur, sic nec Imperator ipsam recognoscit, quod docuit Bar. in l. hostes ff. de captiuis & postlim. reuer. Bald. in rub. ff. de rerum diuis. col. 4. & post multos Ias. in l. ex hoc iure, nu. 26. de iusti. & iur. in l. cunctos populos prima lectura, nu. 11. C. de sum. Trin. & fide catho. & consil. 70. col. 2. libr. 3. Restaur. Castal. tracta. de imperatore, q. 54. num. 9. qui multis affirmauit Serenissimam Venetorum Rempub. nec de iure, nec de facto Imperatori subesse, ob idque non licere Imperatori ipsi in illorum locis, & ciuitatibus, voluntariam etiam iurisdictionem exercere, quòd in eademmet facti specie consultus respondit Ruinus consil. 66. libr. 3. nec aliter responderunt Parisius consil. 2. num. 12. 15. libr. 2. & Socin. iun. consil. 100. num. 10. libr. 2. quæ ratione factum est, vt Raphaël Fulgofius consil. 62. itante statuto, col. 2. & Comensis consil. 72. visis pactis in fine † Ciuitatem Venetiæ cum còmunem hodiè dixerint patriam, quod dixit & Gomel. Hispa in §. fuerat, nu. 5. Inst. de actio. idem olim de Nobilissima Florentinorum Repub. dicebatur, cui nunc præest, † Cosmus Medices Dux prudentissimus simul ac liberalissimus, cuius in rebus publicis administrandis, curam, studium, prudentiam, summamq; vigilantiam, est, quòd cæteri vniuersi terrarum orbis Principes ante oculos habeat. Hæc ergò † Florentinorum ciuitas nec Imperatorem, nec alterum olim recognoscebat superiorem, vt ex nostris affirmarunt Soci. sen. consil. 273. col. pen. lib. 2. Ias. consil. 70. col. 2. lib. 3. Felin. in c. cum non liceat, col. pen. versic. Quarto considero de præscript. Dec. consil. 337. nume. 2. Purpura in l. 1. num. 329. ff. de officio eius cui mand. est iurisd. Restaurus Castal. tractat. de imperatore, q. 54. num. 11. & rectè sentiunt, mea sententia, quandoquidem illa † Respub. (vt author est Platina in vita Honorij Quarti Pontificis Maximi) numeratis sex milibus coronatis à Rodulpho Imperatore libertatem affecta est. Idem de † Lucensium Repub. eo loco literis prodidit Platina, quæ numeratis duodecim millibus coronatis eandem sibi acquisiuit libertatem, cuius rei meminit & Felin. statim relatus, & Dec. consil. 528. nu. 2. & Restaur. d. q. 54. nu. 12. qui vno ore affirmarunt, non licere Imperatori eas quouis modo vexare, est ergò dissolutus hic obex, qui malò creditur fortissimus.

Non quoque nostræ huic sententiæ aduersatur, Imperatori non licuisse † imperij iura & supremam illam potestatem in Genuenses transferre, vt visus est sentire, quem paulò antè citauimus Bal. in l. 1. in fin. C. de hæred. & actio. vend. cui accedunt Longuallius in Imperium, nume. 256. ff. de iurisdic. omn. iudic. Carolus Molinæus in consuetud. Parisien. titu. 1. §. 1. gloss. 5. nu. 53. 54. & Didac. Couar. lib. practicarum questionum, cap. 4. num. 1. in fi. Quoniam vno verbo satisfacio, veriorè & crebriorem esse eorum sententiã, qui aliter senserunt, iura scilicet imperij, supremam potestatem, ac illa demùm supremo Imperatori & Principi reseruata transferri concedere posse, vt huius fuit sententiæ sibi parum constans Bald. consil. 64. libr. 1. Ange. in l. Imperium, colum. 2. versic. ex prædictis etiam de iurisdic. omn. iudi. Castren. consil. 63. Quod dicti reditus salis libr. 1. Roman. consil. 271. vifa tota, latè Iason consil. 45. col. 2. 3. libr. 1. & consil. 161. libr. 2. Rubeus consil. 50. & alios plures retulit Crauet. consil. 209. numer. 3. addo Balbum in tractat. præfati

præscript. 2. par. 5. partis principal. colum. 2. Soci. Iun. confil. 80. num. 40. lib. 3. qui verum affirmavit, quando in concessione adhibita sunt verba multum generalia ac vniuersalia, vnum hoc est, referuata in signum supremæ potestatis transferri posse, quod eorum authoritate confirmatur, qui negant Imperatorem his in locis legitimare posse spuros, nec creare Notarios, qui actus supremo Principi referuati sunt. Sic interrogati responderunt Iaf. confil. 70. col. 2. lib. 3. Ruin. confil. 66. lib. 3. Soci. Iun. confil. 100. num. 10. lib. 2. Par. confil. 2. num. 13. lib. 2. Confirmatur ex crebriori veriorique eorum sententia, qui affirmarunt, referuata Imperatori, & Principi in signum supremæ potestatis, centenaria præscriptione acquiri, præscribiq. posse hanc veriorum ac receptiorum Doctorum opinionem ostendit & tueri Craue. tract. de antiq. temp. 4. part. quartæ partis principal. num. 73. & in specie Civitatem iura Imperijque superioritatem posse præscriptione acquirere, consuluit Oldr. confil. 69. consuevit. col. 4. versic. nec obstat, quod dicitur, quod Imperium cuius responsum retulit & extendit Crauet. qui statim fuit relatus, num. 76. in fin. procedere etiam in priuato: addo eiuſdem sententiæ Balbum tract. præscri. in 5. parte princ. q. 2. Ruin. confil. 21. col. 2. lib. 1. Curt. Iuni. confil. 158. num. 16. Alban. confil. 62. num. 34. confil. 64. nu. 91. 92. Socin. Iun. confil. 76. num. 86. 87. lib. 1. Rolan. à Val. confil. 3. nume. 82. 83. qui duo posteriores, sic consulere in causa Marchionatus Montisferrati, quæ Marchia eandem habuisse dicitur originem, quam habuit hæc Finarij. & idem tandem sensisse visus est Restaur. Castald. tract. de Imperatore, q. 54. num. 7. Hæc eò fortius procedunt, quo verè intelligimus, excessam hanc Rempub. non modò primæ, verum & secundæ actus appellacionis cognitionem habere, & ad iudicatis per illius Magistratus, ad alium recursum nõ dari, ex quo intelligimus, iura Imperij ac supremæ potestatis apud eam esse: sic Crauet. confil. 209. num. 14. Dida. lib. præscript. cap. 4. num. 6. ex quibus cessat hæc difficultas, cui etiam secundò loco responderi rectè potest, Baldum, Molinæum, Didacum, & ceteros, qui iura & Imperij superioritatem non posse transferri affirmarunt, loqui, cum dominus & superior feudum, vt Castrum, Oppidum, Civitatem vel Prouinciam concedit, at nos extra hos terminos versamur, quandoquidem nihil Carolus V. nihil ceteri illius antecessores huic Reip. concesserunt, sed solù affirmarunt eam liberam, quod intelligitur etiam ab Imperij superioritate, cum alioqui eorum assensio & concessio nihil operaretur contra regulam I. si inquit, in prin. de leg. 1. & infra statim subiiciam. Non pariter illud aduersatur, concessio nem hanc seu privilegium, vel beneficium potius à Carolo V. & ceteris concessum, illonum personam non comprehendere, iuxta tex. l. inquit, C. de solutio. & c. quilibet, de præben. & pulchrè apud Ruin. confil. 83. col. vlt. lib. 5. Gozad. confil. 76. nume. 14. & confil. 101. nume. 20.

75 Quoniam responditur primò, in fauorabili dispositione, & concessione etiam concedentis personam includi, vt post Socinum Seni. consultus respondit Crauet. confil. 174. num. 12. nos autem in fauorabili dispositione versari dubium nemini est, & iam offendimus. Respondetur secundò ex subiecta materia, concedentis personam in concessione comprehendì, vt eo confil. 174. num. 12. versic. tertio respondeo, affirmavit post Cynum, & Corneum, quos retulit. subiecta autè materia hic docet, verè agi de ipsiusmet Imperatoris persona, & superioritate, cum de alterius superioritate & Imperio eo tempore fuit, nec sit nunc dubitatio.

77 Respondetur tertio, hanc concessio nem esse ex certa scientia factam, quamobrem concedentis personam includit. sic respondit Gozad. confil. 76. num. 11. in fin. Respondetur quarto, quod cum (vt statim dixi) de alterius superioritate hic non ambigatur, est enim indubitatum eo tempore anni 1529. cum Carolus V. asseruit, excessam hanc Rempub. liberam esse, nullum superiorem recognouisse: sequitur Imperatoris personam hic comprehendì, ne frustra operetur concessio, contra I. quando, in princip. de lega. 1. quod in priuilegijs præcedit, etiam si ius tertij lederetur. Dec. l. 1. in fin. C. de secund. nupt. & in quavis materia stricte interpretanda verba ita sumuntur, vt aliquid operentur. Calder. confil. 6. in fin. tit. qui filij sint legit. vbi in dispensatione loquitur. in renunciatione Aret. confil.

104. col. 3. versic. vltimò. egregiè Crauet. confil. 272. num. 7. confil. 294. num. 3. quod fortius intelligit Soci. Iun. confil. 94. nu. 20. lib. 3. etiam si verba vix conuenirent.

Secundo loco, cum re ipsa ostenderimus, Genuensium Rempub. superiorem aliquem, nec ipsum quidem supremum Imperatorem recognoscere, sequitur huius controuersie iudicem esse competentem huius Civitatis & Reipub. ordinarium hoc eo argumento demonstratur, quo visum in 4. fundamento, dum in contrariam argumentarem partem, ratione rei sitæ competens dicitur index, qui incompetens alias dici potuisset, c. sanè, de foro comper. I. sed Finarij Regio, & Marchia est inter Genuensium fines posita, ordinarius ergò Genuensium iudicare poterit, minor illa propositio multis probatur. Et primo argumento ab extremis sumpto, cum locus Finarij sit collocatus intra Coruum & Monachum Genuensium confines, vt testantur Geographi omnes. & Plinius lib. 3. naturalis histor. cap. 5. ostendit à Nicea Massiliensium vsque ad Albam Pompeiam, Astam, & Aquas Scæcellorum ac Polentiam Oppidum Liguriam esse. Leander Albertus Bononiensis, qui ostendit Finarium intra hos confines comprehendì continerique, est ergò intra fines Genuensium, vt annotarunt omnes in I. Cellus, ff. de vscap. Soc. Sen. confil. 86. colum. 2. versic. tertia conclusio, & confil. 127. colum. 3. lib. 1. Dec. confil. 528. num. 2. Paris. confil. 15. num. 9. confil. 27. nu. 13. lib. 1. Crauet. confil. 54. num. 9. quæ sanè argumentatio dubio procul præsumptinè saltem concludit, vt docuit Abbas in c. accedentibus, num. 6. de priuileg. & relati Doctores, quæ præsumptio hoc operatur, vt probandi onus in aduersarium reijciat, l. generaliter, §. si petimus, in fin. ff. de fideicom. liber. & Deci. confil. 50. num. 11. Brun. confil. 109. num. 1. latè Dida. lib. 2. variar. resol. cap. 6. num. 1. Nec ad rem confert, si quis obijceret ex instrumento inire conventionis anno 1340. constare Finarium habere districtum separatim à finibus Nauli ad fines Petræ, quod ostendunt & Blondus, Leander Albertus, Nebiensisq. Episcopus, in illius loci descriptione. Nam (vt admonui) ad rem non confert, quoniam singularis specialisque loci designatio non efficit, quin suo toto contineatur. hoc ad sensum patet. habet Liguria, vt Liguria est, suos distinctos fines, vt tamen vniuersa Italiæ Prouincia suo integro illo corpore comprehenditur, & membrum in toto corpore continetur. considerata ergò Liguria, vt totum integrale, Finarium, vt partem, comprehendit, nec sequitur, est Finarium ergò non Liguria pars, vt animaduertunt nostri in I. qui vsum fructum. vbi Iaf. num. 9. de verb. oblig. & per Euerardum in Centuria Legalis, in argumento, De toto ad partem, quo loco ostendit, non licere argumentari, est pars ergò est totum: est partes, ergò est domus: vt si dicerem, est Finarium, ergò est Liguria, sed bene sequitur, est Finarium, ergò est pars Liguria: vel contra, est Liguria, ergò est Finarium, vt pars lub toto continetur. Confirmatur secundò minor illa propositio, quod iam clarè cognouimus, Marchiones Finarij per tempora penè immemorialia Genuensibus fidelitatem iurasse ac præstuisse. nam, vt scribit Nebiensis Episcopus, anno 1227. mensè Maio fidelitatem tunc iurauerunt illis ætatis Marchiones, inuelturas sumplerunt. quod clariùs patet ex laudo ab Antoniotto Adurnio lato anno 1385. ad quod confirmandum statim illi Marchiones à Genuensibus inuelturas sumplerunt, seruauitque fidelitatem hanc debitum temporibus, nouas inuelturas seu antiquarum renouatiuas accipiendo vsque ad annu 1482. satis ergò superque demonstratur, Genuenses huius marchionatus directos dominos iusto ex titulo, & longissimi temporis præscriptione factos esse, cum præsertim tanti temporis præscriptione nõ vtile modò, sed & directè acquirat dominium, sic Iacob. Aluar. in c. de feudo nõ habente propriam naturam feudi. Abbas c. ad audientiam, col. vlt. de præscrip. Balb. tract. præscrip. 4. part. princ. q. 12. principa. vers. quarto quero, qua de re latius in 4. artic. attingemus.

Nec solidissime huic cõfirmationi aduersantur multa, quæ solent asserri, vt illud primum de concessione ab Orthone Secundo, qui anno salutis nostræ 966. imperauit, vt etiam illud secundum, quod de inuestitura Caroli Quarti cõcessa ann. 1355. quoniam illa nihil sunt impedimento, vt

C 4 abun-

abundè demonstrabimus infra in quarto articulo, quo loco ostendemus etiam huic Marchioni non prodesse susceptam inuestituram per Alphonsum seniore[m] huius auum à Maximiliano Imperatore anno 1482. Minori itaque propositione validissimis probata argumentis satis superque intelligimus huius controuersie iudicem fore competentem Genuensium ordinariū, quem adire Marchionis partes erant. sic rectè docuit Felin. in c. cum venissent, num. 5. verfic. secundo limita. eod. & in c. cum non liceat, num. 10. de præscript. Curt. Seni. confil. 66. super præmissa, colum. 4. in fin. idem in additio. ad Ias. in l. cunctos populos, prima lectura, num. 11. in verbo, dominio, C. de summa Trinita. & fide Catholica, quo loco eiusdem sententiae citat Archidiaconus. affirmarunt enim relati interpretes Principes & Dominos superiorem non recognoscentes (vt excella hæc Genuensium Respublica) sub Pontifice Maximo esse conueniendos. Nec est, quòd obijciatur, necesse minime fuisse confugere ad Genuensium officiales. ¶ quia cum Genuenses ipsi sint suspecti, sic & eorum officiales, vt respondit Brun. Aftensis confil. 31. nume. 9. quia respondetur verius esse, officiales non esse suspectos, vt quotidie videmus Imperatorem, Reges, Duces, & similes officiales constituere, qui tam contra eos, quam contra inferiores cognoscunt, quam sententiam probatur crebriore calculo Doctores in l. qui iurisdictione, de iurisdic. omnium iudi. quo loco Dec. num. 6. ex Castr. sententia affirmavit, ¶ suspectum in cognoscendo, non esse suspectum in delegando, poterat ergo Marchio adire officiales Genue, vel delegatum in causa constitui petere, apud quem de rei veritate quaeretur. nec aduersatur illud Brun. responsum, qui dum num. 3. Castren. sententiam probat, hanc ipsam nostram confirmat.

Tertio loco dato, non tamen (vt dicere solemus) concessio, Finariense feudum non esse Genuensis Reipublicae, attamen adhuc constat, clarè & absolute esse feudum Imperij, quòd fit, vt hac pendente dubitatione ¶ qualitas hæc, è qua iurisdictionis principium & fundamentum sumitur, excutienda prius fuerit, vt docuere Inno. in c. super literis, de rescript. Bart. l. præscriptione, num. 8. C. si contra ius vel vit. publ. Alex. l. 2. num. 16. ff. si quis in ius voc. non ierit. & confil. 1. num. 11. lib. 5. Socin. Seni. confil. 187. col. verfic. præterea, lib. 2. Curt. Iun. confil. 124. num. 6. Crauet. confil. 196. num. 5. Grammat. voto 11. num. 7. Plotus l. si quando, num. 825. C. vnde vi, qui in his ferè terminis, præsertim Curt. Iun. & Socin. loquuntur, debuit ergò qualitas hæc, an feudum Finarij esset Imperij, vel non, ante omnia ad iurisdictionem fundadam cognosci & finiri, in qua ¶ qualitate finiendæ iudex competere non potest Imperator noster, cum se huius Marchie directum dominum (vt diximus) credat. sic post Abbat. clarè docuit Deci. in d. c. ceterum, num. 18. de iudic. in claris nostris terminis Ias. confil. 60. nume. 2. in fin. libr. 1. ex ea enim cognitione maximum sentiret commodum, ob id non conceditur. Dec. post alios in c. ad audientiam, num. 4. de appellatio. nec aliter sentiunt Abbas in c. si clericus laicum, num. 8. de foro compet. Felin. in c. super literis, num. 27. verfic. fallit septimò, de rescript. quòd tantò fortius hoc casu procedit, vbi plenariè tractanda esset. licet enim qualitas ¶ iurisdictionis fundatiua tractari tunc solet summarie, cum plenior cognitio adhibenda est, vt respondit Alexand. confil. 1. num. 10. libr. 5. attamen cum nostro hoc in casu nulla alia futura esset cognitio, plenariè hæc qualitas tractanda erat, vt egregiè respondit Socin. Seni. confil. 59. colum. 3. verfic. confirmatur, quia dicit Bart. lib. 3. post Bartolum, quem citat. cum ergò hoc in iudicio qualitas hæc excussa minime fuerit, & dum contenderet Genuensium procurator diligentissimus D. Ostauianus de Nigro, feudum non Imperij, sed Genuensium esse, auditus non fuit, sequitur Imperatorem nõ posse nunc in causa cognoscere, aliàs dubio procul nullum rediret iudicium.

Quartò dato, non concessio tamen, feudum Finarij Imperij esse: attamen adhuc contra Genuenses iudicare Im-

perator non potest, tunc enim dominus directus inter vassallos de feudo contententes iudicet, cum illi se vassallos fatentur: at diuersum, cum ¶ vassallorum alter se illius vassallum esse negat, tunc enim adendum est ordinarius, c. 1. §. vlt. de prohib. feu. aliena. per Frid. vbi Bald. num. 4. & ibi Afflict. in 7. par. nu. 2. qui hanc esse communem sentit, nec ab ea recedere est ausus. clarius sic respondit etiam Bald. confil. 216. fuit quidam nobilissimus, col. vlt. lib. 2. Deci. c. ceterum, num. 9. verfic. secundus est, de iudic. Socin. Seni. confil. 12. col. pen. verfic. & prædicta etiam procedunt, libr. 1. clarè idem Socin. Sen. confil. 187. in fin. libr. 2. Brun. confil. 45. num. 9. Curt. Iun. tracta. feud. 7. par. principa. num. 27. Iuli. Clar. libr. 4. sentent. §. feudum, q. 90. verfic. sed pone quòd contra. sed nostro hoc casu non modò negarunt Genuenses se Imperatoris vassallos esse, immò affirmarunt, se Finariensis feudi dominos, non ergò iudex competens esse post Imperator.

Vltimò ex eo in hanc adducor sententiam, quòd ad fundandam iudicis iurisdictionem, scio maxime necessarium fore, vt petitionis causæque ¶ qualiter pendendantur, præcipuè in feudalibus, vt egregiè respondit in terminis Ias. confil. 60. colum. 3. verfic. quartò principaliter, libr. 1. sed hic petitio non fuit ratione qualitatæ feudi, iurisque feudalis, sed vt de iure communi Marchio ¶ spoliatus restitueretur, quòd fit, vt non ipse dominus feudi, sed ordinarius spoliatoris, iuxta iuris communis dispositionem, adendum sit. sic clarè in terminis respondit Ias. d. confil. 60. col. 2. verfic. 2. fortius, post Alex. confil. 79. col. 2. verfic. tertio fortificatur, libr. 1. alios refert Bologn. in addit. ad confil. 10. de Anan. confil. 84. num. 8. Iacobin. de S. Georg. in inuest. feuda. in verb. & dicti vassalli, col. 4. verfic. in hac materia, non ergò Imperator erit iudex oompens, etiam si feudi dominus præsupponeretur. solida sunt hæc fundamenta, quibus in hanc adducimur sententiam, & multa solidiora ostendimus, sublati his, quæ in contrariam partem attulimus, quæ quòd plura, eò infirmiora sunt.

Non obstat ergò primum illud & præcipuum, quod adducebatur fundamentum, quoniam minor illa propositio, multis alioqui eo loco confirmata rationibus, vera non est: Corruit enim illa prima confirmatio, qua diximus, ¶ Imperatorem esse totius mundi dominum, nam, vt falsè est, sic eam validissimis rationibus destruant quinq; viri consultissimi, quorum loca recensere satis superque esse reor. Oldrad. vnus ex antiquis confil. 69. consuevit, qui iure diuino, naturali, gentium, & ciuili, falsam hanc esse assertionem demonstrat. quantum autem Oldrado deferendum sit, nemo est qui ignoret, cum si fuerit verus ¶ Legum pater, vt meminit Castr. in l. is qui putat, in fin. de acquir. possess. Socin. Sen. confil. 146. colum. 6. in fin. libr. 1. adeo Paris. confil. 73. num. 37. libr. 1. Oldra. auctoritatem maximam esse testatur. alter est ex recentioribus, Didac. Couar. Hisp. inter Iureconsultos nostræ ætatis primarius enumerandus, qui ob insignem ¶ eruditionem meruit Episcopus eligi, is inquam in c. peccatum, in 2. par. relectionis, §. 9. de reg. iuris, in 6. multorum auctoritatibus & solidissimis iuribus, & rationibus Imperatorem totius mundi dominum non esse ostendit, quod facit & Alciat. in l. 1. C. de summa Trinita. & fid. Catho. & egregiè ac doctè Eguuiar. Baro tractatu de beneficijs feudorum, libr. 2. cap. 1. Chassan. in Catalogo Gloriæ mundi, part. 5. consider. 28. vbi latissime hæc de re differunt. hoc etiam ex eo demonstratur, quòd cum hæc propositio ¶ generalis multum ac vniuersalis proponatur, vt in vno falsa est, sic & in omnibus, l. si is qui ducenta, in §. vtrum, vbi Bart. & Socin. ff. de rebus dubijs. hanc ergò assertionem non modò in vno, sed & in multis falsam esse omnibus patet. nam primò videmus, ¶ Hispaniarum Regè Catholicum, (vt Turcas, Seracenos, Indos, ceterosque Barbaros silentio inuoluam) Imperatorem non recognoscere, vt testantur Gome. in §. fuerat, num. 5. Institut. de actio. Carol. Molinæ in Consuetud. Parisien. in princip. num. 10. sic ¶ Regem Galliarum Christianissimum, Imperatorem non recognoscere, multis latè & subtiliter probat Oldrad. confil. 69. colum. 2. Ioan. Igneus in l. necessarios, §. non alias, quarta part. num. 58. ff. ad S. C. Syllan. idem in l. donationes, num. 3. C. de donat. Petrus Rebuff. in l. vnica, nume. 52. C. de sentent. quæ pro eo quod interest profer. sic ¶

Sere

Serenissimum Sabaudie Ducem, Imperatorem non recognoscere sensit Purpurat. in Rubr. ff. de iurisd. om. iud. nu. 20. dum illi aequiparari ait. quare iusta ac equa ratione videtur factum, ut se Dei Gratia Ducem asseruerit. quod titulo se superiorem non recognoscere ostendit. sic Equinar. Baro doctissimus Iureconsultus in tract. de beneficijs feudorum, lib. 2. cap. 1. ex tex. c. quod iure, 8. distinct. sed verius arbitror esse Ducem Sabaudie Imperatorem recognoscere, quanquam Imperij iura in suo dominio habeat, sitque Imperij Vicarius, ut scripsit Iacobinus de S. Georg. in investitura feudali, colum. 1. vers. dubitat. latè Chassa. in Catalogo Glorie mundi, parte 12. considerat 58. quo loco Purpura. quem supra retulit. quod autem scripsi Ducem Sabaudie Sereniss. se Dei Gratia Ducem inscribere non alia ratione contingit, quam ut prudenter ostendat iam amissum dominium Dei gratia fuisse assecutum. sic Ducem Mediolani in suo Ducat. Imperatorem non recognoscere asseruit Curt. Sen. consil. 49. colum. 11. consil. 50. colum. 32. versic. nono. & consil. 66. colum. 4. versic. sed præmissis, consil. 74. colum. 29. latissimè de amplissima & absolutissima Ducis Mediolani potestate, tradit Ludovic. Bologn. consil. 1. colum. 17. versic. non obstat illud, &c. quinimò in specie paulò antè ostendi, quamplures Respub. à superiori tate Imperij liberas, ut illa Venetorum, Lucensium, & illa olim Florentinorum. quin ostendimus in indiuiduo Rempub. hanc excellam Genuensium, nec Imperatorem aliumve superiorem recognoscere, quod testimonio præsertim Caroli V. comprobauimus. Cui non aduersantur illa, quæ in eo adduximus fundamento. De priuilegiolorum concessione, quæ subiectionem ostendit ex Riminald. d. consil. 268. num. 41. lib. 2. & de nominatione, quod enim de priuilegiolorum concessione diximus, leue admodum est: nam illud tunc sibi locum vèdicat, cum in dubio sumus, præsumptio tenim quodam est, non concludens probatio & demonstratio, ut docuit Ias. in l. decem, num. 46. de verb. obligat. quæ sanè præsumptio cessat in casu claro, ut in nostro accidit, immò eo in casu loqui Riminald. cum ex priuilegio lex imponit priuilegiato, qui actus superioritatem ostendit, (inquit ille) alias vt re ipsa videmus, Principes externis priuilegiis concedere. Non pariter quod de nominatione diximus, aduersatur, cum illa assertio ac enunciatio Genuensibus obesse non possit: nam constitutio Clement. 1. de probato. tunc demùm procedit, cum in antiquis sumus, at secus contrà in facto recenti, ut hic sic Crauet. tracta. de antiquitate temporum, prima parte, nume. 9. qui multos in hanc sententiam retulit, eoque loco, num. 11. inquit, tunc verba tenentia Principis probare, quando plenè fuit informatum, quod hic non cõtingit, rursum verbis tenentibus Principis non statim, quando iure suo quis priuaretur, sic amplissimè eo loco Crauet. nu. 16. Cuius loca retulisse sufficiat, cum is pro more multos alios doctè & egregie congerat. Rursus cessat hæc confirmatio, quoniam non ipsis Genuensibus sic fuit referiptum, sed diuersis, ut illi Alphonso Carreto & cæteris, quo in casu non loquitur l. si filiusfamil. ad Maced. nec Doctores iam relati, qui loquuntur, cum alicui date sunt literæ, quæ detrimentum ei asserre possunt, quibus is non contradixit. Non aduersatur, quod asserri posset ex Dec. consil. 360. num. 8. & consil. 361. nu. 7. t. Genuam recognouisse Regem Galliarum, sicque superiorem, & ob id liberam non esse, quia vno verbo respondetur, quodad imperium Genuam dicere posse, quodad te liberas ædes habeo, iuxta l. loci corpus, 8. competit, ff. si seruitus vend. Paris. consil. 100. num. 63. consil. 101. num. 25. lib. 1. quæ sanè t. exceptio tua non interest, litis finita dicitur. Craue. consil. 182. num. 8. & consil. 195. num. 7. accedit præterea, sub Rege Gallorum fuisse nõ de iure, sed de facto, ut testantur Historici omnes, & nunc re ipsa videmus a nexu illo liberatam.

Non obstat nunc secundum illud principale fundamentum, quoniam illi est abundè satisfactum, ex his quæ statim retulimus in tertio ac quarto nostre huius sententiæ fundamento. & in specie magis illa confirmando respondeo, gl. d. c. cæterum, in fin. de iudic. optimè loqui, dum asseruit, quod t. si de feudo controuersia sit inter vassallum, & alterum non vassallum, dominum feudi iudicem nõ esse competentem, ne in sua causa sibi iudicat, quod nec ipsi

Imperatori conceditur, ut infra subiiciam. nec est, qui illi glossæ aduersetur: nam Socin. d. c. ex transmissa, col. 6. in fine, versic. tertio limitatur, cum approbau, dum inquit, quando contentio est inter duos, quorum alter negat feudum superioris esse, aquod quem conuenit, est, si superior iudex non erit competens, quoniam eo casu de eius commodò agitur: & subdit exemplum, quod multum ad rem confert. si ambigatur, an feudum ad ecclesiam, vel ad laicum pertineat, nullus iporum iudicabit, sed ordinarius erit competens. illudq; subdit, quod si duo contenderent, & alter assereret esse feudum concessum ab vno domino & alter, non ab eo, sed à suis prædecessoribus concessum contenderet, is qui nunc dicitur feudi dominus, non est competens iudex, quia alias suum tueri vellet factum. Nõ pariter aduersatur t. Inno. autoritas in c. ex parte, de for. competens. quia Innoc. præsupponit satis clarum esse de iurisdictione ordinarij & potestate domini, neminemq; litigantium negare illum dominum talem esse, quod hic nõ contingit: sic t. Bald. in l. 3. colum. 1. vers. quaro quid, C. si a non compet. iudi. qui in eo secundo fundamento citatur, difficultatem non facit, cum is clarè loquatur eo casu, cum ambo contendentes fatentur rem esse feudalem, imò subiicit Bal. quod quando quis est expulsus à Castro cum multitudine genti (ut ille ait) sicq; vi armata, Præsidem illius provincie cognoscere debere. si ergo ex facto Genuensium credebat Marchio se (vt asserit) spoliatum vi armata provincie Præses erat adeundus, non feudi dominus, id est, Imperator, si modo dominus est, quod non conceditur. sic intelligo Aret. & cæteros in d. c. cæterum, de iud. Ias. in auctem autoritas in d. consil. 60. col. 1. vers. 2. & fortius, lib. 1. retorquetur. is enim clarè asseruit, quod quando vassallus præterdit se ab aliquo spoliatum, & contra spoliator eult agere, debere agere non coram domino feudi, sed coram ordinario spoliatoris, cum tunc actor non ex iure feudorum, sed ex iure communi innitatur, ut spoliatus antè omnia restituatur: quod supra retuli.

Non obstat tertium, dum sic argumentabamur, Imperator in propria causa, & suorum iudicare potest, sed feudum Finarij est proprium ipsius Imperatoris, ergo &c. Respondetur, vtramque propositionem quoad terminos nostros minùs veram esse, nam maior est falsa, quandoquidam l. & hoc Tiberius. & l. proxime intelliguntur, contra suos subditos, t. non contra alios, sic egregiè docuit Abbas in c. nouit, num. 16. de iudic. Cuius sententiam est secutus Felin. in c. cum venissent, num. 5. versic. limita primò, eo dem titu. de iudic. quo loco sic quandoque obseruatum testatur. idem censuit Socin. Seni. consil. 187. in fine, lib. 2. Restat tract. de Imperatore, quæst. 91. num. 4. vbi latè, quò loco paulò antè est retulit, omni casu ex t. honestate teneri causam alteri delegare. Cum ergo satis superque fuit demonstratum, Genuenses non esse Imperio subditos, dubio procul cessat hæc argumentatio. Est pariter falsa illa minor propositio, quoniam iam multis ostendimus, feudum Finarij non esse Imperij, sed Genuensium. Nec aduersatur, quod eo loco ex investitura, seu cõcessione Orthonis Secundi, & Caroli Quarti allatū fuit, quoniam in Orthonis concessione nullum fundamentum solidum Finarij, Marchiones constituere posse clarè demonstrabitur. nam ius se metiri asserunt ij Marchiones à persona Alerrami, seu Aledrami, vel vt vocant alij, (Sabellicus præsertim) Almarri, & Alasie, seu Adelasie. Quorum t. historiam recensent multi, vt M. Antonius Sabellicus libr. 2. Nonæ Enneadis, Rapha. Volater. lib. 4. Geographia, in descriptione Regionis Supalpinæ, & Leander Albertus in descriptione Montisferrati. & si t. in aliquibus inter se dissentiat, scribunt enim, Aleramum Ducis Saxonie filium, cum apud Orthonem hunc esset, Adelasie Orthonis filia amore captum, data inter eos fide, clandestinèque contracta matrimonio, vnà simul è regia domo aufugisse, & lógo emensis itineribus, ad Albignanos peruenisse, vbi dissimulata viriusq; persona, egregia, prolem procreauit, tandem ab Albignanesi Antistite agnitos in Orthonis gratia receptos fuisse. Cõueniunt Sabellicus & Leander Albertus, t. Adelasiam septè fuisse pisse masculos ex Aledramo, & Guilielmo Primogenito Orthonem illū t. Marchiam Montisferrati cõtulisse, secundo datā fuisse Sauonam scribit Sabellicus, tertio Cenam, quar.

quarto Incisam, quinto Ponzonium, sexto Boschum, septimo Salutias, & si Sabellici Codex in aliquibus corruptus circumferatur: Leander verò Albertus scribit Gulielmo Primogenito datam fuisse Marchiam Montisferrati, secundo Ceum, tertio Ponzonium, quarto Boschum, quinto Salutias, sexto Saouonam, septimo Finarium. Sed veriorum credimus Sabellici Historiam, tum quia in Leandri Alberti annotatione nullum verbum de Marchia Incisa, cum tamen certum sit ab Othone concessam alteri filiorum, d. Aleram, tum etiam quia Marchia Finarij vna cum illa Saouonae continetur, & istimet Marchiones Finarij se ab illis Saouonae Marchionibus traxisse originem affirmant (si verum modò id est) Raphael autem Volaterr. scribit Adelasiam, & quatuor tantum masculos suscepisse ex Aleramo, nec verbum de his Finarij Marchionibus facit. Antiqua verò Chronica Montisferrati, vt ex nostris meminerunt Parisi, confil. 23. num. 236. 253. lib. 1. & Socin. Iun. confil. 76. num. 63. in fin. lib. 1. habet, & Aleram ex filia Othonis secundi duos tantum suscepisse masculos, Bonifacium scilicet & Gulielmum, Bonifacium Aleramo patre adhuc superflite, sine prole esse vita functum, ex Gulielmo autem descendisse ceteros Montisferrati Marchiones, quorum in numero non reperitur Marchiones Finarij, & lineamque ipsius Bonifacii multis iam annis extinctam nemo est qui nesciat, & testantur antiqua illa Chronica, vt Soci. meminit, & scribit Volaterr. ann. 1305. hanc Aledrami lineam defecisse, non ergò solidum aliquid fundamentum est in hac concessione Othonis construendum, tum quia non constat, hos Marchiones Finarij esse ex Aledrami linea, tum quia, si ex linea fuerunt, illa dicitur iam extincta, & his Chronica & Historiarum scriptoribus in antiquis maximè esse credendum, nemo est qui ambigat, vt apud omnes in l. 1. ff. si certum petat. & in nostris terminis affirmant multi ex recentioribus, qui in causa Marchionatus Montisferrati, (quae Marchia eadem ab Othone originem habuit) respondere, vt Socin. Iun. d. confil. 76. num. 64. lib. 1. Alciat. respons. 199. Quinimodò huius Marchionis partes erant, & talem probare, cum ei tot & tantae aduersantur conjecturae, & praesumptiones, immò probationes, vt contra Marchionem Salutiarum respondit Alciat. d. respons. 199. num. 20. 21.

Respondetur & secundo Imperatorem non posse dicere hoc feudum Finarij esse imperij, ob illam Othonis concessionem. Quoniam non feudalis, sed libera, & absoluta concessio, cum translatione directi dominij fuit, sicque donatio fuit, hoc multis potest demonstrari, ex his praesertim, quae à Parisio confil. 23. lib. 1. Socin. Iuni. d. confil. 76. lib. 1. ab Alciato d. respons. 199. à Gozadin. confil. 8. & Rolando à Valle confil. 2. scripta sunt, & latius excutiemus infra in quarto articulo, quo loco ostendimus pariter Illustrissimum hunc Marchionem in inuestitura Caroli Quarti fundamentum constituere non posse.

Non obstat quartum principale fundamentum, quod supra aduersus Genuenses fuit consideratum, quia respondetur negando minorem illam propositionem, qua diximus feudum Finarij situm esse sub Imperio, nam satis ex iam relatis responsum est: demonstratum enim fuit esse intra fines Genuensium, ideoque non licuit Marchioni Alphonso huius Marchionis Illustrissimi aucto à Maximiliano Imperatore eo Anno 1482. inuestituras suscipere, quod late verum esse infra in quarto articulo ostendimus.

Non obstat quintum illud principale fundamentum, quo dictum fuit ratione perpetrati delicti Imperatorem posse cognoscere, l. 1. C. vbi de crimine agi oportet. quia respondetur primò Abbate & Rubem ad eorum sententiam comprobendam, vnum praesupponere, Imperatorem scilicet totius mundi dominum esse, & ob id in vniuersum iurisdictionem posse exercere, & delictum perpetratum quouis in loco punire, quod tamen praesuppositum falsum esse demonstramus, multis in casibus, praesertim in Genuenses, quos imperio subditos non esse diximus: quambrem etiam quoad Imperatoris personam, dictum illud, & vbi te inueniero, ibi te iudicabo, intelligitur, vt in ceteris, quando scilicet delinquens inuentus fuit in loco delicti,

& ipsius Principis, cuius iacta fuit iurisdicatio, vt verba gl. d. l. 1. C. vbi de crim. agi oportet. ibi intelligunt Salic. & ceteri, & communem testatur Gramm. confil. 27. nu. 7. Respondetur, dato secundo, non concessio tamen, Genuenses esse sub Imperio, attamen, cum supra ostēderimus Marchiam Finarij non esse sub Imperio, sequitur, quod etiam si Genuenses in ea deliquerint, ob violentam illam occupationem (vt fertur) attamen adhuc ab Imperatore cōueniri non possunt, quandoquidem verior ac crebrior est illa interpretum sententia, & iudicem ratione originis, vel domicilij cognoscere non posse de delicto per suum subditum in alieno territorio commissio, vt si origine vel domicilio Papienfis in territorio vel Placentino, vel Cremonensi (quorum primū Pontificis vel Ducis Illustrissimi Ostantij Fernesij est, alterum Serenissimi Venetorum domini) delinqueret, Papia tanē puniri non potest, sic affirmarunt Ioan. Andre. in additio. Specul. Bald. & Salic. alijsque quamplures, quos secutus fuit Gramm. decif. 26. nu. 9. qui hanc crebriore esse testatur, vt multis relatis, sic etiam testatur Parisi. confil. 159. nu. 8. 9. lib. 4. eiusdem ad lo. sententia Rui. confil. 84. in fi. lib. 4. Marfi. sing. 567. & in l. vlt. nu. 149. ff. de iurisd. om. iud. qui multis relatis aliter sentientes, hanc tandem vt veriorē affirmat, sic etiam Alcia. respons. 460. Rogatus & c. Bolog. confil. 57. col. 2. communem testatur Siluanus confil. 103. col. 2.

Respondetur tertio, Genuenses hoc nostro in casu non criminaliter, sed ciuilititer conueniri, hac, quae ab eis illata dicitur violentia, quae sit, vt etiam criminaliter & ob delictum potuissent accusari, non tamen ciuilititer, sic Cyn. in Authen. qua in prouincia, C. vbi de crim. agi oportet. & Collecta. in c. postulasti, de for. compe. quos est secutus Capel. Tolof. q. 319. item fuit quaesitum, quidam de Narbona. vbi Aufser. idem in addit. firmat.

Respondetur quarto ex doctrina Bald. in l. 3. col. 1. verfic. quæro nunquid, C. si non compet. iud. qui in terminis nostris affirmat, & vallo spoliato vi armata, praesidem prouinciae cognoscere, sed huius prouinciae Praeses, non Imperator, sed ordinarius Genuae est, ergo & c.

Non obstat sextum illud, quo adducebatur in cōtrariam sententiam, concessum priuilegium ab Imperatoribus Genuensibus censi reuocatum, tum ob delictum, tum ob expressam reuocationem, quia respondetur ratione delicti non potuisse reuocari, eo quia nullum delictum commiserunt Genuenses, cum illud fecerint, quod iusta ratione & causa facere posse crediderint, & c. edunt, vt egregie respondit Bald. confil. 243. in fin. lib. 3. quem secutus est Crauet. confil. 8. in fin. quam iustam rationem probare sese obtulerunt Genuenses, vt eorum data capitula ostendunt. cauent ergò & omni dolo, cum de iure suo docere parati sint, iux. l. 3. §. si quis, ff. quod vi aut clame.

Quod verò ad reuocationem, alia ratione (vt dicitur) factam.

Respondetur primò vno verbo, Genuenses se liberos ex Imperatorum priuilegio praesendere, sed suo iure, vt supra diximus, illaque priuilegia, praesertim Diui Caroli V. non libertatem tribuunt, sed illam confirmant, & talē esse testantur, vt multis iam ostendimus.

Respondetur secundo in dubio & priuilegiorum reuocationem non praesumi, & non esse reuocandum, vt consiluit Alexand. in confil. 157. colum. 1. lib. 7. Dec. confil. 165. colum. 3. verfic. non obstat, quod Bald. & c. quos vna cum alijs multis retulit & probauit Crauet. confil. 21. in fine. ex ea ergò simplici declaratione non est dicendum, priuilegium illud fuisse reuocatum.

Respondetur & tertio, quod cum attestetur Diuus Carolus V. se eam concessionem, seu priuilegium ea ratione concedere, propter Genuensium benemerita & in Caesarem maiestatem collata beneficia, sequitur, & priuilegium vim contractus obtinere, ob idque reuocari non posse, vt tradunt Afflicti. decif. 128. nume. 10. alijsque quamplures, quos infra statim referam, & ideo cessat quod dici solet, & Principem legem sibi non posse imponere, à qua recedere non liceat, c. significasti, de elect. Alexand. confil. 224. num. 6. lib. 6.

Respondetur & quarto, dato, non concessio tamen, hoc reuocari potuisse priuilegium, id fieri debuit causa cognita, & ex causa, ob delictum scilicet ipsorum Genuensium,

Vtrū

- Vt relati affirmant: quo ergo modo ex hac declaratione potest dici reuocatum, cum adhuc non constet, an recte vel non, facta sit huius Marchie à Genueſibus occupatio, cum facta adhuc nō sint probationes, an occupare, vel nō occupare licuerit, debuit ergo antè omnia cōſtare de delicto, vt de causa cauſante priuilegij reuocationem, quem quidem causa cauſans, non coram ipſo Imperatore tractanda erat, ſed coram ſummo Pontifice, vt iudici competenti inter ipſum Imperatorem prætendentem velle reuocare d. priuilegium, ob Genueſium delictum, & Genueſes ipſos, quod multi ſuprà relati affirmant. Nec dicendū eſt, hoc exemptionis priuilegium ab Imperatore cōceſſum potuiſſe ad libitum reuocari ex ſententia Alex. conſil. 216. nu. 14. lib. 2. Fel. in c. nouit, nu. 9. de iudi. Gozad. conſil. 5. nu. 27. quia reſpondetur, ſi priuilegia fuiſſe conceſſa ob benemerita, & collata in Romanum Imperium beneficia, quare reuocari minimè poſſunt, vt affirmat omnes, ſic latiffimè ſcripſit Tyraq. in l. ſi vnquam, in verb. donatione largitus, nu. 14. c. de reuoc. donat. idem cenſuit Crauet. tract. de antiq. temp. 1. par. principa. in princip. num. 54 & conſil. 135. nu. 5. ſic Soc. Iun. conſil. 102. num. 18. lib. 2. Gozad. conſil. 3. nu. 10. n. præſertim, quando non ſubdito conceſſum eſt priuilegium hoc, Roman. conſil. 436. quod indultum, col. 4. verſi. ſeptima principalis ratio. Nec dicatur poſſe ſi iuſta ex cauſa, vt reſpondit poſt alios Gozad. d. conſil. 5. nu. 23. quia reſpondetur, de cauſa hic non conſtare: nec illa hoc in ſi caſu præſumitur, cum procedatur contra Genueſes imperio regulariter non ſubditos, vt egrègiè reſpondit Curt. Seni. conſil. 20. incip. ſe penumerò animo &c. col. 4. verſi. ſecundo ad hoc fundamentum &c. nec enim in hoc caſu creditur aſſertioni Imperatoris cauſam ſubeſſe, vt in clariffimis noſtris terminis conſuluit Soc. Sen. conſil. 27. col. 3. verſi. aliquid & tertio &c. lib. 3. pulchrè, & egrègiè in noſtris terminis Alcia. tract. præſump. reg. 3. præſump. 8. in fin. Reſpondetur ſecundo, ſi cauſam in Principe præſumi, quando ex motu proprio, non quādo parte inſtante (vt noſtro hoc caſu) procedit, ſic Iaſ. conſil. 105. nu. 4. verſi. ſecundo reſpondetur, lib. 1. Roman. d. conſil. 4. col. 5. verſi. reſpondeo & intelligo &c.
- Nec eſt dicendum, ſi iuſtam hic ſubeſſe cauſam, & de ea clarè conſtare, cum hoc priuilegium aliàs tendat ad maximum ipſius Marchionis detrimentum, & ob id eſſe omnino reuocandum, c. ſuggeſtum, de decimis, gl. in c. ſtatutum, in verb. ad noxam, de reſcrip. d. 6. Gozad. conſil. 5. nu. 20. quia reſpondetur, hic nō laedi ius Marchionis, tum quia aliàs eſt Genueſium vaſallus, tum quia aliundè ei eſt ſuccuſum, ſi adeat Summum Pontificem, nec iura & authoritates relate procedunt hoc caſu, cum loquatur Goza. quādo priuilegium re ipſa ſingulari perſonæ detrimentum in ſpecie aſſerebat, in caſu autem noſtro non inſert in ſpecie detrimentum ipſi Marchioni. Cuius ratio ſi vera eſſet, ſequeretur, quòd nullus vnquam libertatem à ſuperiore poſſet conſequi, cum ſemper aliquis poſſet ſentire qualequale detrimentum, quod tamen dicendum non eſt. Nec ad rem illud conſert, quòd dicitur, Imperatorem in neceſſariū antecedens vt voluiſſe plenitudine poteſtatis, quia, Reſpondetur primo, ex relatis ceſſare omnem difficultatem. Reſpondetur & ſecundo, quòd cum Genueſes non ſint verè, nec naturaliter, nec per accidès Imperio nunc ſubditi, Imperatorem non potuiſſe contra eos aliqua ſi poteſtatis plenitudine vt, vt docuerunt Butri. & Imol. in Clement. paſtoralis, de re iudi. Socin. Seni. conſil. 164. colum. 6. verſi. quartus caſus, conſil. 266. col. 16. verſi. quartus caſus. lib. 2. quos eſt ſecutus Crauet. conſil. 241. nu. 14. verſi. quāto principaliter. eiſdem ſententiæ addo Cur. Sen. conſil. 20. ſe penumerò &c. col. 4. in fin. & col. 6. quod eſt reſponſum Socini Senio. idem Socin. in claris noſtris terminis d. conſil. 27. colum. 3. verſi. aliquid & tertio, lib. 3. Reſpondetur tertio, ſi poteſtatis plenitudinem nihil operari ad tollendum ea, quæ per vim contractus fuerunt conceſſa, Dec. conſil. 111. colum. 5. verſi. ad hoc. Pariſ. conſil. 11. num. 125. lib. 1. Brun. conſil. 117. nu. 307. cum ergo dixerimus, priuilegium Genueſibus conceſſum eſſe ob benemerita, & in contractū ſequitur aduerſus illud Imperatorem poteſtatis plenitudine vt non potuiſſe. Reſpondetur etiam quāto, ſi Principem non præſumi plenitudine poteſtatis vt, quando ex

aliqua reſultaret iniquitas, ſic affirmant Socin. Iun. conſil. 65. num. 6. lib. 2. Pariſ. conſil. 1. num. 85. conſil. 11. num. 125. lib. 1. Neuizan. inter conſilia feudalìa Bruni, conſil. 12. num. 141. & Ioan. Jacob. de Leonhard. inter eadem conſilia, conſil. 117. num. 309. Sed cui dubium, quin noſtro hoc caſu reſultaret iniquitas, ſine cauſa enim & ratione legitima reuocati diceretur illud priuilegiū, quòd nulla ſubſiſt cauſa, ſtatim ſubijcio, & ſuo loco ſuprà attigimus. Nec aduerſatur illa doctrina Caſtr. in lex imperfecto, c. de teſta. & ſequaciū, vt Alex. 1. quanquā, nu. 5. c. de teſta. mil. ſi Principem præſumi vt clauſula plenitudinis poteſtatis ad hoc, vt actus valeat & ſuſtineatur, quia reſponderetur dupliciter, primo doctrinam Caſtr. procedere, quando ipſe Princeps nō fuit informatus de iure tertij, ſecus ecōtrā: ſic egrègiè poſt multos declarat conſultiſſimus vir Aymo Craue. conſil. 126. nu. 3. & in tract. de antiq. tempor. in 2. part. primæ partis principalis, num. 41. ſed in caſu noſtro non conſtat, Imperatorem cognouiſſe iura Genueſium, tum quia notus adhuc eſt in Imperio ſucceſſor iam cognouit ſe ex ordinaria poteſtate actum illum facere non poſſe, ſecus ſi credebatur ſe poſſe ex ordinaria poteſtate illum facere, ſic ſeipſum declarat Caſtr. in conſil. 414. in facto reſpondit, col. 3. verſi. ſecundus caſus eſt lib. 1. quem eſt ſecutus Crau. d. tract. de antiq. temp. loco ſtatim citato, nu. 43. eſt in Codice meo Lugdunſi impreſſo, pag. 13. nu. 43. ſed in caſu noſtro non conſtat, Imperatorem ſciuiſſe, ſe ex ordinaria poteſtate reuocare non potuiſſe, cum nihil hac de re vnquam apud eum fuerit cōtrouerſum, nec ſi iura Genueſium hæcenus perpèdit, ceſſat ergo, quòd in dubio voluerit, vt poteſtatis plenitudine.

Non obſtat vltimum, quòd malè creditur ſolidum fundamentum ob non oppoſitam debito tempore declinatoriam, pròrogatam cenſeri Imperatoris iuriſdictionem, quia, Reſpondetur primo, ſi ſatis ſuperque oppoſitam fuiſſe declinatoriam, cum qualitatem illam iuriſdictionis fundatiuam negauerint Genueſes: negarunt enim feudū hoc eſſe Imperij, ob ergo negatam qualitatem inde ordinariū, vel alius comperens, nō Imperator, qui ſe feudi dominum facit, cognoscere debet, vt docuit Marian. Soci. Seni. in c. ex tranſmiſſa, col. 4. verſi. quāto limitatur, de for. compet. Fel. in c. ſuper literis, num. 24. verſi. fallit quāto, de reſcrip. Reſpondetur ſecundo, ob illam ſi negatam qualitatem, qua ſe Imperio ſuppoſitos negarunt ſe exemptos, ac ob omni nexu liberos affirmantes, ſatis dicitur oppoſita declinatoria, ideoque non potuit vltèrius cognoscere, Alex. conſil. 1. nu. 1. lib. 5. Soci. Seni. conſil. 187. col. 1. vlt. verſi. præterea negatur, lib. 2. Selin. d. c. ſuper literis, nu. 27. verſi. fallit ſeptimò, de reſcrip. Dec. ad audientiam, num. 4. de appel. & verè Fel. & ceteri in noſtris his terminis loquuntur. cum ergo Imperator hac in cauſa cognoscere poſſet, nullo modo illius iuriſdictioni pròrogata dicitur, vt egrègie docuit Curt. Iun. in l. 2. num. 22. 23. ff. ſi quis in ius voca. non terit.

Nec eſt, quod obijciatur oppoſitas has exceptiones ab Imperatore reiectas fuiſſe, quia reſpondetur ab ea reiectione fuiſſe appellatum, qua pendente in noui nihil fieri moliri debuit integro illo titulo, C. nil nouari appel. pend. Dec. in l. 1. colum. 1. c. de bonorum poſſ. ſecundum tab. & alibi ſepiſſimè. Ceſſant ergo difficultates omnes, ex quibus dubio procul in primo hoc articulo eſt concludendū, Imperatorem noſtrum Sereniſſimum non eſſe iudicem huius cauſæ competentem, ob id non poſſe in hac controuerſia aliquam ferre ſententiam, quæ ſi ferri ab eo contingeret, vt ab incòpetenti iudice lata nulla eſſet, ſemperque de nullitate obijci poſſet, vt integro illo tit. C. ſi à non comp. in. clarè in his ferè terminis noſtris Soc. Sen. cōſil. 17. colum. 3. verſi. aut volumus, lib. 3. qui ex gloſſ. in Clement. 1. de ſequeſtrat. poſſeſſ. & fructuum aſſerit hanc ſi nullitatem non cenſeri à ſtatuto reiectam ceteris omnibus reiectionibus & pulchrè Sebaſtia. Vant. tract. nullitatum, tit. de nullitate ſententiæ ex defectu iuriſdictionis ordinariæ, num. 3. 4. addo Corſetum in ſuo ſingul. in verbo, ſtatutum, incipit, ſtatuto cauetur, &c. Decium conſil. 8. num. 6. conſil. 38. num. 7. conſil. 300. num. 1. & conſil. 310. in fin. Pariſ. conſil. 45. nu. 28. lib. 1.

lib. 1. confil. 24. nu. 102. lib. 2. qui alios deinde plures citant, ostenduntque quàm sit huius nullitatis defectus. vestrum ergo erit, amplissimi patres, Casari inuissimo, ne in causa hac ipsa procedat, néve sententiam ferat, ne perperam aliquid agat, hortari ac multis suadere.

S V M M A R I A.

- 1 Reintegranda remedium ex c. reintegranda, 3. q. 1. cetera pinguius ad possessionem consequendam.
- 2 Interdictum. Vnde vi, cui conceditur, eidem fortius conceditur remedium ex c. reintegranda, 3. q. 1.
- 3 Remedium c. reintegranda, in laicis vt in clericis conceditur. contra infra, num. 31.
- 4 Remedium c. reintegranda, 3. q. 1. conceditur etiam contra possessorem, cum titulo & bona fide. sed contra infra, num. 19.
- 5 Solemnitas processus non exigitur, cum spoliū notoriū deducitur.
- 6 Iudicij ordo & solemnitas non seruatur, cum coram Imperatore causa tractatur.
- 7 Princeps supremus non cogitur iudicare secundum acta & probata.
- 8 Princeps in terminandis controuersijs non debet ire per ambages.
- 9 Acta apud Imperatorem tractata non redduntur nulla ob non seruati iudicij solemnitate.
- 10 Remedio c. reintegranda, 3. q. 1. vt sit locus, duo concurrere debent.
- 11 Posseio posita in sequestro, à sequestrario possidetur.
- 12 Sequestrum voluntarium possessorem sua possessione non priuat.
- 13 Licet, §. rei. ff. de positi, cum l. interesse. ff. de acq. poss. conciliatio.
- 14 Possessionem non perdit vasallus, si eam apprehendit dominus, & apud aliquem custodia causa, donec l. finitur, deponit.
- 15 Interdicto, Vnde vi, quando agi possit ad consequendā possessionis estimationem.
- 16 Spoliatus ante omnia ex remedio c. reintegranda, 3. q. 1. nõ restituitur, cum suo facto & culpa fuit spoliatus.
- 17 Voluntas coacta non est propria voluntas.
- 18 Metu gesta valent, rescindi tamen possunt ex Prætoris edicto.
- 19 Remedium reintegranda, non datur contra possessorem cum titulo & bonafide.
- 20 Alexandri Cornei & aliorum notatur inconstancia.
- 21 Compromissum de re feudali fieri non potest.
- 22 Feudum sine titulo retineri possideriq; non potest, sed contra paulo infra.
- 23 Titulum coloratum sufficit ostendere ad tuendam re feudalis seu iurisdictionis quasi possessionem.
- 24 Titulus feudi à pari procedit, cum titulo rei beneficiarie.
- 25 Remedio reintegranda agens deducere debet conueniri possessionem respectu sua clandestinam esse.
- 26 Qualitas vbi non conuenit minus dispositio.
- 27 Vim non committit, qui incontinenti possessionem propriā recuperat.
- 28 Incontinenti recuperasse uis dicitur, qui recuperauit quamprimum potuit.
- 29 Ciuilitè possidens sua sponte naturalem potest ingredi.
- 30 Citari amplius non debet, qui venire negauit semel.
- 31 Remedium c. reintegranda, 3. q. 1. pro rebus ecclesiæ tantū concedi.
- 32 Petitorij & possessorij causa coram Imperatore, vel supremo alio Principe tractari debet.

SECUNDVS ARTICVLVS.

SECUNDVS, qui à nobis hodie excutiendus est, propositum ex ordine dubitationum articulus, vtrumne rectè institutum fuerit ab Illustrissimo Finarij Marchione

reintegrandæ iudicij, nõ parum difficilis est, & perplexus (amplissime confessus) videbatur tamen (vt rem paucis absoluam) prima (quod aiunt) facie dicendum, rectè institutum fuisse.

Primò, quia hoc remedium dicitur cæteris pinguius, vt quamplurimi ex nostris affirmarunt, Abb. in c. cum ad sedem, num. 26. de rest. spol. Castr. confil. 105. in questione, quæ speratur moueri, col. 2. verfic. quantum verò, lib. 3. Corne. confil. 62. nu. 10. confil. 329. nu. 29. lib. 1. & confil. 247. nu. 13. lib. 2. quo loco communem esse testatur, vt pariter docuit Ripa in c. sæpè, nu. 20. de rest. spol. nec dissentit Soci. in l. rem quæ nobis, nu. 3. ff. de acq. poss. quamobrem spoliato, cui t interdictum Vnde vi, conceditur, conceditur fortius & remedium hoc, vt docuit Soci. d. l. rem quæ nobis, nu. 3. & alij omnes d. c. sæpè. & alibi sæpè. cum ergo Illustrissimus hic Marchio spoliatus fuerit, iure hoc remedio, vt restitatur, vti poterit.

Secundò, ea ratione in hanc opinionem quandoq; adducebar, quòd remedium hoc adeò est generale, & amplius, vt ipsi Marchioni, etsi laico, pro re ipsa prophana recuperanda concedatur, cum crebrior ac verior eorum sententia videatur, qui affirmarunt, t remedium d. canonis etiā laico concedi, vt testatur Socin. & Taf. in d. l. rem quæ nobis, ille nu. 4. iste nu. 20. eoq; loco affirmauit Alex. sic in foro seruari testatur & communem Rip. in c. sæpè, nu. 21. de rest. spol. Dec. confil. 252. nu. 1. Rub. confil. 4. nu. 1. 2. & in l. naturaliter, §. nihil commune, nu. 67. vbi Ioan. Coraf. in 2. part. nu. 139. ff. de acq. poss. ceteros sciens prætereo.

Tertiò, hoc remedium potius ab Illustrissimo Marchione etiam hoc in casu moueri, quo Genuenses se cum titulo & bonafide possidere ex laudo Ant. Adur. dicunt, ex eo demonstrari, satis videtur, quòd hoc t remedium spoliato etiam contra possessorem cum titulo & bonafide conceditur, vt crebrior ac verior videtur nostrum interpretū opinio, vt apud Abb. c. cum ad sedem, nu. 26. de rest. spol. Alex. l. rem quæ nobis, nu. 8. de acq. poss. quo loco affirmauit sic se sèpius consuluisse, ac obleruari vidisse, & verè confultuit, vt est in eius confil. 51. nu. 1. lib. 1. confil. 17. nu. 3. confil. 200. nu. 8. lib. 2. Corne. confil. 16. num. 4. lib. 2. qui hanc esse communem testatur, quod facit & Taf. in d. l. rem quæ nobis, nu. 19. & confil. 72. col. 1. lib. 4. Soc. Sen. confil. 18. col. 12. verfic. tertium remedium, & confil. 89. in fin. lib. 1. Riminal. confil. 67. nu. 7. confil. 98. nu. 76. lib. 1. Afflicti. deci. 361. nu. 63. Dec. confil. 57. col. vlt. confil. 136. in fin. & confil. 251. in fine. Soc. lun. confil. 34. nu. 12. lib. 3. Alcia. respon. 388. nu. 2. Plot. l. si quando, num. 66. C. vnde vi. ceteros ex industria silentio inuoluam. dubio procul ergò, huic Marchioni licuit hoc vti remedio.

Quartò ac vltimò, in hanc ex eo quandoq; adducebar sententiam, quòd animaduertim ex latere Marchionis institutum fuisse summariū processum, notoriumq; spoliū deductum, quòd fit, vt cessare omnino debeat t solennitas processus, ex sententia Abb. in c. quia clerici, num. 4. de iure patro. vbi affirmat, possessorem posse de facto priuari & spoliari, cum notorium est, eum in re ius minimè fouere, quod tradunt & ceteri in l. si pacto que penam, C. de pact. quod fortius hic procedit, vbi t coram Casare, supremoq; iudice agitur, qui nullum iudicium ordinem obseruare tenetur, Bald. in c. si de inuestit. inter domin. & vasa. &c. & in l. rescipra, C. de precib. Imper. offeren. Restaur. Castal. tract. de Imperatore, q. 110. in 18. casu. Gramm. deci. 69. num. 31. Bellon. confil. 93. nu. 7. Neuizan. confil. 26. num. 1. confil. 80. num. 39. & confil. 97. num. 10. quinimò, nõ cogitur t supremus Princeps iudicare secundum acta & probata, sed propriam sequi potest conscientia, sic respondit Dec. confil. pen. num. 16. Alcia. in c. 1. num. 89. de offi. ordin. & respon. 156. num. 7. & Dida. lib. 1. varia. resolu. cap. 1. num. 7. hinc egregie docuit Bal. in c. 2. de noua forma fidel. t Principi non cōuenire per ambages, & hos anfractus ire, cum rei veritate nouit. Hinc dicimus, nullam iuris solennitatem, quæ apud Imperatorem acta sunt, infringere posse, vt multis ostendit Restaur. Castal. in tract. de Imperatore, q. 110. in 19. cas. sine dubio ergò omni solennitate reiecta rectè iudicium hoc reintegrandæ apud Imperatorem tractari videtur.

Ceterum, re ipsa longè melius perpensa ac excussa, con-

contrarie sum opinionis, perperam insinuatum fuisse hoc reintegranda iudicium, quod ut dicam, multis adducor rationibus, argumentisque.

- 10 Primo, quia, ut huic remedio locus sit, duo debent concurrere extrema, (ut in motiuo dicitur) ex latere actoris, possessionis priuatione, ex latere vero conuerti, possessione de presenti, si uero ore nostri affirmarunt, ut est apud Abb. in c. al. sedem, num. 28. de reitut. spoliat. Socin. in l. rem quæ nobis, num. 2. Alexan. confil. 6. num. 5. lib. 3. confil. 89. num. 8. lib. 5. Gozad. confil. 99. num. 5. Paris. confil. 98. num. 2. 4. lib. 2. Rube. confil. 4. num. 10. Neuizan. confil. 68. num. 11. sed in nostro hoc casu, utrunque extremum deficit, deficit enim primum illud extremum, quia uerè illustriusimus hic Marchio non fuit spoliatus ab excelsa hac Genuensium Reipublica, cum is sua sponte Castris possessionem in sequestro posuerit, ut infra statim dicemus, deficit & secundum extremum, quia Respub. non possidet, sed sequestrarius, apud quem Castrum & cetera sunt in sequestro posita, hoc probat rex. l. licet, §. res, ff. de positi. Salic. in l. 1. num. 6. de prohib. sequestr. pecun. vel sequestrarius non possidet, possidet ipsemet Marchio, qui cum iam ante sequestrum possideret, ex sequestro voluntario possessionem nec amisit, nec in alium transiisse dicitur, sic Curt. Seni. in l. unica, num. 64. C. de prohib. sequestr. pecun. & clarius Areti. in l. interesse, ff. de acquir. poss. quem secutus est Coraf. lib. 3. Miscellan. iur. cap. 2. num. 15. & tacito Areti. idem placuit Vldarico Zasio in 2. parte Antonino. dissoluitionum num. 4. sic & conciliantes d. l. licet, §. res, cum d. l. interesse, & in claris terminis, quando dominus feudi possessionem prehendit, non, ut tanquam propriam habeat, & fructus inde colligat, sed, ut apud aliquem custodiam causa reponat, quod facilius lis inter eum & vassallum finiat, & controuersia terminetur, & vassallum possessionem non perdere, scribit Carolus Molinæus in Consuetud. Parisien. tit. 1. §. 1. gl. 4. num. 16. 17. quod factum & obseruatum hoc in casu videmus. Nec ad rem confert, quod in motiuo obijciatur, contra Rempub. saltem hoc remedio ad consequendam a summationem agi potuisse iuxta text. l. 1. §. ex interdicto, & l. si vi me. de vi & vi arma. & docuit Abb. in c. conuente, num. 13. de reitut. spolia. quia responderetur, primum illud procedere in subsidium, cum res a possessore recuperari non potest, ut tradunt & declarant Bartol. & Dd. in l. cum a te, ff. de vi & vi arma. Rip. in c. sepe, num. 8. de reitut. spoliatis. Joan. Coraf. naturaliter, §. nihil commune, 2. parte, num. 114. de acquir. poss. sed in casu nostro non constat Marchionem a sequestrario possessionem consequi non posse, quare subsidiarium remedium hoc cessat. Responderetur & secundo iudicium hoc non ad hunc finem fuisse motum, ut restitutionem solueret, sed ad hoc, ut possessionem recuperet, & si male relata ratione.

- Secundo dato, non tamen concessio, ex sequestro in Rempub. translata esse possessionem, adhuc tamen recuperanda hoc remedium contra Rempub. moueri non potuit, cum sua causa & facto possessione amiserit Marchio, ut hanc esse communem Doctorum sententiam testatur Ripa in c. sepe, num. 27. de reitut. spoliatis. cui addo Socin. l. rem quæ nobis, num. 8. de acquir. poss. Ruin. confil. 47. num. 5. confil. 49. num. 9. lib. 4. Marfil. in sing. 600. Brun. confil. 21. num. 23. Paris. confil. 1. num. 164. lib. 1. Socin. lun. confil. 47. num. 14. & confil. 48. num. 6. lib. 2. Neuizan. confil. 79. num. 24. 33. & Plotum l. si quando, nu. 7. C. vnde vi. Nec est, quod obijciatur Marchionem fuisse spoliatum ob factum iniustum Genuensium, qui metu adhibito effecerunt, ut coactus sequestro consentiret Marchio, quod fit, ut Marchioni sit hoc remedio succursum, ex Bart. sententia in l. de pupillo, §. meminisse, num. 8. de oper. noui nuncia. & clare Ruin. confil. 37. num. 89. lib. 4. licet ergo consenserit Marchio, illa fuit voluntas coacta, quæ non uera, sed impropria voluntas dicitur, gl. 1. si mulier, §. vlt. ff. quod met. cau. l. si in l. qui in aliena, §. Celsus, num. 35. ff. de acquir. hære. Deci. l. velle non creditur, num. 4. de reg. iur. Quoniam uero verbo responderetur, agendum fuisse prius remedio rescissorio, cum omnis actus per motum gestus regulariter valeat, licet rescindi possit, ut docuit Card. in Clem. 2. §. sanè, 3. oppo. de pœnis. & Feli. in c. praterea, rum. 35. vers. quia intra & vltima conclusio, de sponsa. & consulti sic responderunt

Signor. confil. 75. num. 22. & Auchan. confil. 382. in princ. & latius infra in sequenti articulo dicemus, ubi demonstrabimus spoliatum per vim compulsum non esse ante omnia restituendum.

- Tertio, ex eo in hanc adducor sententiam, quod crebrior & verior est interpretum opinio, & Remedium reintegranda non concedi contra possidentem cum titulo & bonafide, cum is immediate malædei possessori non succedit, sic hanc secuti sunt sententiam Bart. Angel. & Imo. in l. rem quæ nobis, ubi Soc. nu. 12. vers. aliquando quinto & vltimo, ff. de acq. poss. idem Soc. Seni. confil. 266. col. 6. vers. secundum eadem conclusio, lib. 2. Alex. confil. 18. lib. 1. confil. 89. num. 7. confil. 90. lib. 5. qui parum sibi ipsi constantes hanc probant, quod fecit, & inconstans Corne. confil. 18. num. 11. confil. 62. numer. 10. confil. 329. num. 30. lib. 1. & latè confil. 287. num. 7. lib. 2. Calca. confil. 116. col. 2. vers. sed & tertio. Anch. confil. 310. col. vlt. vers. ista enim iura. l. si col. 1. vers. secundum respondetur, lib. 3. Rui. confil. 49. numer. 11. lib. 4. Riminald. confil. 238. numer. 10. lib. 2. Rip. in d. l. rem quæ nobis, num. 27. ubi Alciat. nu. 8. ff. de acq. poss. Rube. in l. naturaliter, §. nihil commune, nu. 71. 72. de acq. poss. idem confil. 4. col. 2. & confil. 167. nu. 9. ubi a hanc esse & communem testatur Paris. confil. 1. nu. 166. lib. 1. & sibi parum constants Soc. lun. confil. 47. num. 25. confil. 48. in fin. lib. 2. Brun. confil. 19. col. vlt. confil. 21. col. 1. Gozad. confil. 28. num. 36. Natta confil. 88. in fin. lib. 1. non refert illorum rationes veras & solidissima fundamenta, quæ diligenter perpenduntur a Soc. Sen. d. confil. 266. col. 6. & 7. lib. 2. cum ergo huius Marchionatus partem cum titulo iusto ac bonafide possideat Genuensium Respub. ex laudo scilicet Antonioti Aiuerni per annos centum plusque obseruato, sequitur, perperam contra eam esse intentatum iudicium hoc. Nec est quod obijciatur, lapsum illud nullum fuisse, cum de feudo alienabili & compromitti non poterit, Item in c. 1. §. nu. 3. de lege Conrad. Abb. in c. cum te in pore, num. 3. de arbitris. Soc. Sen. confil. 87. colum. 3. lib. 3. l. si col. 168. colum. penul. lib. 4. quare & si titulus est nullus, retinere eam possessionem Genuenses non poterant, ex egregia doctrina Alciati resp. 408. num. 7. & Natta confil. 289. num. 2. lib. 2. quia responderetur dupliciter, primum compromitti potuisse, ut latissime offendimus infra in 4. articulo. Responderetur secundo, in remedio ipso reintegranda, si per validitatem tituli sufficere, si hoc casu de titulo colorato constat, ut in titulo rei beneficiarie dicimus (quicumque feudali à pari procedit. Dgc. confil. 76. Gomel. super reg. Can. cellaria. de annali possessore, in prafat. tradunt Caltrén. confil. 254. Ad confirmationem eorum, quæ col. 2. vers. super tertio articulo, lib. 1. in antiq. Cassad. in suis decis. in titu. de reitut. spoliatis. decis. 1. Rebuff. in Comment. regiarum Confut. tom. 3. tit. de causis possessorij benefic. art. 1. gl. nu. 1. 2. sufficit itaque is titulus ad possessionem ipsius feudi retinendam, ut sufficit in beneficiis. Accedit præterea, Alciati & Natta sententiam non satis esse tutam, cum multis validissimis rationibus ab eis non animaduertis. Afflic. in c. 1. illud quoque, num. 14. 15. de prohib. feud. alien. per Frider. contrariam tueatur.

- Quarto, ut huius sim sententia, me illud non parum mouet, quod inter alia, dum actor recuperanda & remedio expetit, deducere debet, possessionem conuerti respectu suæ esse clandestinam, sic respondit Alexan. confil. 91. num. 23. lib. 5. Dec. confil. 57. colum. vlt. Ruin. confil. 49. nu. 13. lib. 4. & alibi sæpe, sed in casu hoc nostro nescio videre, quomodo qualitas hæc Genuen. Reipub. conuenire possit, cum iusto titulo ac per multos annos Marchionibus consentientibus possederit: si ergo & qualitas non conuenit, nec dispositio l. 4. §. toties, ff. de dam. infect. & ita argumetur in his terminis. Curt. lun. confil. 17. colum. vlt. vers. duodecim. Paris. confil. 12. num. 9. lib. 4. satis ergo superque intelligimus, malè hoc casu motum fuisse reintegranda remedium.

- Quinto & vltimo, virget illud plurimum, quod cum Reipub. licuerit, ob oblatam sibi occasionem, occupare iure suæ civilis possessionis, quam semper retinuit, ut iam diximus, & latius in subsequenti articulo attingemus, sequitur, non incidisse in pœnam interdicti, Vnde vi, & cum vim non dicatur committere, qui amissam possessionem sta-

D

Iaf. in

tim recuperat, l. 3. §. eum qui, ff. de vi & vi arm. & tradunt Iaf. in l. clam possidere, §. qui ad nundinas, num. 25. de acq. poss. Dec. cōf. 460. nu. 17. Rui. cōf. 38. nu. 1. cōf. 42. num. 2. 3. cōf. 43. nu. 2. lib. 4. Crauet. cōf. 4. nu. 8. 9. Neuiza. cōf. 82. nu. 10. & satis dicitur incontinenti, cum potuit recuperare ratione qualitatris rei & personarum, vt annotat Abb. in c. vlt. nu. 1. extr. de ord. cogn. Rub. l. naturaliter, §. nihil commune, nu. 158. de acq. poss. egregie admodum in terminis nostris sic respondit Ruin. cōf. 42. nu. 7. lib. 4. qui optime declarat. cum ergo Genuensis Resp. varijs cladibus affecta fuerit, ita vt non ei licuerit hactenus recuperare huius Marchionatus possessionem, & iura. satis incontinenti dicitur nunc oblata sibi occasione. quibus autem cladibus affecta fuerit Resp. nemo est qui ignoret, fide optimorum authorum, præsertim Nebensis Episcopi, Leandri Alberti & aliorum ciuilia in ea maxima vigerunt bella, foris dimicandum fuit, cum Reipub. loca maritima, præsertim sine quibus Resp. esse non potest occuparentur, vt Saou-na, Sardinia, Corsica, & similia, quibus præsto esse opus opus omnino fuit, cum ab illis totius Reip. salus penderet, quò fit, vt obijci Reip. non possit, quòd quemadmodum bellum in alios pararunt, locaq; amissa recuperarunt, sic potuissent recuperare Marchiam Finarij, si propriam iure salutem directi dominij credebant, quia iam satis intelligimus Genuensium negligentiam adscribendam non esse, si quæ magis necessaria erant & oportuna, recuperarunt. Nec dicitur fuisse in facultate Reip. via iudiciaria cōtra hos Marchiones experiri, eaq; via recuperare amissam possessionem, iuxta declarationem Paris. cōf. 24. lib. 1. Rub. cōf. 13. quia responderi multis potest modis, procedere hoc posse, quando Resp. possidendi animum deposuisset, sicq; ciuilem possessionem non retinuisset, sed posteaquam in ciuilem retinuit sua manu naturalem occupare potuit, l. clam possidere, §. qui ad nundinas. & ibi Iaf. nu. 23. ff. de acq. poss. & tradunt Abb. cōf. 78. nu. 5. Paris. cōf. 24. nu. 19. lib. 1. quam sane ciuilem etiam amisset, si iudicem adiuisset, vt affirmarunt Bal. & post eum Iaf. in l. clam possidere, §. qui ad nundinas, nu. 31. de acquir. poss.

Respondetur secundo, via iudiciaria satis succursum non fuisse Genuensibus, sine magno detrimento, nam adire Imperatorem non licebat, ne ab illius iurisdictione liberi & immunes in eum consentirent, illiusque prorogarent iurisdictionem, iuxta l. si conuenerit, ff. de iurisd. om. iud. non quoque Marchiones Finarij sub suis ordinarijs poterant conuenire, cum iam clarum sit, eos coepisse recognoscere Imperium, sicq; Reip. superioritatem spernere, ita vt frustra sit citandus sit, qui certo venire negabit, negauitq; gl. in l. vlt. vbi Bart. num. 11. vers. denunciations, C. quom. & quan. iud. l. 1. propterandum, §. 1. nu. 9. C. de iudi. Boer. in repet. l. consentaneum, nu. 54. 56. C. quom. & quan. iud. vbi latè in nostris terminis est tex. vbi Ifern. & ceteri in c. 1. de milite vasal. qui contumax est. & egregie scribit Iacobinus à S. Georg. in inuestitura feudali, in verb. & dicti vasalli pro dictis rebus feudilibus, &c. colum. 10. vers. sed ponamus, quòd vasallus, &c. cum ergo Reip. licuerit propriam possessionem recuperare, sequitur, tanquam spoliatricem aliquo recuperanda possessionis remedio conueniri non potuisse, & ob id malè contra eam institutum fuisse hoc reintegranda iudicium.

Non obstant nunc in contrarium adducta, quibus satis (mea sententia) ex iam relatis fuit satisfactum, sed in specie sigillatim respondeo, & ad primum dico, non vrgere contra Rempublicam sed potius contra ipsum Marchionem, sicque retorquetur, Marchioni non conceditur interdictionem vnde vi, (vt diximus) ergo nec remedium reintegranda, quod est ad illius confirmationem editum, quod enim in vno, sic & in altero exigitur, actorem scilicet spoliatum esse, & reum spoliatorem possidere, quæ hoc in casu cessant.

Non obstat secundum, quia respondeo primò vteriorè esse contraria sententiam, c. reintegranda in remedio clericis solù pro possessione rerù ecclesiæ recuperanda cōcedi, vt eam tuentur multi à Ripa relati, in c. sæpè, num. 21. de reffit. spoliat. qui & ipse pariter in hac opinione fuit: sic Francus disputatione de petitorio & possessorio, in 1. dub.

num. 17. latè Corne. cōf. 18. num. 9. cōf. 35. num. 31. cōf. 329. num. 30. lib. 1. & alibi sæpè Alciat. in l. rem quæ nobis, num. 6. de de acquir. poss. quorum sententia verissima est, & si operæ precium nunc esse non credam eorum solidas rationes recensere. Respondetur secundo, dato, quòd relata opinio sit hac nostra verior, adhuc intelligitur concedi hoc remedium, quando concurrunt, quæ concurrere necessario debent, vt huic remedio locus sit, quæ cum hic deficiant (vt iam ostendimus) remedium hoc cessare omnino debet.

Non obstat tertium, quia suprà fuit demonstratum, vteriorè esse & crebriorem opinionem, remedium huius canonis non dari contra possessorem, cum titulo & bona fide.

Non obstat vltimum, quia falsum est illud præsuppositum, hic notorium spoliū esse factum, respondetur enim non modò spoliationem notoriam non esse, imò nec spoliationem aliquam esse factam (vt iam diximus) rursum retorquetur, quòd dicitur causam coram Cæsare, sicque iudice supremo tractari, ob id reiecta omni exceptione Marchionem esse restituendum. nam si causa in coram Cæsare tractatur, & apud eum inspecta sola veritate facti, proceditur iuste dominij exceptio, vt prius de causa dominij cognoscatur, obijci potest, sic equegre affirmarunt Dec. cōf. 449. num. 21. Rub. cōf. 4. num. 32. Crauet. cōf. 199. col. venul. vers. quarto respondeo. & in specie sic coram Cæsare obseruandum esse respondit eruditissimus Alciat. resp. 158. num. 17. & infra in sequenti articulo attingemus. est ergo quod concludamus (amplissime confessus) Illustrissimum hunc Marchionem perperam iudicium hoc reintegranda instituisse.

S V M M A R I A.

- 1 Spoliatus ante omnia restitutus est.
- 2 Prædo spoliatus ante omnia restituitur.
- 3 Spoliatus iudicis autoritate ante omnia restituitur.
- 4 Spoliatus autoritate Principis ante omnia restituitur.
- 5 Spoliatus ante omnia restituitur, etiam si spoliator se possiderat incontinenti dominij exceptionem probare.
- 6 Petitorij & possessorij causa simul tractanda est, cum apud Imperatorem, vel supremum alium iudicem causa disputatur.
- 7 Spoliatus ante omnia non restituitur, cum passus est litem super dominio tractari.
- 8 Cap. pastoralis, de causa poss. & propriet. declaratur.
- 9 Spoliatus protestari ac appellare debet aduersus oppositam dominij exceptionem per spoliatorem, ne super illa cognoscatur ante restitutum possessionem.
- 10 Petitorium suspendi an possit post litem contestatam, vt prius super petitorio causa cognoscatur.
- 11 Ciuilitè possidens si naturalem sit ingressus, audiendus est super exceptione dominij, cum naturalis spoliatus agit, vt ante omnia restituitur.
- 13 Tyrannus spoliatus ante omnia non restituitur.
- 14 Vasallus, qui subditos malè tractat pseudo priuandus est.
- 15 Tyrannus vt ob tyrannidem iure suo priuetur, est à superiori admonendus, vt à tyrannide desistat.
- 16 Posseio iuste occupatur à domina rei, cum aliud periculum est in mora.
- 17 Vasallus, qui notorie malè tractat subditos pseudo absque alia adm. nitione priuari potest.
- 18 Citandus amplius non est, qui semel negauit venire.
- 19 Spoliatus Castro munissimo ante omnia non restituitur.
- 20 Cap. cum dilectus, de ordi. cogn. int. electus & declaratio.
- 21 Pauli Castrensis doctrina in l. 2. C. de edict. diuis. Adrio. toll. declaratur.
- 22 Exempla declarant, non autem restringunt.
- 23 Exempla demonstrant, quo in casu exemplum procedat.
- 24 Exemplis non est iudicandum, cum ignoramus, quomodo sese habeant illa.
- 25 Ius oritur ex facto.
- 26 Exempla maiorum, vt Pontificum, & Imperatorum, quan-

do iudicandum.

- 27 Exemplis non est iudicandum, cum iure causa diffiniri potest.
- 28 Posse non dicimus, cum maximo cum incommodo possumus.
- 29 Fideiussor idoneus non dicitur, qui commodè conueniri non potest.
- 30 Spoliatus Castro non restituitur ante omnia, si sub sit timor, ne non sine magna, cum impensa dominium proprium assequi possit spoliator, qui deinde in petitorio obtinuit.
- 31 Spoliatus Castro munitissimo, an sit ante omnia restituendus, si idonee fideiubeat, se illud restitutum, si in petitorio succumbat.
- 32 Cautionis si agilitati non fidendum.
- 33 Castrum occupare non licet, antequam iudex adeatur, & tentata sit iudiciaria recuperatio.
- 34 Castro munitissimo spoliatus restitui an debeat ante omnia, cum ambo spoliatus scilicet & spoliator, sub vno Principe sunt.
- 35 Fideiussores idonei an sint nobiles, qui sub Principe Castra habent, quæ à principe expugnari possunt.
- 36 Spoliatus per vim compulsum ante omnia non restituitur.
- 37 Voluntas coacta, voluntas est.
- 38 Metu gesta ex edicto pratoris, rescindi debent.
- 39 Bart. in l. pen. num. 2. ff. de cond. ob turp. caus. & in l. 2. nu. 12. C. quod met. caus. declaratur multipliciter.
- 40 L. Medicos. ff. de var. & extr. aord. cogn. intellectus & declaratio multiplex.
- 41 Cap. 2. & 3. de restit. spol. sensus & intellectus.
- 42 Privilegium ratione maioris partis concessum, trahit etiam ad se minorem. & ibi quomodo procedat.
- 43 L. si communem. ff. quemadmodum. seruit. amittit. quo in casu procedat.
- 44 Dignum minus, maius dignum ad se trahit aliquando.
- 45 Actus nullus peti potest rescindi, quatenus de facto praecessit.
- 46 Protestatio procedens de metu, facit, ut actus deinde subsensus sit ipso iure nullus, sed contra infra.
- 47 Bart. l. quæ sub conditione. §. 1. nu. 2. ff. de cond. inst. & Bal. in l. ibi qui ad ciuilia. col. ult. vers. ex quibus apparet, C. de appellat. declarantur.
- 48 Pauli Castra n. & Caroli Ruini reiecta opinio.
- 49 Cap. 1. de ijs quæ vi met. caus. sensus & intellectus.
- 50 Metus minor matrimonium quam ceteros actus inficit.
- 51 Protestatio metus clandestina, actum deinde subsequutum non annullat, cum sit contra bonos mores non est.
- 52 Metus illatus ob vnam causam, si actus sub diuersa forma sequatur, is non annullatur, immo nec metu gestus dicitur.

TERTIVS ARTICVLVS.

- T**ERTIVS qui hodie excutiendus est ex ordine articulus, V. C. dubitatione non caret. Is enim est, vtrumne in hoc controuerso iudicio, liceat petitorij causam cum possessoria cumulare: sicq; an excelsæ Republicæ conuentæ aduersus Marchionem actorem dominij exceptionem obijcere liceat, & prima (quod aiunt) facie dicendum videbatur, petitorij causam minimè tractandam esse, nullamque dominij exceptionem obijci posse. satis enim Marchionis spoliati intentio ex communis iuris regula fundata videtur, t spoliatum antè omnia restituendum esse, l. 1. §. 1. ff. de vi & vi arm. l. si quis ad se fundum, C. ad leg. Iul. de vi. l. si coloni, C. de agric. & cens. lib. 11. c. re integranda, & q. 1. quod ea ratione procedit, ut violētus occupator, qui sua manu sibi ipsi dicere non erubescit, compriatur, l. 1. C. quando lice. vnicuiq; sine iud. se vindicare & spoliatus t praedo restituitur ante omnia, c. in literis, in fin. de restit. spol. l. colonus, l. cum fundum, ff. de vi & vi arm. Rip. in l. naturaliter, §. nihil commune, num. 47. vers. secundo amplia, ff. de acq. poss. imò restituitur ante omnia, t qui iudicis autoritate spoliatus fuit, nec obijci ei tunc potest aliqua dominij exceptio, l. meminerint, C. vnde vi. vbi Bar. & ceteri. Abb. in c. dilectus fili. vlt. not. & ibi Fel. nu. 1.

versic. fallit primò, de rescript. Ripa d. §. nihil commune, num. 59. Brun. consil. 22. nu. 2. immò spoliatus restituitur, t etiam si Principis autoritate spoliatus fuit, sic Bald. respondit consil. 135. in causa egregij, in fin. lib. 2. laf. consil. 38. in fin. lib. 3. Afflict. decil. 361. num. 35. vers. nec obstat quarta ratio, immò non auditur spoliator t super dominij exceptione, etiam si eam incontinenti vellet probare, vt probat text. in l. 1. C. si per vim vel alio modo, c. 1. vbi Docto. de restit. spoliator. Alexand. l. naturaliter, §. nihil commune, num. 20. & ibi Ripa num. 52. de acq. poss. Crauer. consil. 322. colum. 2. Paris. consil. 1. nu. 165. lib. 1. Rolan. à Val. consil. 1. nu. 26. ceteros sciens prætereo. videtur ergò concludendum, nulla ratione esse cumulandum petitorium cum possessorio, sed illuistrissimum hunc Marchionem esse antè omnia restituendum.

Re tamen ipsa diligentissimè perpenſa, contrariæ sum opinionis, causam petitorij posse hoc in casu tractari, sicque Gennensum Rempubicam aduersus Marchionem hunc Illuistrissimum dominij exceptionem obijcere posse, quod vt dicam, multis adducor rationibus, & fundamentis.

Primò, quia hæc causa apud t supremum iudicem Cæsarem tractatur, qui in ea procedere potest & debet, omni solennitate iudiciaria reiecta, vt paulò ante in secundo articulo hesternò confectu disputatum diximus, & præsertim cum sic ab ipso Marchione petium fuerit, vt docuit Bart. in l. 1. C. vt quæ defunt aduocat. Felin. in c. pastoralis, num. 23. de offic. delega. quò fit, vt non sola causa possessoriij, sed petitorij & possessorij simul diffiniri debeat, sic sen sit clarè Deci. consil. 449. num. 21. Rube. consil. 4. num. 12. Crauer. consil. 359. colum. penult. versic. quardò respondeo, & sensu Neuzian. consil. 97. num. 12. & in specie, cum causa coram Cæsare tractatur, dominij exceptionem esse diffiniendam, respondit Alciat. respon. 256. num. 6. Dubitau tamen aliquando de veritate huius sententiæ, sed à tantorum patrum auctoritate recedere tutum an sit, planè nunc ignoro.

Secundò ex eo adducor, quia t iam à principio ipsius litis consensit Marchio, vt de vtroque cognosceretur, quod acta ipsa clarè testantur, & præsertim ex consensu prælitato decreto Cæsare Maieſtatis sub die 21. Nouembris, quò fit, vt non liceat amplius ponere & retrocedere: sic probat c. 1. de restitutione spoliatorum, & ibi clarè Abbas in tertio notat. Bero. num. 20. Deci. consil. 84. colum. vltima. Ripa §. nihil commune, num. 72. quod fortius procedit, etiam si essemus in executione iam lata sententiæ super restitutione possessionis, quia si patiatur actor reum super dominij causa probationes asserre sibi præiudicabit, sic egregiè respondit Natta consil. 289. num. 11. libr. 2. Ex quo apparet, huic argumentationi non aduersari textum t c. pastoralis, de caus. possell. & proprietat. qui loquitur, quando actor is est, qui & petitorium & possessorium proponit, nam in sua facultate est suspendere petitorium, antè conclusum tamen in causa, & solùm procedere super possessorio, diuersum est in casu nostro, vbi causa possessoriæ ab Illuſtrissimo Marchione actoris, vt spoliato, causa vero petitorij ab excelsæ Republica, vt conuenta propoſita est, quò ne, vt simus in casu c. 1. de restit. spoliator. vt supra diximus, quam exceptionem vt elideret Marchio, debito tempore protestari debuit, & ita protestari, vt ei necesse fuerit appellare ab illo interposito decreto Cæsare Maieſtatis, hæc fuit sententia Arer. in l. naturaliter, §. nihil commune, num. 10. de acq. possell. Felin. in c. inter monasterium, num. 23. versic. tempera tamen hanc octauam, de sentent. & re iudic. Crauer. consil. 338. num. 4. & consil. 362. colum. pen. versic. sed dicit aliquis. Ex quibus etiam cessat, quod in quarta responsione in motu relata dicitur, licitam esse hanc poenitentiam t etiam post litem contestatā, ex Barto. d. §. nihil commune, vbi Ripa, num. 161. communem testatur, quia primò Bartolus aliter sensit, quàm citetur, cum is affirmet, antè litem contestatam spoli exceptionem ad impediendum petitorij iudicium, obijciendam esse, & cum eo Legistæ crebriore calculo tranſeunt, addo Angel. in l. inuolator, in fin. C. vnde vi. & Didac. lib. 1. variar. resol. cap. 16. nu. 13. versic. ego verò, qui egregiè distinguit, & affirmat Bartoli sententiā procedere, quando antè inten

D 2 tatium

tatum petitorium causa spoli suberat, vt nostro hoc casu, addo & Capicium decif. 13. num. 3. Secundo (vt statim dixi) procederet, quando Marchio ipse iudicium mouisset petitorium, & Respub. vt conuenta obijceret causam spoli, sed totum econtra est in casu nostro, vbi possessoriu est à Marchione motum, & à Republ. opposita dominij exceptio, quæ cum reiecta, ac contra eum protestatum non fuerit, super vtroque est procedendum, d. c. r. de restitutione spoliatorum.

Tertio, vt huius sim opinionis, ex eo adducor, quòd ià sapius est dictum, ciuilem possessionem semper fuisse apud Rempub. iure directi dominij possidentem, quam ciuilem nunquam amisit, cum recuperandi animu deposuerit nūquam, & ob id oblata occasione recuperauit, quo sic stante, sequitur, quòd cum ratione t ciuilis possessionis ab ea causa petitorij fuerit proposita, & ratione naturalis possessionis causa possessorij à Marchione super vtroque erit procedendum. hæc fuit Bart. sententia in l. naturaliter, §. nihil commune, nu. 23. verific. aut proponitur iudicium, vbi las. num. 135. & clarius ibidem explicat Rube. num. 394. citat & gl. l. c. vbi in rem actio. & si aliqua eo loco Rube. in contrarium moueat.

Quarto, adducor ex eo, quod ferunt, & in actis allegatum tuit, (absit tamen, vt ipse verum hoc esse credam, in viro tam excell. & magni nominis) Marchionem hunc Illustrissimum fuisse t expulsum & deiectum ob tyrannidem, quam in subditos exercebat grauissimam, quò fit, vt sic expulsus restituendus minimè sit ante omnia, sic Martinus Laudenis tracta. de Principibus, quæst. 70. Ripa in l. naturaliter, §. nihil commune, nume. 90. de acquiren. possess. Boer. quæst. 304. colum. penult. & vltim. Alciat. respon. 450. num. 25. verific. secundus casus. nec dissentit Lucas à Penna in l. si coloni, quæst. 12. C. de agric. & censit. lib. 11. est enim omnino priuandus feudo t vasallus, cum male se habet cum subditis. Bald. in c. 1. §. publici latrones, de pacetenen. Alexan. l. diuortio, §. si fundum, colum. 2. solut. matrimon. Curt. Iuni. consil. 117. num. 4. Afflicti. decif. 165. num. 72. Socin. Iun. consil. 134. num. 38. lib. 3. Nec est, quòd obijciatur Marchionem à Repub. prius debuisse t admoneri, vt à tyrannide abstineret, iuxta text. in c. 1. vbi gl. de milite vasal. & respondit Curt. Iun. d. consil. 137. num. 20. Soc. Iun. d. consil. 134. num. 51. lib. 3. Boer. d. q. 304. num. 7. & Carolus Molin. in Consuet. Parisien. tit. 1. §. 2. gl. 4. nu. 14. quia respondetur primò, ex actis constare & præsupponi fuisse monitum. Respondetur secundò, non fuisse hoc casu necesse eum admonere, quia periculum erat in mora, cum subditi, ita apud Rempubl. conquesti fuerint, quòd nisi adiungente ipsi forent, se velle omnia Gallis, qui tunc nò longe aberant, prodere, & eis sese dedere, quare licuit Reipubl. sic occupare, quæ ob id non cogitur antè omnia restituere, vt respondit Alciat. respon. 450. num. 18. verific. tertio est, &c. Respondetur tertio non procedere, quando t notorie constat, & pè & sapius vasallum male tractare subditos, vt hic constare dicitur, sic declarat Molinæ. d. §. 2. gl. 4. num. 14. Respondetur & vltimò, non debuisse Rempubl. aliquo modo Marchionem admonere, quia frustra id fecisset, ex quo certissimum est, eum negasse hæcenus, & adhuc in præsentiarum negare, se Reip. Genuensium subesse, & feudum ab illa recognoscere, non ergò necesse est, quòd factum non releuat, vt est apud omnes vulgatum, probat l. aliquando, §. sub conditione, ff. ad S. C. Velleia. hinc dicimus, t eum non esse monendum, vt ad iudiciu veniat, cum iam semel expressè negauit se in iudicium compariturum, vt tradunt gl. & Bart. in l. vlt. de in integr. restit. & in l. tres denunciations, C. quom. & quan. iudex &c. & supra diximus in 2. artic.

Quintò, vt huius sim sententia, me mouet plurimum, hic agi de restitutione t Castri munitissimi, quò fit, vt cesset omnino possessione restitutio antè omnia, quoniam irreparabile afferri posset Genuensibus præiudicium, quibus non erit facultas iterum illud consequendi, si in causa petitorij pro eis sententiam ferri cōtingat. hæc fuit Castren. sententia in l. 2. C. de edict. diui Adria. tollend. quam crebriore calculo nostri veram affirmarunt, sic Alex. l. naturaliter, §. nihil commune, num. 21. vbi Bologn. nume. 30. Ripa num. 75. Zaf. nu. 60. ff. de acquiren. possess. las. consil.

60. num. 4. lib. 1. consil. 38. lib. 3. Ruin. consil. 22. in fin. lib. 1. consil. 37. num. 13. consil. 42. nume. 10. lib. 4. Gozadin. consil. 1. num. 12. consil. 7. num. 6. consil. 9. num. 69. & consil. 10. num. 10. & nouissimè Roland. à Valle, qui in eodem casu consuluit cum Gozad. is inquam consil. 1. nu. 79. hanc pariter veram sententiam affirmarunt Paris. consil. 1. num. 177. consil. 10. num. 85. consil. 22. num. 99. lib. 1. Rube. d. §. nihil commune, num. 146. & consil. 13. num. 17. Boer. q. 238. col. antepenult. Francif. de Marchis, quæst. 316. num. 11. Neuizan. inter consilia Bruni, in consil. 12. num. 54. ex quorum dinumeratione satis conitat, hanc esse receptissimam, quidquid aliter senserint Imo. Areti. Hormo. Detus Seyfeliuss, & Fabius d. §. nihil commune, quorum opinio niti videtur ex text. in l. c. cum dilectus, de ordi. cogni. qui verè ad rem non facit, cum ibi non fuerit exceptum oppositumve, Castrum esse munitissimum, ob idque restituendum non esse, quòd ea ratione fortè contingit, quia tale non erat, vt de facili posset recuperari.

Nec est, quòd Castrensis & sequacium doctrinæ torqueantur, vt si diceretur, t Castrensem loqui, cum scandalum timor subest, qui sanè timor nostro hoc casu cessat, ex quo iamdiu isti Marchiones hæc feuda pacificè possident, quia hic scandalum non leue consideratur, nam si Castri possessio restituitur Marchioni, & deinde contingat contra eum in petitorio sententia ferri, si is parere noller, Respub. indicendo ei bellum, non regionis modò, sed & hominum maxima inde oriri posset strages, quòd euitandum maximè est, vt tradunt omnes in l. vlt. C. de edict. diui Adria. tollend. & tradunt relati interpretes omnes, vbi hac ratione futurum scandalum considerant. Minus quoque ad rem facit, si quis diceret, Paulum Castrensem ad propositum de Castro munitissimo exemplum, sese non retrinxisse coarctasseque, cum t exemplum non restringant, sed declarant, §. hæcenus, Inlt. de grad. l. damni infecti, de dam. infect. quia verius est, t exempla declarare, in quibus casibus procedat exemplum gl. l. nunquam plura, de priuat. delict. Bello. lib. 3. supp. iur. cap. 10. num. 1. & ideò Bal. in l. petens, col. 1. C. de pact. dixit exempla declarare intellectū. interpretes ergò, cum de damno irreparabili, de timore scandali, verba faciunt, exempla afferunt in restitutione Castri, vel Oppidi munitissimi, quia cōsiderata strage, quæ ex bello sequi potest, dicitur afferri irreparabile damnum, sic intelligimus Castren. in l. si de vi, in fin. ff. de iudi. las. in d. l. 2. C. de edict. diui Adr. tol. Alexan. & Ripa d. §. nihil commune, & cæteros paulo antè relatos, immò las. in d. consil. 60. num. 4. lib. 1. dum loquitur de Castro Mulazani, quòd non est (vt fertur) ita munitu, vt Castrum hoc Finarij, considerat solam difficultatem, quæ esse potest in restitutione lata sententia in petitorio, nec magis loquitur las. quando contra potentiorē agit debilior & minus potens, quam econtra, nam in hoc differentiam non constituunt interpretes, vt malè aliqui aliter opinantur. cum ergò relati interpretes verè eam nostrum diffiniant, veraque sit eorum opinio, vt multis posset probari, quæ in præsentiarum afferre precium operis non est, dicendum est, Castrum hoc non restituendum esse, & vt non restituatur, suadent plura, quæ posset afferri aliorum Castrorum & Oppidorum exempla, quoniam non est, quòd t exemplis nunc iudicemus, cum verè ignoremus, quomodo casus illi sese habuerint, solet enim t ex facto ius oriri, l. si ex plagis, §. in cluio ad leg. Aquil. tradit Doe. consil. 599. nu. 6. consil. 637. num. 1. 2. las. consil. 9. in princ. lib. 3. Bellon. consil. 5. nu. 1. consil. 1. Aretulæ. de statu hom. esset enim, quòd sequeretur t exemplum vel Pontificum, vel Imperatorum, iuxta tradita per Soci. tract. fallæ. reg. 25. fall. 2. & Afflicti. decif. 383. num. 8. & Plot. l. si quando, scilicet casus pares essent, at apud nos nò satis constat, casus & terminos fore pares, aliàs enim exemplis iudicandum non est, l. nemo, C. de sentent. & interlocut. omn. iudic. Neuizan. lib. 5. Sylux nuptialis, num. 62. si ergò exemplum exmplatò non confert, sumi indè non debet argumentum, iuxta l. in testamento, de condi. & demonst. Rursus t exemplis tunc demum iudicamus, cum controuersum negotiū nullo iure diffinitur, aliàs non, sic Boer. in tract. de autho. magni cōsiliij, nu. 170. sed hoc in casu secundū nos nò auctoritates modò multorū celeberrimorum interpretū, verū & iura ac rationes sunt, quibus cō-

trouersia hæc rectè pro Genuensibus dirimitur.

Nec aduerlantur aliqua, quæ in motiuo contra solidissimum hoc fundamentum excitantur, quibus ex ordine satisfacio. Non ergo obstat, quòd dicitur, Castrum hoc non esse inexpugnabile, ut ipsemet Genuensēs fatentur, respondeo hoc nullibi affirmasse Genuensēs, sed contrarium potius. Rursus stat simul, quòd dixerint non esse inexpugnabile Castrum, & tamen sit valdè munitum, ita ut non nisi summa cum difficultate recuperari possit, & cum t. commodè recuperari non possit, recuperari non posse dicitur, iuxta tex. l. 3. §. si quis, de stat. libe. & clariùs l. nepos Proculo, de verb. significat. quare dicimus, diuitem non esse idoneum f. fideiussores, & conueniri non posse, cum commodè non potest, eò quia arcem habet, in qua se tueri potest, ut tradit Bart. in l. 2. in princ. ff. qui satisf. cog. & ibi clarissimè Angel. negari ergo nò potest, quin certo modo saltem dicatur expugnabile Castrum hoc, possent enim multa euenire, propter quæ non modò Respub. Genuensis, verum nec ipse Imperator maxima cum impensâ posset recuperare, quare f. possessionis restitutio antè omnia concedenda non est, ut in terminis dicebat Ias. d. confil. 38. colum. 2. ver sic, nec obstat l. 3. dum loquitur in Castro Seruallis, quod tunc sub potèstissimæ Gallorum Regis imperio positum erat, qui sanè Rex tunc temporis potentior erat, quàm nunc sit Imperator noster Ferdinandus, & tamen considerauit Castrum adhuc dici munitissimum, ut non sit antè omnia restituendum, ex quibus est satisfactum secundæ responsioni allegatæ in motiuo: immò etiam cessat, si diceretur, Rempub. Genuensium esse ipso Marchione potentiorē, & posse ad libitum dictum Castrum & cetera Oppida expugnare, quia responsum est, non dici posse, quod cum magna difficultate possumus.

Non obstat tertia responsio in motiuo excitata, relata argumentationem procedere quoad solam arcem, nò quoad cetera, ex sententia Rui. confil. 37. num. 4. lib. 4. quia responderetur quoad cetera bona, Rempublicam non còtenere, quin illa consequatur Marchio, quinimò nihil possidere Rempublicam ex alijs bonis clarum est, & satis iam demonstratum.

Non obstat quarta responsio, satis hoc casu esse Reipublicæ consilium, f. si, ut se obtulit, idoneè caueat Marchio, se restituaturum Castrum, & cetera omnia, si in petitorio succumbet, quòd concedendum videtur ex sententia Claudij Seyfelij d. §. nihil commune, num. 14. Gozad. confil. 69. Paris. confil. 22. num. 100. lib. 1. Grati. confil. 10. nu. 31. Boer. q. 238. colum. pen. qui in motiuo relati sunt, quibus accedit Zaf. d. §. nihil commune, num. 60. & ibi Rube. num. 149. in fin. & ibi etiam Fabius Acoramionus, olim Sacre Romanæ Rotæ Auditor dignissimus, in inquam d. §. nihil commune, num. 14. Respondetur non esse satis tutum, ut committat se Respub. f. fragilitati cautionis, ut rectè sensit Boer. d. q. 238. col. vlt. ex sententia Iac. à S. Georg. Alex. & à Claud. Seyfel. & probat l. qui ita, §. 1. ff. ad Trebell. qui nò modò intelligitur, cum quis cogitur aliquid agere, ad quod de iure non tenebatur, sed etiam si is de iure teneretur illud facere, sed non posset id commodè facere ob futurum aliquod irreparabile damnum, ut nostro hoc casu: accedit præterea, quòd idonea cautio nulla verè oblata fuit, cum nonnullæ fuerint oblatae, in quibus còueniendis multo maioris dispendij res esset pro Genuensibus, quàm conuenire ipsismet Marchionem, quare cessat dubio procul hæc ipsa difficultas.

Non obstat etiam quinta, si diceretur, tunc demùm Pauli Castrensis & relatorum argumentationem procedere, quando f. spoliatus, qui tenebatur restituere possessionē spoliatori, fuit missus à iudice, ut eā restitueret & noluit, quia tunc in eius contumaciam potuit occupari, ut Castr. sententiam declarauit Fabius, d. §. nihil commune, nu. 54. & Ruia. confil. 42. num. 12. confil. 43. num. 11. lib. 4. Rubeus confil. 13. num. 9. Neuizan. confil. 82. num. 33. Cagn. in l. nò est singulis, num. 2. 3. de reg. iur. quod à Genuensibus obseruatum minimè fuit, quorum partes erant, adire priùs iudicem, & via iudiciaria tentare ius suum consequi, quòd si concessum tunc nò fuisset, oblata sibi occasione, Castrum hoc & cetera omnia occupare fuisset còcessum, quod cum factum non fuerit, relata ratione adiuuari minimò posse

videntur, Respondetur nò fortè esse hoc satis tutum in casu nostro, quandoquidem si iudex (qui tamen adiri nò potuit, ut statim subijciam) aditus fuisset, maiorem præstiterit Genuensēs aniam & facultatem Marchioni sese in Castro muniendi. Rursus iudex adeundus non erat per Genuensēs, tum quia id commodè satis fieri non poterat, nam còuenire Marchionem sub alio iudice, quàm sub proprijs ordinarijs, facere non debuerunt, ne aliorum iurisdictioni, à qua sunt exempti, sese subijcerent, conuenire autem Marchionem sub proprijs ipsorum Genuensium ordinarijs, frustra tentatum fuisset, cum iam is ipse uerit per tot annos Genuensium superioritatem, ut iam hesternæ die in 2. artic. iam excussio, admonuit.

Non obstat sexto, si diceretur, Castren. & aliorum opinionem non procedere, quando ambo spoliator scilicet & spoliatus, sub vno eodem l. incipe essent, & cautè coram eo agitur, ut est in casu nostro, ex quo enim in f. Principis motu est, cogere spoliatum & restitutum, si succumbat, in causa petitorij sententia parere, Castr. etiam munitissimi restitutio minimè retardanda est, sic declinauit Iacob. à S. Georg. in l. si diu. ff. de iudi. quem secutus fuit Claud. d. §. nihil commune, num. 12. 13. & ibi Rube. num. 146. Zaf. num. 60. Gozad. confil. 1. in fin. confil. 7. num. 22. Ruia. confil. 37. num. 3. lib. 4. Gratus confil. 18. num. 29. lib. 1. Paris. confil. 12. num. 100. lib. 1. Boer. q. 238. col. pen. Respondetur primo, & negatur hoc casu utrunque ex his conueniendis esse sub vno Principe, sub Imperatore scilicet, ut supra diximus latissimè in primo articulo. Respondetur secundo, non esse veram relatorum interpretum sententiam, quæ solam nititur autoritate Ang. in l. 2. ff. qui satisf. cog. affirmantis f. nobiles habentes Castra munitissima esse idoneos fideiussores, si sub eo Principe sunt, qui Castrum expugnare potest, nam aduersus Ang. crebrior est interpretum sententia, ut ingenuè testatur Boer. d. quest. 238. colum. penultim. Respondetur & tertio, relatos interpretes loqui, quando in facultate illius Principis est Castrum expugnare, quæ sanè facultas cessat in Ferdinando Imperatore nostro, qui in Italia nec dominum, nec potestatem habet, nec facile in illas regiones Marchiæ Finarij exercitum ducere poterit.

Sextò, ut huius sim sententia, ex eo tandem adducor, quòd ipse Marchio non vt deiectus ac expulsus, sed vt metu compulsus Castrum in manibus sequestrarij deposuit, quòd fit, versus factio & voluntate dicatur spoliatus, quæ voluntas, & si meticulosa fortè dici possit, attamen remedio reintegrandæ agendum est, f. de actione, quod met. causa, qua meticulose gesta rescindi possint, ex illo Prætoris edicto, ut verè actū fuit, si rectè pendenda acta, quare hoc remedium ex edicto, quod metus causa agenti, dominij exceptio obijci potest, ut hanc sententiam interpretes ferè omnes affirmarunt, eam enim probauit Bald. in l. 3. in princ. C. quod met. cau. & in c. 2. de restit. spoliat. Alex. in l. naturaliter, §. nihil commune, num. 18. & ibi Ripa num. 74. Zaf. num. 54. de acquir. possess. egregie consultus respondit Socin. Seni. confil. 39. colum. 2. verfic. confirmo alio fundamento, lib. 3. Alexan. confil. 92. num. 4. lib. 1. confil. 6. num. 5. lib. 3. Ias. confil. 38. num. 3. lib. 3. Dec. confil. 56. col. vlt. Corfet. tract. fall. ad regulam, quòd spoliatus antè omnia restituatur, fall. 32. nec aliter sensit Bart. in l. si oburpem, num. 2. & ibi Ias. num. 3. ff. de condit. oburpem. causi clariùs idem Bart. in sua q. 6. quæ incipit, Lapus in solutione, verfic. secundo casu quando. & horum interpretum sententia satis iure firmatur, ex clarissimo tex. l. si rerum, ff. de vi & vi arm. ubi idem affirmarunt gl. & Bart. nam est illa vrgens ratio, quia f. voluntas compulsus, quamvis meticulosa sit, voluntas tamen est, gl. l. si mulier, §. vlt. ff. quod metus cau. Ias. l. qui in aliena, §. Celsus, num. 35. de acquir. hæred. Dec. l. velle non creditur, num. 4. de reg. iur. licet ergo f. per metum actum illud sit, attamen valet rescindi debet remedio edicti, quod metus causa, vt egregie affirmat Signor. confil. 75. num. 22. Anchar. confil. 382. in princip. Felin. in c. præterea, nu. 35. verfic. quinta & vltima conclusio, de sponsi. & idè cum compulsus spoliatus propriè non dicatur, ei obijci potest dominij exceptio, l. vlt. §. vlti. ff. quod met. causa.

Nec est quòd hæstemus, & si alij nonnulli aliter & male

lè (mea sententia) senferint, vt is Anton. ab Alexand. quem retulit Rub. d. s. nihil commune, num. 146. quo loco Fabius, num. 52. eandem opinionem est secutus affirmant isti, nullam esse differentiam inter vim expulsiuam, & compulsiuam, & tamen maximam esse ostendit i text. l. si rerū, ff. de vi & vi arma. adducuntur & t Bart. doctrina in l. penult. num. 22. de condict. ob turpem caus. & in l. 2. num. 12. C. quod met. caus. à cuius sententia non est visus recedere Bald. l. penult. ff. de condict. ob turpem causam. dum docuisse videtur, quod si metu compulsiu possessorio agat contra eum obijci dominij exceptionem non posse, ob idque non esse querendum, quare illata vis fuerit, vel expulsiua, vel compulsiua, sed tantum quomodo deductum & motum iudicium, attamen (vt admonui) non est quod hætitemus, quandoquidem, si Barto. sic sensisset, dubio procul malè sensisset, cum inter duo hæc Prætoris remedia, inter scilicet edictum, quod met. caus. & inter edictum, vnde vi, maxima sit differentia, deiectione enim & sua possessione spoliato, inter edictum, vnde vi, conceditur, qui verò rem suam seu proprietatem, seu possessionem amisit per metum, rescisso prius actu per metum celebrato, ex edicto quod met. caus. rem deinde vel possessionem repetit, d. l. si rerum, ff. de vi & vi arm. nec enim, cum remedium mouetur rescissorum ex edicto quod metus cau. conuenit, statim mouere remedium recuperandæ, vel ex interdicto Vnde vi, vel ex l. si quis ad se fundum, C. ad l. l. ul. de vi, vel ex l. meminerint. & l. si quis in tantum, C. vnde vi, vel ex c. reintegranda, 3. q. 1. quæ omnia eò tendunt, & si malè aliqui sint aliter opinati, nam prius est, vt actus meticolose gestus rescindatur, quo rescisso, rem vel possessionem translata, is, qui ea amisit, consequi poterit, quod declarant omnes in §. rursus, Instit. de actio. & tradunt Signor. Ancharan. & Feli. statim supra relati, dum ergo ex edicto agitur gesta per metum rescindi, statim dominij exceptio obijci poterit, vt relati omnes interpretes sentiunt, & rectè iuxta naturam edicti, quod ergo docuit Bart. & post eum ceteri, intelligi altero ex duobus modis potest, vel primò, quando proposito edicto rescindente, subséquenteque rescissione actus absque, quod aduersarius aliquam dominij exceptionem obiecerit, deinde is qui obtinuit actū, rescindi moueat remedium recuperandæ possessioni, tunc enim fateor obijci nō posse, quia eo ipso, quod est possessor iussus restituere, & nō restituit possessionem, nec ad eam admittit antiquum illi possesorem, eum sine illius facto spoliare dicitur, sic probat Bart. in l. vlt. ff. de præcario. & Afflic. decif. 40. Soc. Sen. confil. 122. nu. 17. lib. 4. Rui. confil. 165. nu. 4. lib. 4. Crauet. confil. 107. nu. 3. vel etiā secundo loco intelligi Bart. loqui, vbi agitur actione, quod met. caus. dominij exceptione obijci posse: cum verò agitur recuperandæ, nō posse, non affirmat tamē Bart. quod vbi quis per metū tradidit possessionē, posse agere recuperandæ ex interdicto Vnde vi, similiter remedium recuperatorio, cū spoliatio non detur, quod si spoliatio dici potest, impropria & ficta spoliatio dicitur, quæ dominij exceptionē admittit, vt ex Bart. in l. cum is, §. si fideiussor, vers. nam debes scire, ff. de condi. inde. clarè docuit Petr. Stella Aurelianus in repet. l. repetitio, nu. 57. ff. de condi. indeb. ex quibus constat, rectiores aliquos malè interpretatos fuisse Bar. doctrinā, & fatuū esse dicere, text. l. si quis ad se fundū, C. vnde vi, l. meminerint, & l. si quis in tantum, C. vnde vi. loqui tam in vi compulsiua, quam expulsiua, quandoquidē sunt illæ oēs extensiones & declarationes interdicti Vnde vi. quod cum expressè eum non addiuer, qui per metum compulsiu, rem tradit, d. l. si rerum, ff. de vi & vi arm. non possunt pariter & illa in vi compulsiua loqui, nam sic interdictū vnde vi corrigeretur, quod dicendum nō est, in dubio præsertim l. precipimus, C. de appell. & præsertim, cum diuersa subsit ratio, expulsus enim suam nō adhibuit voluntatem, compulsiu verò adhibuit, & si dicatur, id per metū euenit, respondetur prius constare de metu debet, & actus is rescindi.

40 Nec est quod quis obijciat tex. l. l. medicos, ff. de var. & extr. ord. crim. iuncta Bart. doct. l. interpositas, C. de tras. dum probatur, quod is, qui metu amittendorum oculorum rem vendidit, posse tamen recuperare possessionē, nec ei posse obijci dominij exceptionem resultantem ex venditione iam sibi facta, & vnde sumptis originem, l. l. medicos festiuit, declarat Alcia. Parerg. 2. cap. 39. & declarat Afflic.

decif. 123. nu. 3. Respondetur ad rem non conferre, quia si si tex. prohibet, & obijci exceptionem quæriti dominij esset ex contractu illo meticolose gesto, quo rescisso, constat inutilem esse ac vitiosam acquisitionem, sed diuersum est in casu nostro, quia Respub. Genuensis non obijci exceptionem dominij quæriti tempore huius belli & controuersia, sed antiqui temporis, quod rectè obijci potest, ex iam relatis, nec ibi verbum fit, quod possessor ille antiquus restituatur illicò non audito non possessore obijciente causam dominij ex alio contractu & actu. Respondetur secundo, Bart. ibi & Bal. in l. interpositas, col. 2. de tras. intelligere d. l. l. medicos, procedere, cum officio iudicis agitur in casu illo, at nostro casu ordinario remedio actum est ex c. reintegranda, 3. q. 1. vel verius actione quod met. cau. vt acta restantur, dum petit Marchio gesta per metum rescindi.

Non pariter est, quod obijciatur tex. l. c. 2. & 3. de restit. spol. qui aliter intelliguntur, quàm de vi compulsiua, text. enim illi solum iniquit, spoliatum renunciantem beneficio pendente adhuc spoliante sibi facta præsumi meticolose renunciasse, idèò non impedire restitutionem ante omnia, ibi ergo spoliatio, quæ præcessit, non fuit per metū, & ita per vim compulsiuam, sed per vim expulsiuam, nec enim gestum aliquid fuit, quare rescissa renunciatione is spoliatus ante omnia restituitur, diuersum est in casu nostro, vbi Marchio ante transfactionem, & sequestro expulsiu non fuit, sed ipse per metum exiens adhuc in possessione transiegit, & sequestro consensit: quare illato metu, possessionem tradidit, quam si recuperare vult, necesse habuit, habet; remedium prius vt rescissorio ex edicto Prætoris, quod met. cau.

Non est quoque, quod obijciatur, Marchionē fuisse maiori parte bonorum spoliatum, excepto Castro, cum ferè omnia bona fuerint per milites Genuensium ablata, quod fit, vt idem sit de Castro iudicandum, vt t maiori parti bonorum accedat, cum maior illa pars ad se minorem trahat, quia respondeo primò hoc procedere solum in indiuiduis & inseparabilibus, sic Afflic. decif. 123. declarando t. l. si cōmunem, ff. quemad. seruic. amit. sic las. confil. 238. in fin. lib. 2. Marfil. singul. 180. pulchrè Didac. lib. pract. quaest. cap. 34. num. 2. Respondetur secundo, Castum præualere ceteris bonis, non tantum ratione valoris, sed ratione securitatis, seu periculi, nam cetera bona facillè possunt consequi, quando in petitorio esset lata sententia, secus in Castro, idèò ratione causæ principalis t minus dignum ad se trahit maius, §. si tamen, Instit. de rerum diuis. pulchrè Corfe. in suo singulari, in verb. legatum, incip. lego vxori. Ripa in Rub. extr. de iudic. num. 28.

Non etiam obstat, si dicatur, Marchionem agerem t petijisse transfactionem initam rescindi de facto, iuxta doctrinam Baldi in l. si quis ad ciuitatē, col. vlt. vers. ex quibus apparet, C. de appell. etiam ante eum Bart. in l. quæ sub conditione, §. vlt. num. 2. de condit. instut. quæ verè hoc in casu locum habere videntur, ex quo gesta ab isto Marchione per metum ipso iure nulla dicuntur: cum ante initam transfactionem t protestatus fuit, quod quidquid ageret, per metum se acturum, idèòque deinde gesta sunt, ipso iure nulla dicuntur, quia omnis consensus abesse dicitur, vt egregia est sententia Cast. in l. qui in alienatio. §. vltim. ff. de acquiren. hared. quam secutus fuit Rui. confil. 121. num. 25. lib. 4. qui & alios plures in hanc reuulit opinionem: si ergò transfactio est nulla, consensu ipso deficiente, sequitur nullum præstare impedimentum, gl. l. si pater, C. de statu defuncto. Bald. in l. vltim. C. de non num. pecun. Respondetur, t Bartolum & Baldum loqui in actu ipso iure nullo, vel ex conuentione partium, vel ex iuris dispositione, nam verè si tunc agitur in iudicio, actum illum annullari seu cassari, intelligitur quærens de facto processit, quia quod est nullum de se, non possum petere annullari, sic etiam Bartolum intellex. Soc. Iun. confil. 52. nu. 1. lib. 2. Sebast. Vant. tract. nullita. t. par. nu. 67. sed verà in casu nostro non possumus præsupponere gesta inter Marchionem & Genuenses ipso iure nulla, sed valida præsupponimus rescissione tamen digna ob adhibitum metum. Nec obstat doctrina t Castren. d. l. qui in aliena. §. vlt. quia minus rectè sensu, vt admonuit Alex. in l. pacta non iussima, num. 6. C. de pactis, nec aliter idemmet Alex. sensu in confil. 16. colum. vltim.

vicim lib. 3. clarius Alciat. responso 291. num. 4. & verè. Castren. ac Ruin. sententia non defenditur, cum infirmis admodum nratur fundamentis, nam ratio illa prima, qua adducitur Castren. ob protestationem declarari nullum esse consensum ipsius protestantis, cum actus celebratur, ob idq; actum ipso iure esse nullum, est admodum infirma, vt animaduertit Alex. quoniam ex ea protestatione demonstratur quidè in futurum ex intervallo metum durare, non tamen ex eo ostenditur actum deinde celebratum esse ipso iure nullum, cum necesse adhuc habeat is protestans de protestatione fidem facere, & metum offendere, nec eo ipso quod hoc facit ostendit non consensisse, quia verè consentit, sed per metum quo casu est successum ex pratoris edicto, nec text. l. c. i. extr. de his, quæ vi metusve causa, quo in hac sententiam Ruin. adducitur probat, cum loquatur de metu adhibito in matrimonio spirituali, quod non tenet cum Deus voluntarium non coactum militem eligat, & maxima differentia est, inter vnum & alterum, nam cum matrimonia libera omnino esse debeant non mirum si vitiantur ipso iure, sic egregie Abb. in c. causam, de offic. delega. Dec. c. vlt. col. 1. de appell. & in l. in omnibus, nu. 3. de regul. iur. Neu. iz. conf. 46. nu. 2. qui vno ore affirmant, minorem tamen metum vitare contractum matrimonij, quam ceteros actus, accedit præterea in eo text. c. 1. non probari ipso iure illud matrimonium esse nullum, sed probato metu sententia fertur & rescinditur. Nec Abbas Imola & Angelus, qui à Ruino pro hac sententia citantur, hanc affirmant opinionem. Respondetur & secundo tunc demum t protestationem clandestinè factam, ad actum deinde subsecutum tollendum prodesse, quando is actus est contra bonos mores, sic Alex. d. conf. 16. col. vlt. lib. 3. ex sententia Baldi in l. clari. C. de fideicom. quos secutus est Crauer. conf. 120. in fine, sed in casu nostro illa transactio nihil, quod bonis moribus aduersetur, continet: sequitur ergo nec nullam, nec rescissionem dignam esse. Respondetur tertio & clarè iam nostro hoc casu consistere à Genuensibus huic Marchioni illatum fuisse bellum, vt ipsam Remp. liberè & absolute quem admodum consuevit alias recognosceret, & tamen transactionem i sub alia forma esse, vt re ipsa apparet, qua re transactio valet, ex doctrina Innocentij & Io. And. in c. cum locum de sponsal. in sexto, quam vt egregiam & notabilem probauit Afflict. decif. 246. in fin. dum affirmant, quod si quis fuit carcere mancipatus, vt ab eo extorqueretur pecunia si alter contractus fuit deinde celebratus cōtractum illam valere, sic in casu hoc nostro.

Non obstat nunc adducta supra in oppositum, quia illis satis superque ex iam relatis responsum est, nec enim illa ad rem conferunt, si relatas rationes & fundamēta diligenter obseruabimus, quinimò ex relatis illis dubitationibus aliquid sunt, quæ iure non probantur, & ita absolute non procedere, vt aliqui opinantur, quod exponere nunc pretium operis non est, superest ergo, vt concludamus, iuxta ratione excelsam Genuensium Rempub. Dominij exceptionem obieciſſe, ob idque esse, tam super petitorio, quam possessorio iudicio procedendum & iudicandum.

SVMARIA.

- 1 Caroli Quarti Imperatoris inueſtitura Finarū Marchionibus concessa.
- 2 Res de facili ad pristinam naturam reuertitur.
- 3 Feudalis efficitur potest res libera.
- 4 Compromissum de re feudali fieri non posse.
- 5 Maximilianij sententia contra Genuenses lata.
- 6 Iudicata res habetur pro veritate.
- 7 Metu gesta valent ipso iure, rescindi tamen possunt.
- 8 Metus iustus quis.
- 9 Beneficio constitutionis l. bene à Zenone. C. de quadrienn. prescrip. fruitur, qui ab Imperatore rem acquisiuit.
- 10 Prescriptio contra Remp. 30. vel 40. annis decurrit.
- 11 Dominij non transfertur ex sententia, præsertim ex laudo.
- 12 Spoliator violentus iure suo priuatur.
- 13 Feudorū constitutiones ante Orthonem secundū nō fuisse.
- 14 Feudalis constitutio prima à Comado secundo adinuenta, & constituta ex Alcia. & Parisij sententia.

- 15 Caroli Molinæ de origine feudalium constitutionū opinio.
- 16 Feudalis constitutio c. i. in titu. const. feud. D. Lothary, an Lothary primi, vel tertij potius sit.
- 17 Lothary primus quo tempore imperauerit.
- 18 Verba, donamus, atque elargimur, non feudum, sed liberā donationem constitui ostendunt.
- 19 Clausula, transmittito omne ius, quod ad me pertinet, demonstrari omne ius esse translatum.
- 20 Dictio prout, qualis significationis.
- 21 Dictio, omnino, restrictionem non patitur.
- 22 Dictio omnino, idem quod in perpetuum significat.
- 23 Delegare omne ius suum, quid sit.
- 24 Potestas & facultas vendendi, commutandi & alienandi, in feudi concessione quid operetur.
- 25 Orto 2. quid Aletramo concesserit.
- 26 Res possessa, propria non aliena presumitur.
- 27 Res vna diuerso iure censi non debet.
- 28 Actus subsequens animum declarat.
- 29 Feudum à fidelitate nomen sumpsit.
- 30 Fidelitas nihil specialitatis in feudis tribuit.
- 31 Fidelitatem obseruant, qui subiecti sunt, etsi vassalli nō sint.
- 32 Verba inueſtire & disueſtire, cuius significationis et effectus.
- 33 Inueſtitura vox, generalis multa comprehendens.
- 34 Marchia quid sit, & an feudum ostendat.
- 35 Marchia iure proprio possideri potest.
- 36 Comitatus concessio an ostendat id feudum, in vim comitatus esse concessum.
- 37 Clausula concedimus prout iuste & legaliter possumus, cuius effectus & significationis sit.
- 38 Imperij iura alienari possunt.
- 39 Imperij iura alienari possunt, cum non maximi detrimenti est alienatio.
- 40 Imperator, civitatem, Castrum, vel prouinciam imperio suppositam donare potest.
- 41 Feudum alienabile vni filiorum prælegari à patre potest.
- 42 Feudum hereditarium vni filiorum prælegari potest.
- 43 Feudum seu concessio Orthonis secundi illius nature fuit, vt de eo prælegatum fieri potuerit.
- 44 Feudum non alienabile, inter suos alienari potest.
- 45 Feudum non amittit vassallus, si comprehensis in inueſtitura sine domini consensu alienet.
- 46 Consuetudo vnius familie testandi, & de rebus suis certo modo disponendi, probabilis est.
- 47 Filius patris heres factus, feudum à patre alienatum reuocare non potest.
- 48 Feudum Marchia diuidi an possit.
- 49 Feudum sui nature alienabile diuidi potest.
- 50 Capitulum imperialem §. præterea, de probib. feud. alienatio per Frede. sensus genuinus, & intellectus.
- 51 Cap. imperialem §. præterea, de probib. feud. alienatio per Freder. locum non habet, quando pater vni filiorum bona allodialia saltem feudalia reliquit.
- 52 Cap. imperialem §. præterea de probib. feud. alie. per Freder. locum non habet, cum ex consuetudine feudi diuisio et dispositio concedatur.
- 53 Feuda in Italia ex consuetudine diuidi possunt.
- 54 Lite pendente alienata sunt ipso iure nulla.
- 55 Possessio ex actu lite pendente facta, transferri non potest.
- 56 Ius nostrum sine nostro facto à nobis auferri non potest.
- 57 Ratificatio actus nomine nostro gesti, sequi debet, vt is actus nobis proſit.
- 58 Ratificatio circa incognita nihil operatur.
- 59 Ratificatio non trahitur ad incognita.
- 60 Ignorantia non presumitur.
- 61 Ratificatio eandem solemnitatem postulat, quam actus ipse principalis.
- 62 Actus subsequens ostendit præcedentem animum.
- 63 Ius in potiores ad aduersarij detrimentū transſerri ne potest.

64. Verisimile quod non est speciem falsitatis habet.
 65. Facta non presumuntur.
 66. Praescriptio 30. vel 40 annorum, directum dominium acquiritur.
 67. Praescriptio tolluntur iura Imperij.
 68. Bona fides non presumitur.
 69. Titulus ex errore iniusto causatur.
 70. Praescriptio centenaria necessaria an sit, ad tollendum iura Imperij.
 71. Maximilianus Imperator quo tempore imperauerit.
 72. Imperij iura priuatiue praescribi posse.
 73. Tempus cuius initij memoria non est, metam annorum centum non excedit.
 74. Praescriptio in feudalibus locum an habeat.
 75. Feudum alienabile, est & praescriptibile.
 76. Feudum regulariter spacio 30. vel 40. annor. praescribitur.
 77. Cap. i. §. praeerea de c. Conrad. et c. imperialem de prohib. feud. alien. per Freder. in qua praescriptionis specie locum habeat.
 78. Regula, quod actus de facili ad suam naturam reuertitur, declaratur.
 79. Feudum cum potestate alienandi concessum sine consensu directi domini alienari, & de eo disponi potest.
 80. Feuda Marchionatus Montisferrati, sine directi domini consensu alienari possunt.
 81. Feuda Marchionatus Cene, sine consensu directi domini alienari possunt.
 82. Speculatoris & Signoroli opimo explosa.
 83. Clausula, salvo & reservato domini consensu in feudalibus dispositionibus adhibita, cuius effectus sit & natura.
 84. Potentior quis intelligatur, ut in eum ius ad aduersary detrimentum transferri non possit.
 85. Probatio efficacior requiritur, cum praesumptio & verisimilitudo pugnant.
 86. Citatio est necessaria, ut sententia noceat.
 87. Citationis defectus nec a statuto, nec a Principe tolli, sanari, supplere potest.
 88. Ius proprium a domino sine iusta causa auferri non potest.
 89. Metus non presumitur, sed probandus omnino est.
 90. Violentia non presumitur, sed probari omnino debet.
 91. Metus in specie qualis illatus sit probari debet.
 92. Clausula ex certa scientia non operatur, quando ius tertij laeditur.
 93. Clausula motus proprii nihil operatur, quum ius tertij laeditur.
 94. Clausula ex certa scientia & motus proprii par virtus.
 95. Clausula ex certa scientia & motus proprii circa ea, qua iuris sunt, non qua facti, operantur.
 96. Clausula ex certa scientia & motus proprii, nihil operatur cum constat aliter rem se habere.
 97. Decius conf. 191. declarat.
 98. Lex bene a Zenone, septem declarationibus illustratur.
 99. Respub. & minor pari ambulant passu.
 100. Praescriptio 30. vel 40. annorum ex principis rescripto & privilegio, quomodo & quando tollatur.
 101. Praescriptio centenaria ex l. vlt. C. de sacros. eccles. necessaria ad tollendum iura Reipub. qua ius fisci & Imperij habet.
 102. Titulus pro suo, quando ad praescribendum sufficiens sit.
 103. Titulus ex confiscatione causatus, quando ad praescribendum sufficit.
 104. Titulus ex sententia causatus male fidei possessori ad praescribendum non prodest.
 105. Titulus sententia nullae, vel iniquae viuentis iudice ad praescribendum non sufficit.
 106. Titulus putatiuus, vel errore iniusto causatus, quando ad praescribendum sufficit.

107. Mala fides possessoris an successoris in dignitate ad praescribendum noceat.
 108. Mala fides causatur in eo, cui iam denunciatum fuit ne rem illam acquireret, possideretve.
 109. Iudicis factum, quomodo possessorem excuset.
 110. Spoliator Principis autoritate in possessione occupata confirmari non potest.
 111. Baldi doctrina in l. vlti. §. vlti. in C. communia, de leg. explosa.
 112. Dominium ex sententia transfertur, cum ei acquiritur condemnatus.
 113. Bald. doctrina in l. vlt. §. vlti. in fine C. communia, de leg. declaratur.
 114. Glo. l. exceptio ff. de excep. rei ind. declaratur.
 115. Spoliator violentus ex dispositione l. si quis in tantum. C. unde vi, non ipso iure, sed per sententiam suo iure priuatur.
 116. Spoliator, ut incidat in penam l. si quis in tantum. C. unde vi, debet esse in dolo.
 117. Dolus in eo cessat, qui facit, quod iusta ratione facere posse credebatur.

Quartus Articulus.

VARTVS, qui discutiendus est hodie articulus (viri consultiissimi) difficilis est admodum & perplexus, tum quod in alto versatur pelago, tum quod de re maximi ponderis in eo agitur, quam obrem maxima nos uti oportet diligentia, cum ab eo praesertim omnem difficultatis nodum pendere videamus, si enim intelligamus, quorum alterum, vel Marchio hic Illustrissimus, vel excelsa potius Genuesium Reipub. ius in hac petitorij, seu domini causa foueat, frustra certe de solius possessionis controuersia sententiam ferret Caesar hic Augustissimus, ut ergo hanc ipsam dissoluamus dubitationem, dicendum videbatur, Illustrissimum hunc Marchionem potiora iura in causa domini, siquid petitorij huius Marchio fouere, ratione scilicet directi domini, & ut huius aliquando esse opinio, his adducebar.

Primo me plurimum illud mouebat, quia satis clarum est (& in primo articulo attingimus) hanc Finariensem Marchiam ab Othone secundo anno 907. nostra salutis fuisse Aledramo Saxonio concessam, quam is, dumque pro tempore successores omni remota controuersia possederunt, vique ad tempora Caroli Quarti, qui sub anno 1355. precipue Georgij Carreteris, nec non Emanuelis ac Aledrami dicti Georgij patrum illis concessis inuestituris, quibus clare magis posteris constaret, feudum hoc imperij, non aliorum esse, quod in se ad optima ratione fecisse videntur hi Carreteres, cum recognouerint feudum a Carolo Quarto, quod ab Othone secundo sui antecessores consecuti fuerant, facili enim datur ad pristinam rei naturam regressus, glo. in l. si vnus. §. pactus ne peteret. ff. de pactis, vbi l. l. nu. 6. & late Tirac. de retractu consan. in proo. num. 38. in fi. Neuia. lib. 6. Sylux neptia. num. 23. 35. & hoc calu etiam in correctorijs sit extensio. Didacus lib. 3. varia. resolu. cap. 6. num. 4. in fine, idem censuit Curt. iun. conf. 1. n. 12. conf. 5. nu. 29. conf. 6. nu. 14. conf. 9. nu. 4. & egregie conf. 102. nu. 5. etiam quoad tertij praedictum. Soc. ten. inter consilia Bruni conf. 10. num. 31. sic post alios tradit Gramma. decif. 106. nu. 3. Goza. conf. 1. num. 35. qui loquitur in concessione ab Imperatore reuocata, & primo domino iterum data, in nostris terminis idem Goza. conf. 8. nu. 42. & conf. 9. nu. 31. & egregie idem conf. 26. nu. 54. & pulchre Rui. conf. 2. nu. 8. lib. 1.

Secundo ex eo adducebar, quod etiam si praesupponeremus concessionem ab Othone secundo factam non in vim feudi, sed simplicis donationis fuisse, attamen licuit illis Georgio, Emanueli ac Aleramo, rem propriam & liberam ab altero recognoscere, ut feudalem, sic viri plures consultiissimi affirmarunt, praesertim Iacobinus a S. Georgio in tracta. de Homagij, col. 2. verfic. aliquando fit Homagium. Vldaricus Zasius in tracta. feudo. tertia parte in fine, & in clavis nostris terminis in Marchia Montisferrati, quae etiam in vna simul, quam nostra originem habuit, ab Im-

ab Imperatore potuisse recognosci, affirmavit Roland. à Valle vir celeberrimus conf. 2. num. 108. quare recognitione stante, clarè apparet Genuensium Rempublicam ius nulli metiri posse ex illo laudo Antonioti Adurni annò 1387. cum de re feudali in eum f. compromissum fieri nò poruerit, vt affirmarunt Sign. conf. 10. nu. 3. Spec. in tit. de locato. §. nunc aliqua, nu. 117. Goza. conf. 4. col. pen. Calca. conf. 30. col. 2. & 3. quod præsertim procedere dicitur, quando ex eo laudo feudum in potentiorē transferretur. Spec. in titu. de feudo. §. si quis iuper, nu. 63. Aret. conf. 14. col. 1. Alexan. conf. 30. col. vlti. lib. 1. repetitum conf. 2. lib. 5. alios plures sciens prætereo.

Tertiò virget me non parùm, quia iam satis intelligimus laudum illud, à quo omne Genuen. ius pendet, fuisse à Maximiliano Imperatore anno 1482. declaratum nullius momenti, omniaque gesta in illam vsque diem reuocauit, quo fit, vt ius omne Genuensium sublatum extinctumque fuerit, cum sententia illa sit iudicatum lapsa, ita vt f. res iudicata pro veritate habeatur, l. res iudicata, de regul. iuris, quæ sanè laudi reuocatio à Maximiliano facta iusta ratione facta dicitur, cum compromissum in Antoniotum Adurnum factum, per metum factum dicatur, quod in actis deductum dicitur, dum in quibusdam scripturis fatetur ipsimet Genuenses videntur, tunc partes in Antoniotum Adurnum compromississe, vt lites, contentiones & discordias sedarēt, guerras ac scandala euitarent, quinimò affirmant, tunc temporis illatum fuisse bellum illis Marchio. multaq; loca illius March. fuisse igne & ferro ablumpta: constat ergò compromissum fuisse metu factum, quamobrem rectè ab ipso Maximiliano dicitur rescissum, cum f. metu gesta, rata non habeat prætor, l. 1. ff. quod metus causa omnes in l. nihil contentul, de regul. iuris in l. interpositas. C. de transact. & alibi sapissime, & satis iudicatur f. iustus metus, armorum terror, l. 3. §. si quis vim, ff. de vi & vi armata. Alexand. conf. 98. num. 3. lib. 3. Quod etiam fortius confirmatur, quia eam reuocationem fecit Maximilianus ex certa scientia, & motu proprio, affirmans se plenissimè informatum esse & cognouisse compromissum illud, ac cetera omnia deinde subsecuta adulterina fuisse, ac iniquè extorta, in eaque reuocatione vtiis est Maximilianus plenitudine suæ potestatis, potuit ergò ac voluit illa omnia extinguere, & subuertere, vt multis concludit Decius conf. 191. qui affirmat virtutem dictarum clauularum censerī reuocatam & abrogatam donationem alias a superiore factam.

Quartò adducor ex eo, quòd præsupposito Alphonsum Carretum Seniore, ac huius Marchionis auum consecutum fuisse ius suum à Maximiliano Imperatore, poterit is vt beneficio l. benè à Zenone. C. de quadrienn. præscript. vt scilicet per quadriennij lapsum omninò tutus sit, & qui in re ius aliquod prætendit cogatur ipsū Imperatorem concedentem adire, qua de re plura doctè ac egregie apud consilissimum Crauer. conf. 263. col. vltim. si ergo ius aliquod in hac Marchia prætendunt Genuenses, nò Marchionem hunc, sed Imperatorem conuenire debent.

Quintò moueor, quia præsupposito millies Rempub. licam consecutam fuisse d. Marchionatus partem, tam ex laudo Antonioti Adurni, quā ex susceptis deinde inuestituris, attamen, ex quo Alphonfus ille Senior à Maximiliano consecutus est inuestitura, satis dicitur decurra f. præscriptio ad commodum imperii, & Marchionum aduersus Rempub. cōtra quam satis superq; dicitur præscriptum

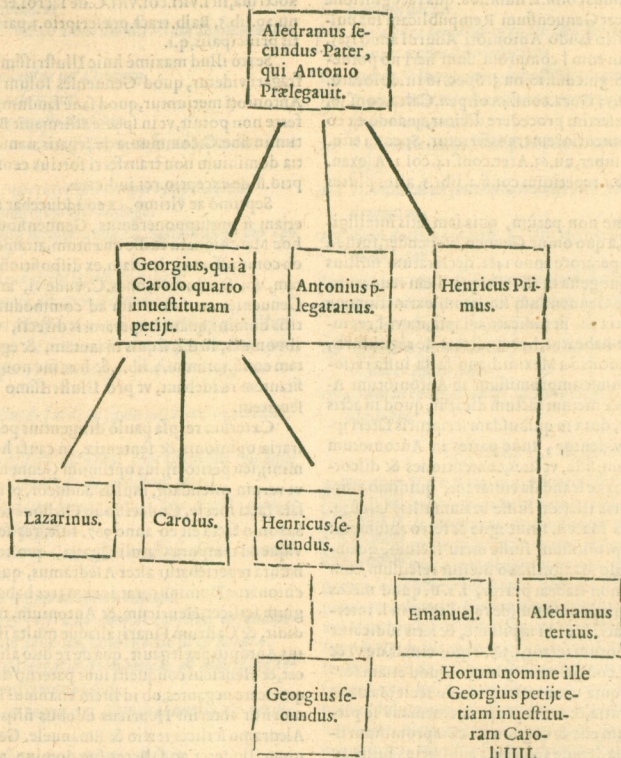
ipacio annorum septuaginta & octo, ex Castr. & aliorum doctrina, in l. vlti. col. vlti. C. de sacros. eccle. Alex. conf. 16. nu. 20. lib. 5. Balb. tract. præscriptio. 3. particul. quinte part. principalis, q. 1.

Sextò illud maxime huic Illustrissimo Marchioni suffragari videtur, quòd Genuenses solum ius suum à laudo Antonioti metiuntur, quod sanè laudum f. dominiū transferre non potuit, vt in specie affirmavit Bald. in l. vlt. §. vltim. in fine. C. communia de legatis, nam ex iudicis sententia dominiū non transferri fortius censuit gloss. l. exceptio. ff. de exceptio. rei iudicata.

Septimò ac vltimò, ex eo adducebar aliquandò, quod etiam si præsupponeremus, Genuensibus ius aliquod in hoc Marchionatu fuisse quæsitum, attamen illud amississe, ob commissam violentiam, ex dispositione l. si quis in tantam, vbi Doctores omnes. C. vnde vi, amiserunt inquam Genuenses ius suum tam ad commodum Marchionis vtilis domini, quā Imperatoris directi, vt tradit gloss. & ibi omnes, in d. l. si quis in tantam, & egregie apud Natram conf. 101. num. 2. lib. 1. & hæc me non mediocriter hesitantem redebant, vt pro Illustrissimo ipso Marchione sentirem.

Ceterum re ipsa paulò diligentius perpenſa, fmo contrariæ opinionis & sententia, in causa hæc & iudicio domini, seu petitorij, ius optimum Genuenses fouere, quod vt verum ostendam, multis adducor, prius vno verbo relata facti specie. Concessio ab Ottobone secundo Aledramò Saxonia facta est eo anno 967. fuit, res se habuit pacificè vique ad tempora Caroli Quarti, quo tempore in rerum natura reperiebatur alter Aledramus, qui tūc totius Marchionatus Dominus erat, is cum tres haberet filios. Georgium scilicet, Henricum, & Antonium, testamentum cōdidit, & Castrum Finarij aliæque multa illius Marchionatus Antonio prælegauit, qua de re duo alij Georgius scilicet, & Henricus conuelli sunt paterno desiderio velle acquiescere negantes, ob id litem vnā simul habere cœperūt, moritur interim Henricus duobus filijs post se relictis, Aledramo scilicet tertio & Emanuele. Georgius, vt Antonium illuderet ac falleret, suo nomine, ac etiam nomine duorum patruclum Carolum 1111. anno 1355. adiuit, & ab eo inuestituram pro duobus integris tertijs, siquæ pro octo vncijs totius Marchionatus consecutus est, sicq; à Carolo Quarto feudum hoc recognoscere cœpit. lis adhuc, quæ cum Antonio pendebat per multos etiam annos perdurauit, Genuenses ius in ipsa Marchia prætendentes ex antiquis inuestituris iam concessis anno 1227. vt ostendit Nebienſis Episcopus in Genuensium Annalibus, & in auxilium ipsius Antonij prælegatarij, vnā simul cum eo bellum aduersus Georgium, & duos illos patrucles mouere, tandem vt quiescerent omnia, fuit in Antoniotum Adurnum eo anno 1385. compromissum, & in eo laudo interuenierunt Antonius prælegatarij pro vna parte pro altera ille Emanuel & Aledramus filij Henrici, pro tertia verò duo filij Georgij, qui à Carolo Quarto adeptus fuit inuestituram, & qui paulò antè erat vita functus, duo inquam filij, scilicet Lazarinus & Carolus, & deinde Georgius secundus patruelis, d. Lazarini, & Caroli ex fratre, Henrico secundo iam vita functo, & ita in ipsum Antoniotum fuit compromissum, vt etiam iudicaret super iuribus Reipub. Genuensis, & quò res reddatur clarior, hanc subiecio rābellam, qua singulorum nomina, qui in controuersia hac ipsa ius sibi esse credebant, demonſtrentur.

Aledra-

Res ita se habuit vsque ad tempora Maximiliani Imperatoris, cuius tempore hoc est secundum Illustrissimum Marchionem anno 1481. Alphonſus auus ab ipſo Imperatore inueſtituram conſecutus eſt, & per ſententiam reuocata ſunt omnia ante geſita cum Genuenſibus, vt iam ſuprà relatum eſt. In hac hypotheſi ſunt plura & diligenter conſideranda, præſertim illud primum conſeſſionem ab Orthone ſecundo Aledramo factam, nō in vim feudi, ſed ſimplicis & veræ donationis fuiſſe, quod ſi verum eſt, (vt veriſſimum ſtatim oſtendimus) ſequitur licuiſſe illi Aledramo ſecundo prælegatum facere Antonio, quinimō milles conſeſſo hanc Orthonis conſeſſionem fuiſſe feudalem, adhuc tamen defenditur prælegatum Antonio factum, vt ſtatim aperiam. Eſt conſiderandum & illud ſecundum, quod pendente lite inter ipſum Antonium prælegatarium Georgium, & duos illos patruos, non licuiſſe Georgio adire Carolum Quartum, & in detrimentum d. Antonij inueſtituras ſuſcipere. Eſt etiam tertium illud perpendendum, duos illos patruos, Aledramum ſcilicet tertium & Emanuellem non conſenſiſſe inueſtituræ à Georgio patruo ſuo, & eorum nomine ſuſceptæ, ita vt ratione portiois ſibi contingentiſſe Marchia non ſit effecta imperialis, ex quibus elicitur clarè ex ſuſcepta inueſtitura à Georgio illo, ratione vnius tertiæ partis tantum fuiſſe imperio ſuppoſitam, & à Carolo Quarto recognitam, quam ſanè portionem oſtendimus vltimo loco recognoſci non potuiſſe.

Primum ergo illud, quod conſiderandum diximus Orthonis, ſcilicet conſeſſionem nō feudalem, ſed liberæ donationis fuiſſe demonſtratur, primò quia tempore huius Orthonis ſecundi nondum ꝑ feudorum iura & conſtitutiones editæ fuerant, nec promulgatæ, vt in ſpecie noſtri caſus in hac Orthonis conſeſſione Aledramo facta, argumentantur Pariſius conſil. 23. num. 266. libr. 1. & Alciatus reſponſo 199. nume. 31. Gratus conſil. 9. num. 47. libr. 1. qui

tres in eadem facti ſpecie conſuluerunt, affirmarunt enim primam feudorum conſtitutionem, qua feudum ad hæredes ſeu nepotes tranſmittere tunc licet, promulgatam fuiſſe à ꝑ Conrado ſecundo, vt patet in c. 1. §. cum verò, de ijs qui feudum dare poſſ. qui quidem Contra. anno noſtræ ſalutis 1040. imperauit, vt authores ſunt Volaterr. & Blondus, vel ſecundū Ioannem Carionem anno 1035. & tamen Ortho ſecundus eam conſeſſionem fecit d. anno 967. vt etiam retulit Socin. iun. conſil. 76. nu. 1. libr. 1. qui cum Pariſio & Alciato eo in caſu interrogatus reſpondit. Non ignoro tamen ꝑ Carolum Molinæm excuſſi admodum ingenij virum, in conſuetud. Pariſien. in titul. 1. in principio, nume. 12. annotaſſe, ꝑ feudalem conſtitutionem primam à Lothario huius nominis, primo, anno ſalutis noſtræ 825. ſub Eugenio ſecundo fuiſſe promulgatam, quam quidem conſtitutionem relatum habemus ꝑ in cap. 1. in titulo, Conſtitutiones feudales D. Lotharij Imperatoris &c. attamen Pariſius d. conſil. 23. num. 266. libr. 1. affirmat eſſe Lotharij tertij, cuius rei argumentum præſtat inſcriptio altera, tituli de prohibita feudi alienatio. per Lotharium, quæ tertij Lotharij eſt, qui eam anno 1136. promulgauit, vt eo loco habetur in data, & non fuiſſe Lotharij primi, illud præſtat ſolidum argumentum, quod viuente Eugenio ſecundo Pontifice maximo iſt Lotharius primus nunquàm imperauit, cum ſuperſtes adhuc eſſet illius pater Ludouicus, & licet iſt Lotharius Italia Rex declaratus fuerit, vt author eſt Sabellicus libr. 9. Enead. 8. attamen (vt iſt etiam fatetur) non niſi mortuo Eugenio ſecundo, in Italia magiſtratus ordinauit, & aliqua ſanciuit, quod etiam verum an eſſet, non parum dubitauit iſt Sabellicus, fieri ergò nullo modo poteſt, vt Lotharij primi illa conſtitutio ſit, Eugenio ſedente, promulgata, quòd etiam ſi verum eſſet, adhuc vim legis vniuerſalis habere non potuit, cum in ſola Italia conſtitutum illud fuerit à Rege, non ab Imperatore,

tore, nec ita, obseruabatur, vt ex multis colligit Paris. d. conf. 23. num. 266. non ergo possumus affirmare Othone hunc secundum feudum constitutum voluisse, cum nullus illius adhuc esset usus.

Secundo Othonis concessionem, non feudalem, sed simplicis donationis fuisse ostendunt verba illa *Idonamus* atque *elargimur*, quæ donationem arguunt, vt in specie huius nostri casus respondere Paris. d. conf. 23. num. 1. lib. 1. Gozad. conf. 3. num. 16. Soc. iun. conf. 76. nu. 42. lib. 1. Alciat. respon. 199. nu. 25. & Rolan. à Valle conf. 2. nu. 4. 5. & conf. 3. nu. 73. qui loquitur in indiuiduo de cõcessionem hac nostra, ibique multorum autoritatibus & rationibus nituntur, ad hanc sententiam veram demonstrandam, quibus accedit Alcia. respon. 172. nu. 5. & respon. 374. num. 3. Ruin. conf. 208. col. 1. lib. 1.

Tertio demonstratur ex illis verbis, *vt amodo* in antea, prout ad nos pertinent, & submissæ sunt, ipsius Aledrami dominio subdantur, & in eius ius delegentur, ac omnino transfundantur, quæ sanè verba ostendunt omnem esse transfatum, vt affirmant in hac ipsa concessione Paris. d. conf. 23. nu. 5. lib. 1. Goza. conf. 3. nu. 18. Soc. iun. conf. 76. nu. 45. lib. 1. Grar. conf. 9. nume. 38. lib. 1. Rolan. à Valle d. conf. 3. num. 72. & clarius Alciat. d. respon. 199. num. 25. nam illa verba prout ad nos pertinent, magni sunt effectus *vt dictio* enim prout, similitudinem denotans, plenariè accipitur. Barto. in extrauagan. ad reprimen. in verbo, prout, & in l. edita, nume. 28. C. de edend. immò est significativa identitatis. Ange. conf. 11. si dictus Ioannes Alexan. conf. 3. colum. 1. lib. 2. late in his fere terminis nostris Bologn. conf. 2. colum. 2. verifico. nam secundum Angelum, &c. & illa verba omnino transfundantur, est enim ius *vt dictio* omnino, vt dum præciam naturam habet, restrictionem aliquam non pariat, si possessor in princip. ff. de petito. hared. Paris. d. conf. 23. num. 5. & Socin. iun. d. conf. 76. nu. 45. immò importat hæc *vt dictio* omnino idem quod in perpetuum glof. vbi Card. in Clem. 1. de vita & honesta. cler. Berous in c. 2. num. 51. extr. de probat. sic & illa verba, in eius *vt ius* delegentur, significant enim, vt retulit Alciat. responso 599. nume. 25. non viles modo, sed & directas actiones fuisse translatas, l. si cum emptore, vbi Ange. ff. de pactis, cum nil aliud fit delegare, quam loco sui alium dare, l. 2. ff. de noua. dum ergo Otho in his bonis loco sui delegauerit Aledramum, in eum transfatum dicitur omnem ius, quod apud Othone erat.

Quarto, donationem hanc fuisse, satis ostendunt illa verba, habentq; *vt potestate* vendendi, commutandi, alienandi, pro animo iudicandi, & quidvis eorum decreuerit autoritas faciendi omnium hominum contradicitione remota, quæ verba (vt admonere Coza. d. conf. 8. nu. 21. Alci. d. respon. 199. nu. 26. & Rolan. à Valle d. conf. 3. nu. 73. repugnat naturæ feudorum, c. 1. de feudo non hab. propr. naturam feud. & in nostris terminis claris hæc verba perpendit Alciat. Ros. in suo dictionario in verbo, feudum, col. 2. & tradunt alij quos infra referam.

Quinto hoc clarius demonstratur, quia in ea concessione legitur *vt Othone* non modo de suo concessisse, sed etiam confirmasse res proprias Aledrami, quæ illi aduenerunt, tam ex hereditate parentum, quam de acquisitione proprio per diuersa loca, videlicet in comitatu, Aquensi, Parmensi, Cremonensi, Montis Ferrari, Taurinensi, Vercelleni, Saouonensi, &c. sed clarum illud est Finarij Marchionatum prouenisse a Marchionibus Saouonæ, & esse fere vnum, & idem ratione originis, cum ergo fuerit concessum Aledramo, quæ in Saouonensi comitatu erant propria, possumus immò debemus intelligere, Finarium fuisse proprium Aledrami, vel ex patrimonio, vel ex acquisitione, cum in dubio res possessa præsumatur *vt propria*, non aliena, vt probat Bald. l. quidam in suo, num. 4. de cond. instit. Boer. q. 12. num. 8. Carolus Molin. in consuetud. Paris. tit. 1. §. 1. glof. 1. numer. 58. qui ergo vult affirmare Finarium, non Aledrami ex sua acquisitione, sed Othonis fuisse, probare debet, hoc fundamentum confirmant validissime præcedentia nam si vnà simul concedendo Aledramo, quæ sua erant, seu illa ei confirmando, & deinde noua illi tradendo, concedit sub vna forma vnâque dispositione, quemadmodum, quæ iam propria erant non sunt illi, vt feudalia, sed

vt libera & propria confirmata, sic & cætera, ne vna dispositio eisdemmet verbis nulla distinctione penitus facta *vt* diuersi iuris, contra l. eum qui ædes, de vlucetp. nec est, quod dicatur, Aledramum voluisse etiam, quæ propria erant, vt feudalia ab Othone recognoscere, quia hoc non præsumitur, vt in specie declarauit Alciat. d. respon. 199. num. 27. est ergo dicendum omnia liberè fuisse concessa & confirmata.

Sexto & vltimo, hæc omnia confirmantur, quia *vt actus* sequentes declarant præcedentes, l. Iulia. §. proinde, ad S. C. Macedonia. & tradunt omnes in l. qui filiabus de legat. 1. cum ergo ipse Aledramus, illiusque successores nullam habuerint inuestituram ab Imperatoribus per annos tercentum octuaginta octo, hoc est ab ipsa concessione Othonis vsque ad Carolum 4. qui anno 1355. primam inuestituram concessit, sequitur Othonis concessionem feudalem nullo modo fuisse, vt in nostris his terminis clarissime argumentatur Alciatus d. respon. 199. nume. 28. accedit ad confirmationem, cum non constet susceptam aliquam inuestituram per 388. annos, non ne plus quam absolutum est, præscriptum fuisse directo quouis domino & omnibus Iuribus Imperij, cum minor sufficiat temporis cursus, vt statim infra subiiciam, cætera, quæ à Parisio, Socino, Gozadino, Alciato, & Rolando perpenduntur sciens prætereo.

Nunc tantum aliquibus, quæ huic sententiæ aduersari videbantur, satisfacio. Non enim illud primum mouet dubium, quod dicitur in ea concessione referatam fidelitatem fuisse, quæ quidem ostendit concessionem feudalem esse, cum sui natura *vt feudum* à fidelitate nomen sumat. Alua. c. 1. nume. 3. quæ fuerit prima caus. benef. amitten. clarè Abbas conf. 82. num. 6. lib. 1. late Iaf. in præludij feudo, nu. 28. Zafius Epitome feudo. parte priam, nume. 2. & hanc difficultatem in nostris terminis sentit Paris. d. conf. 23. nume. 12. 13. lib. 1. quia vno verbo respondendo vnà cum Alciato d. respon. 199. nu. 35. *vt fidelitatem* nihil speciale ratione feudorum inferre, cum & subiecti, etiam si feudatarij nõ sint, ad *vt fidelitatem* teneantur, vt docuit Bart. in extrauagan. ad reprimen. in glo. 3. idem Alciatus, respon. 172. nume. 6. addo ipse in nostris terminis Oldradum conf. 159. Ex præfati themate, col. penult. verf. nec hoc etiam arguit, &c. qui respondit hanc fidelitatis retentionem ex necessitate non arguere concessionem feudalem esse, & magis clarè & in specie sic respondit Dec. conf. 413. num. 7. verf. non obstat allegata &c. quod Decij responsum retulit in hoc nostro casu Soc. iun. d. conf. 76. num. 47. lib. 1. & Rolan. à Valle d. conf. 2. num. 6. lib. 1.

Non etiam secundò ad rem facit, quod in ea concessione dicitur, quòd nullus hunc Aledramum diueltire habeat, quæ *vt verba* inuestituram præsupponunt, sicque bona esse feudalia, quia vnà cum Alciato d. responso 199. nume. 33. respondeo inuestituram simplicem possessionem significare, c. 1. in princip. quid sit inuestitura, erit ergo diueltire, possessione priuare, quemadmodum inuestire, est rem concedere quasi vestire, & diueltire ac spoliare contraria sunt, vt ostendit Plautus in Catin. vir te vestiet, tu virum spoliēs, quare *vt inuestitura* vox dicitur comprehendens quamlibet possessionem non solum si iure feudi, sed & electionis, vel simili apprehendatur c. proposuit. de concessio. præbend. Dyn. in c. 1. num. 12. de regu. iur. in 6. Alber. in Rub. C. locati. confert glof. Instit. de verbo. obligat. in princip. in verbo, firmum. Rursus responderi potest, quòd cum verba illa donationem designantia præcesserint, hæc verba ad ea se referre, vt non feudum, sed donationem factam ostendant, sic in terminis Iacobinus à Sancto Georgio in inuestitura feudali, in verbo, inuestiuit, col. penult. verf. non obstat etiam.

Non etiam aduersatur tertio, quòd Otho in ea concessione hanc appelleret *vt Marchiam*, cuius natura esse dicitur, vt feudum, non autem directum dominium ostendat, c. 1. de feudo Marchiæ, & Marchiam rfe feudum dignitatis tradunt Iaf. in Præludij feudorum, nume. 119. Capicij decif. 32. nume. 11. Socin. iun. conf. 95. nume. 92. lib. 3. quia respondeo vnà cum Alciato d. responso 199. nume. 36. *vt Marchiam* etiam dici, quam quis iure proprio possidet, sic etenim iure suo haberi potest, & conceditur, vt etiam comita.

comitatus, sic in terminis Hostien. & Ioan. Andr. in c. vlti. de iudicijs, quos secutus est Alciatus tract. Præsumptio. regula 2. præsump. 3. num. 2. & ad rem maximè confert, quod respondit Socin. sen. conf. 67. visis inuestituris, col. 4. vers. fi. nec obstat, quod prædicti nobiles, lib. 1. dum affirmant, nõ esse bonam consequentiam, est concessio comitatus & effectus est comes inuestitus ille, ergo est datum feudum in vim comitatus, quia stat simul quod concessio sit comitatus, & tamen nos in feudum, & vim comitatus, sic etiam videmus Marchionatus dignitatem, vt personalem, à re ipsa distinctum quid habere, ita vt dignitas, cum persona, nõ eum re extingatur, quod docuit Hernia in c. 1. col. 1. de feudo Marchia, non ergo sequitur, est Marchia, ergo est feudum quod ab Imperio recognoscitur.

Non quod quarto loco aduersatur, quod in ea concessione legitur Orthonem sub hac forma concessisse, & prout iuste, & legaliter possumus, quæ verba restrictiua sunt, vt illa dictio, prout, ostendit, & iam diximus paulo ante restringitur ergo, vt non directum dominium, sed vtile tantum, sicque feudum concessum censetur, nec enim directum concedere posse videtur Imperator, cum, quæ si Imperij sunt, alienare minimè posse nonnulli affirmant, sic Bald. in procem. feudo. num. 32. 33. Alexand. l. filio quem pater de liberis & posthu. Io. Baptista à Sancto Seuerino in l. confisos populos, nu. 10. C. de iur. Trinit. & fide Cath. & in l. Imperium, num. 3. ff. de iurisd. om. iud. quod ea ratione affirmat, quia si hoc concederetur, ita paulatim minueretur, euanesceretque Imperium, quod nulla ratione concedendum est, sic Bald. in c. intellectio de iure iura. & post alios retulit Roland. à Valle d. conf. 1. num. 95. Respondetur huic durissimo, qui creditur, obijci, & primò nos esse in claris, in quibus cessant coniecturæ, l. ille aut ille. §. cum in verbis. de lega. 3. l. continuis. §. cum ita. de verbor. obligat. cum enim domuerit Orthon secundus, & per tot annos illius successores confirmauerint, non est quod hæsitemus amplius. Respondetur secundo hic vnum præsupponi, quod non conceditur, Orthonem scilicet Aledramo concessisse, quæ Imperij erant, cum tamen iam dictum rectè fuerit supra statim, non Imperij, sed ipsiusmet Aledrami, tam ex patrimonio, tum ex propria acquisitione fuisse. Respondetur tertio veriorè esse interpretum sententiam, Imperatorè, quæ Imperij sunt, ita alienare posse, cum non maximi detrimenti alienatio est, sic post Oldradum alioque plures respondit Roland. à Valle d. conf. 2. num. 95. sic Zasius in Epitome feudo. in quinta parte, num. 5. Retrahitur Castaldus tracta. de Imperatore, quæst. 104. num. 3. qui post Baldum & alios affirmat, Imperatori licere singulariter civitatem, oppidum, Castrum, vel Prouinciæ alienare, solum impediri partem Imperij per nomen quorè distringere, cum ergo in casu nostro, Orthonis tempore, concessio ab eo facta, non per modum quoræ, sed rerum singularium verè fuerit, nec ad maximam Imperij tunc amplissimi diminutionem, concessio extiterit, sequitur donationem illam absolutam & liberam fieri potuisse, si ergo donatio fuit, iusta ratione, quoad ius Imperij, quod nullum verè aderat, prælegatum Antonio factum defenditur.

Sed dato, non concessio tamen Orthonis concessionem feudalem fuisse, adhuc tamen is Aledramus secundus Antonio vni filiorum prælegare potuit, quod multis rationibus demonstratur. Primo, quia concessio hæc cum ea facultate ac potestate est facta, vt liceret illi Aledramo primo huiusque successoribus ad libitum disponere (vt iam diximus) quo fit, vt Aledramo secundo liceret de eo gestari ac prælegatum facere, c. 1. de feudo non habent. propriam naturam feud. c. feudum si de feudo controuerf. fuerit inter dominum & agnat. & vni filiorum licere hoc casu relinquere, crebrior est nostrorum sententia, vt eam nouissime latè ac doctè pro more tuetur consultissimus Crauet. conf. 256. col. 1. & 3. sic in t. feudo hæreditario docuit las. in l. 2. num. 213. C. de iure emphyteu. nec dissentit Tiraquel. tracta. de retractu confang. §. 7. gloss. 6. in fine. Paris. conf. 2. nu. 33. lib. 1. Didacus Conar. Hispan. lib. 2. varia. resolut. cap. 18. nu. 4. vers. secundo feudo, & vers. sequenti, & non eundo (vt nostri sæpè dicere solent) per mendicata fustigia, sic in indiuiduo nostri casus & huius prælegati affir-

mauit Albericus Rosatus in dictionario in verbo, feudum, col. 2. & Alberici verba ac doctrinam retulit ad verbum & probauit Boer. q. 204. nume. 28. & cum de huius Orthonis concessione verba faceret, idem respondit Paris. conf. 25. num. 169. lib. 1. ex quo illud etiam intelligimus malè respondisse Parisum conf. 10. nume. 7. lib. 1. non licere patri vni filiorum feudum antiquum & si hæreditarium relinquere, quod minus verum sentiens is Parisius, aliter deinde respondit conf. 106. num. 29. lib. 1. Confirmatur secundo, prælegatum ab Aledramo secundo factum defendi, quia etiam si feudum hoc esset, & sui natura non alienabile, at tamen in suos alienari, & de eo disponi potuit, c. 1. de natura success. feud. c. omnes filij, de controuerf. inuest. sic ad huius prælegati fauorem argumentatur Albe. in d. Dictionario in verbo, feudum, col. 2. vers. 8. & pro hoc bene facit, &c. verè enim communis deest & receptissima omnium sententia, vasallum t. feudum non amittere, si de comprehensio in inuestitura alienat, sic affirmant Alex. conf. 30. nu. 2. lib. 6. Crauet. conf. 303. nu. 4. Brun. conf. 38. num. 2. conf. 44. nu. 4. Paris. conf. 1. nu. 131. conf. 2. num. 40. & conf. 3. num. 23. lib. 1. fulsime Tiraquel. tract. de retractu confang. in procemio, nu. 5. sic in emphyteuta annotauit post multos Marfil. sing. 28.

Accedit 3. loco ex Alberici sententia, sic olim fuisse obseruatum in hac ipsa Carretorum familia, vt de feudis disponere, & suis legare liceret, est ergo dicendum & eo tempore illi Aledramo licuisse legare, est enim t. probabilis vnius familie consuetudo, vt tertio modo testentur, sic Ang. in l. testamenti factio. ff. de testa. Barb. inter consilia Curtij senio. conf. 67. sapienter, col. 15. in fin. las. conf. 46. nu. 3. lib. 1. & in repet. l. omnes populi, nu. 42. de iust. & iure, late Soc. iun. conf. 65. nu. 34. lib. 4. & conf. 62. nu. 2. lib. 2. Boer. q. 155. nu. 29. qui latè & in feudis idem sentit.

Quartò extra omnem controuerfiam res hæc posita est, quia duo alij fratres Antonij t. prælegatarij Georgius scilicet & Henricus hæredes extiterant, d. Aledrami patris, quare illius dispositioni aduersari non poterant, sic Albe. qui supra, aliàs enim de emptione tenerentur, l. cum pater, euictis. de leg. 2. & in nostris his terminis sic Alexan. conf. 30. num. 2. lib. 6. & latius Crauet. d. conf. 256. num. 3. in fine, nec alij dissentiant, qui affirmant, filium non posse dispositioni paternæ contravenire, cum de feudo disposuit, si modò illius hæredes existant iuxta l. cum à matre. C. de rei vendic. sic egregiè & doctè affirmant Ruin. conf. 1. nu. 13. conf. 42. num. 15. lib. 1. & conf. 25. nu. 1. lib. 2. las. conf. 168. in fin. lib. 4. Boer. q. 22. nu. 20. Alciat. respon. 481. nu. 20. & in claris nostris terminis, de concessione huius Orthonis verba faciens, sic respondit Roland. à Valle d. conf. 2. num. 40. dubium ergo non est, quin illud prælegatum iure illi Antonio fuerit factum, quod eo fortius verum demonstrabitur, si vni difficultati, quæ tunc excitabatur satisfaciatur. Non ergo obstat, ea ratione prælegatum non defendi, quia t. diuisio Marchia iure non conceditur, ex c. Imperialem. §. præterea, de prohi. feudi alie. der. Frid. quia multipliciter respondeo. Primò ex Alberico in d. verbo, feudum nos eo in feudo loquimur quod disponendi facultas ac potestas concessa fuit, quo in casu locum sibi non vendicat is text. §. præterea, & in specie Alberici declarationem probauit Curt. senior conf. 69. Dominus Ioannes col. 6. vers. sic. sed præmissis non obstantibus. Respondetur secundo ex eiusdem Alberici doctrina t. d. §. præterea, loqui de ipsa dignitate, & titulis dignitatum, non autem de bonis earum, putà ciuitatibus, castris, & oppidis, cū illa diuisibilia sint, quod qua ratione sit factum is latè explicat, vt faciunt & Curt. sen. d. conf. 69. col. 8. vers. secundo principaliter confirmo. Boer. q. 204. nume. 27. qui ad litteram Alberici verba retulit, sic & Rubens conf. 133. nume. 5. Respondet ipse tertio, d. §. præterea, non procedere nostro hoc casu, t. in quo vni filiorum legatum est feudum, cæteris autem bona allodialia, quod admittunt nostri interpretes, d. §. præterea, sic declarantes, vt Alexan. conf. 18. nu. 6. lib. 2. conf. 30. num. 1. in fin. lib. 6. Socin. sen. conf. 67. col. 8. vers. tertio respondeatur, lib. 1. & conf. 278. col. 1. vers. tertio nam licet lib. 2. Deci. conf. 445. num. 3. vers. & licet feudum. Brunus conf. 66. nu. 12. Confirmatur hæc responsio, hæc quarta, quia d. §. præterea, non procedit, quando pater bona allodialia, is pater alij

alijs filijs alia castra, & oppida reliquit, sic Soci. Sen. d. con. fil. 67. colum. 3. vers. quarto respondetur, lib. 1. & conf. 278 col. 2. in prin. lib. 2. & Roland. à Valle, conf. 80. num. 14. & Parisius conf. 10. num. 13. lib. 1. Respondeo & quarto t. d. §. praterea, non habere locum eo casu, cum ex consuetudine feudi diuisio & dispositio conceditur, sic Alex. d. conf. 18. num. 6. lib. 2. & conf. 30. num. 1. lib. 6. Barba. inter conf. Cur. Sen. conf. 67. col. 12. 13. Curt. ipse Senior præcitato conf. 69 col. 8. vers. quarto principali fundamento. Socin. Sen. d. conf. 67. col. 7. vers. primo quod dispositio, lib. 1. & conf. 278. col. 1. vers. & primo quod in Italia, & c. li. 2. Rui. conf. 29. nu. 16. lib. 5. Gozad. conf. 62. num. 4. Paris. conf. 10. nu. 15. lib. 1. qui attestantur t. in Italia hanc inoleuisse consuetudinem, vt feuda etiam dignitatum diuidantur, & de consuetudine ipsius Marchie Finarij attestatur iam citatus Albericus, & verè deferendum est Doctoribus de consuetudine vnus patris attestantibus saltem vt faciat præsumptionem, qua probandi onus rejiciatur in aduersarium, sic egregie & late respondit consultiſſimus Crauetta in conf. 166. nu. 9. qui communem hanc & veram testatur.

Hæc ergo patefacta veritate, intelligimus iure illi Aledramo licuisse Antonio filio prælegare, & per consequens, non licuisse illi Georgio adire Carolum Quartum Imperatorem ad detrimentum ipsius Antonij, & in contemptum litis tunc pendentis, ob quam factum est, vt à Georgio tentata omnia sint t. ipso iure nulla, sic probat l. 2. C. de litigiosis, vbi Baldus, & docuit Bart. in l. 1. §. 1. ff. eod. de litigiosis, Afflictus decisio. 331. num. 2. qui affirmat ex eo actu etiam adhibita precarij clausula, possessionem non transferri, quod & in donatione procedit, Boer. q. 33. num. 2. & alienationem nullam ipso iure esse responderunt Ias. conf. 149. in fin. lib. 4. Curt. Iunior conf. 165. numer. 7. & clarius Socin. Iunior conf. 92. num. 6. lib. 3. Ratio ne ergo hæc inuestitura illa Caroli Quarti, illaque ergo Imperium Georgij recognitio nullum ius imperio acquirere potuit. Verum dato non concessio tamen, quod legitima fuisset illa inuestitura, & iusta ratione licuisse Georgio imperium recognoscere, hæc iure defendi solum possunt, quo ad illius Georgij portionem, sicque quo ad quatuor vncias totius Marchie, nam quo ad portionem illius Antonij, res est clara & absoluta, illum nunquam recognouisse imperium, nec illi inuestituræ Caroli Quarti acquiescisse, sic & quo ad tertiam illam portionem spectantem illis duobus Georgij, & Antonij, patruelibus, Aledramo scilicet tertio, & Emanueli, dicendum est, cum eorum nomine à Georgio suscepta inuestitura ratificata non fuerit, ob id eorum t. ius sine facto suo potuit tolli, l. id quod nostrum, de reg. iur. vt contra nihil eis ex illa inuestitura acquisitum fuerit ius, l. si ego, de nego. gest. Barto. l. sed si pupilli, §. si ego, in fin. ff. de nego. gest. quod autem non ratificauerint, ex multis cognoscitur, quia qui t. ratum habet cognoscere debet, qualis sit actus, & quæ illius forma, vt egregie respondit Crauet. conf. 197. in fin. nam quod ignoratur ratificari non potest Ias. conf. 107. col. vlt. lib. 4. Parisius conf. 47. num. 97. lib. 1. hinc censuit Ruin. conf. 48. num. 12. lib. 1. t. ratihabitionem ad incogitata non trahi, sed in casu nostro præsumptio est, illos patruales ignorasse factum Georgij patrum, cum in dubio præsumatur t. ignorantia, c. ignorantia, de regul. iur. in 6. præsertim in facto alieno, l. vltim. ff. pro suo. Coniicitur & ex eo ratificationem non esse secutam, quia t. ratificatio eandem solemnitatem postulat, quam actus ipse principalis, l. si ve proponis, C. de nuptijs, glo. l. i. C. si aduers. trans. clarè Calca. conf. 57. num. 6. cum ergo in casu nostro susceptio inuestituræ & fidelitatis præstatio fuerit necessaria, nec aliquo modo interuenisse reperiatur, sequitur nullam legitimam ratificationem fuisse subssecutam, quod & tertio loco ex eo coniicitur, quod si ita ratum habuissent, & inuestitura Caroli Quarti legitima fuisset, non ita de facili adducti fuissent, vt cōpromisso, & deinde laudo Antonioti Adurni acquiescerent, sequens enim t. actus demonstrat qualis fuerit animus præcedens, §. panonum, Inst. de rer. diuis. l. Julia, §. proinde, ff. ad S. C. Macedo. Intelligimus ergo semota omni probabili dubitatione, octo vncias totius Marchie, non potuisse nec fuisse in illa inuestitura Caroli Quarti comprehensas.

Quo verò ad quatuor illas vncias Georgij, adhuc illa Caroli Quarti inuestitura prodest, vel ipsi Imperio, vel huic Marchioni Illustrissimo, idque triplici ratione: primo, quia Carolus III. inuestiturā sub eo modo & forma cōcesserat, quare intelligimus, hanc Marchiam feudalem Imperij effectam non fuisse, cum satis superque demonstrauerimus liberam, & absolutam donationem ab Orthone factam fuisse, vt in specie in simili inuestitura, seu concessione ab eodem Carolo Quarto facta Marchionibus Montisferrati, qui ab eodem Aledramo ius suum metuntur, respondit Parisius conf. 23. numer. 66. 67. 68. libro 1. t. cundo, quia pendente lite non potuit aliquid noui moliri, quare iam diximus, omnia ipso iure nulla fuisset tertio, quia Georgio non licuit t. ius in potentiores transferre, l. i. C. ne liceat potent. vbi gloss. ff. in terminis nostris respondit Crauetta conf. 205. in fine, & Ioannes Iacobus de Leonardis inter consilia Bruni, conf. 114. nume. 82. qui ea ratione affirmarunt, translationem illam esse nullam, imò vasallum ius suum amittere, sic & qui rem habet liberam, contentiosam tamen, vt hic Georgius d. l. i. C. ne liceat potentio, Ias. conf. 149. in fin. lib. 4. Nec est quod dicatur, fortè mediante sententia, Georgium & duos illos patruales integrum feudum contra Antonium obtinuisse, & ita postmodum inuestituram à Carolo Quarto consecutos fuisse, quia hoc, non modo diuinarè, verum etiam nec verisimile est, quia si res ita contigisset, non postmodum in Antoniotum Adurnum compromississet, vt satis de se patet, & quod t. verisimile non est, falsitatis speciem habet, vt post Baldum & alios docuit Ias. in l. si extraneus, num. 6. ff. de condi. caus. data. Decius conf. 644. numer. 6. latissimè Tiraq. in l. si vnquam, in præfatione, num. 37. C. de reuoca. donatio. accedit præterea, quod in omnem casum, non constat duos illos patruales eam Caroli Quarti inuestituram ratam habuisse, ita vt Georgij portio tantum, non aliorum imperio supposita sit, est præterea abstrudum præsumere ex sententia integrum feudum Georgij & patruelibus fuisse delatum, tum quia facta non præsumuntur, l. in bello, §. facta, de capt. esset ad maximum & euidentis Antonij detrimentum, quia non modo pro tertia sed & multo maiori ex causa scilicet legati, effectus iam erat dominus. Constat ergo satis superque iusta ratione nihil esse impedimento, quin excelsa hæc Genuenium Respublic. effecta sit domina huius Marchie pro ea parte, quæ in laudo continetur, tum ex laudo, tum ex iure antiquiori.

Secundo loco principali, vt demonstrare re clara, hæc Genuenium Rempubl. in petitorio potiora iura fouere, vel ipso imperio, vel Marchione, ex eo adducor, quod ab eo anno 1385. quo tempore latum fuit laudum, vsque ad annum 1482. (immò vsque ad annum 1493. vel paulo etiam post, vna ratione, quam infra subijciam.) Respub. semper tanquam directi domina à Marchionibus fuit recognita, & illis concessæ fuerunt inuestituræ, quare dubium non est, quin directum dominium, quod annis 30. & 40. acquiratur, acquisitum censetur, vt docuit Iacobus Aluazrot. in c. 1. de feudo non habente propriam naturam feudi, Abb. in c. ad audientiam, colum. vlt. de præscript. Balbus tracta. præfer. quarta parte princ. quæst. 12. vers. quarto quero, Crauet. tract. de antiquitate temporum, secunda particula quartæ partis principalis, incipit. Absolutis differentijs, & c. num. 28. vers. primus casus est, quod dubio procul etiam contra t. imperium locum habet, ex quo apud Rempul. affuit bona fides, & legitimus titulus, Didac. Couar. in ca. possessor, 2. parte, §. 3. numer. 3. de regulis iuris, in 6. nam de fide bona non dubitatur, quia t. præsumitur Bart. l. Celsus, num. 17. & ibi Balb. num. 104. ff. de vsuca. Alex. conf. 100. numer. 4. lib. 2. Alciat. tract. præsumpt. regul. 3. præsumpt. 5. num. 1. de titulo autem satis constat, ex ipso laudo, qui dubio procul legitimus est, vt statim dicemus, & iam supra attigimus, vel saltem, si error aliquis intercessit, negari non potest, quin quo ad Rempul. iustus t. error fuerit & probabilis, ob id dubium non est, quin profuerit ad præscriptionem indicendam, vt vno ore affirmarunt nostri, sic Barto. d. l. Celsus, nu. 2. 3. Alciatus qui supra, & Didac. d. c. possessor, secunda parte, §. 3. num. 3. Socin. Iun. conf. 76. num. 60. conf. 77. num. 156. lib. 1. Carolus Molinæus con. 20. n. 2. 3.

71 Nec est, quod obiiciatur contra Imperium non currere prescriptionem minore centum annorum, ut docent Ihermia & Afflictus in c. i. §. præterea, de prohib. feud. alien. per Frider. & scribit Balbus Tract. præscript. secunda particula quarta partis principalis, q. i. Socin. Iun. consil. 76. num. 86. lib. i. & Roland. à Valle consil. 3. num. 82. 83. quia multipliciter respondetur. Primò, hic agi non posse de prescriptione contra imperij iura, cum Imperator nullum ius in hac Marchia sit vnquam consecutus, ut statim ostendimus. Respondetur secundo (& hic est summo opere animaduertendum) non modo centum annos, sed etiam centum ac nouem esse decurlos contra imperium, nam à die laudi lati per Antoniotum Adurnum, hoc est ab anno 1385. vique ad tempora Maximiliani Imperatoris, à quo inuestitura obtinuisse Alphonsum seniore affirmit hic Marchio, tantum temporis intercessit, cum certissimum sit, ut annotauit, rerum ac temporum diligentissimus obliuiscitor Ioannes Carion in suis Chronicis, & nouè diligens vir admodum Ludouicus Dulcius in vitis Imperatorum Maximilianum anno 1494. imperium suum fuisse auspiciatum, cum Fredericus tertius illius pater superiore anno vira functus esset, & licet viuente patre certo modo administraret imperium, non tamen, ut Imperator potuit inuestitura concedere, & sententias contra iura Genuensium ferre, quinimò etiam si vti Carion annotauit, Maximilianus imperium administrauit, id fuit tantum per annos octo, antequam ipse illud ingrederetur, ita ut clarè adhuc cõstet, nihil Imperio fuisse acquisitum per vnum & eorum annos. Respondetur & tertio Imperij iura etiam priuatiuè minori ipacio annorum centum præscribi posse, posse enim præscribi priuatiuè, tradunt latè & doctè Crauet. de antiquitate temporum, quarta parte principali quarta particula, quæ incipit. Materia ista singularitatis, num. 72. eiusdem sententiæ addo Ruin. consil. 21. colum. 2. lib. i. Curtium Iuniorem, consil. 158. num. 16. Albam consil. 62. num. 34. & consil. 64. numer. 91. 92. communem testatur Didacus in c. possessor, secunda parte, §. 3. num. 1. de regul. iur. in 6. tempus autem minus annorum centum sufficere affirmat Curt. Iun. d. consil. 158. num. 16. qui sufficere scripsit tempus, cuius initij memoria non est, quod minus annis centum esse potest, ut latè & rectè probat clarissimus Crauetta noster, tract. de antiq. tempo. quarta particula principali, secunda particula, incipit. Absolutis, &c. num. 2.

75 Non est pariter, quod obiiciatur in feudis nullam prescriptionem currere, c. i. §. præterea, de cap. Conradi, ubi Ihermia, c. imperialem, de prohib. feud. alien. per Frider. ibi, nulla prescriptione obstante, &c. quòd clarè affirmant Socin. Sen. consil. 86. colum. 3. versu. tertio & ultimo, lib. i. Afflictus decif. 254. num. 34. plures citat Roland. à Valle consil. 3. num. 18. 19. & hanc fusissimè tuetur Ioan. Angelus Belfutius Mediolanensis inter consilia Vdalrici Zani, consil. 15. num. 12. affirmatque non sufficere prescriptionem 30. vel quadraginta annorum, sed centenariam saltem exigi, quòd & scripsit Afflictus præcitato loco, nec aliter vilius est sentire Socin. Iun. consil. 6. num. 16. lib. i. Respondetur multipliciter, & primò, quod aut intelligit Illustrissimus hic Marchio de prescriptione Genuensium contra imperium, vti contra directum dominium, & tunc dico, nihil hoc esse, duplici ratione, prima quia iam diximus, ius nullum imperio vnquam fuisse acquisitum, secunda, quia si Genuenses eo modo præscripsissent, non feudum tanquam directi domini dominium illud, quod prætendebat Imperator præscripsissent, quo in casu relata iura & Doctorum auctoritates non loquuntur, aut intelligit hic Marchio de Genuensium prescriptione aduersus ipsum Marchionem & suos antecessores, qui ut vasalli Rempublice per tot annos recognouerunt, & tunc nõ est etiam dubium tanto tempore huic etiam Marchie potuisse præscribi, cum eius natura sit, ut præscribi potuerit, cum & alienabilis fuerit, sitque, ut de Otthonis huius secundi cõcessione verba facientes, vno ore responderunt, Parisius consil. 23. numer. 195. libro i. Socin. Iunior consil. 76. num. 61. libro primo. Rolandus à Valle consil. 79. quod sine dubio procedit, posteaquam offendimus plus quam centum annis Rempublicam pacificè possedisse, antequam impe-

perio aliquid acquireretur, ex relatorum interpretum auctoritate, qui in contrarium adducebantur. Respondetur secundo etiam in feudis præscribendis sufficere prescriptionem triginta vel quadraginta annorum, ex sententia glofæ, d. §. præterea, quam crebriore calculo secuti sunt interpretes, ut communem testantur Currius Senior, consil. penultim. colum. 2. Parisius consil. 1. num. 123. consil. 15. numer. 24. & consil. 27. numer. 66. libro. latè Iacobus Alua. inter consilia Bruni, consil. 61. & latissimè Socin. Iun. consil. 6. num. 15. libro i. Balbus tract. præscript. quarta particula quarta partis principalis, q. 12. principali, versu. 1. igitur quæro, &c. Crauet. tracta. de antiquitate temporum, quarta parte principali, secunda particula, incipit. Absolutis, &c. num. 29. quo loco reprehendit Afflictum d. decif. 254. latissimè hanc multorum auctoritatis confirmat Tiraq. de retract. consang. §. i. gloss. 10. num. 15. & hanc affirmant veram Roland. à Valle d. consil. 3. num. 79. vno ore enim relati omnes interpretes intellexerunt, d. t. c. i. §. præterea, & d. c. imperialem, locum sibi vindicare in sola longissimi 30. scilicet vel 40. annorum prescriptione, cum tanto tempore præscribens, plena securitate fruatur, l. omnes, & l. sicut, C. de præscript. 30. vel 40. anno.

Non obstant nunc, quæ supra adducta sunt in oppositum ad fauorem huius Illustrissimi Marchionis, in quorum dissolutione non parua versatur difficultas, ad primum itaque respondeo ex latè deductis suprà, nec Otthonis secundi, nec Caroli Quarti concessiones & inuestituras huic Marchioni prodesse posse, sepius dicta non repetito, ne (ut est in veteri proverbio) repetita Crambes officiatur. quare non aduersus illa regula, quod res de facili ad suam naturam reuertitur, quia non potuit nostro hoc casu reuerti ad feudi naturam, cum illa talis nunquam fuerit. Rursus regula illa non procedit, quando pristina natura iam fuit extincta, natura enim superesse debet, cum qualitas immutatur, sic Socin. Senior consil. 160. col. 4. versu. prima ratio est, li. 2. sed in casu nostro, iam extincta est feudi natura (si modò talis fuit) cum ab eo anno 963. vique ad annum 1355. possessores huius Marchie imperium non recognouerunt.

Non obstat secundum, quia respondetur, satis superque fuisse demonstratum inuestituram Caroli Quarti, nihil penitus prodesse, saltem respectu octo vnciarum totius Marchionatus, quare constat in Antoniotum Adurnum dubio procul compromitti, & ab eo laudem ferri potuisse. Respondetur secundo Carolum Quartum, sub ea forma & qualitate inuestituram concessisse, sub qua Otthonis concessio emanauit, quæ in omnem casum, si feudalis dici posset, esset tamen improprie feudalis, hoc est, cum facultate vendendi, alienandi, & pro libito voluntatis disponendi, & quare sine Imperatorum auctoritate & consensu compromitti & disponi de illo potuit, sic interrogati responderunt ex nostris quamplures, ut apud Dec. consil. 163. nu. 3. versu. respondetur, consil. 171. col. 2. & consil. 390. num. 8. Crauet. consil. 84. nu. 10. & consil. 92. num. 6. & in specie imò indiuiduo huius concessionis Otthonis respondit Roland. à Valle consil. 3. num. 60. 61. qui affirmat Marchiones Montisferrati ad libitum sine alterius auctoritate & consensu Marchiam alienare, & de ea disponere potuisse, sic & in Marchia Ceug pro Illustrissimo hoc Finarij Marchione respondit idem Roland. à Valle consil. 42. cum tamè intelligamus ex olim relatis hanc Marchiam Ceug eandem habere originem, quam & hæc Finarij habuit, eoque loco is Roland. nu. 16. ingenue testatur multorum auctoritatibus citatis, aduersus relatum & Speculatoris opinionem, esse aliorum interpretum sententiam, quod facit idem Roland. in tract. de lucro dotis, §. 54. nu. 22. cui addo Socin. Iun. consil. 124. nu. 72. lib. i. consil. 70. nu. 11. lib. 3. & Alciatum responsio 138. num. 3. nec ad rem confert, quod est dictum saltem Speculatoris & Signoroli opinionem procedere, quia do in potentiorum est facta alienatio, quia respondetur relatos interpretes verè loqui, cum alienandi potestas data non est, nam si tunc alienaret etiam, cum & clausula saluo & reseruatò domini consensu adhuc non sufficit ad pœnam euitandam, sic clarè Aretin. consil. 64. col. 1. & 2. & post multos sic declarat Neuiz. inter consil. Bruni, consil. 12. num. 56.

me. 56. & Rubens consil. 13. num. 18. Respondetur secundò hoc casu dici posse alienationem esse factam in potentiorum, cum potentior consideratur habita relatione ad personam, in cuius detrimentum fit alienatio, ut illi scilicet per nouum dominium metus inferri possit, cum in eum imperium & iurisdictionem habet, sic egregie respondit consultius Crauet. consil. 205. in fine, & latè Io. in. Iacobus de Leonardi inter consil. Bruni, consil. 114. num. 348. sed in casu nostro iam clarè apparet Genuenium Rempubl. non esse, vel fuisse imperio, vel maiorem, vel potentiorum, non ergo dici potest in potentiores factam alienationem.

Non obstat tertium fundamentum principale declarationis & sententia Maximiliani, quia multipliciter respondetur, & primo non leui suspitione carere posse, ex his, quæ paulò antè diximus, quæ enim ratione eam sententiam ferre potuit, eo anno 1482. Maximilianus, si Imperatoris adhuc munere non fungebatur, est ergo maxima & virgētissima præsumptio contra Illustrissimū hunc Marchionem, quam euidentissimis conuellere debet probationibus, iuxta l. vlt. ff. quod metus causa, & c. quia verisimile, de præsumptionibus. Respondetur secundò Maximiliani prædicti sententiam non iniquam modò (ut sic dicam) sed & nullam omninò esse, cum aduersus Rempubl.

minimè monitam & citatam lata dicatur, quare sententia nulla verè dicitur, l. de vnoquoque, vbi Doctores, & in l. si furiosus, vbi Alex. & Iaff. de re iudicata, Alex. consil. 114 lib. 6. latè Sebastianus Vantius tractatu nullitatum, in titulo de Nullitate sentent. ex defectu citationis, numer. 10. qui iam numero 9. multorum autoritatibus affirmauerat, adeò t maximum esse citationis defectum, ut vel à statuto, vel à Principe tolli, sanari, supplere non possit; cuius sententia præter eum fuit & Decius consil. 603. numer. 11. iure ergo dicere possumus, Genuenses à Maximiliano non iuste per sententiam condemnatos, sed perperam, & de facto spoliatos, ut egregie respondit Ruin. consil. 17. numer. 4. lib. 3. nec aliter sentit Barba. consil. 13. colum. 1. lib. 3. & clarè Marfil. Singul. 195. Nemo est, &c. Rursus sententiam iniquam fuisse ex eo detegitur, quod sine causa iusta & legitima contra Genuenses est lata, nec enim sine iusta causa t potest, vel debet quis iure suo priuari, ut latissimè tradit Crauet. consil. 135. num. 19. 20. & amplissimè in tractat. de antiq. temp. prima parte principali, numer. 50. qui fortius loquitur in Principe, qui sibi subiectum & valalium iure suo querit priuare, quantò fortius in nostro hoc casu, in quo iam præsupponimus Rempubl. Genuensium non esse sub Imperio, quare in eos clausula plenitudinis potestatis uti non posse Imperatorem, abundè suprà demonstrauimus. Nec est quod dicamus iustam causam affuisse, quia ex latere Marchionis Alphonso Senioris allegabatur, ac certis rationibus demonstrabatur, compromissum in Antoniotum Adurnum factum, per metum fuisse factum, ob id quæ laudum deinde latum futuris Marchionibus ac successoribus nocere non potuisse, quia responde tur t de metu non constitisse verè, qui tamen erat omninò

probandus, l. metum, C. de his, quæ vi metusve causa, Dec. consil. 219. num. 16. Parisius consil. 10. num. 36. lib. 1. & consil. 5. num. 168. lib. 4. sic nec t vis præsumitur illata, quare probanda est clarè, l. non est, ff. quod met. caus. Alciatus respò so 504. num. 7. & in specie qualis illatus fuerit t metus probandum erat, l. 3. in fine, ff. quod metus causa, Alciat. l. interpositas, num. 3. C. de tran. l. act. & metus qui allegatur illatus non ostendit nec concludit, quoniam bellum inter Genuenses & illos Marchiones gestum, ita ad Genuensium incommodum esse potuit, quam ipsorum Marchionum, quorum castra aliqua & oppida & si fuerint expugnata, non tamen fit, quod metu tandem compulsi compromiserint, quia stat simul, quod aliqua damna hinc inde subsecuta fuerint, & tamen adhuc illi Marchiones essent admodum potentes, ut cum Genuensibus bellum gerere potuerint, cum præsertim ab Imperatore Vincensio, qui paulò antè Carolo Quarto successerat, adiuuarentur, tanquam imperij vasalli, non ergo sequitur, patiti sunt bellum Marchiones, non ergo metu compulsi compromiserunt. Non pariter aduersatur illud quod asserri video, Maximilianum vsum fuisse clausulis illis ex certa scientia, & motu proprio, quia multipliciter respondetur: primò, t clausulam ex certa scientia non operari eo casu, quando ius tertij læditur, sic Aretin. consil. 15. nu. 6. Cort. Iun. consil. 142. num. 8. vers. nec obstant. Paris. consil. 11. nu. 121. lib. 1. & præsertim, cum maximum est, quod asseritur præiudicium, sic Parisius consil. 4. num. 84. lib. 1. sic in clausula motus proprii t dicimus, quæ ius concedentis, non tertij lædit, ut post multos quos citauit, clarè censuit Crauet. consil. 241. col. 9. vers. secundò respondeo, eiusdem sententia addo Ruin. consil. 226. num. 12. consil. 228. num. 3. & consil. 229. num. 7. lib. 1. Gozad. consil. 14. num. 18. Parisius d. consil. 11. numer. 120. & consil. 1. num. 75. consil. 80. num. 67. libro 1. Curt. Iun. dicto consil. 142. num. 9. Neuizan. inter consil. Bruni, consil. 12. nu. 34. idem est in clausula t ex certa scientia, cuius vis tanta est, quanta clausula motus proprii, ut respondit Parisius consil. 3. num. 57. lib. 4. supplere tantum quæ iuris sunt, non quæ facti, sic Paris. dicto consil. 1. num. 81. lib. 1. cuius facti apud Principem præsumitur ignorantia, sic Parisius qui ita tim suprà, & in consil. 4. num. 28. & consil. 74. num. 29. lib. 4. cum ergo metus in facto consistat, nec de eo facta fuerit si des, sequitur his clausulis satisfactum non esse. Respondetur tertio, dictas t clausulas nihil prodesse, cum constet rem aliter se habere, Paris. d. consil. 1. num. 81. lib. 1. sed hic constat iuris saltè præsumptione, quæ probandi onus reijcit in aduersarium, nullum esse illatum metum, non ergo clausula hæc operari possunt. Non quoque aduersatur illud t Decij responsum in consil. 191. quia loquitur Dec. in donatione prius à Rege facta, deinde reuocata ex certa scientia, & alteri collata, quod facere licuit, cum suam liberalitatem reuocare ad libitum sui animi potuerit, diuersum est in casu nostro, vbi Imperator abstulit à Genuensibus, non quod eis concesserat, sed quod eorum proprium erat. Rursus Decius eo in casu loquitur, in quo illa donatio à priore loco facta, & deinde reuocata, iam à sui initio erat nulla ac indebitè facta, ut is Decius eo loco, nu. 5. vers. secus videtur esse, &c. clarè sentit, quod in casu nostro non contingit, in quo nihil indebitè, nihil nulliter Reip. acquisitum delatumve fuit, ut iam latè ostendimus.

Nob obstat quartum, quod dictum fuit hos Marchiones uti potuisse ac posse beneficio t l. benè à Zenone, C. de quadrien. præscrip. qua responderetur multipliciter. Primò d. l. benè à Zenone, procedere solum, cum is Princeps, qui bona aliena donauit, illa cum bona fide possidebat, sic docuit Abbas consil. 3. num. 8. vers. primo quod illa lex, lib. 2. Roman. singul. 737. anno praterito, Socin. tractat. fallent. regul. 342. fallen. 2. Ruinus consil. 31. num. 18. libro 5. Decius consil. 445. num. 50. vers. & quia lex, &c. Balbus tractat. præscriptio. quinta parte principali, secunda particula, in octaua quaestione, vers. quare limita. Socinus iun. consil. 69. num. 65. lib. 1. at in casu nostro non possidebat Maximilianus saltè cum bona fide, non ergo concessio ab eo Marchioni Alphonso Seniori facta profuit, ut illi deinde beneficium l. benè à Zenone concederetur. Respondetur secundò d. l. benè à Zenone procedere, quando Princeps simpliciter concedit rem tanquam suam, causa non adiecta, qua ostendit quomodo res illa sua est, sic respondit Socin. Sen. consil. 46. num. 19. lib. 4. idem censuit Balbus d. quaestione 8. vers. quinto limita. & Grammaticus decif. 65. nu. 79. vers. item lex illa, sed in casu nostro concessit Maximilianus ex causis iam relatis, quæ cum verè non sint, sequitur illi beneficio locum minimè fore. Respondetur tertio, d. l. benè à Zenone, iniquitatem quandam continere, quare ex iuris Pontificij dispositione cessare debet etiam, si inter laicos res agatur, sic clarè respondit Socin. Iun. d. consil. 69. num. 60. lib. 1. Respondetur quarto, d. l. benè à Zenone procedere illis in casibus, in quibus Princeps potest uti clausula plenitudinis potestatis, sic Socin. iun. d. consil. 69. nu. 61. lib. 1. & Gramma. d. decif. 65. num. 79. vers. item dicit illam legem, qui alios in hanc citant sententiam, cum ergo satis superque fuerit demonstratum, Imperatoribus minimè licere ea clausula plenitudinis potestatis contra Genuenses uti, sequitur beneficio d. l. benè à Zenone, aduersus eos locum non fore. Respondetur quinto, d. l. benè à Zenone, non procedere, quando is recipiens cōfessionem

lianum vsum fuisse clausulis illis ex certa scientia, & motu proprio, quia multipliciter respondetur: primò, t clausulam ex certa scientia non operari eo casu, quando ius tertij læditur, sic Aretin. consil. 15. nu. 6. Cort. Iun. consil. 142. num. 8. vers. nec obstant. Paris. consil. 11. nu. 121. lib. 1. & præsertim, cum maximum est, quod asseritur præiudicium, sic Parisius consil. 4. num. 84. lib. 1. sic in clausula motus proprii t dicimus, quæ ius concedentis, non tertij lædit, ut post multos quos citauit, clarè censuit Crauet. consil. 241. col. 9. vers. secundò respondeo, eiusdem sententia addo Ruin. consil. 226. num. 12. consil. 228. num. 3. & consil. 229. num. 7. lib. 1. Gozad. consil. 14. num. 18. Parisius d. consil. 11. numer. 120. & consil. 1. num. 75. consil. 80. num. 67. libro 1. Curt. Iun. dicto consil. 142. num. 9. Neuizan. inter consil. Bruni, consil. 12. nu. 34. idem est in clausula t ex certa scientia, cuius vis tanta est, quanta clausula motus proprii, ut respondit Parisius consil. 3. num. 57. lib. 4. supplere tantum quæ iuris sunt, non quæ facti, sic Paris. dicto consil. 1. num. 81. lib. 1. cuius facti apud Principem præsumitur ignorantia, sic Parisius qui ita tim suprà, & in consil. 4. num. 28. & consil. 74. num. 29. lib. 4. cum ergo metus in facto consistat, nec de eo facta fuerit si des, sequitur his clausulis satisfactum non esse. Respondetur tertio, dictas t clausulas nihil prodesse, cum constet rem aliter se habere, Paris. d. consil. 1. num. 81. lib. 1. sed hic constat iuris saltè præsumptione, quæ probandi onus reijcit in aduersarium, nullum esse illatum metum, non ergo clausula hæc operari possunt. Non quoque aduersatur illud t Decij responsum in consil. 191. quia loquitur Dec. in donatione prius à Rege facta, deinde reuocata ex certa scientia, & alteri collata, quod facere licuit, cum suam liberalitatem reuocare ad libitum sui animi potuerit, diuersum est in casu nostro, vbi Imperator abstulit à Genuensibus, non quod eis concesserat, sed quod eorum proprium erat. Rursus Decius eo in casu loquitur, in quo illa donatio à priore loco facta, & deinde reuocata, iam à sui initio erat nulla ac indebitè facta, ut is Decius eo loco, nu. 5. vers. secus videtur esse, &c. clarè sentit, quod in casu nostro non contingit, in quo nihil indebitè, nihil nulliter Reip. acquisitum delatumve fuit, ut iam latè ostendimus.

Nob obstat quartum, quod dictum fuit hos Marchiones uti potuisse ac posse beneficio t l. benè à Zenone, C. de quadrien. præscrip. qua responderetur multipliciter. Primò d. l. benè à Zenone, procedere solum, cum is Princeps, qui bona aliena donauit, illa cum bona fide possidebat, sic docuit Abbas consil. 3. num. 8. vers. primo quod illa lex, lib. 2. Roman. singul. 737. anno praterito, Socin. tractat. fallent. regul. 342. fallen. 2. Ruinus consil. 31. num. 18. libro 5. Decius consil. 445. num. 50. vers. & quia lex, &c. Balbus tractat. præscriptio. quinta parte principali, secunda particula, in octaua quaestione, vers. quare limita. Socinus iun. consil. 69. num. 65. lib. 1. at in casu nostro non possidebat Maximilianus saltè cum bona fide, non ergo concessio ab eo Marchioni Alphonso Seniori facta profuit, ut illi deinde beneficium l. benè à Zenone concederetur. Respondetur secundò d. l. benè à Zenone procedere, quando Princeps simpliciter concedit rem tanquam suam, causa non adiecta, qua ostendit quomodo res illa sua est, sic respondit Socin. Sen. consil. 46. num. 19. lib. 4. idem censuit Balbus d. quaestione 8. vers. quinto limita. & Grammaticus decif. 65. nu. 79. vers. item lex illa, sed in casu nostro concessit Maximilianus ex causis iam relatis, quæ cum verè non sint, sequitur illi beneficio locum minimè fore. Respondetur tertio, d. l. benè à Zenone, iniquitatem quandam continere, quare ex iuris Pontificij dispositione cessare debet etiam, si inter laicos res agatur, sic clarè respondit Socin. Iun. d. consil. 69. num. 60. lib. 1. Respondetur quarto, d. l. benè à Zenone procedere illis in casibus, in quibus Princeps potest uti clausula plenitudinis potestatis, sic Socin. iun. d. consil. 69. nu. 61. lib. 1. & Gramma. d. decif. 65. num. 79. vers. item dicit illam legem, qui alios in hanc citant sententiam, cum ergo satis superque fuerit demonstratum, Imperatoribus minimè licere ea clausula plenitudinis potestatis contra Genuenses uti, sequitur beneficio d. l. benè à Zenone, aduersus eos locum non fore. Respondetur quinto, d. l. benè à Zenone, non procedere, quando is recipiens cōfessionem

E a à Priu-

à Principe factam erat in malafide, sic Socin. iun. d. consil. 69. in fin. lib. 1. sed in casu hoc nostro iam satis ostendimus Alphonsum illum Seniore, cum inuestituram à Maximiliano peteret, fuisse in mala fide, cum nulla iusta subsistente causa à Genuensibus requisitus, ut illius consueverant maiores inuestituram suscipere, & Republicam in dominum recognoscere, recusauerit. Respondetur sexto, d. l. bene à Zenone, procedere, quando res per subhastationem alienata fuit, sic Balbus, qui supra quæst. 8. versic. septimo limita, addo eiusdem sententia Curt. iunior. consil. ultim. numer. 8. & Grammat. d. decis. 65. numer. 78. qui hanc esse veram Doctorum interpretationem multis affirmavit, sed clarum est in nostro hoc casu, nullam intercessisse subhastationem, cessat ergo dispositio illa. Respondetur ultimo saltem medio restitutionis in integrum, Reipubl. hoc casu aduersus dispositionem d. l. bene à Zenone succurri, quemadmodum & minoribus succursum dicitur, ut docuit Angel. in l. i. C. de fide instrum. & iure hast. fiska. libr. 10. Socin. d. tract. fallen. regu. 342. fallen. 7. Balbus qui supra, d. quæst. 8. versic. decimo limita, & Republicam autem minori æquiparari, dubium est nemini ex l. Reipublica, C. ex quibus causis maior. l. Reipublicam, C. de iure Reipubl. lib. 10. & late affirmavit Ruin. consil. 66. numer. 33. lib. 5. Alciatus respon. 4. nu. 9. & respon. 203. nu. 33. Neuiz. consil. 43. nu. 2. cessat ergo omni ex latere, hoc ipsum, quod falso creditur solidum fundamentum.

Non obstat secundum ad imperij commodum aduersus Genuenses decursam esse præscriptionem, qua Genuensium omne ius dicitur extinctum, quia respondetur multipliciter. Primo, à die sententia & concessionis Maximiliani, in omnem casum, quo is eo anno 1482. Imperator fuisset, solum esse decursos annos septuaginta octo, cum tamen contra Republicam præscribi non possit minori spatio centum annorum, ex privilegio Genuensium Reipubl. per Henricum Imperatorem cōcesso, & in actis producto. Nec est quod dicatur in eo privilegio appositam non fuisse clausulam: Non obstante, & ad tollendam præscriptionem t̄ illam 30. vel 40. annorum ex Aretini sententia in consil. 15. in 2. dubio, à quo antecum non discessit Baldus in authent. quas actiones, colum. 1. versic. 4. querit, C. de sacrosan. eccles. quia respondetur primo ex eiusdemmet Aretini sententia eo loco, nu. 9. versic. Histamen non obstantibus, &c. dum affirmat satis hoc privilegium operari, si ex certa scientia fuerit cōcessum, ut verè fuit hoc Genuensibus datum, & certa ipsa scientia ex eo etiam satis demonstratur, dum in specie dictum est, quod nulla nisi centenaria præscriptio contra Genuenses decurrat. Respondetur secundo huic obiectioni, quod cum Genuensium Reipublica iura fisci & imperij habeat, sitque omnino libera, ut iam in primo articulo ostendimus, sequitur solum de iure centenariam præscriptionem contra eam posse decurrere ex l. ultima, C. de sacrosan. eccles. quæ, ab authent. quas actiones, hoc casu non corrigitur, ut rectè interrogatus respondit Aretin. consil. 153. colum. ultim. versic. tertio præmitto, & apud Socin. Sen. consil. 86. col. pen. in subscriptione Petri Laurentij de Luti, lib. 1. qui ambo sic in ciuitate & Reipubl. Senarum consulerunt, & idem post Cornueum consil. 168. colum. 10. versic. non enim obstat, quod primo loco lib. 4. censuit, Crauet. tract. de antiq. tempo. quarta parte principalis, num. 106. & idem sensit Parisius consil. 35. numer. 17. lib. 1.

Respondetur secundo loco principali, d. quinto fundamento, Imperatorem aduersus Genuenses nullo tempore præscribere potuisse, deficiente titulo & bona fide, deficiebat enim titulus, de quo verè nullo modo constat. Nec dicatur adfuisse titulum pro suo, cum iam sui origine Marchia fuisset imperij, concessa scilicet ab Orthone, deinde à Carolo Quarto, & postmodum ab ipso Maximiliano confirmata, qui sane t̄ titulus pro suo sufficit ad præscribendum secundo in Baldum in cap. 1. §. si quis per triginta, si de feudo fuerit controversia inter dominum & agna. quia respondetur, Baldum hoc casu duo posse exigere, primum quod is præscribens antea fuerit dominus alia ex causa & titulo, cum aliqui titulus generalis pro suo non sufficiat, l. 1. ff. pro suo: secundum quod is dominus sit in bona fide, sic Baldum declarauit Balbus in tractatu præ-

scriptionum, prima particula 3. partis principalis, quæst. 12. versic. requiritur tamen etiam, &c. sed in casu nostro non constat hanc Marchiam feudum imperij fuisse, non ergo pro suo Imperator possidere potuit, sicque præscribere, deficit & bona fides, cum lata sententia aduersus omnem æquiritatem fuerit, ut iam diximus & statim subiiciemus. Minus dici potest Imperatores præscripsisse ex t̄ cōfiscationis titulo, quæ sane confiscatio etiam si nulla esset in se, attamen iustam præscribendi causam præstare dicitur, l. Pomponius, §. si iustus, ff. de acquirenda possessione. Balbus tractat. præscriptio. prima particula tertie partis principalis, quæst. 11. quia respondetur, sine causa confiscata, & à Republica auferri non potuisse, sic respondit Ias. consil. 93. colum. 2. lib. 3. Parisius consil. 11. numer. 116. lib. 1. quare relatus Balbus d. quæst. 11. versic. quid autem in sententia nulla, &c. negat titulum hunc esse ad præscribendum t̄ idoneum, cum is, qui per sententiam possidet, in malafide versatur, ut versabatur, non ipse modo Alphonus Senior, sed & ipsemet Imperator Maximilianus, nostra hæc responsio declaratur, confirmaturq; ex glo. in c. si sacerdotes, 16. q. 3. in gl. 1. quam citat Balb. dum clarè affirmat viuentem illo, qui t̄ sententiam, vel nullam, vel iniustam tulit, præscriptionem currere non posse, si ergo viuentem Maximiliano nulla est decursa præscriptio, sequitur ad commodum imperij à die, quo Dñus Carolus V. ad imperium assumptus est, solum decursos esse annos 39. à die scilicet mortis Maximiliani, ut historici omnes testantur anno 1519. desit esse in humanis, vsq; ad occupationem Finarij, anni 1558. sequitur ergo non esse decursam præscriptionem aliquam saltem tanti temporis, quia ius Genuensium sit sublatum, mala fides autem Maximiliani ex eo satis detegitur, quod nulla iusta ac legitima causa subsistente, tentauit priuare Genuenses iure suo, nec dicendum aliquo modo est, Maximilianum fuisse in bona fide, eo quia etiam si t̄ titulus confiscationis fuerit putatus, imò iniustus, nihilominus ex eo bona fides causatur, ut docuit Bar. in l. Celsus, nu. 17. de vsuca. & supra late retulimus, quia censio hic animaduertendum Bart. & sequacium doctrinam procedere, quando iuris communis dispositio refragatur, ut seipsum declarat Bart. l. sed si lege, §. scire, ff. de peti. heredi. Alex. consil. 73. in fin. li. 2. Cur. Sen. consil. 72. Princeps defunctus, col. 5. Balb. d. 1. Celsus, nu. 20. 23. Gram. Neap. decis. 79. nu. 8. 9. Plotus l. si quando, nu. 262. C. vnde vi, sed cui dubium, quin hoc nostro casu resistat ac refragetur iuris communis dispositio, cum sine causa iusta & ratione non potuerit Genuensium Resp. iure suo priuari. Accedit præterea, quod licet bona fides ex iniusto errore causetur, attamen titulus ille tali errore formari non potest, sic Bar. d. l. Celsus, nu. 3. in fin. vbi Balb. nu. 4. s. quo loco enim iniustum esse errorem declarat qui circa factum proprium versatur, quod præsternit hoc nostro casu procedit, ubi agitur de præscribenda Genuensium iurisdictione & imperio, in cuius præscriptione non sufficit titulus causatus errore iniusto, sic post Bald. l. vlc. col. 8. in 15. oppo. C. de edi. diui Adr. toll. quem est secutus Balb. d. l. Celsus, nu. 10. de vsuca. Non aduersatur quoque, quod dicitur Maximilianum, non à sua persona, sed suorum antecessorum præscriptionem incepisse, quorum t̄ mala fides ipsi Maximiliano successor in sola dignitate, nocere non potuit, ut declarauit Balb. tract. præscri. 2. part. 3. par. princip. q. 12. propè si. versic. primo igitur limita, post Alex. consil. 89. nu. 8. li. 2. & alios, quos ille retulit, quia respondetur, Maximilianum non potuisse à persona suorum antecessorum præscriptionem incipere, cum eorū nemo quasi possessionem directi huius Marchie dominij asscetus sit, imò excepto Carolo IIII. qui per aliquot annos ab anno scilicet 1355. vsq; ad annum 1385. tempore lati laudi, quo sane tempore, cum Genuenses antiquam quasi possessionem amissam iure recuperauerint, sublata & extincta fuit præscriptio, quæ currere quodammodo ad imperij commodum coeperat, suam ergo præscriptionem continuauit Genuenses vsq; ad tempora Maximiliani, & ex cuius iniusto facto tolli aut interrupti non potuit, ex relatis iam rationibus. Accedit præterea Balbi & aliorum doctrinam, intelligi & procedere, ut ipsemet præcitato loco loquitur, quoad præscriptionem inchoandam à persona ipsiusmet suecessoris, non autem quo ad continuandam, cū illa ex tempore

pore illius prædecessoris, quod & clarè docuit Felin. in c. de quarta, nu. 23. de præscript. quare si aliorum omiſſa persona, ab ipſo Maximiliano inchoetur præſcriptio, iam cer-
nimus, tanti temporis non eſſe, vt ad Genueſum tollenda iura ſufficiat. Reſpondeo & tertio principaliter, Imperatores cauſam habuiſſe ab Alphonſo Seniore, qui in maxi-
ma malitiae verſabatur, cum iam illi eo anno 1482. denun-
tiatione à Genueſum Rep. fuerit, vt ad ſuſcipiendum inueſtituras, quemadmodum ſui antecēſores conſueuerant
109 accederet, qui Alphonſus re comperta, vt Rempub. falleret, ſuoq; iure priuaret, ad Maximilianum confugit, illa ergo denuntiatio t̄ malam fidem in Alphonſum cauſauit, inducitq; ex l. ſi fundum, C. de rei vend. vbi Sal. Balb. in l. Celſus, nu. 111. ff. de vſuca. & in tract. præſcrip. 2. part. 3. par. princip. q. 2. Ripa in c. cum M. Ferrarienſis, nu. 159. de conſt. Cremen. ſing. 134. Tiraq. de retract. conſang. §. 15. glo. 1. nu. 28. & §. 36. glo. 2. nu. 10. 18. ex quo & illud inferitur, quod ſi hæc omnia, ſi Alphonſus Senior Maximiliano ad vnguem (vt par erat) retuliſſet, non certè is deinde iure ſuo Remp. priuaſſet. Nec aliqua excuſatione defendi poteſt Alphonſi malaſides, quod factum t̄ iudicis, ſicq; Imperatoris cum
110 tueatur ex l. non videtur, §. qui iuſſu, de regu. iur. ex l. iuſtè poſſidet, ff. de acq. poſſ. cum ſimilibus, quia reſpondetur, hic nullum iudicis factum, ſicq; Imperatoris antecēſſiſſe, nam quod actum à Maximiliano ſi eſt, ſuaſionibus Alphonſi eſt actum, qui cum Remp. ſuo t̄ ſpōliaſſet iure, Imperatoris antecēſſitate non poterat in ea confirmari, l. authoritatem, C. vnde vi, & egregiè tradunt Ruin. conſ. 35. num. 10. lib. 1. Ripa l. naturaliter, §. nihil commune, num. 63. de acq. poſſ. Goza. conſ. 8. nu. 13. Pariſius conſ. 101. nu. 68. lib. 1. Soci. iun. conſ. 76. nu. 22. lib. 1. Alcia. reſpon. 370. nu. 2. & reſpon. 450. num. 24. Neuizan. conſ. 81. nu. 34. quod ſi concederetur, verè is Alphonſus ex ſuo dolo commodum ſentiret, quod nulla iuſta ratione concedendum eſt, l. itaque ſullo, cum cum vulga. ff. de furt.

Non obſtat ſextum fundamentum, quo dicitur ex laudo Antonioli Adurni nullum dominium in Remp. tranſlatum fuiſſe ex Baldi doctrina in l. vlt. in fin. C. communia deleg. quia reſpondetur multipliciter. Primò, neceſſe minime fuiſſe ex laudo ius aliquod in Rempubl. transferre, cum iam ante illud ius habere, habueritque. Reſpondetur ſecundò t̄ Baldi doctrinam veram non eſſe, cum eam mul-
112 ti & rectè rejiciat Iaſ. in lex hoc iure, nu. 45. ff. de iuſt. & iur. Reſpondetur tertio t̄ dominium ex ſententia transferri, cum illi acquieſcit condemnatus, ſic Bald. in l. 1. C. communia vtriuſq; iud. Iaſ. d. l. lex hoc iure, nu. 44. & ſenſit Soci. Sen. conſ. 9. col. 9. lib. 1. ſed cui dubium, quin acquieuerint ij Marchiones illi laudo Adurni, cum in illius executionem, & obſeruantiam per 90. annos continuos inueſtituras à Repub. ſuſceperint. Reſpondetur quarto t̄ Bald. in d. l. vlt. §. vlt. loqui in emphyteota, qui quemadmodum alienare, ſic nec compromittere poteſt, ne mediante laudo emphyteoſim diſtrahat, in aliumq; transferat, nos autem non concedimus hoc eſſe feudum, quin iam clarè demonſtratum fuit, quod ſi feudum eſt, alienabile eſt, non repe-
113 t̄ ſapius dicta. t̄ Gloſa autem d. l. exceptio. ff. de excep. rei iud. non loquitur in noſtris hiſ terminis, ſed illius taſus, cum reus cōuentus per ſententiam nullis hinc inde factis probationibus abſolutus fuit, nam iuſta ratione dicitur, nullum tunc in reum ſic abſolutum tranſlatum eſſe dominium, cū nihil de iure ſuo is probauerit, ſic declarauit Aret. in l. Pomponius, §. ſi iuſſu, nu. 10. de acq. poſſ.

Non obſtat vltimum, quia reſpondetur primò licuiſſe Reip. ius ſuum hac via conſequi, cum aliundè ei non foret ſuccurſum, vt ſuo loco diximus. Reſpondetur ſecundò debuiſſe Illuſtriſſimum Marchionem experiri eo remedio, l. ſi quis in tantam, C. vnde vi, & petere Remp. condemnari ac deinde priuari, t̄ cum priuatio ipſo iure non ſequatur, vt affirmant omnes in d. l. ſi quis in tantam, vbi Barto. nu. 28. Bald. col. pen. verſi. ſuper 4. Ange. col. pen. Rip. in c. ſepè, nu. 99. de reſt. ſpōl. Tiraq. in l. ſi vnuquam, nu. 152. & 187. Reſpondetur t̄ tertio hanc diſpoſitionem tunc locum habere, t̄ cum per dolum facta eſt occupatio, vt ſcribunt. ſed
117 apud Remp. nullus fuit t̄ dolum, cum id egerit, quod iuſta ratione facere poſſe credebatur, vt poſt Bald. & Hieronymū Torquatū egregiè reſpondit clariff. Crau. conſ. 8. in fine.

Concludamus ergo (C. P.) excelſam Genueſum Rempub. potiora iura in cauſa petitorij, ſicque dominiij huius Marchionatus fouere.

SVMARIA.

- 1 Contumax & iudicium deferens, cum lata eſt interlocutoria, citandus an ſit amplius.
- 2 Abſentis partes tuetur iudex.
- 3 Iudex in dubio tutorem viam eligere debet.
- 4 Procuratoris contumacia, quando domino noceat.
- 5 Cap. eum qui, de dolo & contuma. in 6. duabus declarationibus illuſtratur.
- 6 Contumacia vnius actus non nocet, quoad alterum.
- 7 Appellare aliquando licet a reiectione exceptionum.

QVINTVS ARTICVLVS.

QVINTVS ex ordine articulus eſt, qui breuis & ſatis facilis diſſolutionis eſt. Quid hac in cauſa iudicio agendum ſit, poſteaquam Genueſum procurator, lata interlocutoria, qua ſe iudicem declarauit Imperator, competentem iudicem deferuit, nec ſui loco procuratorem reliquit, & fortè dicendum videtur, hunc articulum diſſiniri ſatis t̄ ex c. eum qui, de dolo & contuma. lib. 6. & in clem. 1. de dolo & contuma. & per Bartolum in l. qui Romæ. §. ſeia, vbi Iaſ. num. 21. ff. de verbor. obligat. qui in motiuo in ordine quarto referuntur. ex his enim ſatis videtur probari, Remp. amplius citandam non eſſe, illiusque vices poſſe ſuppleri, cum litigatoris t̄ abſentia, iudicis præſentia ſuppletur, l. & poſt, §. 1. ff. de iud. l. properandum, §. ſin autem. C. eod.

Contrariam ſententiam veriorē eſſe credo, excelſam hanc Rempub. ad ceteros iudicij actus omnino citandam eſſe, & ea adducor ratione prima, quia in t̄ dubio eligenda eſt tutior via, qua vtrique partium poſſit eſſe conſultum, ex Caſtren. Doct. in l. 1. in fin. ff. ſi quis cautio. & egregiè reſpondit Craue. noſter, conſ. 14. in fin. & conſ. 23. in fin. erit ergo vtrique partium conſultum ſatis, ſine alterius incommodo, ſi citabitur Reſpub. ſecundò ex eo in hanc adducor ſententiam, quod t̄ procuratoris contumacia do-
114 mino nocere non poteſt, in hiſ, quæ grauioris ſunt præiudicij, ſic Barto. in l. 1. §. ſi procurator, num. 2. ff. ſi quis iuſd. non obtempera. vbi Curt. iun. num. 8. quod hoc caſu præſertim procedit, vbi nihil eſt quod negligentia Reipub. ſcribatur, cum procuratorem conſtituerit vnā cum ſubſtituendi poteſtate, quare iuſtè credidit ipſum procuratorem diſmiſſum fore, ſi recedere ei contigiffet, ſubſtitutum, iuxta ea quæ ſcribit Curt. iun. d. §. ſi procuratori, num. 3. in prin. cum ergo non citare Rempub. ad ceteros actus cauſæ diſſinire, ſit maximi detrimenti, ne illius rationibus non auditis contra eam ferri ſententia contingat, dicendum omnino eſt citandam eſſe.

Tertio, vt huius ſim ſententiæ, ea ratione contendo, quod Bartoli & Iaſonis eſt declaratio, in d. l. qui Romæ. §. ſeia, vbi Iaſ. num. 21. qui pro contraria ſententia aſſertur, qua declaratione affirmat t̄ c. eum qui, de dolo & contuma. procedere, donec appellatiōis interpoſita durat proſecutio, ſed ea finita citandum eum eſſe, quo ad ceteros actus cauſæ principalis, quod ea ratione cōfirmatur, quia contumaci, quo ad vnum actum, nō tamen quo ad ceteros t̄ nocet contumacia, l. aut qui aliter, §. vlti. & l. vlti. ff. quod vi aut clam, Angel. Aretin. §. vlt. nu. 5. in ſi. de poenateme. litigan. Boe. in l. conſentaneum, col. 7. num. 70. C. quomo. & quando iudex.

Quarto & vltimo adducor doct. Aretini, in d. l. qui Romæ. §. ſeia, num. 21. verſic. & ex prædictis, qui affirmat d. c. eum qui, tunc demum habere locum, cum appellatio eſſet ſruiola, ſecus ſi iuſta ratioe interpoſita, vt in caſu hoc noſtro, nam iure hic appellare licuit, conceditur enim appellatio, t̄ cum iudex reiectionis exceptionibus procedit ad
115 teriora in caſu requiſitionis iudicis, c. ſuper quaſtionum, §. vlt. vbi Abbas de offi. delega. Dec. in c. interpoſita, col. 1. de appella. & tantò fortius, cum oblata fuerint probationes ſuper iuſta recuſationis cauſa, ex traditis per Dec. d. c. interpoſita, col. 2. verſ. ſecunda regula.

SVMARIA.

- 1 Capitula in dubio admittenda ſunt.

E 3

2 Capi-

- 2 Capitula admittenda sunt cum clausula saluo iure impertinentium.
- 3 Capitula notoriè impertinentia, non sunt admittenda, etiam clausula saluo iure impertinentium.
- 4 Capitula pertinentia dicuntur si quoquo modo ad causam conferunt.
- 5 Capitula sunt impertinentia, si nullus effectus ex eis sequi potest.
- 6 Capitula eliciuntur ex libello actoris, & ex rei exceptionibus.
- 7 Possidens naturaliter sua sponte civilem potest ingredi.
- 8 Recuperare incontinenti quomodo intelligatur.
- 9 Procuratoris confessio, quomodo domino noceat.
- 10 Producta in actis, ut fidem faciant, copia debet esse facta parti, cum termino ad opponendum.

SEXTVS ARTICVLVS.

Sextus hic articulus facilis explicationis, dissolutionis (mea sententia) est, si nonnulla crebrius à notitis recepta obseruauerimus, illud primum capitulum esse in dubio recipienda, & ad probandum admittenda, sic docuit Ias. in authent. ad hæc, numer. 3. C. de iudijs, quem est secutus Neuzanus lib. 6. Sylux nuptia, num. 47. vers. item in dubio omnia interrogatoria, &c. sic Curt. Senior, quem statim referam, quare communi interpretum voto dicimus, capitula ipso iure esse admittenda, cum clausula saluo iure impertinentium & non admittendorum, sic tradunt Castr. in l. ad probationem, C. de probat. quo loco affirmant, in fine liris disputationem illam esse referendam, an pertinentia sint & ad rem faciant, vel non, cuius sententia fuit & Curt. Sen. consil. 71. super controuersia, colum. penult. vers. venio ad secundum, Alex. consil. 166. nu. 6. lib. 6.

Scio tamen illud verum & æquitare niti, quod si notoriè confect capitula esse impertinentia, non esse aliquo modo, cum quauis clausula admittenda, sic intelligo Imo lam in l. 4. §. toties, ff. de damno infecto, quem visus est sequi Curt. Sen. qui suprà, qui fortius intelligit, quod ubi vi ger statutum (ut in hac ciuitate in ciuilibus, sub rub. de capitulis admittendis in ciuilibus) quod c. admittantur saluo iure impertinentium, esse indistinctè admittenda, quod ipse non concederem, quando verè de impertinentia constat. Imolæ sententiam probauit Gramma. decif. 45. numer. 8. cum ergo sumus in dubio, Castr. doctrina & aliorum procedit, tamen alijs permulti contrarium verius ac tutius affirmauerint, esse ante omnia discutiendum, an capitula pertinentia sint, vel non, quàm ea admittere, cum ea clausula, ne scilicet frustrentur litigantes inanibus, & frustratorijs probationibus, & sumptibus vexentur, & Dec. in c. dilecti, quarto notab. de exceptio. & consil. 163. num. 1. quam sententiam probauit Purp. in l. 1. num. 60. ff. si certum petatur, & Neuzan. consil. 30. num. 20. & dubitatinè visus est sentire Corsetus singu. in verbo, iudex, incipit iudex, &c. & Gramma. decif. 45. num. 5. at tamen disputationem in fine referuari, crebrius est receptum, ut Carolus Molinaus in additio. ad Dec. d. c. dilecti, 4. notab. restatur, & relata aliorum opinionem eo calu procedere posse intelligo, cum aliquo modo de impertinentia re ipsa constet, ut intelligere visus est Crau. consil. 23. nu. 4. sic clarius Paris. consil. 67. nu. 38. 39. lib. 4.

Illud etiam secundum annotandum obseruandumque est, si capitula satis dici pertinentia, quæ quoquo modo ad causam suæ directæ, siue per indirectum, conferunt, sic vno ore nostri affirmarunt, ut Bart. in l. duo patroni, §. idem Iulianus, & ibi Ias. num. 12. ff. de iureiurand. Bald. in l. 2. §. quod obseruari, ubi ceteri, C. de iureiuran. propt. calum. dan. Curt. Sen. d. consil. 71. super controuersia, colum. pen. vers. venio ad secundum, Dec. consil. 84. colum. vlt. ver. non obstat quod, &c. consil. 162. nu. 2. & consil. 517. nu. 2. & d. c. dilecti, 4. nota. de exceptio. & in c. in presentia, nume. 34. de proba. Guid. Papæ, q. 347. Crau. consil. 5. in fine, qui clarè dixit, si capitula censeri impertinentia, quando nullus effectus ex eis sequi potest, idem censuit Paris. consil. 67. nu. 16. lib. 4. Alciat. respon. 387. nu.

Est illud tertium obseruandum, quod quemadmo-

dum ex latere actoris capitula eliciuntur ex libello, ut respondit Alex. consil. 166. num. 6. lib. 6. quod visus est sentiri Boer. q. 42. nu. 13. qui scripsit libellum ex capitulis declarari, sic ex exceptionibus rei, qui in eis actor dicitur, l. 2. ff. de excep. His sic annotatis obseruatisque, per singula ab excelsa Genuens. Resp. deducta capitula discurrem, ut intel ligamus num. reiicienda, vel admittenda potius sint. Primum capitulum est, castrum Gouonij esse manifestissimum. hoc capitulum esse admodum pertinens arbitror, quia eo probato sequetur, Illustrissimum hunc Marchionem, non esse ante omnia restituendum, ex crebriori illa sententia, Castr. l. 2. C. de edicto diui Adria. tollen. quam retulimus suprà in tertio articulo, & dato millies Castrensis sententiam aliquam pati difficultatem, attamen cum tempus non sit, nec locus huic disputationi ante factas probationes, sed tempore ferendæ sententiæ, dicendum est omnino capitulum hoc esse admittendum, cum non modo parum, sed multum ad causam conferat. Estque earatione etiam hoc capitulum pertinens, quia eo probato, demonstrabitur excelsam hanc Rempubl. non esse leui ex causa, sed maximè vrgenti motam, ad arcem hanc & cetera loca occupandum, ob imminens scilicet periculum, ne incolæ sese proderent Gallis, cuius Castr. recuperatio maximè difficilis deinde fuisset. Nec ad rem confert, quod dicitur castrum Gouonij esse quid minimum respectu aliarum rerum, & bonorum locorumque occupatorum, quia iam alias demonstrauimus, maiorem habendam esse castr. rationem, quàm aliorum locorum, cum alia loca facili negotio possint recuperari, si amitti contingat. Rursus negari non potest, quin saltem ratione ipsius castr. sit hoc capitulum pertinens. Secundum capitulum ac tertium continent ab anno 1480. vsque ad annum 1529. in ciuitate Genuensi bella ciuilia, contentiones & discordias viguisse, & foris multa bella fuisse gesta, ut Rempubl. seruarent illasam, quæ offendunt iusta admodum fuisse Reip. impedimenta, quibus non potuit possessionem & iura sui directi dominij in hac Finarij Marchia recuperare: quæ sanè capitula dicere impertinentia est non modo absurdum, sed & valde iniquum, cum illis probatis, demonstraretur Rempubl. nunquam deposuisse recuperandi animum, sicque civilem semper retinuisse possessionem, qua mediante naturalis ingredi potuit, l. clam possidere, §. qui ad nundinas, ubi Ias. num. 25. de acquirend. possess. & iam alias suprà dixi. Rursus horum capitulorum probatio in eo releuabit, commodumque afferret, quia demonstrabitur Remp. adeo pecunijs fuisse exhaustam, & viribus debilitatam, ut minime potuerit Marchioni bellum indicare, & gerere, cum præsertim is Marchio Imperatorum sese tueretur clipeo, quod oppugnare, nō difficile modò, sed penè impossibile fuisset, & in nostris terminis sic clarè respondit Rui. consil. 42. num. 8. lib. 4. demonstrabitur secundum Ruinam in incontinenti factam esse recuperationem, iuxta loci & personarum qualitatem, ecce ergo quantum causa hæc capitula conferunt.

Quartum, quintum & sextum capitulum recipiendū est, cum ex eis contendat probare Reipubl. subditos & incolas Marchionis ab eo descivisse, & sese obtulisse Genuensibus, qui se eos in suam fidem & ditionem recipere recusassent, sese Gallis dedissent, ex qua deditione futurum erat, ut Genuenses ipsi non modo proprium recuperare im pediti fuissent, verum & propria vicina loca perdidissent, demonstrabitur etiam iustam & oportunam occasionem oblatam fuisse Reip. recuperandi proprium. Nec ad rem confert dicere subditos nō fuisse iuuandos, sed sedandos, quia responderetur, imò fuisse iuuandos pro ipsius Reipubl. commodo, cui concessum alias fuisse, amicos conuocare ad amissam possessionem recuperandam, ut affirmant. Septimum verò capitulum, quo deductum per Genuenses fuit metu Gallorum adfuisse, ob quem quamprimum ten tarunt loca ipsa & castra Finarij occupare, est admodum pertinens, tum quia eo probato demonstrabitur non leue adfuisse periculum quo cogebantur Genuenses occupare, ne alias iure suo in totum priuarentur, ut paulò ante diximus. Octauum verò & nonum capitulum, est pariter recipiendum admittendumque, quia ex probatione inde facta sequetur, quod cum castrū Francum destruetum, & à Ge-

nien-

nuenſibus deinde reedificatum fuerit, erogatas impenſas in omnem caſum ab ipſo Marchione reſciendas, vt reſciendas eſſe oſtendimus in ſra in vltimo articulo. ſequetur & illud, quod cum Caſtrum Francum ſit intra Coruum & Monachum ſicque intra Genuenſium fines, eſſe ipſorum Genuenſium, ſaltem iuris præſumptione, vt ſupra diximus in primo articulo: quæ ſanè præſumptio, probandi onus tranſfert in aduerſarium, l. generaliter. §. ſi petitur. in fine. ff. fideic. lib. cū pluribus olim allegatis, cum ergo non modo quoquo modo, duo hæc ca. ad cauſam cōferant, ſed multū adminiculētur, dicendū dubio procul eſt, admittenda eſſe, quæ ſanè ca. ſi à March. ſunt confeſſata, non erunt quidē in ſpecie admittenda, ſed ita generaliter, c. non probata ad probandū admitti, iuxta cōmunem praxim. Decimū & vlt. c. quo conatur Genu. Reſp. probare Illuſt. hunc March. non cōactē, ſed ſponte depoſuiſſe Caſtrum apud Illuſt. glo. riſiſſimumq; virum Andr. Auream. quod c. ſi probabitur max. ſe ſequetur effectus, quod ſuo factō & culpa poſſ. amiſſe dicitur, vt non immeritō nullum ei competat recuperanda remedi. vt ſuſius ſuo loco diximus. Nec aduerſarius, quod dicitur hic conſtare de veritate in oppoſ. ex ipſorum Genu. confeſſione, quia hoc verum minimè eſt, quandoquidē ſolum fatentur Genuen. ſe bellū indixiſſe ac intuliſſe, quod autem in eo inſtanti, in quo pacta & cōuentio nes factæ initique fuerunt, & Caſtr. in manibus Princ. Auri. repositum eſt, March. fuerit cōactus ita facere, non ſunt confeſſi Genuen. quare ſtat ſimul, bellum fuiſſe illatum, & neceſſitatē ita paciſcendi non contigiſſe. Nec ad rē conſert quod plures adſint precedentes, & ſubſequentes March. proteſtationes, quibus ſatis ipſius metus probatur, nā hoc factum ipſius March. reſpicit, & ſuam voluntatem, contra quam probat Genuen. non dicitur prohibitum, ſed conſeſſum, quia eſſe poteſt quod vno tēpore Mar. pertinuerit è Caſtro eiſci, alio verō tēpore non. cum ergo aliquo modo ad cauſum cōferat, de voluntaria diſpo. ac initis pactis fuerit exceptū, iure ad c. quæ fuerūt negata redacta ſunt, ob id omni ſuadente ratione, cum non conſtet euidenter eſſe impertinentes, ſed ad rem max. conferre, admittenda ſunt. Accedit præterea, quod in confeſſione clarif. Inreſcō ſulti. D. Octa. de Nigro, nullum ſolidum fundamentū eſt conſtituendū, cum ꝑ Procuratoris ſpōntanea confeſ. ſine ſpeciali mādato, non nōceat domino, vt docuit Bar. in l. certū. §. ſed an ipſos col. 2. de confeſſis & Alex. col. 222. nu. 16. li. 2. conſ. 66. nu. 22. li. 6. Neuiz. conſ. 17. nu. 29. Pariſ. conſ. 115. nu. 21. lib. 1. quod præſertim hoc caſu procedit, vbi ſi confeſſio procuratoris noceret, faceret incidere Remp. in delictū, quod iniquè aliena occupauerit, iuxta tradita per Iaſ. in l. procurator col. 1. & 2. ff. de cond. indebi. & per Cur. Iun. conſ. 149 in fine & per conſultiſſi. Crauetam conſ. 54. nu. 6 & alibi ſæpe accedit etiā de his confeſſion. ac cæteris nō conſtare, cum legitime ꝑ exhibitæ non fuerint decreta copia ipſi Reip. vt decernenda erat cū termino ad opponendum, vt tradit Bar. in extrauag. ad reprimen. in verbo de Plano col. 1. Feli. in c. ſignifica. de teſtibus, Rom. conſ. 157. col. 1. & egregiè Mar. in ſin. 81. aduerſas & c. qui alios in hanc ſententiā retulit, concludemus ergo capitula iſta eſſe ad probandum admittenda.

SVMMARIA.

- 1 Impenſas an repetat occupator caſtri cum eas in caſtri reſeſtione erogauit.
- 2 Impenſas neceſſarias regulariter deducit poſſeſſor ſine titulo & cum malaſide.
- 3 Impenſas viles aliquando, deducit poſſeſſor cum malaſide & ſine titulo.
- 4 Confeſſio prædeceſſoris, ſucceſſoris nocere ſolet.
- 5 Aedificare in litore maris vnicuique licet.
- 6 Prouincia illa præſumitur, quæ intra centum milliaria ab ea diſtanti ſita ſunt.
- 7 Imperator ſummusue Princeps, vt Deus cauſas cognoscere debet.
- 8 Impenſas neceſſarias in foro conſcientia malaſidei poſſeſſor

& ſine titulo deducere poteſt.

- 9 l. vltima. ff. de rei vend. diſpoſitio, quomodo, & quando locum habeat, contra negantem ſe poſſidere, cum vere poſſidet.

SEPTIMVS ET OCTAVVS
ARTICVLVS.

DVo poſteriore loco collocati articuli, vna ſimul hodie explicandi ſunt. (A. P.) tum quia breues admodum ſunt, tum quia ex iam relatis ſaris clari redduntur. Dubitari ergo ſeptimo loco contingit, qualis ſit in hac cauſa ferenda ſententia, & verè ex iam relatis concludendum eſt, Sacram Cæſaream Maieltatem declarare debere, ſe huius cauſæ iudicem non eſſe competentem, remittereque debere omnem hanc controuerſiam Reipub. ordinarijs, vel ſaltem ſummo Pontifici, vt tandem apud alterum eorum diffiniatur, erit & Cæſari ſuadendum, vt ante hæc omnia ſuam reuocet inter locutoriam, qua ſe iudicem declarauit competentem, quam ſi reuocare negauerit, & in cauſa procedere maluerit, erit declarandum, malè inſtitutum fuiſſe ab Illuſtriſſimo hoc Marchione iudicium poſſeſſorium, & eo reiecto eſſe ſuper cauſa petitorij procedendum, ac diſputandum de ambarum partium iuribus, ſuper quibus, ſi ferri contingeret ſententia, declarandum erit exceſſam Genuenſium Rempub. eſſe dominam directi domini, d. Marchionatus, ſaltem proportionē illa, in laudo Antonioti Adurni contenta. ſi tamen de viribus iudicij poſſeſſorij cognoscere ſtatuit Imperator, ca. exceſſa Reipub. erunt admittenda, & ſuper eis recipienda probationes, quò verò ad erogatas per Genuenſes impenſas, quid in omnem caſum ſtatuum ſit, ſtatim dicemus.

Octauus ergo ac vltimus eſt articulus an ſaltem Reipub. reſcienda ſunt impenſæ, quas in reſeſtione Caſtri Franchi erogauit in quo articulo dicendum videbatur, non eſſe ꝑ reſtituendas, ex ſententia Martini Laudeniſis in tractatu de Caſtellanis, q. 13. dum clare affirmat Caſtrorum in uafores non repetere impenſas in Caſtri reſeſtione erogatas ex tex. vbi gloſſ. l. ex argento. ff. de cond. furtiua, & probat. l. 1. C. de infant. expoſitis quæ ſanè iura de impenſis neceſſarijs loquuntur idque ea iuſta ratione conſtitutum videtur, quia ipſi occupatori imputandum, quod malaſide in realia impendere voluerit.

Contrarium tamen verius eſſe arbitror, Primo ea adducor ratione, quod regulariter ꝑ poſſeſſor malaſidei & ſine titulo conſequitur impenſas neceſſarias erogatas in reſeſtione rei poſſeſſe, vt probat. l. planè. ff. de petitorio. hered. & l. domum. C. de rei vendicat. Bart. in l. in fundo. numer. 11. de rei vend. quo loco eam afferit rationem quia poſſeſſori imputaretur, ſi nihil impendendo fineret rem perire & funditus deſtrui, idem cenſuit Alciatus in l. impenſæ, numer. 8. de verbo. oblig. quod & placuit Carol. Molina. in conſuetud. Parienſi. tit. 1. §. gloſſ. 5. numer. 57. immo iſtæ malaſidei poſſeſſor etiam viles impenſas conſequitur, non quidem per aſtimationem, ſed per detractiōem, vt probat. d. l. domum in fine & Bartol. d. l. in fundo, numer. 11. quanto fortius dicendum eſt in cauſa noſtra, in quo Reipubl. non poteſt dici occupari alienum, ſed recuperari ſuum caretque malaſide, vt ex iam dictis appareret.

Secundo, vt hoc verum affirmem hac ratione clara & euidenti contendō, Genuenſes petere ſibi reſci impenſas, non nunc, ſed olim antiquitus, ſcilicet erogatas in reſeſtione Caſtri Franchi, quod ſumptibus Reipub. fuit reedificatū, vt eiſdem Marchionis ante ceſſores ſunt atteſtati in publico inſtrumento confeſto anno. 1399. vt in actis conſtate dicitur, quæ ꝑ confeſſio & ipſi Marchioni ſucceſſori nocet, vt reſpondit Aret. conſ. 136. numer. 3. Rui. conſ. 76. numer. 14. lib. 5. nec eſt dubitandum, quin tunc temporis licuerit ipſis Genuenſibus Caſtrum illud funditus deſtruatū reedificare, tum quia eſt ꝑ in litore maris iuxta tex. l. riparum & l. in tantum, ff. de rerum diuiſio. Cepola in tract. de ſeruit. ruſticor. predio. c. 27. numer. 3. quod tanto fortius locum habet, cum conſtet aedificatum caſtrum hoc eſſe intra fines Genuenſium, hoc eſt intra Coruum & Monach. ſicq; præſumitur

- 6 sumitur ædificatum in solo ipso Genu. ex quo est intra t centum militaria iuxta l. 1. §. cum urb. de off. præfecti. vrb. Specu. in tit. de iurisd. omni. iud. col. 2. vers. & scias. num. 3. Castr. conf. 179. col. 2. §. lib. 1. ex quo cessat, quod dicitur de occupatione, quia hic non agitur de impensis de præfenti factis, sed iam antiquitas erogatis.
- Tertio, ut huius sim sententiæ, ex eo adducor, quod causa hæc corā Cæsare tractatur, corā quo, eo proceditur modo quo corā Deo optimo max. ut tradit gl. in rub. auten. de hæ red. & falc. Bal. in c. 1. §. 1. nu. 3. de noua forma fidelita. quare dicimus Imp. esse Deum in terris. §. 1. in auth. de confu. Bal. c. significantibus in fin. de off. delega. & latissimè Restaur. Castr. tract. de Imp. q. 2. & q. 50. nu. 31.
- Si ergo cā a Deo opt. max. diffiniretur, dubio proc. Rei. 8 Genuenii restituerentur t impensæ, etiam si constaret per vim & malam fidē occupasse, sic in claris terminis scribit consul. Dida. Coua. in c. peccatū in 2. parte. §. 6. nu. 3. de reg. iuris, in 6. quo loco decl. d. l. ex argento. ff. de cond. furtiua. in foro animæ locū sibi non vindicare, utitur eo loco mul- torū autē, quās cū apud eū videri possint, consulto omittit.
- Non ergo aduersantur relata in oppositum, quia illis satis superq; fuit satisfactum ex statu relatis, est ergo om- nino concludendum rescindendā expensā esse.
- Illud vñ nunc silentio non inuoluā Patres, ne locus al- licui dubitationi in eo relinquatur, quod in vltimis verbis motui propositum fuit, dum dicitur, esse cogitandū, nun- quid sit locus disp. t. 1. vlt. ff. de rei ven. & doct. Curtij in ad- ditio ad præct. Papien. in forma primi libelli quo act. real. quibus addo ipsē Marf. Sing. 242. tex. & c. & egregiè Affli. decif. 18. quod scilicet cum Res. negauerit se possidere Ca- str. & cetera loca Finarij, in poenam sui mendacij sit iure suo priuanda. arb. equidē dubitationē hāc esse parū admo- dū confid. hoc nostro in casu, cum re ipsa demonstratū fue- rit ob sequestri vim non Remp. sed, vel ipsūmet March. vel sequestrariū ipsū possidere, nullū ergo hic adest Rei. mendaciū, accedit, quod, d. l. vlt. procedit, quoniā ex nega- tione aduersarius fuisse probationis onere grauatus, sic e- egregiè Rom. conf. 59. col. penul. vers. quo ad vlt. & c. & con- 76. col. antepe. vers. 2. princ. & c. quem est secutus Gomef. Hisp. §. ex maleficijs, nu. 47. in fine. Instit. de act. idē respon. Bar. conf. 32. col. 1. lib. 3. at in casu nostro, etiā si excellā Gen. Resp. negauerit possidere, nō tamen ex latere Marchionis probationis aliquid onus affuit. Rur. non habet locum dif- illa hoc nostro casu, cum iusta ratione ignorauerit, & ad- huc ignoret, Resp. an ipsa possideat, vel non mediante per- sona sequestrarij, quod cognoscere iuris, nec parum diffi- cilis (vt iā regulimus) est, sequitur ergo Remp. excusari. Rō. d. conf. 70. col. 3. ver. circa huius intell. & c. Mea hæc est. A. P. hæc de re sententia, quam omni seposito animi affectu & desiderio in medium eo libentius attuli quo futurum spe- ro, eam vos diligenter pensaturos examinatosque, tum præsertim ab vno viro celeberrimo Mich. Girardo, quem video non leui studio & diligentia vti, ut munus hoc re- scribendi Resp. dandi clementissimo Imp. sibi demande- tur. Cuius desiderio; vt satisfaciamus, si suadere possum hortor, & toto animo suadeo. opinor enim illū, vt iustitiæ erat satisfact. & ne sibi multū tribuere velle videatur, quæ & à iunioribus proposita fuerunt, perpensurum, nouit e- nim quæ Iusti. noster protulit in l. 1. §. sed neque. C. de vere ri iure enucle. ex authorum multitudine iudicandū non esse, quid æquius, quid iustius: cum possit vnus forsā & de- terioris sententiæ, & multos & maiores aliqua in parte supe- rare, sic Deus Opt. Max. multa magnis abscondit, quæ reue- lauit aperta; fecit paruulis, alterum ex quibus vt ipse sim rogatus toto corde illum vellem, qui solus nostris fauere potest votis.

SYMMARIA.

- 1 Imperator summus superior est.
- 2 Imperator iustum imperium super omnes habere dicitur.
- 3 Imperator, nec aequalē, nec sibi superiorem constituere potest.
- 4 Inferior, cum superiore, idem esse non potest.
- 5 Prescribi an possit potestas suprema.
- 6 Prescriptio cum suis qualitatib. allegari & probari debet.
- 7 Iura vt profint, in actis produci debent.

- 8 Acceptans sine protestatione literas vel privilegium quod sibi nocet sibi præiudicare dicitur.
- 9 Respub. libera dici potest, etiam si Imperator superior sit.
- 10 Privilegium concessionis libertatis reuocari ab Imperatore quando possit.
- 11 Privilegium dicitur in necessarium antecedens reuocatum quando sine illius reuocatione explicari non potuit.
- 12 Princeps præsumitur vt plenitudine potestatis vt actus va- leat, & sustineatur.
- 13 Privilegium concessum, ne superiorem quis recognoscat, re- uocari potest, cum is institutum non administrat.
- 14 Vassallus male tractans subditos ante feudi priuationem ad monendus est, vt à Tyrannide desistat.
- 15 Index dicitur suspectus, cum via facti procedere coepit.
- 16 Suspectus ubi est superior, sic & eius officiales.
- 17 Privilegium debet reuocari, cū quis ex eo leditur grauit.
- 18 Consuetudo aqua reuocari debet, cum iniqua esse incipit.
- 19 Princeps legem sibi imponere non potest à qua non liceat recedere.
- 20 Index ordinarius, quando de causis feudi inter vassallos cog- noscat.
- 21 Imperator in causa propria & suorum iudicare potest.
- 22 Imperator non cognosci in sua causa contra non subditi, & prætendentem se ab imperio liberum.
- 23 Possessorum ex c. reinte granda, 3. q. 1. quando motum & intentatum cognoscatur.
- 24 Actum metus gestum rescindi petens, quod metus causa a- ctionem mouet.
- 25 Nullum quod est, impedimentum non præstat.
- 26 Exceptio domini obijci non potest spol. per vim cōpulsam.
- 27 Protestatio ob metum facta, facit, vt actus, qui sequitur, sit ipso iure nullus.
- 28 Exceptio domini obijci an possit cum restitutione castri mu- nitissimi agitur.
- 29 Tituli etiam notorii non admittuntur contra agentem re- medio integranda.
- 30 Exceptio proprij domini spoliatoris non impedit spoliatum ante omnia restitui.
- 31 Exceptio defectus domini etiam si notoria sit, non impedit spoliatum ante omnia restitui. ibidem declaratur.
- 32 Caroli. 4. Imperatoris inuestitura Georgio Carretto con- cessa, quibus potuerit prodesse & nocere.
- 33 Ratificatio sequi debet, vt actus ratificanti possit vel prodes- se, vel nocere.
- 34 Ratificatio ex silentio non inducitur.
- 35 Ottonis concessio Aledramo facta vim donationis habuit.
- 36 Feudalis in dubio res non præsumitur sed libera.
- 37 Marchionatus donationis titulo haberi potest.
- 38 Imperator sine causa, non potest nisi alterius tollere.
- 39 Prescriptio quanti temporis currat contra Rempub.
- 40 Possvnius rei, et in eum ratione mixtura alterius rei.
- 41 Constat ut quis vera, qua in precibus scripsit.
- 42 Malafides ex denuntiatione inducitur.

Responsum tertium à venerando Papiensi iu- ris consultorum collegio in causa Fina- riensi redditum.

DE vultu tuo Clementissime Deus rectum pro- deat consilium nostrum: Visis literis Cæsareæ Maiestatis Serenissimi Imperatoris Ferdinandi Do- mini. D. nostri obseruandissimi Dat. Vienæ die vige- simæ secundæ Maij, Anni præsentis millesimi quingen- tesimi sexagesimi, quæ ad nos iuris consultos de ve- nerando collegio iuris consultorum inclitæ Cijtita- tis Papiæ ac Ticinensis nostræ Academiæ, seu ad di- ctū Coll. allatæ fuerunt per multum Magnific. & Illu- lurisc. D. Octa. Landū prædictæ Cæsareæ Maiestatis Consil.

Consiliarium, à quibus requirimus, vt acceptis à prædicto Illustr. Lando actis & processu formato, in graui controuersia coram prædicta Cæsarea Maiestate mota, inter Illustrissimi Marchionem Finarij ex vna & Illustrissimam Rempub. Genuensem ex altera parte, vna cum altero scripto, quod opinionem & sententiam Illustrissimorum Consiliariorum Aulicorum dictæ Cæsareæ Maiestatis continebat absque mora totius dictæ causæ statum, & merita discutere perpendere diligentissimè deberemus, nempe quod negotium ipsum non modo tam ad partes admodum insignes, verum & prædictam Cæsaream Maiestatem ac sacrum Imperium concernat, & in euentum, quo concesserimus Consilium & sententiam præfatorum Illustrissimorum Consiliariorum iustitiæ & æquitati consentaneam esse, illam quasi Consilio decisivo subscribendo declararemus. Sin autem aliud sentiremus, eam sententiam nostram scripto quoque clarè & dilucidè demandemus ac dicto Illustri Octauio ad prædictam suam Cæsaream Maiestatem, perferendum traderemus. Quibus reuerenter acceptis, & si difficile admodum videatur in huiusmodi negotio scribere, in quo prius prædicti Illustr. & consiliarij viri in legali philosophia excellentissimi, adeo eleganter doctè, & copiosè scripserunt, vt nihil ab eis intactum esse videatur, tamen vt causam ipsam degustasse videamur, & maximè quod nostrum est munus, pie sanctè honestè, & iustissimè prædictæ Cæsareæ Maiestatis voluntati ac dignitati dicti collegij satisfacere in his, quæ iuri consentanea nobis videntur.

Visto toto dicto processu iuribus & instrumentis in illo insertis & hinc inde productis, ac singulis actis & decretis in dicta controuersia coram prædicta Cæsarea Maiestate factis vna cum dicta sententia & consilio præfatorum Illustrissimorum Dominorum Consiliariorum, & denique summa cum diligentia pluries & pluries inter nos collegialiter vilis perspectis & trutinatis totius dictæ causæ statu & meritis, præsertim his quæ in dicto consilio elleuata discussa fuerunt, ac alijs omnibus singulis quæ consilio dicti Collegij perspicienda discutienda & trutinanda hinc inde videbantur, figillatim atque diligentissimè consideratis & discussis.

Dominatoris omnium Dei optimi maximi præsidio implorato.

Declaramus & approbamus consilium & sententiam prædictorum Illustrissimorum Dominorum Consiliariorum prædictæ Cæsareæ Maiestatis, iunctis tamen iam per nos dicendis vt infra.

Et quatenus attinet ad illud dubium, an Cæsarea Maiestas sit in dicta causa iudex compensans vel ne, tenemus firmiter & indubitanter Illustr. Rempubl. Genuensem non posse euadere, quin in dicta causa Cæsarea Maiestas sit iudex, & de ea cognoscere possit, & vltra adducta per prædictos Dominos consiliarios mouemur. Nemo enim inficari potest, quin Imperator habere censeatur superioritatem in dictam Rempub. cum Imperator sit summus superior Bald. in l. pen. per illum tex. C. de bo. quæ libe. & dicitur habere iustum imperium super omnes nationes. Hostien. in summa in fine de offi. ord. ver. sed Imperator Soc. consil. 275. num. 9. lib. 2. & adeo est summus superior & vt non possit sibi superiorem neque æqualem constituere. Bal. in prælud. seu. verbo expedita ad fi. & in tit. de prohibita feudi alie. per Fed. s. præterea col. fi. Cur. Sen. consil. 65. col. 5. Abba. in c. cū nō liceat n. 16. de præsc. quia secundū Phil. statibus terminis discretis, nullus inferior potest esse idē, quod est superior, & quin etiā sit iudex ordinarius omnium ciuitatum, & Dominorum sibi subiectorum. Soc. in consil. 99. num. 16. li. 3. sed cum ex processu nō appareat per prædictam Illustrissimam

Remp. probatū se Imp. non esse subiectam, ergo Imper. in eam habet si tam superioritatem & iurisdictionem.

Nec mouet, quod prædicta Illustr. Resp. præsupponat in dicto processu, præscripsisse dictam supremam Imperatoris potestatem & iurisdictionem, & ab ea quoque ex privilegio liberam esse: quoniam utroque casu decipitur, nam si vult niti dicta præscriptione, dicitur quod non potuit præscribi Soc. d. consil. 275. num. 5. vbi inquit, quod secundum magis communem opinionem doctissimorum virorum Imperatoris potestati Imperatoris præscribi non potest quo minus non habeat imperatorem in dominum, & in omni casu non potest negari, quin sit opinio dubitabilissima, vt ex adductis per Abbat. & Fely. d. c. cum non liceat, de præscripti. Doct. in Imperium, de iurisd. om. iud. Soc. in consil. 99. num. 16. lib. 3. quo casu non potest dicta Resp. super ea se fundare. Accedit quod res est extra omnem dubitationem, quia ex processu non apparet, quod dicta præscriptio interuenierit cum illa non solum debeat allegari, sed & probari cum omnibus suis qualitatibus requisitis doct. in c. de præscriptio, in 6. latè Balb. in tract. præscrip. in vi. ti. part. tertie partis principalis, quod cum factum non reperitur ergo & c. aut prædicta Illustr. Resp. vult niti, dicto prætenso privilegio & dicitur quod nec illud eam iuuat, ex multis, primo quia de eo non apparet ex processu, vnde super iura non producta, non est faciendum fundamentū, l. illicitas. §. veritas de offi. præsid. Secundo cum in d. processu non videatur distingi, quia in dicto prætenso privilegio adfit clausula saluis iuribus imperij, & consequenter abique probabili dubitatione sunt reseruata iura imperij, duo resultant affectus.

Primus ille est, quod dato, quod prædicta Resp. posset prætereundere aliquid ius respectu dictæ exemptionis a potestate Imperatoris vigore dictæ prætense præscriptionis, quod t acceptando dictum privilegium saluis iuribus imperij, sibi præiudicauit, argumento not. per Bar. in l. quo enim, rem ratam hab. in l. si filius, ad Maced. Doc. in l. quæ dotis sol. mari.

Alter effectus est, quod illud, sic saluis iuribus imperij per rempublicam acceptatum, non parit nisi limitatum effectum, l. in agris de acquirend. rerum dom. & sic, quod Resp. remaneat libera quidem, sed ita tamen vt imperator sit sibi superior, nam non est nouum, quod Resp. remaneat libera & Imperator remaneat superior, est text. elegans in l. non puto, de capti. & postl. reuer. Deci. consil. 369. col. 3.

Tertio dato sine veri præiudicio, quod Respublica ex dicto prætenso privilegio non obtinente dicta clausula saluis iuribus imperij, posset prætereundere omnimodam exemptionem, vt non recognoscere ipsum Imperatorem, tamen cum non sit dubium, quod imperator possit hanc potestatem sic dictum prætensum privilegium supprimere ac moderari, & etiam reuocare ad libitum, & sine causa, Bald. in l. qui se partis. colum. 10. C. vnde liber. Alexand. consil. 216. num. 14. lib. 2. Fely. in c. nouit, nu. 9. vbi loquitur de privilegio iurisdictionis, etiam non subdito concessio, & nune. 10. de iudic. Gozad. consil. 5. colum. penul. & consil. 62. colum. 2. debet in casu isto suppressio & reuocatio ipsa censeri facta, cum prædicta Cæsarea Maiestas expressim in dicto processu declarauerit, se velle esse iudicem, & de dicta causa cognoscere, censetur enim pro validitate dictæ declarationis, & actus in necessarium antecedens dictum prætensum privilegium subrepsisse & reuocasse, l. illud de acquirend. hæred. Alexand. consil. 224. in fin. lib. 6. Afflic. decio, 3. nu. 3. Dec. in rubr. C. qui admitti. col. pen. & fin. facit quod Princeps censetur in necessarium antecedens, velle vti plenitudine potestatis pro validitate actus, Caslr. consil. 414. num. 5. lib. 1. Alexand. in i. quamquam. G. de test. mil. Ruin. consil. 23. num. 4. lib. 2. atqui dicimus, quod in casu isto debet omnino dictum privilegium suprimi & reuocari vel saltem non obseruari, primo si quando non recognoscens superiorem est negligens in administrando iustitiam suppletat imperator, & sic suprimendo dictam potestatem, Abba. in c. ex suscepto, num. 9. de for. com. Socin. in dicto consil. 275. n. 9. multo magis imperator debet supplere & supprime, quando sit euidenter iniustitia, Doc. in d. c. nouit. Quod verò in casu isto adit euidenter iniustitia facti, patet, quia

quia dato sine veripre iudicio, quod Illustris Alphonfus, ut afferit ipsa Respublica, male tractaret suos subditos, de
 14 buir tamen prius ter moneri, est ~~tex. cum~~ glo. in c. i. de mil. vassal. Curt. lun. consil. 137. num. 20. & in tract. feudo. in 6. par. q. prima, las. in Authentica, Qui rem, colum. 2. C. de sacrosanct. eccl. quod Illustrissimam Rempub. Genuensium minime fecisse constat. Atqui (ut ipsamet fateatur in processu) a principio vassallos predicti Illustris Alphonfi, qui illi rebellauerant & coegerant illum pro tuitione vite sue in Castrum Gouoni se recipere, ad protectionem, & obedientiam, & via facti dictis vassallis auxilium, & fauorem adeo praestitit, ut confestim preparato exercitu pecunijs, & bellicis tormentis, dictum Finarium occupauerit, ac alia fecerit prout in processu, quo casu ita iniulte procedendo extraiudicialiter, & de facto, dato, sed non concessio, quod vigore dicti praetensi privilegij Illustrissima Respu. dicti posset habere omnimodam iurisdictionem, & non recognoscere superiorem: adeo tamen suspecta redditur, ut
 15 si suspecta sit habenda, etiam si vellent iudicialiter procedere, gl. in c. statutum omnino uti verb. copia, de rescrip. in 6. Bru. consil. 31. col. 3. est elegans tex. in Clem. pastoralis de re iud. & hec quoque suspicio si militat in officialibus suis, iuxta late tradita in c. in finitate de offic. deleg. & per Brun. in dicto consil. Secundo, quoties privilegium tendit ad noxam & ex eo apparet, quod tertius si grauius laeditur, tunc
 17 a Principe reuocationem, vel moderationem recipit, c. siue gestum de Decimis, c. primo & c. autoritate de privileg. est gloss. communiter approbata in dicto c. statutum verb. ad noxam, Arelinus & ceteri in cap. nouit de iudicis, Gozadinus consilio quinto, colum. quinta, faciunt tradita in
 18 eam omnes, de constitution. vbi quando si consuetudo quae a principio valuit, incipit esse iniqua, quia indebitè laedit, reuocatur, seu reuocata ipso iure censetur, Doc. in c. primo de consuetud. sed cui dubium est, si diceremus illud privilegium subsistere, quin omnino & graniter ac enormiter laederetur, predictus Illustris Alphonfus, vltimo accedit, quod si Princeps non potest sibi legem imponere, à
 19 qua non liceat recedere, maxime ex causa c. significasti, de electione, c. fin de rescriptis in 6. Bar. in l. cum praecario, de precat. & Alex. eleganter docet in consil. 224. num. 6. lib. 6. sed nemo est, qui ex proximè dictis non videat, in casu isto subesse causam & quidè probabilem. Et quae omnia, maxime & a fortiori, procedunt in predicta Caesarea Maiestate, quae in imperio concedentis privilegium successit d. c. significasti, d. c. si. hinc diluuntur omnia argumenta, quae adduci videntur pro predicta Illustrissima Repub. nempe quod, cum Illustris Alphonfus neget se vassallum esse pro aliqua parte dicti Finarij dictae Illustrissimae Reip. & ipsa quoque neget Imperatorem esse dominum directum dicti Finarij, saltem respectu dimidij, pro qua praetedit predicta Resp. se dominam directam, & sic cum causa hec non agatur inter vassallos, sed inter extraneas personas, debuisset cognosci per iudicem ordinarium ipsius reip. quae est rea, gloss.
 20 communiter approbata in c. ceterum de iudic. Bald. in ca. 1. de inuest. in mar. fact. numer. 6. vbi Afflict. numer. 12. Soc. consil. 12. nume. 22. lib. 1. consil. 187. col. si. lib. 2. & per suos iudices etiam vigore privilegij Imperatoris Federici secundij, de anno. 1226. in dicto processu inserti, quod cum Respubl. ipsa pretendat habere omnimodam iurisdictionem, neque Imperatorem in superiorem recognoscere, imperator non videatur posse in eam non subditam iudicare, cum etiam Imperator in causa propria cognoscere possit, Vlp. l. & hoc Tiberius de here. instit. doct. in d. ca. ceterum, nempe
 21 Deci. num. 12. etiam quod sit reus, Are. & Deci. in c. i. de probatio. tamen non procedit dicta conclusio, quando controuertitur inter Imperatorem & non subditum si & sic ipsam Remp. quae praetendit se illi non esse subditam. Clem. pastoralis, de re iud. Doc. in d. c. nouit, & Fely in c. cum venissent. col. pen. de iudic. Soc. d. consil. 187. num. 29. lib. 2. atqui, nec videtur Imperator posse cognoscere an iurisdictione ad se spectet. Bal. in c. 1. fin. col. 3. de proh. feud. alien. per Fede. Alexand. consil. 1. numer. 11. lib. 5. & hoc ratione suspicionis, nempe, quando tractatur ultra commodum iurisdictionis, de aliquo alio commodum gloss. in l. de iure in princip. ad municipal. Cardi. in Clementina prima,

verbo, Abbatis in io. not. de excessibus praelat. quia ex supra dictis patet solutio, nam Imperator remanet superior, & iudex ordinarius, & predicta Respublica censetur illi subdita, & consequenter ad predictam Caesarem Maiestatem spectat cognitio dictae causae, & exceptio quoque de iudicibus dictae Reipub. vigore dicti privilegij, impertinens videtur, nam privilegium illud praedictae Reipub. vsui erat, quando niti non poterat se habere omnimodam iurisdictionem & contra omnes, propter Imperatorem, cui erat subdita, nunc verò, quod praetendit habere eiusmodi iurisdictionem dictum privilegium supprimitur, nam pugnat, quod habeat omnimodam iurisdictionem, non recognoscatur superiorem, & quod possit conueniri coram suis iudicibus, vel alijs ordinarijs, ut de se patet. remanet & firma & valida conclusio illa, quod possit imperator in causa propria cognoscere, & cum Respu. sit maxime in casu isto illi subdita, & cessat omnis de ipso Imperatore suspicio, quando maxime ultra alia imperator ipse uti iustissimus, & modestissimus Princeps, cessi posset per se absque Consilio petitorum, causam ipsam terminare, non solum fuit contentus à praedictis Illustribus suis consiliarijs habere consiliu, sed à nobis, & ab alijs Italiae Collegijs Iurisconsultorum, ut nobis relatum fuit, ut iustitiae in causa ipsa locus sit, requiratur.

Ad illud verò an remedium capituli reintegranda. 3. q. 1. & sic solum possessorium iudicium per praefatum Illustris Alphonsum intentatum sit, & an illud praedictum Illustris Alphonso cum petierit vel ne, tenemus firmiter vtroque casu quod sic, nam priore casu, res est clarissima, quia in petitione sua narrauit se sua possessio Finarij spoliari, & petijt se reintegrari ad dictam possessionem reiectis quibuscumque exceptionibus petitorum respicientibus, & semper fuit protestatus, ut in dicto processu de non cumulando petitorium cum ipso possessorio, ex quibus liquet intentatum remedium dicti c. reintegranda, & solum possessorium nec mouet, quod & in precibus, & in petitione praedicti Illustris Alphonfi videatur quoque petium ut rescindatur
 24 illae meticulousae conuentiones atque contractus, quo casu videtur quoque intentata actio quod metus causa, quae petitorium respicit, quoniam cum consistat de ipso metu & ex protestationibus suis, & procuratoris suis, timore metus factis, de quibus in processu, ante conuentiones ipsas, conuentiones illae quaecumque sint, propter defectum consensu praedicti Illustris Alphonfi, redduntur nullae, & quidem ipso iure, ut infra dicemus, sique consequens est, ut si nullum praesent impedimentum, gloss. in l. si pater. C. ne de stat. defunc. Bal. in l. fin. C. de non num. pecun. Cor. con. 135 colum. 4. lib. 1. cum similibus, & quod peticio praedicti Illustris Alphonfi intelligi debeat de facto tollantur, sique in terminis interpretatur Bal. ut salueret libellus in l. qui ad civilia, col. 3. C. de appella. facit gloss. in c. inter ceteras. de re iud. & in l. prima de ser. altero verò casu, idem quoque patet, nec nos vrget, quod hic controuerti videatur si deui compulsus, in qua non videtur competere remedium, possit vel vbi competat, saltem exceptio dominij obijci potest. Alex. & plerique in l. naturaliter. §. nihil commune. de acquirend. posses. Pari. consil. primo, nume. 176. lib. primo, qui dicit hanc esse communem sententiam, ea potissimum ratione, quod subsistat voluntas etsi coacta sit, quoniam contraria opinio videtur probabilior ex deductis per praedictos Illustris Dominos consiliarios, & vtrumque saltem in casu isto verius omnino est, quoniam praecedunt dictae protestationes ante ipsos contractus factas, & iuxta praeticam traditam per Dinum in l. qui in aliena. §. fin. de acquirend. hared. quibus prorsus ipso iure censetur sublati omnis praedicti Illustris Alphonfi consensus, sique cessat contraria sententia, quae dicto consensu tantum nititur, ita eleganter docet Castr. in d. §. fin. vbi etiam Bald. Alexand. Imol. quam Castrum, sententiam singulare dicit Alexand. in l. pacta nouissima, col. penul. C. de pac. & approbat Soc. consil. 263. numer. 9. lib. 2. Ripa in c. cum M. Ferr. numer. 115. de constitutionibus vbi inquit, hanc opinionem esse tenendam Rui. in consil. 121. nu. 20. lib. 4. qui dicit illam esse communem.

Ad illud verò nunc spectat, an in dicto possessorio debeat

beat cognosci de dominio, an non, & concludimus, quod non, ut iam demonstrabimus, tollendo Exceptiones, quæ videntur ex processu oppositæ. Et enim non obstat, quod cum agatur de restituenda possessione Caltri Gouoni, quod ideo, cum sit fortissimum & non possit sine magna impensâ temperari, restitutio dictæ possessionis debeat retardari quousque fuerit super iuribus petitorij cognitum, & decum, ex Caltr. in l. 2. C. de ed. Diui Adria. tollen. quoniam per fideiussorem oblatam per Illustr. Marchionem, restitutio possessionis nequaquam venit retardanda, iuribus & auctoritatibus adductis per præfatos Illustr. Dominos consiliarios. Accedit etiam exabundanti, quod cum Illustr. Alphonsus dicat se vasallum respectu totius dicti Finarij prædicti. Cæsaræ Maesta, & prædicta Illustrissima Respu. præterat quoque saltem dimidia dicti Finarij esse suum vasallum, & sic natus sit petitorij, quæ se velit, omnino prædi. Illustr. Marchio Respu. vtilis dominij & naturalis possessionis est tutus, quod propterea non veniat retardanda restitutio dictæ possessionis naturalis, ut satis de se patet, non obstant quoque tituli producti per prædictam Illustrissimam Rempu. in hoc possess. iudicio quoniam etsi clarissimi & apertissimi essent, non tamen admitti debent in d. remedio d. c. reintegranda, receptior est Doc. sententia Deci. consil. 57. colum. pen. consil. 352. numer. 4. Brunus. consilio 19. columna finali Rub. Alexander consil. 4. Aleia in l. mulieris, §. definire de verbo. signifi. Cassad. decisione prima in tit. de acquir. possess. vbi hanc sententiam sequitur, & refert ita fuisse per Rotam indicatum.

Minusque nos mouet exceptio allegati Dominij proprii prædictæ Illustrissimæ Reipublicæ nam & hoc quoque casu communiter receptum est, huiusmodi exceptionem quatenus etiam de dicto dominio constaret, non obstat nec impedire quominus spoliatus ante omnia debeat restitui Alexander. consil. 33. in primo, libr. 6. Deci. in d. consil. 57. coll. pen. Rip. in c. sep. numer. 37. & 30. de restitut. spolia.

Denique non obstat quoque in hoc casu exceptio defectus notorij dominij, seu iuris prædicti Illustri Alphons. & quæ quatenus vera esset, in possessio admitti debet, Alexander. consil. 77. colum. penult. libr. 2. Dec. consil. 191. & Soc. Paris. consil. 1. nume. 170. li. primo, Docto. in d. §. nihil commune, quoniam etsi exceptio huiusmodi admitti soleat, tamen illa locum sibi non vendicat, nisi notorie copulatiue constet de non iure spoliati, & de iure spoliantis l. fin. C. de rei vendicat. Corsetus in tract. fallen. ad regulam quod spoliatus &c. num. 2. Ripa. in d. §. nihil commune, numer. 31. & 70. vbi Bollog. nume. 25. Soci. in l. rem quæ nobis, versic. circa nonam, num. 20. de acquirend. possess. Deci. d. consil. 191. coll. pen. sed de hoc non apparet, ut infra dicemus ergo in Nec etiam procedit quoties possessio, eum vitio peruenit ad rem conuentum, prout cōtingit in casu isto, in quo notorissimè constat dictam possessionem dicti Finarij peruenisse, cum magno vitio ad prædictam Illustr. Rempubl. Soc. in d. l. rem, quæ nobis d. num. 20. quem sequitur Deci. in d. consil. 191.

Respectu verò petitorij, vt & illud etiam non omittatur, quo evidenti patet ipsum Illustr. Alphonsum reintegrari debere ad suam possessionem status Finarij, & omnium eidem ablatorum ab ipsa Illustrissima Repu. Genuesium, vt in fra, & si res admodum difficilis, & in facto per plexa existat.

Tenemus tamen statum Finarij ante inuestituram Imperatoris Maximiliani factam, Alphonsi antiquiori de toto Finario, vbi illud non comprehendatur in inuestituris Imperatorum Federici primi & secundi, quod nobis ex processu non constat fuisse re alodialem, excepta tamen dimidia illius tertij partis, pro qua Aleramus fuit inueltus ab Imperatore Carolo Quarto de anno. 1385. suo & nomine Emanuelis fratris, Quoniam & si prædictus Aleramus legatur inuestitus suo & nomine antedicti Emanuelis, pro vna tertia parte dicti Finarij, & nomine Georgij patris pro vna alia tertia parte, tamen cum non constet ex processu prædictos Emanuel & Georgium nec eius filios Lazari num. & Carolum, ratificasse dictam inuestituram, nec tacite nec expresse, immò faciendo compromissum illud po-

tius videantur dissentisse solus Aleramus & deinde Antonius filius remanere vassallus Imperij, & sola dimidia dictæ tertij partis feudalis, quia non secuta aliqua ratificatione dictis Georgio & filiis ac Emanueli, nullum fuit acquiritum ius, si ego de nego. gest. Caltr. consil. 171. libr. 2. Deci. consil. 226. nu. 6. & quæ quidem ratificatio non censetur inducta, quia non constat quod dicti Georgius & Filius ac Emanuel scientiam habuerint de dicta inuestitura & ratificatio non inducitur ex silentio seu non facto, Caltr. consil. 465. col. pen. libr. 1. Alex. consil. 191. col. 3. libr. 6. Deci. consil. 98. ad finem & quod excepta dicta dimidia tertij partis reliquum dicti status Finarij esset allodialis, mouemur, quia siue Finarium in concessione Imperatoris t. Othonis Aleramo facta comprehendatur, dicta concessio potius essetur donatio, quam feudum, vt late deducitur ex consil. Gozad. 7. nu. 13. & col. sequ. num. 16. consil. 8. col. 4. nu. 16. cum seq. & consil. 10. num. 1. Soc. iun. consil. 76. col. 2. nu. 42. libr. 1. diffusissimè Hieronymus Gratus responso 9. n. 94. cum pluribus sequen. libr. 1. quicquid dicat Paris. in consil. 23. col. 2. & sequen. libr. 1. siue non comprehendatur, etenim communis est conclusio quod in dubio res non presumitur feudalis, sed allodialis Io. And. in c. fina. de iudi. Curt. iun. consil. 184. numer. 1. cum vulg. etiam si agatur de Marchionatu quoniam Marchionatus potest haberi titulo donationis seu allodialis, Goza. d. consil. 8. colum. 5. Aleia. in tract. præsump. in 2. regula præsumpt. 3. quo casu respectu dictorum bonorum allodialium valent & tenent illi contractus facti cum Illustrissima Repub. hinc sequitur dominium dictorum bonorum allodialium peruenit in dictam Illustr. Rempubl. per illam inuestituram factam Illustr. Alphonsi Seniori per Imperatorem Maximilianum de anno. 1496. non potuisse sine causa tolli prout se habet communis sententia, Soc. in l. Gallus, §. & quid si tantum, colum. 6. vbi galliaula colum. fina. de lib. & posthu. Soci. in l. si. c. si contra ius, & Canonistæ, in c. quæ in ecclesiis, de consitu. quæ conclusio etiam procedit non obstantibus clausulis adiectis in dicta inuestitura Deci. in c. super eo, colum. 2. ff. de offi. de lega. Parisi. consil. 1. num. 81. & sequen. & consil. 11. nu. 116. & sequen. li. 1. Ias. consil. 93. colum. 2. libr. 3. Dicimus tamen, videri nobis imperium præscriptis de dominio & iure prædictæ Reipub. ex quasi possessione longissima etiam vltra annos quatuordecim, ex deductis in processu Caltri, in l. si. col. penult. C. de sacrosan. eccl. A lex. consil. 16. nu. 20. libr. 5. Bal. in tract. præscrip. 3. parte. 5. partis prin. q. 1. & tanto magis quoniam prædicta ciuitas Genuesi. t. e. p. a. dictæ inuestituræ Maximiliani & ab inde citra, vsque ad annum 1588. mo. lo vnum modo alium superiorè recognouit, vt ex Historiographis deprehendimus.

Respectu verò dictæ partis feudalis, dicimus, & tenemus respectu tantum illius qua liscunque portiuncula dicti Finarij, quæ comprehenditur in illa tertia parte, de qua fuit inuestitus Illustr. Ioan. a prædicta Illustrissima Repub. de anno. 1451. prædictam Illustr. Rempubl. præscripsisse respectu dictæ portiuncule: tamen habita ratione ad totum statum Finarij dominium illud directum quod imperium respectu dictæ partis feudalis habebat, & clara ratione nos moueri existimamus, quoniam videmus prædictam Illustrissimam Rempubl. ab anno 1385. vsque ad dictum annum 1451. continuò retinuisse suam civilem possessionem directi dominij dimidiæ partis totius status Finarij, & Caltri Franchi, quod etiam prædicti Illustr. Consiliarij non negant, videmus etiam prædictam Illustrissimam Rempubl. & si de dicto anno 1451. in feudum concesserit prædicto Illustri Ioanni, solum tertiam partem totius dicti status Finarij, & reliquas duas prædictas Illustrissimæ Reipub. dimiserit & in dictis duabus partibus promiscue rit illam non moleitare: tamen dictæ portiuncule dictæ partis quæ feudalis erat dictam suam possessionem civilem continuasse nec re illa mixtura & rei feudalis & allodialis, quæ in dicta parte continebantur amississe, sed retinuisse, l. rerum mixtura, de vlt. cap. Balbus, in d. tractat. præscriptio. in 3. parte. 6. part. princip. quæst. 1. in fin. videmus & de nique dictam civilem possessionem prædictæ Illustrissimæ Rei. sic, vt diximus, continuatè retentâ de dicto an. 1451. respectu

respectu saltem dictæ portiuncule, cum in animo consistat fuisse conuincatam, non autem amissam vique ad mortem prædicit Ioannis, vt patet ex l. confessione ipsiusmet Illustris Alphonsi in precibus Maximilia, porrectis, vt ex notis per Iaf. & Deci. in l. cum te. C. de transactio. & successiue dictam possessionem non fuisse interruptam, nisi de anno 1496, quo tempore Illustr. Alphonsus Sen. à prædicto Imperatore Maximiliano inuestitus illam factio interuertit, Iaf. conf. 37. libr. 1. colum. secunda, sicque apparet prædictam Rempubliam præscripsisse vltra tempus centum annorum, quæ contra etiam imperium admittitur iuribus vulgatis. Tenemus tamen imperium etiam deinde contradictam Illustrissimam Rempubliam præscripsisse, vt supra. Quo ad vtile dominium Illustr. Alphonsi cum videretur nobis Alphonsium Seniore non habuisse l. bonam fidem, tã ex denuntiatione Reipub. sibi facta, anno. 1482. quam maxime ex narratis in precibus per ipsum Alphonsium Maximiliano Imperatori oblati ex notatis per Sali. in l. si fundum. C. de rei vend. Rip. in c. cum. M. num. 159. de constit. Balb. de præscriptio. 2. par. 3. part. principalis, quæstio secunda, & respectu ipsius Illustris. Alphonsi Iunioris non constat de tempore requisito ad præscriptionem dicti vtilis dominij, ex dicto processu, dicimus propterea nobis non liquere præscriptionem esse decursam contra prædictam Illustr. Rempub.

Quatenus verò attinet ad admissiõnem capitulorum & ad citatiõnem procuratoris transmissi in sententiã prædictorum Illustris consiliariorum saluo, quod existimamus ad cautelam procuratorum Illustris. Reipubl. esse citandum vique ad expeditionem causæ, ex Abb. & Soci. in c. accedens. 1. nota. vt lit. non contesta. & ex adductis per Soci. in tractat. citat. articulo 5. quæstio. 30. num. 62. in eo vero articulo, an probata sint extra requisita ex dicto reme. c. reintegranda, pariter concurrimus in sententiam prædictorum Illustr. consiliariorum, nempe quod Illustr. Auria & nomine prædicti Illustris. Alphonsi. & prædictæ Reip. teneat dictum Castrum Gouoni.

Postremo quoad sententiam ferendam per suam Cæsaream Maiestatem tenemus ita ferendam esse, vt condemnetur prædicta Illustris. Reipubl. ad reintegrandum prædictum Illustris Alphonsium ad suam possessionem totius status Finarij & præsertim Castri Gouonij, qua spoliatus fuit à prædicta Illustr. Repub. & restituendum ablata ac relaxandum depositum, seu sequestrum, ex parte ipsius Reip. & ad solucum omnia damna fructusque, tam perceptos, quam qui percipi potuissent & expensas Illustris. Alphonsi. saluis partium iuribus in petitorio, præstito tamen per prædictum Illustris Alphonsium idoneo fideiussore, de restituendo possessionem dicti Castri Gouonij, vbi contigerit prædictum Illustris. Alphonsium in iudicio petitorio succumbere, & hæc omnia non obstantibus dictis conuentionibus de quibus in processu nuperimè factio inter prædictam Illustr. Remp. & prædictum Illustr. Alphonsium nullis, vt supra.

Et ita nos doctores prædicti Collegij prius inter nos cõmunicato dicto consilio, representantes totum prædictum Collegium, dicimus & putamus sic iuris esse, vt supra & in fidem præmissorum solito sigillo prædicti Collegij nostri obsignari fecimus, cum prædicti Collegij Cancellarij subscriptione. Da. Papiæ die septima Decemb. millesimi quingentesimi sexagesimi. Tibi soli Deo Optimo Maximo laus & honor.

Iacobus Maria Vtrabellus publicus sacra imperiali & apostolica auctoritate Notarius & Collegiatus Papiæ, præfatiq̃ venerandi Collegij Magnificorum Dominorum Iurisconsultorum Cancellarius & de eorum mandato subscripsit.

SYMMARIA.

- 1 Orthonis concessio Aledrano facta an feudalis, vel libera fuit.
- 2 Orthonis Priuilegium Aledrano concessum, quæ cõtineret.
- 3 Concessio facta cum clausula prout iuste & legaliter possumus, quam vim habeat.
- 4 Imperatorem directum dominum rerum Imperij trans-

ferre non posse.

- 5 Fidelitatis denominatio feudo conuenire dicitur.
- 6 Feudi concessio est gratia & beneficium.
- 7 Donationis verbum quando late intelligatur.
- 8 Imperator in coronatione iurat, se Imperij iura actum nõ diminuturum.
- 9 Discurrere verbum quid præferat.
- 10 Marchionatus titulus feudi censetur.
- 11 Imperatorem voluisse Imperij iura minuire, nõ presumitur.
- 12 Orthonis concessio Aledrano facta feudalis fuit.
- 13 Presumitur ex statu præsentis in præteritum.
- 14 Interpretatio illa sumitur in dubio, quæ actus valeat.
- 15 Nemo dat, quod non habet.
- 16 Vassallus inuestituram intra annum & mensem non petens, feudum perdit.
- 17 Feudi dominus, iudex est competens in causa feudi.
- 18 Compromissum de re feudali fieri non potest.
- 19 Transactio de re feudali in feo domino fieri non potest.
- 20 Alienandi facultas concessa in his quæ alienari non possunt regulariter quomodo intelligatur.
- 21 Vassallus etiam cum clausula saluo iure dominij, in potentio rem feudum non potest alienare.
- 22 Feudum cum licentia alienandi aliquando certis casibus, alienari non potest.
- 23 Feudum demonstratur ex præstito iuramento fidelitatis & susceptis inuestituris.
- 24 Res libera, vt feudalis, à superiore recognosci potest.
- 25 Inuestitura vna alteram declarat & aperit.
- 26 Metu gesta iure non valent.
- 27 Metus iustus, est armorum terror.
- 28 Periculis vita, & amissionis bonorum se subijcere, quis non tenetur.
- 29 Metus non presumitur intercessisse in contractu.
- 30 Consilium animi presumitur ex enormitate facti.
- 31 Dolus presumitur, si enormis intercessit lesio.
- 32 Metus ad actus subsequentes extenditur, cum eadem metus causa subest.
- 33 Metus eadem causa an subsistit, iudicis arbitrio relinquitur.
- 34 Clausula ex certa scientia & animo deliberato ex notariis consuetudine apponi solent.
- 35 Clausula sponte ita metu appositam in instrumento presumitur cum contractus per metum est celebratus sicut ipse contractus.
- 36 Imperator ex plenitudine potestatis & ex certa scientia, priuilegia iam concessa reuocare potest.
- 37 Priuilegium concessum ob benemerita tolli & reuocari non potest.
- 38 Citatio non requiritur quando princeps extrajudicialiter procedit etiam tollendo ius alterius.
- 39 Citatio illius non exigitur, quo in initio actus celebrari potest.
- 40 Notorius defectus proprietatis, possessionem inficit.
- 41 Princeps eum priuare potest sine citatione, quem cognoscit in re ius non habere.
- 42 Vassallus feudo priuari potest sine citatione, & ordine iudicario cum de notorio illius delicto constat.
- 43 Priuilegiorum substantia sufficit ad demonstrandum quæle priuilegium fuerit concessum.
- 44 Princeps concedere potest auctoritatem ingrediendi possessionem sine iudicis licentia.
- 45 Genua Ciuitas, à quibus libera censetur.
- 46 Imperator in vniuersum terrarum orbem iudicare potest.
- 47 Priuilegiorum concessio, subiectionem præcessisse arguit.
- 48 Priuilegiatus contra concedentem, priuilegio vti non debet.
- 49 Libertas & superioritatis aduersus imperium, cumulatim, non

non priuatiue presumitur.

- 50 Imperij suprema potestas prescribi non potest.
- 51 Verba enunciativa Principis probant.
- 52 Geminatio & reiteratio actus plurimum operatur.
- 53 Dictio noster, nostra, nostrum, dominium arguit.
- 54 Appellatio ab Imperatoris sententia non conceditur.
- 55 Prescribens spacio 30. vel 40. annorum, plena securitate defenditur.
- 56 Mala fides antecessoris in facto arduo nocet successor.
- 57 Iudicis autoritate faciens, dolo caret, & in bona fide versatur.
- 58 Bona fides presumitur in eo, qui iudicis sententia possidet.
- 59 Bona fides presumitur in eo, qui possidet Imperatoris autoritate.
- 60 Imperator Dei minister in terris dicitur.
- 61 Bona fides in dubio presumitur.
- 62 Mala fides antecessorum non impedit prescriptionem inchoari & perfici a successoris persona.
- 63 Priuilegium concessum prescriptionem non currere, nisi centenaria sit, quae continere debeat ut valeat.
- 64 Instrumentum transumptum & exemplatum ut probet parte citata sumi debuit.
- 65 Priuilegium perdit qui bona concedentis per vim occupat.
- 66 Dispositione l. 2. & l. bene de Zenone de quadrienn. prescrip. fruitur, qui a supremo Principe causam habet.
- 67 Spoliato restituenda sunt omnia.

Responsum Quartum à venerando Bononiensi Iureconsultorum Collegio, in causam Finariensis redditum.

DE I Optimi Maximi implorato praesidio. Quamuis sacratissimus Imperator Dominus noster clementissimus, pro summa sua prudentia & grauissimo eius iudicio, valeat quoscunque legum iuriumque nodos dissolvere: quandoquidem omnia iura illi pateant, habeantque apud se consilium doctissimis eruditissimisque Iureconsultis reuerentissimum, valentibus praesentem difficultatem & grauiorem etiam decidere. Nihilominus iunctis sententiam Diocletiani & Maximil. Imperatorum in l. dubium non est. C. de repud. afferentium, quod omnia, quae consilio teste geruntur, iure meritoque effectum & firmitatem nituntur, & alibi legitur quod integrum est iudicium, quod plurimorum sententiarum confirmatur, c. extra concientiam 64. distinct. c. prudentiam, de offic. delega. libuit coetum profitentium iura consulere, existimans beatitudini imperij sui conducere, si ascito prudentum consilio, huiusmodi res graues discussione indigentes, terminauerit. Nos vero in proposita questione qualescunque fuerint vires nostrae, nostramque studium, illud totum summa fide ac diligentia, pro indaganda veritate, suae sacratis. Maiest. omnino pollicemur ac spodemus, praesertim quod suis ad nos datis literis intelligimus, pro ea tantum parte consilium expetere, quae iustitiam foueat. Res sane Caesare & inuictissimo Principe digna.

Accingendo igitur nos proposito muneri & breuitati studendo, ut res patietur, de pluribus disceptandum erit ad dilucidationem illius principalis questionis in praesentis iudicio vertentis, quae est num Illust. Marchioni Alphonso de Carreto, competat remedium c. reintegranda, 3. quaestio. 1. aduersus excelsam & illustrem Rempublicam Genuensensem.

- 1 Primò enim dicendum est, an concessio Imperatoris Otthonis I. Aledramo facta sit feudalis, an verò allodialis & libera, in qua dubitatione, licet apud antiquos & recentiores iurisc. variè certatum sit, ut constat ex hīs, quae habentur in dictionario Alberici in verbo, feudum, in 3. col. verific. item quæro, & in consi. Gozad. 8. & 9. & apud Paris. consi. 13. lib. 1. & alios plerisque citatos per istos, tamen illam diligenter inuenientes, nobis visum est, quòd priuilegium I. Otthonis duo principaliter contineat. Primò enim

narrat qualiter Aledramus ab eo petijt sibi concedi cohortes, siue curtes, & abbas qualdam ad Regnum suum tunc spectantes. Subinde petijt, quòd confirmaret & corroboraret omnes res suas & proprietates, quae illi aduenierant, tam hereditario iure parentum, quam de acquirenti suo. Imperator autem respondendo petitis, i. primis dicit, quod concedit, donat, & largitur dictas cohortes petitas, existentes inter flumen Tanagri & Vlbani, vsque ad litus maris, & nomina dictorum locorum (quae multa sunt) ibi exprimit, subiugens se illud agere intuitu fidelitatis ipsius Aledrami, prout iuste & legaliter potest.

Secundò confirmat & corroborat eidem Aledramo Marchioni omnes res & proprietates suas, quae illi aduenierunt, tam de hereditate parentum, quam de acquirenti suo, per diuersa loca, videlicet in comitatu Aquen. Sauonenf. Affens. Montisferrati, Taurinenf. Vercellens. Valmenf. Cremonens. Bergomens. cum omnibus eorum pertinentijs & adiacentijs, & finaliter quicquid dictus Aledramus habet & habiturus est in Italico Regno, consequenter dictum Marchionatum & omnia bona illi adhaerentia & spectantia confirmat & corroborat. Hac concessione ita stante, dicimus, quòd prima pars huius concessionis sapit donationem, respectu vtilis domini, tantum, quia non simpliciter donat, sed dicit prout iuste & legaliter possumus, quae verba veniunt limitatiue & restrictiue ad praecedentia iuxta l. x. d. ibi, prout edicti perpetui monet auctoritas. C. de edend. & in l. 2. in prin. ibi prout iuris est. C. de his qui latro. occult. si enim Imperator voluisset liberè donare omni respectu, tam vtilis quam directi domini, non fuisset vtilis illis verbis limitatiuis, & quamuis paulò infra dicat, ita quodamodò dominio dicti Aledrami Marchiones subdantur, & in eum transferantur, verificari possunt dicta verba, respectu vtilis domini praedicti, & hoc modo evitabitur difficultas illa Doctorum, qui dubitat, an I. Imperator possit a se abdicare directum dominium bonorum spectantium ad Imperium, de qua per Bal. Abb. & Imol. in c. intellecto de iureiur. Bald. in proemio feud. verscu. expedita litera B. vsque ad numerum 33. & consil. 222. colum. 4. lib. 3. idem Bal. & Alex. in l. filio quem pater. ff. de libe. & posthu. in fin. princ. Caccialupus in repetit. l. cunctos populos, num. 10. C. de summa Trini. & fide Cath. & in l. Imperium, nu. 35. de iurisd. omnium iudicum, & per Imol. & alios in rub. de verb. oblig. num. 20. 21. & alibi saepe, qui omnes inclinare videntur in partem negatiuam, & hanc intelligentiam satis suadet ex illis verbis Otthonis in proemio dicti priuilegij, dum ait, se ita agere, ut annuat honestis petitionibus fidelium suorum, & ut eos promprios reddat in famulatu suo, quae verba I. fidelium & famulantium, bene conueniunt vassallis, ut in titulo de no. vel. fidelit. & in titulo, Quid praecedere debeat, fidelitas vel inuestitura, & per Aluiz. in tit. quae fuerit prima causa benef. amitt. num. 34. notatur, in c. 1. §. fin. de pace iuramen. firmanda.

Nec omnino destruentur illa verba, donamus & largimur, siquidem concessio I. feudalibus fit gratia & beneficium, & sic de natio quædam c. 1. §. 1. ex quibus causis feudum amitt. Bald. in prelud. feud. colum. 5. Curt. sen. consil. 49. col. 17.

Non obstat etiam, quòd ibi in dispositione fit mentio de dominio, intelligatur de directo, l. 1. §. qui in perpetuum, si ager ve. vel. emph. per. 1. item, nec illud, quod verba I. donationis late sint interpretanda, cum dilectus, ext. de donat. quia respondetur illa procedere, quando disponens purè & liberè, quòd hic factum non est, sed dictum fuit limitatè, prout iuste & legaliter possumus, praterèa praedicta procederent, quando disponens, liberè disponere posset, sed cum hic finis in I. Imper. qui in eius coronatione iurat, se pro posse non diminuturum iura imperij, sed illa aucturum, ut in d. c. intellecto, stricta nempe fieri debet interpretatio, ut dicatur contrarietate suo iuramento, nec ei, quod proprium est Imperatoris augere scilicet fimbrias imperij, non autem diminueri, iuxta not. in proemio ff. & Institutionum.

Quo verò ad secundam partem dicti priuilegij Otthonis, in versu. insuper, quae continent confirmationem Marchionatus & reliquorum bonorum tenentium per Aledramum,

dramum, res dubitationem habere non videtur, quin remanserint feudalia, quoniam Imperator in talibus bonis, nil aliud agit, nisi quod confirmat & corroborat res Aledrami, quas habuit iure hæreditario, vel de acquætu suo, & subdit quod nullus eum diffringere habeat, & sic præsupponit inuestitum. l. decem, de verb. oblig. item ibi, si quis obierit, quod inuestituram præteritis temporibus non habuerit, liceat ipsi Aledramo suisque hæredibus, per hanc nostram licentiam, affirmare vel iuramento declarare, se inuestitum fuisse, ex quibus omnibus patet, quod Imperator non immutat nec alterat feudum, quinimò illud confirmat & corroborat, certum est enim, quod Aledramus tunc habebat Marchionatum, quod patet, quia Imperator ipsum Marchionem appellat Clem. i. de probat. Qui t Marchionatus est titulus feudalium, vt in c. i. qui dicitur Dux, Comes, vel Marchio c. i. de feudo Marchie Bal. conf. 23. lib. i. Nec credendum est ipsum Imperatorem voluisse feudum tam nobile & antiquum Camere Imperialis & illius directum dominium à se & t imperio abdicare, quod si facere voluisset, non potuisset, per prædicta alioquin, iudicatus fuisset & iudicaretur vna pecus, secundum Bald. in d. c. intellecto, nu. 5. qui etiam dicit, quod si aliter diceremus sequeretur, quod minueretur per particulas totum imperium, & illud dissolui posset, quod admittendum non est, subdicens hunc esse neruum, sed nodum indissolubilem, & ait quod Princeps non potest de nouo infeudare vltra modum confectum aliorum Principum, alias diceretur dilapidator, quod bene seruiri casu nostro.

Et ita dictam t concessionem feudalem esse firmat Paris. d. conf. 13. nu. 17. nonnullis alijs rationibus, quæ ibi videri possunt maxime, quia descendentes ex Aledramo præstiterunt fidelitatem sequentibus Imperatoribus, & sic consensu partium declaratum fuit dictum priuilegiū totum sonare in vim feudi, non autem donationis, pro quo facit l. si hi qui adulterij. C. de adulter. vbi ex t statu præfenti præsumitur in præteritum. Ex quibus omnibus firma stabit hæc conclusio, primam & secundam partem dicti priuilegij feudalem esse.

Nec quicquam obstat vna verba in dicto priuilegio inserta ibi, habeatque potestatem teneandi, vendendi, communicandi, alienandi, pro anima iudicandi, & quicquid eorum decreuerit animus faciendi, &c. Quia id erit intelligendum respectu vtilis dominij t vt concessio valeat l. quoties de reb. dub. non autem directi, ex defectu potestatis concedentis, vt supra, & tunc erit feudum non habens propriam naturam feudi, iuxta c. i. de feud. non hab. propriam naturam feud. Et per hæc respondetur ad cons. Gozad. 8. & 9. & Sequacium, qui certè non omnia contenta in dicto priuilegio diligenter scrutati sunt, vt per prædicta apparet, & inferius etiam dicitur, firma igitur manente dicta conclusione, quod ea concessio Otthonis feudalitatis sit, plura sequuntur corollaria ad rem nostram plurimum conferentia. Primum est, quod dicti D. de Carretto nō potuerint transferre nisi vtile dominium, quod habebant in

Genueses t per regul. l. traditio, de acqu. rer. dom. l. nemo plus iur. ff. de reg. iur.

Secundum, quod Genueses non petendo t se inuestiri infra diem & annum, ceciderint ab omni prætenso iure, c. i. quæ fuerit prima causa benef. amit. Andr. de Ifern. in c. i. §. si minori, si de feud. fuer. contro. inter domin. & agnat. not. in c. imperialium. §. præterea, de prohi. feud. aliena. per Federic.

Tertium, quod t Imperator esse iudex competens Genuesium ratione bonorum feudalium, c. cæterum, ext. de iud. in c. nouit, eo. tit. Clem. pastor. §. denique, vbi Card. not. in prin. & in 4. quest. de re iud.

Quartum est, quod prædicti D. de Carretto t compromittere non potuerint sine consensu domini directi, secundum And. de Ifern. in c. i. sub num. 3. versic. hodiè putamus non compromitti de feudo, de leg. Conra. Abb. in c. cum tempore, colum. 2. num. 3. de arbit. Roman. in l. i. §. & post operis, de no. op. nunt. qui dicit quod transactio & arbitramentum non æquiparatur, iuribus allegatis per ipsum, sed vasallus t sine consensu domini non transigit, c. i. de feudo. feu. inter domin. & vasal. & c. si vasallus, si de feud. fue. contro. inter domin. & vasal. ergo non compromittit, in

quam sententiam venit etiam Mathæus de Afflict. in c. i. §. si vasal. in tit. si de feu. fue. contro. inter domin. & agnat. dum dicit illum textum esse correctum, idem firmavit Iacob. de S. Georg. in tracta. feudorum in verbo, & cum pacto de non alienan. num. 10. distinguens inter arbitrium & arbitratorem, vt ibi per ipsum. Nec dicatur, quod ex quo data fuit potestas alienandi dictis dominis de Carretto, videatur etiam data licentia compromittendi &c. Quia respondetur, quod per hanc licentiam vendendi & alienandi intelligitur, quod possit t alienare iuxta naturam contractus feudi, per ea, quæ voluit Signorol. de Homod. conf. 10. in qua. vertente, nu. 3. & Spec. in tit. de locato. §. nunc aliqua, nu. 17. versic. 94. vbi ex mente Iacobi & Bart. firmat, quod si in contractu emphyteutico sit concessa licentia emphyteusim vendendi & alienandi, tamen intelligitur requisito domino secundum naturam contractus, & quamuis illa opinio Spec. habeat aliquos contradictores, vt per Ias. in l. 2. sub num. 4. C. de iure emphyteu. tamen illam veram omnino putamus quando t feudatarius seu emphyteuta alienaret in potentiorē se, vt in calu nostro contingit, l. i. & 2. C. ne lice. potent. notatur in c. i. §. beneficium vbi Afflictus, si de feudo defuncti contentio sit, Specul. in tit. de feud. §. quoniam super homagij, num. 63. Vel quando deuentum esset ad translationem possessionis sine scientia domini, quam Genueses in casu nostro asserunt interuenisse: vel quando per dominum infeudantem reseruata sibi fuerit superioritas, vt hic, vbi Imperator Ottho prohibet, quod nullus Dux, Marchio, Comes, vel iudex, valeat Aledramum, nec eius hæredes quouis modo molestare super dictis bonis, sub poena &c. quasi dixerit se solum iudicē super his esse velle. Quæ superioritas clarius referatur in inuestituris Fed. i. Fe. 2. & Caroli Quarti, vt inferius dicitur.

Quorum trium supradictorum, si vnum interueniat, vasallus t feudum alienare non potest, sine consensu domini, etiam quod per prius simpliciter data fuisset licentia alienandi, ita aperte dicit Aretin. consil. 14. viso, colum. 2. Paulus Castren. consil. 179. num. 2. lib. i. secundum nouam impressi. Alexand. consil. 2. in causa, colum. final. lib. 5. Marth. de Afflict. in c. i. §. feudum ea lege datum, si de feudo fuerit controuerbia inter dom. & agna. num. 31. ex mente Imol. in c. potuit, de locat. numer. 64. qui citat Specul. & Ioan. And. sic velle, sed in casu nostro, alienatio facta est in potentiorē, id est in populum Genuesem longè potentiorē istis de Carretto, & nunquam intermoriturum, l. proponebatur. ff. de iudic. item Genueses asserunt in se translatam fuisse possess. ciuilem, vt supra fuit quoque reseruata superioritas, vt supra docuimus, & inferius etiam dicitur, ergo sine expressa scientia & licentia Imperatoris dictum feudum in alios transferri non potuit, alias sequeretur, quod dominus haberet inuitus vasallum, quem fortè habere noluisse, cap. i. in fin. de frat. de no. benef. inuest.

Secundò principaliter dicitur, quod dato, & non concessio, quod dicta concessio fuerit in omnibus eius punctis mera donatio, quod tamen verum non putamus, per prædicta, ex quo ipsimet Carretti aduerunt Imperatores Fed. i. & Fed. 2. & Carolum Quartum antequam se immiscerēt cum Genuesibus, & ab ipsis Imperatoribus iteratis vicibus perierint inuestituras & agnouerint illos in dominos directos, & præstiterint t iuramentum ligium, & seruauerint ea omnia, quæ obferuantur in ordinarijs & proprijs inuestituris feudorum, vt apparet ex dictis inuestituris, & etiam præsumendum est in alijs inuestituris idem interuenisse propter temporis longinquitatem, iuxta not. in l. sciendum, de verb. obligatio. cum similibus, certè non videmus, cur bona hæc feudalitatis esse non dicantur per ea, quæ dicit Specul. in tit. de feud. §. s. versic. 5. & ibi Bald. in appost. vbi voluit, t quod si quis recognoscat res suas patrimoniales ab aliquo in feudum, constituitur feudum, idem voluit Bald. & Aluar. in c. i. per quos fiat inuestitura, & in c. i. §. ex eadem, in 3. colum. de leg. Conra. & hanc dicit communem opinio. esse Curt. iun. in tract. de feud. in 4. part. princip. sub num. 12. versic. tamen in iudican. Iacobin. de sancto Georg. in tracta. de homag. num. 10. faciunt notata per Salic. in l. qui rem in f. i. col. C. locati. Ex quibus quidem

quidem inuestituris & alijs præsumptis, declaratur illa prima Orthonis concessio, quod scilicet fuerit feudalis, similiter alie inuestituræ declarationem vicissim recipiunt ab inuestituris Maximilianij, & Caroli Quinti, quod illis simul consideratis, nemo est prudens iudicij qui dicturus non sit, bona in in dictis priuilegijs contenta, feudalia fore, quandoquidem in inuestituræ istæ se ad inuicem declarant, vt superius diximus: quod aperte firmat Dec. conf. 193. col. ii. allegando plures auctoritates, quæ ibi videri possunt, & idem Paris. d. conf. 123. nu. 13. 14. lib. 1.

Tertiò considerauimus, quod gesta per istos de Carretto cum dominis Genuensibus non obitabant, quia violenta & per metum extorta fuere, vt videre est in scripturis productis pro parte dictorum Genuensium, maxime in illa continente compromissum, quæ habetur in processu fol. 279. vbi dicitur, quod partes prædictæ volentes sedare discordias, guerras & scandala &c. item ibi casu præsentis & voluntate trium officialium constitutorum super consule feruitijs dictæ guerræ, item ibi de omnibus guerris, discordijs, controuersijs, & questionibus ortis, & super omnibus & singulis iniurijs, incendijs, damnis, homicidijs, & quibuscunque offensionibus, realibus & personalibus factis inter partes: nec non inuasionibus & occupationibus terrarum, locorum & castrorum, compromittunt in ducem Genuæ Dominum Antonium, Adurnum, &c. item in alia scriptura existente in processu fol. 350. ibi, illato publico bello per commune Genuæ &c. item ibi Burgo Finarij & Castro Gouonij iussu prædicti Illustr. Domini tunc Ducis & excelsi communis Genuæ & igne & ferro direptis funditusque eueris: ex quibus scriptis & alijs productis per dictos Genuenes existentibus in processu constat, quod dicti de Carretto fuerunt pluries, violenter & de facto vexati à dictis Genuensibus, & coacti sic transigere, prout nouissimè contigit moderno Marchioni Alphonso, qui vi & armis coactus est exire e Castro Finarij, & deserere totum Marchionatum, vt in processu constat.

Quare, quod vi & metusque causa gestum est ratum nõ habet prætor c. i. ff. quod metus causa, l. nihil consenti, & ibi Moder. latè. ff. de reg. iur. c. super hoc, de renunc. Doct. in l. interpositas. C. de transact. Alexand. in conf. 93. nume. 3. & 4. lib. 3. vbi dicit, quod in iustis metus est terror armorum, l. 3. §. si quis autem visis. ff. de vi & vi armata, & alibi glo. in c. bona, el. primo, in verbo, inueuebat, de elect. dicebat, quod solus timor violentie inferen. est iustus metus ad infringendam electionem tanquam metu factam, quamuis impressio non fuerit secuta, neque comminata, sed sufficit quod subit causa, propter quam debeamus timere futuram violentiam & impressionem, vt ad hoc dicitur quis iuste timuisse, licet in veritate impressio non fuerit secuta, neque etiam consummata, quia non debet quis se subijcere periculis vite vel amissionis bonorum, secundum Inno. in c. cum à nobis olim in glo. in ver. nulla, de electione, quem refert & sequitur Alexan. in d. conf. 98. nu. 3. & 4. lib. 3. Paris. conf. 137. num. 17. cum seq. lib. 4. sed in casu nostro non solum interuenit apparatus armorum, sed etiam deuentum fuit ad violentiam & executionem, vt ex præd. supra relatis apparet, ergo acta cum Genuen. substantiam habere non debent.

Confirmantur præd. ex eo, quod voluit Bald. in l. decernimus, num. 6. C. de sacros. eccles. vbi dicit, quod contrahens cum potente, præsumitur dolo inductus, quando enormiter læditur, similiter metus præsumitur, data legione, c. cum dilectus, & ibi Innocen. quod met. cau. Bald. in c. i. §. item sacra, nume. 8. de pace iur. fir. t. subdens, quod ex enormitate facti præsumitur consilium animi, allegat Barto. in l. fina. de prætorijs stipulat. in fin. dum vulg. quod arbitrator t. præsumatur esse in dolo, si enormiter lædat partem, latè Paris. conf. 139. num. 67. cum seq. lib. 4. & conf. 60. colum. 2. & 3. eod. lib. 4. qui citat consil. Bald. 204. in fin. lib. 3. dicentis quod lex civilis habet illud pro probato, cuius contrarium non est credibile, nec posset persuadere alicui bono viro, ad cuius arbitrium hæc rediguntur, sed ex qualitate dicti laudi, & personarum, & alijs inde secutis, constat dictos Dominos de Carretto, enormissimè læsos fuisse, ergo Genuenes fuerunt in mala fide per ea,

quæ ponit Curt. in tract. de feud. in 4. part. vers. 7. in si. con sequenter nullo tempore præscribere potuerunt, vt in regula malæ fidei, de reg. iur. in 6.

Nec dicatur metum fuisse purgatum ex his quæ postea acta fuerunt per dictos de Carretto, quia semper viguit eadem causa metus, videlicet potentia, diuitiæ, & maioritas dictorum Genuensium propinquorum & adhaerentium statuti dictorum de Carretto, quem Genuenesmet asserunt esse in visceribus suis, quo fit vt talis t. metus extensus dicatur ad sequentiam & longo interuallo interuenientia, l. si. in si. C. quod metus causa. Bar. in l. penult. ff. de conditio. ob turpem causam. idem Bartolus & Baldus in l. ad vindictam. C. quod metus causa, vbi dicunt, quod si probatum sit metum fuisse illatum, semper præsumitur durare subsistente eadem causa, idem voluit Barto. & Iaf. in l. qui in aliena. §. Celsus, nu. 9. de acquir. hered. & huiusmodi causa t. metus arbitrio iudicis & superioris terminanda est, vt supra c. cum dilectus vbi Doct. extra quod met. caus. Cald. in l. quod met. cau.

Nec dicatur quod contractus facti per dominos de Carretto habeant in se clausulas ex certa scientia animo deliberato non vi, nõ dolo, vel metu inducti, &c. quia primo dici posset, quod istæ t. clausulæ apponuntur ex consuetudine notariorum, quæ parum operantur, secundum Bar. in l. r. q. 6. de iure codi. Barba. conf. 58. col. 10. lib. 1. adducens Abba. & alios, in c. quinta uallus de iure iur. Deci. conf. 28. col. penult.

Secundò, & melius responderetur, quod cum istæ t. clausulæ fuerint insertæ in contractu meticulouso, qua ratione non tenet contractus, sic quoque clausulæ, vt accessorie, eodem vicio laborant, per ea quæ voluit Barto. in l. fina. C. ad Velleia. & in l. si ex cautione in prima lectu. circa fin. C. de non num. pecu.

Quartò principaliter dicitur, quod Impe. Maximilianus sub anno 1498. habens notitiam eorum omnium, quæ de facto egissent domini Genuea. contra vassallos Imperij super rebus, & bonis feudalibus spectantibus ad Roma. Imp. huiusmodi alienationes, & adulterinas infeudationes, cassauit, irritauit, & annullauit, motu proprio, ex certa scientia ac de plenitudine potestatis, etiam absoluta, ac alias omni meliori modo, iure, via, & causa, &c. asserens se plenissimè informatum de his, quæ retroactis temporibus gesta fuerunt super dictis bonis, in prædictum Romanum Imperij, per quæ verba t. clausulæ prægnantes, dubium non est, quin ipse subueneret voluerit & potuerit omnia, & quæcunque acta inter dictos Genuenes, & dictos de Carretto, per ea quæ latè deducit Decius consil. 191. in causa colum. 2. qui consuluit super duabus donationibus factis à diuersis superioribus, & concludit propter vim dictarum clausularum derogatam censi primæ donationi, quodam proprietatem & possessionem, allegando multas auctoritates, de quarum clausularum efficacia ac virtute, plura scribit Ruin. conf. 21. nume. 15. lib. 1. & latius Paris. consil. 1. lib. 4. per totum. Confirmantur prædicta ex eo, quod dicta annullatio & subsequens inuestitura, facta fuit à Maximiliano ob benemerita, fidem, & deuotionem Alphonso aui erga Roman. Imp. vt in processu fol. 200. Asserit quoque Carolus quintus, gratificari velle d. Alphonso moderno, & illum de dictis bonis inuestire, ob strenuam operam & fidem comitatum eius patris Ioannis, quem in expeditione belli Africani sibi summa cum laude præstitit, asserens, post egregia eius facinora, & multos perperatos labores, ipsum laudabiliter occubuisse. Quæ cum ita sint t. nihil est, quod annullare possit dictam infeudationem secun. Bal. in proem. Decret. col. 4. idem Bal. in prælud. feu. col. 9. vers. sed pauca de Principe, dicamus maxime cum Imp. Maximilianus dicat se plenissimè informatu de dictis alienationibus, sine eius consensu factis, sed temerè & de facto, & propterea dicta bona veluti alienata in suo dominio directo, confiscat, & declarat deuoluta fuisse ad Romanum Imp. & sedendo pro tribunali sic prouinciauit & declarauit ipse Maximilia. vt in processu fol. 222. & successiue Alphonsum aui præsentis moderni Alphonso, inuestiuit & infeudauit de bonis, quibus de facto Carretti antecessores sui spoliati fuerant, & de nouo illa sibi in feudum nobile concedit, cum alijs prægnantissimis clausulis,

fulis. Et hoc idem postea bis egit Carolus Quintus infeudando prius Ioannem patrem de dicto anno 1519. in ciuitate Genue, postea de anno 1536. in eadem ciuitate inuestiendi modernum Alphonsum cum approbatione auctorizatione & innouatione, quatenus opus esset dictæ concessionis Maximiliani, insertæ in priuilegio dicti Caroli Quinti.

Quare concludendo omnino existimauimus tales inuestituras diuersis temporibus concessas, ab anno 1496. citra iuribus subsistere, & plenum robur habere, nec opus fuisse Genuen. t. citare in huiusmodi declaratione extrajudicialiter, vt dicit Rom. conf. 364. circa primum in quinto dubio in fine: vbi inquit, quod quando Princeps aufert ius alterius peruiam extrajudicalem, non est illius necessaria citatio, per iura allegata per ipsum, quamuis in casu nostro non auferat à Genuen. aliquid de suo, sed solum disponit Imperator de rebus feudalibus, de quibus Ortho, Federic. primus, Feder. 2. & Carolus Quartus alias disposuerunt, & propterea scitandi non erant, quibus inuitis & ignoratibus actus expediri potuit l. 4. §. illud, de fideicom. liber. l. qui potest, de reg. iur. Alex. confil. 2. visis codic. nu. 47. libr. 1. dicens, quod quando apparet principem alicui velle præiudicare, non oportere illum citare, ex quo actus illo inuito fieri potest, et plura ad hanc rem expendit Dec. d. confil. 191. nu. 7. & confil. 274. in fin. faciunt not. per Abb. in c. quia clerici, nu. 4. de iure patr.

Præterea, cum ex iam deductis notoriè constitit Maximil. de defectu proprietatis Genuen. illos potuit sine citatione & causæ cognitione prætenso iure & prætenfa possessione ciuili priuare, & alteri concedere, quia t. notorius defectus proprietatis inficit possessionem, & impedit illam restitui, vt dicit Alexand. in l. naturaliter. §. nihil commune, colum. 12. versic. 10. fallit de acquir. possess. & ibi modern. omnes not. in c. cum olim, de re iudic. & dicit Abb. in d. c. quia clerici, quod si clericus notoriè ecclesiam teneat iniuste, non est necesse quod Episcopus illum citet in iudicio, sed potest de facto illum spoliare. Gozad. latè d. confil. 9. numer. 61. loquens præcisè in terminis nostris, notorietas verò patuit Maximiliano, & postea Carolo Quinto per sæpè dictas quatuor inuestituras dictorum Imperato. insertas in priuilegio Maximiliani iuxta not. per Abbatem in d. c. cum olim. Ad prædicta facit confil. Baldi 16. factum sic præsupponitur, colum. final. libr. 5. vbi loquitur in inferiore à Principe, & dicit, quod si ei constet alicuius ius non habere, sine citatione potest illum priuare, multo ergo magis id concedendum erit in Imperatore, & hoc idem firmavit Decius d. confil. 191. colum. 3. ad fin. facit, etiam quod voluit Baldus in c. 2. de feud. sine culpa non amitt. & confil. 141. Thema huiusmodi colum. 2. libr. 2. vbi dicitur, quod quando delictum t. vasalli est notorium, potest princeps feudum alteri concedere sine causæ cognitione, quia non arctatur ad obseruantiam ordinis iudicialis, idem Bald. in c. 1. si de inuest. inter dominum & vasallos lis oriatur, nu. 11.

Nec dici potest, non sufficit constare de dictis inuestituris dictorum Imperatorum antiquorum, cum integrè non exhibentur t. priuilegia, quia dicitur sufficere, quod substantia t. priuilegiorum prædictorum fuerit expressa in priuilegio Maximil. & Caroli Quinti, l. 1. & ibi Alberi. not. C. de Episc. & cleri. Rui. confil. 31. num. 7. libr. 1. cum ergo ex præmissis pateat, bona feudalia per Carrettos transferri non potuisse in Dominos Genuenses, potuit Maxim. declarare ipsos de Carretto cecidisse à iure feudali, ex quo alienarunt inconsulto Cæsare, dictaq; bona applicare cameræ Imperiali, & postea eosdem de Carretto ex benignitate & liberalitate Cæsare infeudare, præsertim quod dictæ alienationes nõ fuerint voluntariæ sed violentæ & coactæ vt supra, pariterq; potuit concedere t. facultatem apprehendendi possessionem dictorum bonorum propria auctoritate, prout sibi met Imperatori competebar, secundum Bart. in l. 1. §. vsusfructus de oper. noui nunc. Deci. in terminis nostris confil. 191. num. 9. colum. fin. Nec obstat, quod Imperator iudicauerit in causâ propria, quia id facere potest, Barto. in l. 1. C. ne quis in sua causâ, per l. & hoc Tiberius, de hæred. instituend. in l. proximè, de his quæ in te. delentur. Abb. & Dec. in c. cum venissent de iudic. Et si

replicaretur, illud procedere duntaxat inter subditos. Ciuitas verò t. Genue libera videtur à subiectione Imperia. ergo &c. vt per Hostien. & Abba. in c. nouit, colum. 1. de iudic. quos sequitur Felin. in d. c. cum venissent, colum. penult. versic. limita. pri. per. Alexand. & Iaf. in l. est receptum, de iurisd. omn. iud. post princ. responderetur, quod dato, quod Genua fruatur libertate, illud quidem contingit ex priuilegio Caroli V. & aliorum antiquorum Imperatorum, quorum priuilegia si videantur, arguunt Genue subiectionem, quia ibi dicitur, saluis iuribus Imperij, & quatenus non diceretur, sic intelligi debent, & t. Imperator quoad iurisdictionem, habet fundatam intentionem suam in vnoquoque loco, ita Alexand. confil. 87. accuratis in fin. libr. 6. Martinus Laudensis in tracta. de princip. not. 183. incip. ius commune. Bald. in rubri. Codicis, col. 2. cum multis alijs auctoritatib; quæ facile adduci possent. Qualitas enim ista priuilegium cõcedere, manifestè arguit eorum subiectionem & ius commune in cæteris esse in contrarium, l. ius singulare de legi. & in indiuiduo t. quod priuilegium concedere, sit signum superioritatis, voluit Ioannes de Lignano in c. quod clericis, de foro compe. quem ad hoc citat Riminal. confil. 268. num. 41. libr. 2. præterea dicta Ciuitas t. non debet vt tali priuilegio contra Imperatorem, l. amicissimos de administ. tut. not. in l. sed & milites. §. 1. de excusat. tut. doct. Bart. in l. si iudex circumuento. ff. de min. vbi etiam Bal.

Item dicitur, quod licet ipsa prætendat se t. liberam, & asserat præscripsisse libertatem, illud quidem esset intelligendum cumlatiue non autem abdicatiue, per ea quæ ponit Ang. in l. hæc autem in fin. de seruit. vrbân. præd. cuius opin. lequitur Iaf. in l. Imperium, nume. 20. versic. limita hanc conclusionem, & ibi Caccialupus num. 43. & moder. nume. 127. de iur. omn. iudic. idem Caccialupus in l. 1. C. de summa Trin. & hie catho. num. 12. Dec. confil. 307. num. 21. Barto. Socin. confil. 226. col. 3. circa med. libr. 2. dicens quod secundum magis communem opin. Doctissimorum viro- rum t. Suprema potestas Imperatoris præscribi non potest, quominus quis habeat ipsum in dominum & superiorem, & respondet his, quæ in contrarium adduci possunt: quæ opinio quoad ciuitatē Genue, proculdubio verissima est, quando quidem in priuilegio Caroli Quinti concessio Genuensibus, dicitur Ciuitas nostra Imperialis, item in priuilegio in feudo concessio Ioanni patri præsentis Marchionis dicitur, datum in Ciuitate nostra Genue, quod concessum fuit sub anno 1539. similiter in alio priuilegio concessio moderno Marchioni Alphonso, sub anno 1530. dicitur, Datum in Ciuitate nostra Genue, ex quibus iteratis verbis ciuitatis nostræ palam prolatis in præsentia multorum Heroum, & in scripturâ redactis, apparet, quod Ciuitas Genue subiaceret Roman. Imperio, saltem quoad recognitionem supræmæ potestatis, de quo supra, quoniam verbis Imperatoris standum est, etiam quod t. enuncia- tiuè emissâ fuerint, d. Clemen. 1. de prob. præsertim, cum iterata sint, Clem. 1. in verbo, Diocesanis de iur. patro. Dec. in terminis verborum geminatorum per Imperatorem, quod talis t. iteratio plurimum operetur, ponit in confil. 588. num. 17. verbo accedit. His addendum est, quod priuilegium obtente libertatis à Carolo Quinto per Dominos Genuenses, fuit productum coram præsentē Imperatore, quo fit, vt ipsi contenta in eo approbare dicantur, l. cum pecunia. C. de libe. caus. Alexan. in l. 1. §. editiones, num. 19. de edend. cum similib. ergo constat Genuam subesse Imperatori, quia t. pronomen illud noster, nostra, arguit dominium & superioritatem, l. id quod nostrum, de reg. iur. §. item ea, Inst. de rerum diuis. merito cessabit ea replicatio quæ ex aduerso fiebat dum dicebatur Genuam dici nostrâ, id est Imperij iure fœderis & amicitie, quia impropria nimis foret locutio, & quando propriè verba sumi possunt, cessat improprietas, l. non aliter de leg. 3. cum vulga. item habita ratione proferentis, & in quem proferuntur, debemus intelligere nostrâ eam Ciuitatem esse, vt esse debet, id est Imperatoris, vt in c. 1. §. firmiter de prohib. feud. alie. per Fede. vbi de Germania & Italia, quæ præcipue subsunt Imperio. Stante igitur ista superioritate & dominatione, quam habet Imperator in Genuenses, optimo iure potuit ipse Maxim. ius dicere in sua causâ, per ea quæ supra di.

præ diximus & cognoscere de ista cōtroversia feudali pronunciano super ea, vt fecit cui sententia standum fuit & est, nec ab ea reclamare licuit, l. i. ff. de quibus appel. non licet, quo fit, vt dicti Domini de Carretto dicantur legitimi feudatarii Cæsaris, & quatenus iuribus suis aliquid deesset (quod tamen admittendum non est) per prædicta, dicimus dictas inuestiuras Maxim. & Caroli Quinti præscriptione 30. 40. & plurimum annorum communitas taliter fuisse, quod ipsi plena securitate frui possunt, iuxta text. in c. 1. §. quidam obligauerat, vbi Bal. num. 1. de feud. da. in vi le. comif. cap. 1. §. si quis per 30. annos, si de feud. fuerit contro. inter domin. & agnat.

Nec huic præscriptioni obstat allegata mala fides per Dominos Genuenses contra istos de Carretto, ex eo, quod contrauerint contractibus per se factis cum dictis Genuen. & iuratis & c. quæ t mala fides insequitur successores, quando sumus in facto arduo, puta in occupatione alicuius feudi dignitatis, vt in casu nostro secundum Abb. cōf. 3. nitar in præsent. col. 24. vers. 6. lib. 2. quem refert Felin. in c. si diligenti, col. 2. de præscriptio. facit l. vitia possessio. num. C. de acquirend. possessio. Quoniam ad hoc respondetur, quod in istis Dominis de Carretto, nullo modo potest considerari mala fides, stantibus violentijs & metu supra consideratis, quæ consensui aduersantur, d. l. nihil consensui, de reg. iur.

Præterea, quod fit iudicis auctoritate non dicitur dolo nec mala fide fieri, in l. non videtur data, §. qui iniussu, ff. de reg. iur. & in reg. quod quis mandato, de reg. iur. in e. l. iuste possidet. ff. de acquirend. possessio. & sic bona fides præsumitur ex sententia, vel facto iudicis, quanto magis ea præsumitur ex præsentia & facto Imperat. qui supremus est omnium superiorum, secundum Bald. in l. pen. in prin. C. de bon. quæ liber. & gerit vices Dei in terris in temporalibus, secundum Bald. in l. i. C. de iure aurore annulorum, colum. secunda, sub litera B. & cor eius in manu Dei est, & eius est minister, Epistola inter claras. C. de summa Trinitate & fide Catholica, vbi Bal. in 6. nota, quo fit, vt dicatur præbuisse iustam causam mediantibus suis inuestiuris, inducendi bonam fidem, secundum Bald. in l. i. C. de fur. num. 23. qui dicit quod auctoritas superioris inducit bonam fidem, alleg. text. in l. generaliter. ff. de noxal. quem citat Marin. Laudensis in tracta. de princ. in 283. quest. Accedit ad prædicta diuturnitas tant temporis, quæ operatur quod bona fides præsumatur, etiam si non appareat aliquis titulus, vt late deducit Socin. cōf. 83. eolum. 2. vers. non expedit præterea dicitur, quod dato, & nullo modo concessio, quod antecessores Alphonsi aui huius Marchionis, fuissent in mala fide, tam ex quo ipse habuit nouum titulum à Maxim. in eo potuit inchoari præscriptio, & postea perici à filio & nepote, secundum Iaf. in l. Pomponius, §. cum quis sub num. 20. vers. limitat. dupliciter, de acquirend. possessio. qui plures ad hoc citat, vt ibi videre est, quibus addendus est Balbus in tracta. de præscriptio. in 12. q. 2. par. 3. part. principalis.

Stante igitur ista longæua Carretorum possessione, habente ortum ab Imperatore, dubium non est, ipsum & Carretes hoc ius feudale præscribere potuisse. Quibus nõ obstat assertum priuilegium Henrici Imperatoris, qui t dicitur priuilegiasse Genuenses, vt contra eos nõ curreret nisi centenaria præscriptio, quia replicatur, quod præscriptio 30. vel 40. annorum tolli non potest, nisi in priuilegio ad sit clausula, Non obstante, vel ex certa scientia, vel de plenitudine potestatis, vt per Doct. in Authen. quas actiones. C. de sacrosan. eccles. Areti. in cōf. 15. in secundo dub. quarum clausularum mentio, non habetur in trasumpto, quod à Genuensibus exhibitum est ergo & c. Secundo illud t transumptum non fuit integrè sumptum, nec modo, quo debuerat, videlicet auctoritate iudiciali & parte legitime citata, ergo non probat Authent. si quis in aliquo documento. C. de edend. Tertiò dicitur, quod d. Genuenses ex occupatione violenta, direptione, & destructione bonorum spectantium ad Imperatorem, & etiam ex occisione vasaallorum ipsius Cæsaris, videtur indignos se fecisse t dicto asserto priuilegio Henrici, & alijs, quibus decorati sunt ex text. in c. dilecti, extr. de priuileg. §. quod si delinquentes, ibi, non permittas aliquibus priuilegijs vti,

in Authentica de mand. princ.

Quartò, Domini de Carretto habuerunt causam ab Imperatoribus, in tantum, vt illorum causa sit iuncta & cōnexa, cum causa Imperatorum centenaria præscriptione, cum non vratur priuilegio contra concedentem illud, iuribus præallegatis, pariter allegari non poterit contra suffectum & habentem causam ab Imperatore, per reg. l. si eum. §. qui iniur. ff. si quis caut. alias enim per indirectum offenderetur ius Cæsaris, quo minus præscriptio vasaallu sibi acquirere posset, cum quo Cæsar Genuens. vti habent solùm iure communi, l. 2. C. de priuileg. hsc. Pro Carrettis etiam, facit text. l. 2. C. de quadrienn. præscript. vbi, qui habet causam à fisco modo quocunque, qui excogitari posset, perpetuò est tutus, prætenso autem domino regressus solummodo conceditur vsque ad quadriennium. Et quod dicitur de habente causam à fisco, idem est in habente causam ab Augusto. l. bene à Zenone. C. eo. vbi est casus, ergo post quadriennium non licuit Genuens. molestare dictos de Carretto, habentes iam multis annis elapsis causam ab Imperatoribus, consequenter ex præmissis concludendum est dominos Carretos, si quid supererat, quod præscribi posset optimo iure ex dicta longæua possessione titulata præscripsisse, & dominum vtile extare penes ipsos, & propterea non obstat allegata notorietatem dominij per Genuens. quoniam illud non est modo aliquo penes illos, sed bene est apud Carretos, id est præsentem Marchionem, & quatenus obstat veritatem fateri nolint, saltem negare non possunt, quin præsentia sua iura ex dictis inuestiuris & Longua Carretorum possessione, obfusata intenebrataque fuerint, cōsequenter dicto Marchioni omnia vi ablata & occupata, & postea sequestrata t restitui & relaxari debent, d. c. reintegrat. 3. quest. 1. c. in literis, c. la pè, de restitutione spoliatorum, vel vtili, qui meliora & potiora iura habet, iuxta Doct. Barrol. in l. si oleum. ff. de dol. & in l. fideiuss. §. fina. ff. qui iatid. cogant. non obstantibus ex aduerso adductis, quibus probè & legaliter responsum fuit per Excelle. Dominos consiliarios Aulicos Sacre Cæsareæ Maestatis, quorum dicta per nos diligenter iuste ac maturè considerata, confirmamus & approbamus, velut iustitia & equitati consentanea. Quare arbitramur partes sacratissimi Imperatoris esse in pronunciano ad fauorem dicti Marchionis, saniori tamen iudicio semper saluo. Laus Deo.

Vt supra conclusum, consultum & publicatum, & iuris esse dixerunt & affirmarunt Magnifici Equites & Comites, ac Excellentissimi & famosissimi Iurifconsulti Sacrorum Collegiorum Pontificij & Cæsarei iuris almi & antiquissimi Gymnasij Doctorum Ciuitatis Bononij Studiorum matris maturo consilio & equitate, præuijs, D. Doctorum allegationibus, in eorum sacro venerandoque cœtu, summo opere habitis, prout sic ego Marcus Achilinus quon. Ioannis filius Bono. Ciuis, Apostolicus Imperialis communisque Bononien. not. publicus, eorundem. Excellen. D. Doctorum secretarius, & scriba, de mandato Magnifici Equitis & Com. ac Excellentiss. I. V. D. Domini Io. Ludouici Bouij, dignissimi Prioris sacri Collegij Pontificij iuris prædicti. Nec non & Magnifici Equitis & Comitis ac Excellentissimi legum Doctoris. D. Alberti Beroti, meritissimi Prioris Sacri Collegij iuris Cæsarei prædicti, rogatus & requisitus, eandem consultationem in hanc publicam & Authenticam formam redigi feci, sigillisque eorundem Collegiorum, in simili bus solitis muniui, & in præmissorum fidem, hic mecum signo & nomine meis solitis subsignauit, sub anno à Natiuitate Domini nostri Iesu Christi millesimo, quingentesimo, sexagesimo, indictione tertiã, die verò vigesima prima mensis Decembris, Pontificatus sanctissimi in Christo Patris & Domini nostri, D. Pij, diuina prouidentia, Patre quarti, anno primo.

S V M M A R I A.

- 1 Imperator iudex est competens contra Genuenses.
- 2 Marchio Finarij imperio subiicitur.
- 3 Imperator concedendo, & donando loca Imperij, supremam iurisdi-

- iurisdictionem seruare praesumitur.
- 4 Iudicis iurisdictionem prorogasse, ex multis actis praesumitur.
 - 5 Iudex procedens ad vltiora, oppositas exceptiones rejicere censetur.
 - 6 Protestatio contraria facta, nihil operatur.
 - 7 Privilegia à Friderico Genuensibus concessa, quam habeant interpretationem.
 - 8 Imperialis Camera qua intelligatur.
 - 9 Clausula saluo iure Imper. quid operetur.
 - 10 Libertatis concessio ab Imperatore facta, nō liberat privilegium à superioritate Imperij.
 - 11 Donata pro se & successoribus, non possunt alienari in praedictum successorum.
 - 12 Reintegranda iudicium, qua exigit extrema.
 - 13 Vis expulsiua quomodo in spoliatione dicatur interuenisse.
 - 14 Reintegranda remedio restituitur per vim compulsiuam spoliatus.
 - 15 Spoliatus proprio facto is non dicitur, qui metu adhibito spoliatus fuit.
 - 16 Castrum sui naturae expugnabile, est ante omnia restituendum spoliato, ex remedio reintegranda.
 - 17 Spoliatus castro munitissimo, si offerat cautionem se illud restitutum si in iudicio peritorio succumbet, ante omnia est restituendus.
 - 18 Exceptio dominij non impedit spoliatū ante omnia restituui.
 - 19 Compromissum de re Imperatoris eo inscio non valet.
 - 20 Alienandi facultas concessa donatario vel vasallo, nō transit ad successores.
 - 21 Spoliatus non impeditur restitui per criminis obiectionem.
 - 22 Feudum, quo ob delictum priuatur vasallus, ad dominum directum reuertitur.
 - 23 Capitula rejicienda sunt, cum factum notorie falsum continent.
 - 24 Capitula rejicienda sunt, cum contingunt, quae probata ad causam non conferant.

Responsum quantum à venerando Patauino
iuriconsultorum collegio in causa Fi-
nariensi redditum.

Cum Mandatorum fines diligenter et ad vnguem sint obseruandi, praesertim eorum, qui ab ore Caesaris procedunt Maiestatis: cumq; iuris ordine id sit cautum vt iuriconsulti, à quibus decisiuum petitur reddi consilium, nudam eorum proferant sententiam absq; iurium allegationibus, quae tunc etiam eo casu magis sint superfluae cum ad Imperialem Celsitudinem, quae iura omnia sacratissimo eius pectore tenet recondita, diriguntur. Ideo visis literis Serenissimi Ferdinandi Romanorum Imperatoris electi ad nos datis die vigesima secunda Maij proxime elapsi, Anno M. D. LX. ac nobis redditis per Clarissimum Iuriconsultum, ac Regium Consiliarium, Dominum Octavianum Landum, quibus mandatur vt in graui & ardua causa coram sua Caesarea Maiestate vertente inter Marchionem Finarij ex vna, & Republicam Genuensium ex altera. Super qua longus fuit processus formatus. Eo diligenter considerato ac perpenso, simul etiam consilio super eadem causa diffusè, & copiosè, ac etiam allegationibus iuris reddito per Illustres ac clarissimos eiusdem Maiestatis suae consiliarios, si conclusio in eo proposita ac firmata, nobis iustitia, & aequitati consentanea visa fuerit illi quasi subscribendo sententiam nostram simpliciter consilio decisiuo declaramus, sin autem diuersa sentiremus, nostram sententiam scripto consilio clarè ac dilucidè scriberemus, viso quoque diligenter ac maturè toto ipso processu simul cum doctissimo ac grauissimo consilio prae-nominato, omnibusque rationibus, & iuris decisionibus ad veranque partem copiosissime allegatis, omnibusq; accuratè perpenis, tam quae in facto, quam quae in iure deducta fuerunt decisiuè iuxta mandata nobis data, proce-

dendo in hanc deuenimus sententiā, vt iuste ac secundum terminos iuris ita distantis, & aequitatis, idem suadentis, fuerit per ipsos clarissimos consiliarios suae Maiestati responsum ad fauorem Marchionis Finarij.

Quod enim attinet ad primam difficultatem, quae in hac causa proponitur circa iudicis competentiam, an sua sacra Caesarea Maiestas iudex sit competens, dicimus indubitatè iuris esse t Imperatorem in hoc ipso iudicio, quod vertitur inter Illusterrimum Marchionem Alphonsum de Carretto, & excellam Rempubliam Genuensium, iudicem esse competentem: cum in iudicio possessorio ille sit iudex competens, sub cuius ditione res sita est, de cuius possessione agitur, atque in ea vis illata proponitur. Quod autem t Marchio Finarij subdit Imperio, ne dum ex illa iuris praesumptione fateri cogimur: quod Imperator totius mundi sit, itaque asserenti contrarium probandi onus incumbat verum, etiam ob donationem Orthonis Imperatoris factam Aledramo de Carretto, in qua Marchionatus Finarij includitur, vnde quemadmodum Marchionatus Finarij suberat Imperio ante illam donationem, quod iurisdictionem, ita & ex post subesse concludendum est, cum in quacunque donatione t Imperatorem supremam illam iurisdictionem sibi referuare voluisse praesumendum sit, vt passim attestantur virorum prudentum responsa, & praecipue cum clara sint verba in donatione illa, quam Vincisslaus Imperator Duci Mediolani fecit. Trahunt quoque nos in hanc sententiam inuestiturae Federici primi, & secundi, quae in se continent omnia bona possessa per Marchiones, in Episcopatu Saouonensi, inter quae Marchionatum Finarij esse, notorij facti est, & attestatur aperte inuestiturae Caroli Quinti, quod si iudicij acta dispiciamus, idem erit concludendum, quandoquidem clarè ex illis appareat Reipub. procuratorem in Caesarem t concessisse Maiestatem, vt iudicem competentem, modò petendo exemplū iurium exhibitorum per Marchionem cum termino ad respondendum, modò permittendo, quod Caesarea Maiestas varios sibi praestituat terminos vti iudex competens: modò varios faciendo actus nomine Reip. absque vlla incompetenti exceptione, ac etiam coram delegatis à sua Maiestate comparando.

Nec ad rem facit, quod procurator ipse tali sit vsus exceptione in ea scriptura exordiente, cum excelsa Respub. Genuens. quia opposita fuit post ipsam liris contestationem, & ea non obstantè t Imperatoris maiestas ad vltiora processit sapè etiam non reclamante ipso procuratore, ideo talis exceptio reiecta dicitur ex crebriori interpretum calculo.

Longè minus obstat t protestatio illa facta per eundem procuratorem cum ex post, multa protestationi contraria fecit, atq; etiam facta fuerit tempore legitimo, ob id perinde est ac si non facta fuisset. Exceptio quoque illa t privilegij Federici secundi, optimè tollitur ex validissimis rationibus, de quibus in doctissimo ac grauissimo consilio, videlicet, quod tale privilegium integrè exhibitum non fuit, nec in forma Authentica, & eliditur etiam ex eo, quia non se extendit ad causas spectantes ad Imperatorem, vendicatque sibi locum in actionibus personalibus tantum, quae contra Remp. institui possent, vel aduersus singulares homines, qui Reip. Genuensis subsunt imperio, nō in realibus vel in rem scriptis. Et quamuis in realibus, & feudilibus in rem scriptis locum haberet, nihilominus cum limitatum sit quoad terras Reip. Genuen. concessas, vt verba illa privilegij docent, videlicet in terris, quas eis concessimus vel concedemus quærimonia fecerit, vtiq; non extendendum ad Marchionatum Finarij, cum non sit de terris, & locis concessis per ipsum Federicum Imperatorem Reipublice Genuen.

Nec in dubium reficere potest ipsa Genuen. Respub. quod nō subdit Imperio cum privilegia quibus tueri suam causam studet, eam t Imperialem Cameram appellent, habeantq; clausulam illam, t saluo iure Imperij, cuius vis atq; potestas in hoc omnibus nota est.

Nec t concessio illa liberatis facta ab Imperatore eam eximit à suprema Imperatoris iurisdictione, & dato quod ipsa Respub. non subesset imperio, nihil ad rumbum, statibus rationibus superius in medium adductis.

IIlla quoque exceptio dimidiæ partis status Finarij acquiritur ex Laudo Magnifici domini Antonij Adurni corruit, tum quia inualida, atrente, quod descendentes ab ipso Aledramo non potuerunt alienare in præiudicium moderni Marchionis, Atai, & patris sui, qui non consenserunt dictæ alienationi, ex quo dicta donatio fuit facta Aledramo, & suis descendentes utriusque sexus, & in pluribus donationibus Imperatoris sæpissimè responsum fuit per celeberrimos iureconsultos, quod ubi sint collata in aliquos descendentes suos utriusque sexus, descendentes ab ipso donatario primo non possunt de ipsis bonis donatis disponere in præiudicium aliorum descendendum, tum quia potestas alienandi, de qua in ipsa donatione reperitur limitata ad personam Aledrami, & nõ se extendit ad eius filios: tum etiam, quia esto quod valida foret, eximere non potuit illam dimidiam translatam in ipsam Rempub. ob dictam laudum à Cæsarea iurisdictione, cum ad ipsos, qui compromiserint non spectaret, sed ad Cæsarem.

Sed de competentia iudicis hætenus, satis enim superque ex prædictis edoctum censemus Cæ. eam Maiestatem in hoc iudicio iudicem esse competentem, modo quæ sint eius partes in iudicando circa petitam restitutionem spoli, & factorum annulationem, breuiter aperiemus.

Et quoniam in materia ÷ possessionis recuperandæ, duo extrema requiruntur habita, quorum primum, est quod qui agit possessor fuerit, mox quod vi delectus, quod utrunque in ipso Marchione, qui actoris partes sustinet in se, dignoscitur non minus ex confessione ipsius Reipub. quam ab ipso effectu, fatetur enim Genuensis Reipublica & acta iudicij ubique testantur, instructo exercitu, paratis bellicis tormentis Reipublicæ milites Marchionem Finarij inualide, agros & loca depopulatos fuisse ac occupasse, ipsiusque Marchionem coegisse, vt in castro Gouoni sele recideret, illudque obsidendo eiusque moenia per dies quindecim nullo temporis spacio interposito viginti quatuor tormentis muralibus pulsando, ipsum Marchionem à Castro exire coegisse, quæ omnia nedum utrunque inesse extremum habile in hoc iudicio testantur, verum etiam validissimè elidunt exceptionem illam, spoliacionem factam fuisse vi expulsiua non compulsiua.

Quia licet fortaliti spoliatio dicatur facta per depositionem eius in manibus principis Auræ, tamen ex quo coactus illam fecit propter vim à Republica adhibitam in oppugnatione castri, quæ tanta fuit vt res eò iam deducta esset, vt pro expugnato haberetur, neque Marchio amplius se in eo tueri posset, sed in Reipublicæ manu positum pro libito voluntatis suæ illo potiri vt ipsamet fatetur utique fuisse vi expulsiua spoliatum concludendum est: Accedente maxime, quod illa oppugnatio non fuit ordinata ad ad Castri depositionem, sed ad Marchionis expulsiuonem, propter quod nullum discrimen constituendum, an deponere vel deditione facta, cedere coactus fuerit. Quod si etiam vis tantum ÷ compulsiua interuenisset, in eandem sententiam eundem foret, cum & hæc spoliatio profita effectum possessionis recuperandæ, sãtem ex beneficio, c. reintegrada, quod unicuique competit, qui ex iniusta causa à sua cecidit possessione, vt Doctorem omnium sententiarum concordant.

Et ex prædictis inferitur etiam satis leuem esse illam exceptionem, quod Marchio non fuerit spoliatus, sed facto suo ceciderit itante depositione Marchionatus & Castri vigore factorum & conuentuonum initarum, cum ipsa Reipublica, cum clarè constet ex his, quæ supra edocui mus ex euidencia facti, & ex multis varijsque protestationibus tam per ipsum Marchionem, quam per eius procuratorem factis huiusmodi conuentiones, & pacta, nec non Castri depositionem vi factam fuisse: qua itante absurdum est dicere ÷ facto suo cecidisse à possessione, non secus ac si quis à possessione facto suo cecidisse eum diceret, qui propter vim adhibitam possessionem rei suæ deseruit.

Nec depositio facta penes Illustrissimum Principem Auriam impedit possessorij recuperandæ, tanquam quod

ipse non Resp. pro parte possideat, nec ipse Marchio possideat eam partem quam detinet Princeps depositarius.

Longè minus tale possessorij recuperandæ impedit ÷ fortaliti exceptio, cum non sit adeo natura vel arte mutatum, & vt dicitur inexpugnabile, vt requirunt iuris prudentes, quod Marchio cogi non possit à Cæsarea Maiestate, coram qua petitorium iudicium proculdubio venit intendendum ad eius restitutionem si in petitorio succumberet, vel eum priuando Marchionatu, vel militari manu ab eo auferendo, vel permittendo, quod Reipublica id faciat, quod præstare faciliè posset, vt ipsa docuit experientia, ÷ vel demum cautionem in hoc iudicio à Marchione exigendo, prout etiam quatenus Cæsareæ videatur Maiestati se præstaturum obtulit.

Estque penitus reiicienda ÷ exceptio illa dominij hoc in casu itante notissima iuris regula, quod spoliatus ante omnia venit restituendus, & itante eo quod de nullo ipsius Reipublicæ dominio apparet in ipso Marchionatu, nedum quoad dimidiam, quæ nunquam per antecessores Marchionis alienata Reipublicæ apparet: verum etiam quoad aliam dimidiam ipsius Marchionis, quæ acquisita dicitur per Rempub. & illicò in feudum concessa illis Marchionibus qui interuenerant in compromisso Adurni. Quoniam cum totus Marchionatus Finarij contineatur in inuestituris Federici primi, & secundi, ac Caroli quarti, sequitur quod prædicta alienatio nulla sit quoad hoc vt præiudicium afferat Cæsareæ Maiestati, nec auctori patris ipsius Alphonsi Marchionis Finarij. Cum inficior Imperatore de bonis imperio acquisitis compromittere minime potuerint, vt recepta Doctorum omnium sententia est, & aperte declaratur inuestitura Maximiliani, & Caroli Quinti. Quod si etiam demus feudalem non fuisse ante alienationem, nec contineri in præallegatis inuestituris, idem tamen concludendum foret, itante Orthonis donatione, quæ licet Aledramo facta fuerit pro se & hæredibus suis masculis & foeminis, cum ÷ potestate vendendi & alienandi, tamen deficiente Aledramo, qui solus talem habebat facultatem, Aledrami descendentes in dictis bonis donatis disponere non potuerunt in præiudicium descendendum, vt in multis donationibus diuersorum Imperatorum responsum fuit per celeberrimos iurisconsultos, circa quam conclusionem, si qua oriri posset diuicuitas hoc in casu nulla esse posset cum alienandi potestas limitata fuerit, quoad ipsum Aledramum, non autem extensa ad eius hæredes. Exceptio quoque illa ÷ criminum obiectorum Marchioni non est idonea ad impediendum iudicium possessorij recuperandæ, tum quia legitimè probata non videntur, neque dicto iudicij in causa propria deponentium standum videtur, cum etiam, quia non sufficerent ad eiiciendum ipsum de possessione, & de facto spoliandum, vt Doctores omnes in hoc conueniunt, & posito quod ob dicta ÷ crimina Marchio priuandus foret, Marchionatus tamen ad Rempub. non deuolueretur, cum ab ea inuestitus non deuolueretur, cum ab ea inuestitus non fuerit, sed ad Cæsarem, vel agnatos proximiores Marchionis.

Ex quibus omnibus etiam consequens fit, quod capitula vltimo loco pro parte Reipub. Genuensium producta, reiicienda sint, ÷ tum quia factum continent notorie falsum, etiam ex contentione ipsius Reipublicæ, & ex facti euidencia, atque etiam ex protestationibus Marchionis tum etiam, quia tendunt ad probandas exceptiones, quæ etiam ÷ si probatæ forent, in hoc tamen iudicio possessio excipienti nullo modo prodesse ex his, quæ supra deducta fuerunt.

Quapropter ex his & alijs, quæ in medium adduci possent, nisi præsens questio indubitati iuris esset, & Cæsarem alloqueremur maiestatem, facisquæ abundè in consilio nobis exhibito omnia comprobata fuissent, verbis pluribus vteremur. Nos utriusque iuris Doctores collegij Patavini dicimus, & consulimus partes sacræ Cæsareæ Maiestatis fore, & esse, in sententiando, & declarando, capitula Reipublicæ nomine, vltimo loco exhibita non mittenda, ipsumque Alphonsum Marchionem Finarij, tanquam de facto & indebitè spoliatum restituendum fore, & esse

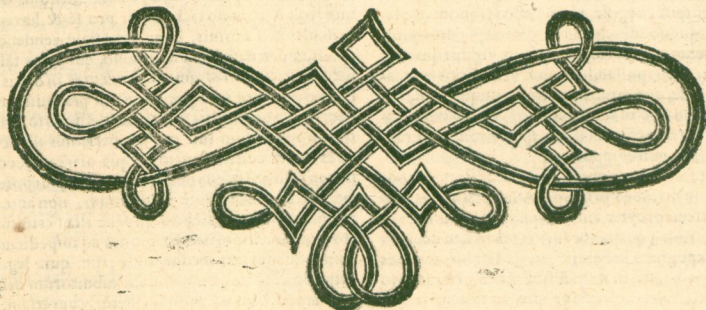
in suo Marchionatu, atque in eo statu, & esse, in quo erat ante spoliationem & subsequenter pacta, & conventiones iuratas cum ipsa Republica Gennensium irritas, & illis non obstantibus teneri ipsam Rempub. quoad ipsam attinet fequstrum relaxare, & prestare Marchioni ea damna, quæ passus est à die inchoatæ opugnationis dicti Castri per Gennenses, pariterque omnes fructus, & expensas, tam præsentis iudicii quàm illas quas Marchio fecit pro defensione sui Marchionatus, posteaquàm Rempub. ipsa ei bellum indixit, reseruat iure Marchioni, prout sibi competit contra subditos, quoad damna per eos illata, & hoc sine præiudicio tam iurium Imperij, quàm partium in reliquis in petitorio, & prout eis de iure competit.

Quoquiam conclusioni, & expeditioni antea scripti consilij in sacro Collegio clarissimorum iuris vtriusque Doctorum generalis studij Patavinij die 14. Ianuarij, Anno Domini M. D. LXXI. ad hoc more solito in aula Episcopalis Curie specialiter convocato ego Silvester Rubens publicus Imperialis & ciuitatis auctoritate Paduæ notarius, iudexque ordinarius, nec non & ipsius sacri Collegij cancellarius interfui, ea propter mandato Excellentissimorum Dominorum prioris & Doctorum sacri Collegij prædicti consilium ipsam sigillo magno eiusdem Collegij ad chordulam serici rubei impendenti muniui & roboravi signo & nomine meis solitis & consuetis in fidem appositis ad laudem omnipotentis Dei.

Finis Responforum Causæ Finariensis.

LAUS DEO SEMPER.

INDEX

INDEX VERBORVM ET RERVM. QVAE IN RESPONSIS CAUSAE FINARIENSIS CONTINENTVR.

Prior numerus numerum magin.alter paginam denorat.

- A.**
- A**bsentis partes tuerur iudex. nu. 2. 53
 Absentis partes supplet iudex. nu. 138. 20
 Acceptans sine protestatione literas vel priuilegium quod sibi nocet, sibi prauidicare dicitur, num. 8. 23
 Actio quod metus causa est in rem scripta, nu. 28. 57
 Actus nullus peti potest rescindi, quatenus de facto praecessit, nu. 45. 23
 Actus subsequens animum declarat, nu. 28. 42
 Actus subsequens ostendit praecedentem animum, nu. 62. 47
 Actum metu gestum rescindi petens, quod metus causa actionem mouet, nu. 24. 49
 Actum sibi prauidiciale qui acceptat, nec aliquo modo contradicit, ius suum perdit, nu. 16. 58
 Acta apud Imperatorem tractare non reduntur nulla ob non seruata iudicij solennitate, nu. 9. 8
 Aedificare in litore maris unicuique licet, nu. 5. 36
 Agenti actione quod metus causa exceptio dominij obijci potest, nu. 42. 56
 Alba Pompeia intra Liguriae fines, num. 62. 10
 Aledramus ex Adelfia septem procreat filios ex multorum auctoritatibus, nu. 119. 31
 Aledramus ex Adelfia quatuor filios tantum suscepit ex Volaterani auctoritate, nu. 122. 33
 Aledramus ex Adelfia duos tantum suscepit filios ex antiquis Chronicis Montisferrati, nu. 123. 34
 Aledrami linea quo tempore extincta, num. 124. 34
 Aledrami & Adelfiae historia, nu. 117. 33
 Alexandri Cornei & aliorum notatur inconstancia, nu. 20. 37
 Alienandi facultas concessa in his quae alienari non possunt regulariter quomodo intelligatur, num. 20. 62
 Alienandi facultas concessa donatario vel vasallo, non transit ad successores, nu. 20. 67
 Animus declaratur ex actibus subsequentibus, num. 140. 21
 Antonioti Adurni Genuensium Ducis laudum, num. 7. 22
 Antonioti Adurni Genuensis Ducis laudum, in causa Finarij, quo tempore latum, nu. 29. 28
 Appellare aliquando licet a reiectione exceptionum, num. 7. 54
 Appellatio ab Imperatoris sententia non conceditur, nu. 54. 64
 Appellatio ab interlocutoria recipitur cum aliis ex ea inferri potest irreparabile detrimentum, nu. 54. 11
 Appellatio a notoria iniquitate nunquam remota dicitur, num. 76. 14
 Appellationis secundae & tertiae cognitionem qui habet Imperij superioritatem habere dicitur, nu. 73. 31
 Appellatione pendente nihil innouandum, num. 150. 35
 Argumentum ab extremis praesumptiue concludit, num. 34. 8
 Argumentum ab extremis quomodo concludat, nu. 39. 10
 Argumentum ab extremis non concludere, nu. 10. 22
 Assertiua verba assertenti prauidicant ac illi consentiant, num. 55. 30
- B.**
- B**aldus in l. 3. col. 1. vers. quarto quid. C. si a non compet. iud. declaratur, nu. 114. 33
 Bald. doctrina in l. vlti. §. vlti. in fin. C. communia, de leg. declaratur, nu. 113. 53
 Baldus Perusinus quae aetate vixerit, nu. 50. 29
 Baldus Perusinus Gregorij II. Pontificis Max. praeceptor, num. 51. ibid.
- Baldi doctrina in l. vlti. §. vlti. in C. communia, de leg. ex-**
 plofa, num. 111. 53
 Bart. l. quae sub conditione, §. 1. nu. 2. ff. de cod. inst. & Bal. in l. hi qui ad ciuilia, col. vlti. vers. ex quibus apparet. C. de appellat. declarantur, nu. 47. 42
 Bart. in l. pen. nu. 2. ff. de condi. ob turp. caus. & in l. 2. nu. 12. C. quod met. caus. declaratur multipliciter, nu. 39. 42
 Beneficium Principis late interpretatur, & quomodo beneficium esse cognoscatur, nu. 54. 29
 Beneficium constitutionis l. bene à Zenone. C. de quadri. en. praescript. fruitur, qui ab Imperatore rem acquisiuit, nu. 9. 45
 Bona fides non praesumitur, num. 63. 49
 Bona fides in dubio praesumitur, nu. 61. 65
 Bona fides praesumitur etiam ex titulo putatiuo, nu. 121. 19
 Bona fides praesumitur in eo qui iudicis sententia possidet, num. 58. 65
 Bona fides praesumitur in eo qui possidet Imperatoris auctoritate, nu. 59. 65
 Bona allodialia & libera à superiore, in feudum possunt recognosci, nu. 101. 17
- C.**
- C**olumnia euidentis exceptio, non impedit spoliatum ante omnia restitui, nu. 91. 15
 Capitulum imperiale, §. praeerea, de prohib. feud. alienat. per Freder. sensus genuinus & intellectus, num. 50. 48
 Cap. imperiale §. praeerea, de prohib. feud. alienat. per Freder. locum non habet, quando pater vni filiorum bona allodialia saltem feudalia reliquit, nu. 51. ibid.
 Capitula reijcienda sunt, cum facta notorie falsum continent, nu. 23. 67
 Capitula in dubio admittenda sunt, nu. 1. 54
 Capitula admittenda sunt cum clausula saluo iure imperitinentium, nu. 3. 54
 Capitula pertinentia dicuntur, si quoquo modo ad causam conferunt, nu. 4. 54
 Capitula sunt impertinentia, si nullus effectus ex eis sequi potest, nu. 5. 54
 Capitula eliciuntur ex libello actoris, & ex Rei exceptionibus, nu. 6. 54
 Capitula reijcienda sunt, cum continent, quae probata ad causam non conferunt, nu. 24. 67
 Cap. literas, de restit. spolia, declaratur, nu. 58. 12
 Cap. 1. de restit. spol. exponitur & declaratur, nu. 32. 15
 Cap. pastoralis, de causa posses. & propriet. declaratur, num. 8. 39
 Cap. 1. §. praeerea de c. Conrad. & c. imperialem de prohib. feud. alien. per Freder. in qua praescriptionis specie locum habeat, num. 77. 50
 Cap. 1. de ijs quae vi met. caus. sensus & intellectus, nu. 49. 42
 Cap. vlt. de cohab. cler. & mulie. exponitur et declara. 85. 15
 Cap. 1. & 3. de restit. spol. sensus & intellectus, nu. 41. 42
 Cap. imperial. §. praeerea, de prohib. feud. alienat. per Freder. locum non habet cum ex consuetudine feudi diuisio & dispositio conceditur, nu. 52. 49
 Cap. cum qui de dolo & contum. in 6. duabus declarationibus illustratur, nu. 5. 53
 Cap. cum dilectus, de ord. cog. intellectus & declaratio, 20. 40
 Cap. super hoc, de renuncia. declaratur, nu. 47. 11
 Cap. ad decimas, de restit. spol. in 6. declaratur, nu. 90. 15
 Cap. examinata, de iudicij, declaratur, num. 27. 23
 Cap. significasti, de diuortijs declaratur & exponitur, 87. 15
 Cap. constitutus, de filijs presbyt. declaratur, & exponitur, num. 88. 17
- F** 5 **¶ Caro.**

CAVSAE FINARIENSIS.

- ¶ Carolus Quintus Imperator multa Genuensibus contulit Privilegia, num. 15. 27
- ¶ Carolus Imperator Genuam Civitatem suam appellare consuevit, num. 17. 28
- ¶ Caroli Molinæ de origine feudalium constitutionum, opinio, num. 15. 46
- ¶ Caroli Quarti Imperatoris inuestitura Georgio Carretto concessa, quibus potuerit prodesse vel nocere, numer. 32. 59
- ¶ Caroli Quarti Imperatoris inuestitura Finarij Marchionibus concessa, num. 1. 44
- ¶ Carrettorum familia in Italia ampla & diffusa, nume. 125. 19
- ¶ Castrum sui natura est antè omnia restituendum spoliato, ex remedio reintegrandæ, num. 16. 67
- ¶ Castrum occupare non licet, antequàm iudex adeatur, & tentata sit iudiciaria recuperatio, num. 33. 41
- ¶ Castrum inexpugnabile dicitur, inspecta personarum qualitate, num. 36. 24
- ¶ Castro munitissimo spoliatus restitui an debeat antè omnia, cum ambo spoliatus scilicet & spoliator, sub vno Principe sunt, num. 34. 41
- ¶ Castro spoliatus, cum adversus bellica tormenta non posset se defendere, expulsus dicitur, num. 37. 24
- ¶ Causa iusta ab Imperatore non præsumitur, dum reuocatur privilegium non subdito concessum, num. 141. 35
- ¶ Causa iusta præsumitur in Principe, cum ex motu proprio aliquid agit, secus, si ad partis instantiam, nume. 142. ibid.
- ¶ Causa iusta reuocandi privilegium, subesse dicitur, cum illud maximum afferebat detrimentum, nume. 143. ibid.
- ¶ Cautionis fragilitati submittendum non esse, quomodo intelligatur, num. 61. 12
- ¶ Cautionis fragilitati non fidendum, num. 32. 41
- ¶ Circuitus inutilis evitandus est, num. 77. 14
- ¶ Citatio non requiritur, quando Princeps extra iudicialiter procedit etiam tollendo ius alterius, num. 38. 64
- ¶ Citatio illius non exigitur, quo iure actus celebrari potest, num. 39. ibid.
- ¶ Citatio est necessaria, vt sententia noceat, num. 86. 51
- ¶ Citationis defectus nec à statuto, nec à Principe tolli, sanari, supplere potest, num. 87. ibid.
- ¶ Citari amplius non debet, qui venire negavit semel, num. 30. 38
- ¶ Citandus amplius non est, qui semel respondit se nolle ad iudicium venire, num. 137. 20
- ¶ Citandus amplius non est verus contumax, num. 40. 24
- ¶ Citandus amplius non est, qui semel negavit venire, nume. 18. 40
- ¶ Ciuilitèr possidens, si naturalem sit ingressus, audiendus est per exceptionem domini, cum naturali spoliatus agit, vt antè omnia restituatur, num. 11. 40
- ¶ Ciuilitèr possidens sua sponte naturalem potest ingredi, 29. 38
- ¶ Ciuitas Imperij iura & superioritatem præscribere quâdo possit, num. 72. 31
- ¶ Ciuitas iure alteri subiecta non præsumitur, num. 44. 29
- ¶ Clausula, transmittit omne ius, quod ad me pertinet, demonstrari onine ius esse translatum, nume. 19. 47
- ¶ Clausula, ex certa scientia, non operatur, quando ius tertij læditur, num. 92. 51
- ¶ Clausula, motus proprii, nihil operatur, quum ius tertij læditur, num. 93. ibid.
- ¶ Clausula, ex certa scientia, & motu proprio, par virtus, nume. 94. ibid.
- ¶ Clausula, ex certa scientia, & motus proprii, circa ea, quæ iuris sunt, non quæ facti, operantur, num. 95. ibid.
- ¶ Clausula, ex certa scientia, & motus proprii, nihil operatur, cum constat aliter rem se habere, num. 96. ibid.
- ¶ Clausula, saluo & referuato domini consensu in feudalibus dispositionibus adhibita, cuius effectus sit & naturæ, num. 83. 50
- ¶ Clausula, concedimus, prout iuste & legaliter possumus, cuius effectus & significationis sit, num. 37. 48
- ¶ Clausula, saluis Romani Imperij iuribus, in concessio ne privilegij ab Imperat. facta, quid operetur, & paulò post, num. 56. 30
- ¶ Clausula, saluo iure Imperij, quid operetur, nume. 9. 66
- ¶ Clausula in executiuis posita, nihil operatur, nume. 58. 30
- ¶ Clausula, saluo iure Imperij, quid importet & significet, num. 23. 8
- ¶ Clausula, plenitudinis potestatis, nihil operatur contra non subditum à natura, num. 144. 35
- ¶ Clausula, plenitudinis potestatis, nihil operatur ad tollendum ea, quæ per vim contractus fuerunt concessa, nume. 145. ibid.
- ¶ Clausula, plenitudinis potestatis, vt non præsumitur Princeps, cum ex ea non resultaret iniquitas, nume. 146. ibid.
- ¶ Clausula, plenitudinis potestatis, vt præsumitur Princeps, vt actus valeat, quod inibi declaratur, nume. 147. ibid.
- ¶ Clausula spontè ita metu apposita in instrumento præsumitur, cum contractus per metum est celebratus, sicut ipse contractus, num. 35. 63
- ¶ Clausula, ex certa scientia, & motu proprio, obreptionem & subreptionem impediunt, num. 112. 18
- ¶ Clausula, ex certa scientia, & animo deliberato, ex Notariorum consuetudine apponi solent, num. 34. 63
- ¶ Cognitio rei feudalís ad dominum rei spectat, nume. 24. 8
- ¶ Comitatus concessio, an ostendat id feudum in vim Comitatus esse concessum, num. 36. 47
- ¶ Communis opinio Doctorum sequenda est, num. 10. 7
- ¶ Communis loquendi vsus obseruandus est, num. 60. 30
- ¶ Compromissum de re feudali, fieri non posse, nume. 4. fol. 45. & num. 21. 37
- ¶ Compromissum de re feudali non valet, num. 103. 17
- ¶ Compromissum de re feudali fieri non potest, numer. 18. 62
- ¶ Compromissum de re Imperatoris, eo inscio non valet, num. 19. 67
- ¶ Concessio facta cum clausula, prout iuste & legaliter possumus, quam vim habeat, num. 3. 61
- ¶ Confessio prædecessoris, successoris nocere solet, nume. 4. 56
- ¶ Constituitur quis vera, quæ in precibus scripsit, nume. 41. 60
- ¶ Coniecturæ in factis antiquis, probationem faciunt, nume. 108. 18
- ¶ Coniecturæ illæ prævalent, quibus actus sustinetur, nume. 109. ibid.
- ¶ Consentire dicitur actus, qui ad sui detrimentum fit, cum scit, nec contra eum protestatur, num. 18. 28
- ¶ Consilium animi præsumitur ex enormitate facti, nume. 30. 63
- ¶ Consuetudo vnius familiæ testandi, & de rebus suis certo modo disponendi, probabilis est, nume. 46. 48
- ¶ Consuetudo æqua reuocari debet, cum iniqua esse incipit, num. 18. 58
- ¶ Contraria seu pugnantia evitanda sunt omnino, nume. 61. 30
- ¶ Contumax & iudicium deferens, cum lata est interlocutoria, citandus an sit amplius, nume. 53. 1
- ¶ Contumacia vnius actus, non nocet quoad alterum, nume. 6. ibid.
- ¶ Conueniri ciuilitèr non potest in loco originis ob delictum, qui extra locum illum deliquit, nume. 131. 34
- ¶ Conueniri non potest in loco delicti, qui aliàs ex privilegio alio in loco conueniendus est, num. 21. 23
- ¶ Cosmus Medices Florentinorum Dux Serenis, laudatur, num. 65. 30
- ¶ Chronicis antiquis credendum, num. 125. 34

DECIUS

D.

- D**E CIVS consil. 191. declaratur, num. 97. 51
 Declinatoria oppositio dicitur, cum qualitas iurisdictionis fundatiua negatur, num. 148. 35
 Declinatoria oppositio dicitur, cum quis se illi iudici suppositum negat, num. 149. ibid.
 Declinatoriam qui tempore debito non proponit, in iudicem consentire videtur, num. 40. 29
 Declinatoriam non potest amplius proponere, qui semel consensit in iudicem, num. 19. ibid.
 Delegare omne ius suum quid sit, num. 23. 47
 Delictum extra locum originis commissum, in loco originis puniri minimè potest, num. 130. 34
 Delictum non committit, qui facit, quod facere posse iuste creditur, num. 133. 34
 Dictio, prout, qualis significationis, num. 29. 47
 Dictio, omnino, restrictionem non patitur, nume. 21. ibid.
 Dictio, omnino, idem quod in perpetuum significat, nume. 22. ibid.
 Dictio, noster, nostra, nostrum, dominium arguit, num. 53. 64
 Didacus Couarruias Hispanus Iureconsul. laudatur, num. 100. 32
 Dignum minus, maius dignum ad se trahit aliquando, num. 44. 42
 Dispositione I. 2. & I. benè à Zenone, de quadrienna. præscrip. fruitur, qui à supremo Principe causam habet, nume. 66. 65
 Distinctio quomodo spoliato vi compulsiua agenti obijci possit dominij exceptio, num. 46. 11
 Disuere verbum, quid præferat, num. 9. 62
 Dolus præsumitur, si normis intercessit lesio, nu. 31. 63
 Dolus in eo cessat, qui facit, quod iusta ratione facere posse credebatur, num. 117. 53
 Dolo carere dicitur, qui paratus est de iure suo docere, nume. 134. 34
 Dominium ex sententia transfertur, cum ei acquieuit condemnatus, num. 112. 53
 Dominium ex præscriptione 30. annorum acquiritur, nume. 133. 20
 Dominium directum in re feudali quomodo præscriptione acquiritur, num. 100. 17
 Dominium non transfertur ex sententia, præsertim ex laudo, num. 11. 45
 Dominium non transit mediante sententia, præsertim arbitramentali, num. 118. 19
 Dominus feudi iudex non est, de re feudi cum est controuersia inter vassallum, non vassallum, num. 112. 33
 Donationis verbum, quando latè intelligatur, nume. 7. 60
 Donata pro se & successoribus, non possunt alienari in præiudicium successorum, num. 11. 67
 Dux Sabaudie compromisit in Regem Francie de rebus Imperio suppositis, num. 104. 17
 Dux Sabaudie Serenissimum Imperatorem an recognoscit, num. 104. 32
 Dux Mediolani Imperatorem non recognoscit, numer. 105. 33

E.

- E**XCEPTIO dominij obijci an possit, cum de restitutione Castri munitissimi agitur, num. 18. 59
 Exceptio proprii dominij spoliatoris, non impedit spoliatum antè omnia restitui, num. 30. ibid.
 Exceptio dominij obijci non potest spoliato per vim compulsiuam, num. 26. 58
 Exceptio defectus dominij etiam si notoria sit, non impedit spoliatum antè omnia restitui. ibidem declaratur, num. 31. 59
 Exceptio dominij non impedit spoliatum antè omnia restitui, num. 18. 67
 Exceptio, tua non interest, litis finitæ dicitur, numer. 111. 33
 Exceptio dominij notoria non impedit spoliatum antè omnia restitui, num. 84. 14

- Exceptio iuris notoria an cæteris exclusis, exclusæ censentur, num. 75. 14
 Executio sententiæ, quæ aliàs impediri non potest, impeditur, cum aliàs sequi posset damnum irreparabile, nume. 53. 11
Exempla declarant, non autem restringunt, num. 22. 40
 Exempla demonstrant, quo in casu exemplatum procedat num. 23. ibid.
 Exemplis non est iudicandum, cum ignoramus, quomodo sese habeant illa, num. 24. 40
 Exemplis non est iudicandum, cum iure causa diffiniri potest, num. 27. 41
 Expulsus dicitur, qui Castro inclusus, tormentorum vi cogitur inimicis dare, num. 51. 11
 Extensio fit in correctorijs fauore animæ, num. 9. 7
 Extensio conceditur in odiosis, & correctorijs, ubi eadem militat ratio, num. 44. 10

F.

- F**ACTA non præsumuntur, num. 63. 49
 Fautor præfertur in diuersis qualitatibus inter se concurrentibus, num. 50. 11
 Fautor spoliati odio spoliatoris ante fertur, num. 63. 13
 Feudum à fidelitate nomen sumpsit, num. 29. 47
 Feudum alienabile est & præscriptibile, num. 75. 50
 Feudum regulariter spacio 30. vel 40. annorum præscribitur, num. 76. ibid.
 Feudum cum potestate alienandi concessum sine consensu directi dominij alienari, & de eo disponi potest, nume. 79. 50
 Feudum sine titulo retineri possiderique non potest, sed contrà paulo infra, num. 22. 37
 Feudum Ligium à quibus concedatur, & de illius natura, num. 25. 28
 Feudum & Homagium Ligium quod, num. 29. 9
 Feudum cum licentia alienandi aliquando certis casibus alienari non potest, num. 22. 62
 Feudum demonstratur ex præfinito iuramento fidelitatis, et susceptis inuestituris, num. 23. ibid.
 Feudum, quo ob delictum priuatur vassallus, ad dominum directum reuertitur, num. 22. 67
 Feudum alienabile vni filiorum prælegari à patre potest, num. 41. 48
 Feudum hereditarium vni filio rum prælegari potest, nume. 42. ibid.
 Feudum, seu cõcessio Orthonis Secundi illius naturæ fuit, & de eo prælegatum fieri poterit, num. 43. ibid.
 Feudum non alienabile inter suos alienari potest, numer. 44. ibid.
 Feudum non amittit vassallus, si comprehensis in inuestitura sine domini consensu alienet, nume. 45. 45
 Feudum Marchie diuidi an possit, num. 48. ibid.
 Feudum sui naturæ alienabile, diuidi an potest, nume. 49. ibid.
 Feudi dominus non cognoscit super qualitate, qua ei feudi dominium negatur, num. 93. 32
 Feudi dominus inter vassallos iudex non est competens, cum alter illorum se vassallum negat, nume. 95. 32
 Feudi concessio est gratia & beneficium, num. 6. 61
 Feudi dominus iudex est competens in causa feudali, nume. 17. 62
 Feudi dominus iudex est competens in causa feudi, nume. 17. 62
 Feudo non priuatur ipso iure vassallus, sed lata sententia saltem quis & deliquisse, & feudum amisisse declaratur num. 68. 13
 Feudo Castri vel Oppidi cum omnimoda iurisdictione concessio, non transit suprema concedentis potestas & iurisdictione, num. 30. 9
 Feuda in Italia ex consuetudine diuidi possunt, numer. 58. 49
 Feuda Marchionatus Montisferrati, sine directi domini consensu alienari possunt, num. 80. 50
 Feuda Marchionatus Ceux, sine consensu directi dominij alienari possunt, num. 81. ibid.
 Feud.

INDEX IN RESPONSIS

Feudorum constitutiones ante Otthonem Secundum non fuisse, num. 13.	46
Feudorum causæ nō regulantur secundum dispositionem iuris communis, num. 116.	18
Feudalis constitutio c. i. in tit. constit. feud. D. Lotharij, an Lotharij Primi, vel Tertiij potius sit, num. 16.	46
Feudalis in dubio res non præsumitur, sed libera, nume. 36.	59
Feudalis constitutio prima à Conrado Secundo adinuenta, & constituta ex Alciati & Parisij sententia, nume. 14.	46
Feudalis effici potest res libera, num. 3.	44
Fideiussor idoneus non dicitur, qui commodè conueniri non potest, num. 29.	41
Fideiussores idonei an sine Nobiles, qui sub Principe Castra habent, quæ à Principe expugnari possunt, nume. 31.	41
Fidelitas nihil specialitatis in feudis tribuit, numer. 30.	47
Fidelitatis denominatio feudo conueniri dicitur, nume. 5.	61
Fidelitatem obseruant, qui subiecti sunt, etsi vassalli non sint, num. 31.	47
Filius patris hæres factus, feudum à patre alienatum reuocare non potest, num. 47.	48
Finarium intra fines Genuensium esse, num. 80.	31
Finarium ab Otthone Secundo Aledramo Saxono concessum, num. 23.	28
Finarium quos fines habeat, num. 13.	22
Finarij Marchiones per tempus immemorabile Genuensium Rempublicam in dominam directi cognouerunt, num. 87.	31
Finarij Marchiæ & Savonæ vna & eadem, nume. 34.	121.
Finarij Marchiones Imperij Ligij vassalli & homines effecti à Carolo Quinto, num. 24.	28
Finarij statutus & Marchia an intra fines Genuensium sit, num. 38.	9
Florentina Respubl. libertatem à Ropulpho Imperatore consecuta est, num. 67.	30
Florentinorum Respublica olim superiorem, nec Imperium recognoscebat, num. 66.	30
Fridericus Barbarubæ Imperator Genuæ dominus factus, nouos creauit Magistratus, num. 14.	27

G.

EMINATIO & reiteratio actus plurimum operatur, num. 52.	64
Genua Camera Imperialis est, & quomodo intelligatur, num. 59.	30
Genua Ciuitas à quibus libera censeatur, num. 45.	64
Genua plenam consequitur libertatem à Friderico Primo, num. 49.	29
Genua olim à Rege Gallorum dominata, num. 110.	33
Genua à Magone Pano funditus euersa, num. 9.	27
Genua à Sp. Lucretio Romano ædificata, num. 10.	ibid.
Genua & tota Liguria à M. Popilio Cos. capitur, & multi captiui efficiuntur, num. 11.	27
Genua Ciuitas quo iure directum dominium in Marchionatu Finarij sit consecuta, num. 96.	16
Genua Ciuitas sub Rege Gallorum à Bucucaldo gubernatur, num. 105.	17
Genuæ fines quò se protendant, num. 6.	22
Genuæ Ciuitas sui origine Imperio non supposita, nume. 46.	29
Genuam Ciuitatem liberam esse, num. 5.	22
Genuam esse liberam à superioritate Imperij testatus est, num. 53.	29
Genuam Ciuitatem esse sub Imperio, num. 15.	8
Genuam Romano Imperio suppositam olim fuisse, nume. 5.	27
Genuenses superiorem non recognoscunt, quod multorum testimonio comprobatur, num. 52.	29
Genuensium fines qui, num. 81.	31
Gloss. l. exceptio, ff. de except. rei iudica. declaratur, nume. 114.	53

H.

HISTORICORVM varietas in Aledrami & Adelaſcæ historia, num. 118.	33
--	----

I.

IASON consil. 38. lib. 3. declaratur, num. 57.	12
Ignorantia non præsumitur, num. 60.	49
& num. 99. fol.	16
Impensas an repetat occupator Caſtri, cum eas in Caſtri reſeſtione erogauit, num. 1.	55
Impensas necessarias regulariter deducit poſſeſſor, ſine titulo, & cum mala fide, num. 2.	ibid.
Impensas vitales aliquando deducit poſſeſſor, cum mala fide, & ſine titulo, num. 3.	56
Impensas necessarias in foro conſcientiæ malæ fidei poſſeſſor, & ſine titulo deducere poſteſt, num. 8.	56
Imperator in vnuerſum terrarum orbem iudicare poſteſt, num. 46.	64
Imperator ex plenitudine poteſtatis, & ex certa ſcientia, priuilegia iam conceſſa reuocare poſteſt, num. 36.	63
Imperator ſine cauſa non poſteſt ius alterius tollere, nume. 38.	59
Imperator in coronatione iurat, ſe Imperij iura acturum, non diminiturum, num. 8.	61
Imperator Ciuitatem, Caſtrum, vel Prouinciã Imperio ſuppoſitam, donare poſteſt, num. 44.	48
Imperator ſuperior ſit, num. 9.	57
Imperator Dei Miniſter in terris dicitur, nume. 65.	60.
Imperator ſummus ve Princeps, vt Deus cauſas cognoſcere debet, num. 7.	56
Imperator totius mundi dominus dicitur, num. 3.	27
Imperator ſummus ſuperior eſt, num. 1.	57
Imperator iuſtum imperium ſuper omnes habere dicitur, num. 2.	57
Imperator nec æqualem, nec ſibi ſuperiorem conſtituere poſteſt, num. 3.	57
Imperator concedendo & donando loca Imperij, ſupremam iuriſdictionem ſeruare præſumitur, num. 3.	66
Imperator iudex eſt competens contra Genuenſes, nume. 1.	ibid.
Imperator Italiæ dominus dicitur, num. 4.	27
Imperator non eſt iudex competens in cauſa propria contra non ſubditos, num. 115.	33
Imperator, licet certis caſibus in cauſa propria poſſit iudicare, ex honeſtate tamen cauſam debet non ſuſpecto delegare, num. 116.	ibid.
Imperator in cauſa propria iudicare poſteſt, nume. 22.	28.
Imperator fundatam habet intentionem, ſe in vnuerſum terrarum orbem poſſe iudicare, num. 5.	27
Imperator dicitur Deus in terris, num. 6.	ibid.
Imperator iuriſdictionum fontem apud ſe habere dicitur num. 7.	27
Imperator delinquentem vbique locorum vnire non poſteſt, num. 29.	34
Imperator an ſit iudex competens inter Rempub. Genuen. & Marchionem Finarij, num. 1.	22
Imperator de iure fundatam habet intentionem, vt in toto orbe iudicare poſſit, num. 13.	7
Imperator in cauſa propria & ſuorum iudicare poſteſt, nume. 21. 58. & num. 26.	8
Imperator non cognoscat in ſua cauſa contra non ſubditum, & prætendentem ſe ab Imperio liberum, nume. 22.	58.
Imperator qui ſe non ſubeſſe dicit, probare debet, nume. 2.	22
Imperatorem ſemper fuiſſe in quaſi poſſeſſione ſuperioritatis ſtatus Finarij, num. 3.	ibid.
Imperatorem totius mundi dominum non eſſe iure diuino, naturali, & poſitiuo probatur, nume. 32.	98.
Imperatorem directum dominum rerum Imperij tranſferri non poſſe, num. 4.	61
Imperium merum an præſcribi poſſit, numer. fol.	20.
	8

Impe.

CAVSÆ FINARIENSIS.

Imperij iura priuatiue præscribi potest, num. 72. 50
 Imperij superioritas trans ferri an possit, num. 69. 30
 Imperij suprema potestas præscribi non potest, numer. 50. 64
 Imperij superioritas perdi & in aliâ transferri non potest, nu. 21. 8
 Imperij iura alienari possunt, num. 38. 48
 Imperij iura alienari possunt, cum non maximi detrimen- ti est alienatio, num. 39. ibid.
 Imperialis Camera quæ intelligatur, num. 8. 66
 Imperialis Cuius qua ratione & respectu dicatur, nume. 17. 8
 Incontinenti dicitur facta recuperatio, quamprimû com- mode occurrere potuit, num. 81. 14
 Incontinenti recuperasse is dicitur, qui recuperauit quam- primû potuit, num. 28. 38
 Inferior contra superiorem non cognoscit, num. 33. 9
 Inferior cum superiore, idem esse non potest, nu. 4. 57
 Innocent, in c. ex parte, de foro competen. declaratur, num. 113. 13
 Instrumentum transumptum & exemplatum vt probet parte citata, sumi debuit, num. 64. 65
 Instrumenta antiqua etiam inter alios facta probant, nu- me. 119. 19
 Instrumenta transumpta quomodo probent, nu. 113. 18
 Instrumenta transumpta quomodo fidem faciant, num. 77. 18
 Interdictum, adipiscendæ possessionis datur ei, qui ante nec naturaliter, nec ciuilitur fuit in possessione, nu- me. 1. 7
 Interdictum retinendæ possessionis, non conceditur ei, qui nec naturaliter, nec ciuilitur possidet, num. 3. ibid.
 Interdictum, Vnde vi, cui conceditur, eidem forius con- ceditur remedium ex c. reintegranda, 3. q. 1. nume. 2. 36
 Interdicto, Vnde vi, quando agi possit ad consequendam possessionis estimationem, num. 15. 37
 Interpretatio illa sumitur, ne frustrâ dispositio facta sit, etiam in priuilegijs, num. 79. 31
 Interpretatio illa præsumitur, qua effugiat delictum, num. 107. 18
 Interpretatio illa sumitur in dubio, qua actus valeat, nu- me. 14. 62
 Inuestitura vna alteram declarat, & aperit, nume. 25. 63
 Inuestitura vox generalis, multa comprehendens, numi, 33. 47
 Iudex ordinarius cum iustitiam recusat administrare, superior, & maxime Pontifex Maximus adiri potest, num. 89. 32
 Iudex semel approbatus, recusari amplius non potest, nu- me. 39. 29
 Iudex ordinarius est, qui rei conuenti iudex est, nume. 41. ibid.
 Iudex ordinarius quando de causa feudi inter vassallos co- gnoscat, num. 20. 58
 Iudex dicitur suspectus, cum via facti procedere cœpit, num. 15. 58
 Iudex procedens ad vltiora, oppositas exceptiones reij- cere censetur, num. 5. 66
 Iudex in dubio tutiorem viam eligere debet, nu. 3. 53
 Iudex loci vbi vis facta est, competens est contra illum vi- olentum occupatorem, num. 31. 9
 Iudex ordinarius is est, qui rei conuenti iudex est, nu- me. 25. 8
 Iudex extra suam iurisdictionem iudicare non potest, nui- me. 2. 27
 Iudex competens est ratione rei sitæ, num. 28. 28
 Iudicis autoritate faciens, dolo caret, & in bona fide ver- satur, num. 57. 65
 Iudicis factum quomodo possessorem excuset, numer. 109. 53
 Iudicis iurisdictionem prorogasse ex multis actis præsu- mitur, num. 4. 66
 Iudici licet de facto resistere, cum aliâ ex suo facto dam- num sequi possit irreparabile, num. 55. 11

Iudicium ratione loci, in quo commissæ est vis, exerce- ri potest, etiam contra priuilegiatum, num. 36. 9
 Iudicij ordo & solennitas non seruatur, cum coram Impe- ratore causa tractatur, num. 9. 36
 Iudicata res habetur pro veritate, num. 6. 45
 Ius oritur ex facto, num. 25. 40
 Ius proprium à domino sine iusta causa auferri non potest, num. 88. 51
 Ius in potentiores ad aduersarij detrimentum transferri nequit, num. 63. 49
 Ius nostrum sine nostro facto à nobis auferri non potest, num. 56. 49
 Iure proprio sine causa quis non priuatur, nume. 130. 19
 Iura vt profint, in actis produci debent, num. 7. 47

LIBELLI & petitionis qualitas considerari solet, ad iurisdictionem fundandam, num. 96. 32
 Libertas & superioritas aduersus Imperium cu- mulatiue, non priuatiue præsumitur, nume. 49. 64
 Libertas, non seruitus præsumitur, num. 43. 29
 Libertatis concessio ab Imperatore facta, non liberat priuilegiatum à superioritate Imperij, nume. 10. 66
 Liberi sumus à natura omnes, num. 42. 29
 Ligures ab Arcadibus originem traxerunt, nume. 47. ibid.
 Lite pendente alienata, sunt ipso iure nulla, numer. 54. 49
 Lex benè à Zenone septem declarationibus illustratur, num. 98. 51
 L. vltim. ff. de rei vend. dispositio, quomodo & quando lo- cum habeat contra negantem se possidere, cum verò possidet, num. 9. 56
 L. licet, §. rei, ff. de positi. cum l. interesse, ff. de acquir. pos- sess. conciliatio, num. 13. 37
 L. si communem, ff. quemadmod. seruit. amitta. quo in ca- su procedat, num. 43. 42
 L. duobus, §. qui iurauit, ff. de iureiuran. declaratur, nu- me. 89. 15
 L. vltim. §. vltim. ff. quod metus causa, exponitur, nume. 48. 11
 L. Medicos, ff. de var. & extraord. cognit. intellectus & de- claratio multiplex, num. 40. 42
 Liuij locus declaratur, num. 48. 29
 Lotharius Primus quo tempore imperauerit, numer. 17. 46
 Lucensium Respubl. ab Imperio libera est, & à Rodul- pho libertatem consecuta est, num. 68. 30

MALAFIDES possessoris an successori in dignitate ad præscribendum noceat, nu. 107. 52
 Malafides antecessorum, non impedit præscriptio- ne inchoari, & perfici à successoris persona, numer. 62. 65
 Malafides antecessoris in facto arduo nocet successori, nu- me. 56. ibid.
 Malafides ex denunciatione inducitur, nume. 60. 42
 Malafides causatur ex eo, cui iam denunciatum fuit, ne rem illam acquireret, possideretve, num. 108. 52
 Malafides authoris quomodo successori præscribere volen- ti obstat, num. 126. 19
 Malafides quid sit, num. 127. ibid.
 Malafides antecessoris non nocet successori in sola dignita- te succedenti, num. 131. ibid.
 Malafidei possessor hodie non præscribit, nume. 23. 18
 Marchio Finarij Imperio subijcitur, num. 2. 66
 Marchia quid sit, & an feudum ostendat, nume. 47. 34
 Marchia iure proprio possideri potest, num. 35. 47

Mar-

INDEX IN RESPONSIS

Marchia ab Orthone Secundo donata Aledramo genere, num. 120. 34
 ¶ Marchiones de Carreto feudum ab Imperatore recognof. num. 28. 8
 ¶ Marchionatus donationis titulo haberi poteft, nu. 37. 59
 Marchionatus titulus feudi cenfetur, num. 10. 62
 ¶ Maximilianus Imperator quo tempore imperauerit, num. 71. 50
 Maximiliani fententia contra Genuenfes lata, nume. 5. 45.
 ¶ Metus in fpecie qualis illatus fit, probari debet, nume. 91. 51
 Metus non præfuitur interceffiffe in contractu, nume. 29. 63
 Metus ad actus fubfequentes extenditur, cum eadem metus caufa fubeft, num. 32. 63
 Metus eadem caufa an fubeft, indicis arbitrio relinquitur, num. 33. ibid.
 Metus non præfuitur, fed probandus omnino eft, num. 89. 51
 Metus probatur ex præcedentibus proteftationibus, num. 42. 24
 Metus iuftus quis, num. 8. 45
 Metus illatus ob vnam caufam, fi actus fub diuerfa forma fequatur, is non annullatur, immò nec metu geflus dicitur, num. 52. 42
 Metus minor matrimonium quàm cæteros actus inficit, num. 50. ibid.
 Metus iuftus, eft armorum terror, num. 27. 63
 Metu gefa iure non valent, num. 26. ibid.
 Metu gefa valent ipfo iure, refcindi tamen poffunt, nume. 7. 45
 Metu gefa ex edicto Prætoris, refcindi debent, nume. 38. 41
 Metu gefa valent, refcindi tamen poffunt ex Prætoris edicto, num. 18. 37
 ¶ Mititur in poffeffionem, qui in re potiora iura habet, num. 79. 14
 ¶ Montisferrati Marchia & Finarije eandem habuerunt originem, num. 126. 34

N.

NEGLECTIÆ illius adfcribendum eft, qui pofuit via iudicialia rem confequi, nec confequutus eft, num. 93. 16
 ¶ Nemo dat, quod non habet, num. 15. 62
 ¶ Notorius defectus proprietatis, poffeffionem inficit, nume. 40. 64
 Notorium quod effe dicatur, num. 86. 15
 Notorium dicitur, quod probatione indiget, nume. 39. 24.
 Notorium dicitur, quod conftat per confeffionem, num. 139. 21
 ¶ Nullitas fententiæ, quæ à iurifdictione provenit, cæteris eft maior, num. 152. 31
 ¶ Nullum quod effe, impedimentum non præftat, num. 25. 58

O.

OLDRADVS Iureconfultus Legum pater, & maxima authoritatis habetur, num. 99. 32
 ¶ Orthon Secundo Imperator, quando Marchiam Aleramo Saxonio donauerit, num. 98. 16
 Orthon Secundo quid Aledramo concefferit, num. 25. 47
 Orthonis Secundi confeffio Aledramo facta, donationis vim, non feudi habuit, num. 128. 34
 Orthonis confeffio Aledramo facta, feudalit fuit, nu. 12. 62
 Orthonis confeffio Aledramo facta, an feudalit, vel libera fuit, num. 1. 61
 Orthonis confeffio Aledramo facta, vim donationis habuit, num. 35. 59
 Orthonis Priuilegium Aledramo conceffum, quæ contineret, num. 2. 61

P.

PARISIYS confil. 24. lib. 1. declaratur, num. 94. 16
 ¶ Paulus de Caftro l. 2. C. de edict. diui Adriæ. toll. declaratur, num. 56. 12

Pauli Caftrenf. & Caroli Ruini reiecta opinio, num. 48. 42.
 Pauli Caftrenfis doctrina in l. 2. C. de edict. diui Adriæ. toll. declaratur, num. 21. 40
 ¶ Periculis vitæ & amiffionis bonorum fe fubijcere, quis non tenetur, num. 28. 63
 ¶ Perfona loquentis in generali fermone non comprehenditur, num. 20. 23
 Perfona concedentis priuilegium in eo non comprehenditur, nec ex eo ligatur, num. 74. 31
 Perfona loquentis in fauorabili difpofitione comprehenditur, ex eâ quæ ligatur, num. 75. ibid.
 Perfona loquentis & concedentis in confeffione comprehenditur ratione fubiectæ materiæ, num. 76. ibid.
 Perfona loquentis in difpofitione comprehenditur, quoniam illa aliâ nihil operaretur, num. 78. ibid.
 Perfona loquentis in confeffione ex certa fcientia facta includitur, num. 77. ibid.
 ¶ Petens fe reftitui & reintegrari omni meliori modo, dicitur intentaffe remedium, reintegranda, 3. q. 1. num. 6. 7
 ¶ Petitorium ante litem conteftatam per actorem poteft fufpendi, & poffefforio agere, num. 35. 24
 Petitorium fufpendi an poffit post litem conteftatam, vt prius fuper petitorio caufa cognofcatur, num. 10. 39
 Petitorium iudicium fufpendi, & poffefforium recuperanda proponi poteft, num. 7. 7
 Petitorij & poffefforij caufa fimul tractanda eft, cum apud Imperatorem, vel fupremum alium iudicem caufa difputatur, num. 6. 39
 Petitorij & poffefforij caufa coram Imperatore, vel fupremo alio Principe tractari debet, num. 32. 38
 ¶ Pollentia Oppidum antiquiffimum intra Liguriæ fines num. 83. 31
 ¶ Pontifex Maximus contra Imperatorem iudex eft competens, num. 138. 35
 ¶ Poffeffio ex actu lite pendente facta, transferri non poteft, num. 55. 49
 Poffeffio iufte occupatur à domino rei, cum aliâ periculum eft in mora, num. 16. 40
 Poffeffio pofita in fequeftro, à fequeftro poffidetur, nume. 11. 37
 Poffeffio vnius rei, retinetur ratione mixturæ alterius rei, num. 40. 59
 Poffeffio quando obliuione amiffa dicatur, num. 82. 14
 Poffeffio per fequeftro amittitur, num. 2. 7
 Poffeffio probatur ex perceptione penfionis, nume. 123. 19
 Poffeffionis continuatio quomodo probetur, nume. 124. 19.
 Poffeffionem metu amittenda fanitatis medico tradenda ante omnia eam recuperat, num. 45. 10
 poffeffionem non perdit vafallus, fi eam apprehendit dominus, & apud aliquem cuftodiæ caufa, donec lis finitur, deponit, num. 14. 37
 Poffeffor facto fequeftro, poffeffionem perdit, numer. 71. 13
 Poffeffor an priuatur iure fuo, cum iniufte fe poffidere negat, num. 44. 25
 Poffefforium ex c. reintegranda, 3. q. 1. quando motum & intentatum cognofcatur, num. 23. 58
 Poffefforio recuperanda agenti regulariter domini excetio obijci poteft, num. 83. 14
 Poffefforio quando agi poteft fufpenfo petitorio, nume. 34. 24
 Poffidens naturaliter fua fponfe ciuilem poteft ingredi, num. 7. 54
 ¶ Poffe non dicimus, cum maximo cum incommodo poffumus, num. 28. 43
 ¶ Pofferiora derogant prioribus, num. 101. 17
 ¶ Potestas & facultas vendendi, commutandi, & alienandi, in feudi confeffione quid operetur, num. 24. 47
 Potentior quis intelligatur, vt in eum ius ad aduerfarij detrimentum transferri non poffit, num. 84. 51
 ¶ Prædo fpoliatus ante omnia reftituitur, num. 2. 39
 ¶ Præfcriptio 30. vel 40. annorum, ex Principis, refcripto & priuilegio, quomodo & quando tollatur, nume. 100. 52

Præ-

CAVSAE FINARIENSIS.

Præscriptio centenaria ex l. ultim. C. de sacrosanct. eccles.
necessaria ad tollendum iura Reipubl. quæ ius fisci &
esse Imperij habet, num. 101. 52
Præscriptio contra Imperatorem feudi dominum, nulla
potest, num. 114. 18
Præscriptio etiam longissimi temporis in feudo non cur-
rit, num. 115. ibid.
Præscriptio in feudis non minùs centenaria currit, nu-
me. 117. ibid.
Præscriptio 30. vel 40. ann. ex privilegio non tollitur, nisi
ad sit clausula, non obstantibus, &c. num. 22. 23
Præscriptio 20. annorum reddit possessorem tutum, nu-
me. 13. ibid.
Præscriptio in feodalibus locum an habeat, num. 74. 50
Præscriptio centenaria necessaria an sit, ad tollendum iu-
ra Imperij, num. 70. 49
Præscriptio temporis immemoralis requiritur, cum de
prescribendis regalibus agitur, num. 17. 23
Præscriptio cum suis qualitatibus allegari & probari de-
bet, num. 6. 57
Præscriptio sola centenaria contra Rempubicam Genu-
ensium currere potest, num. 9. 22
Præscriptio quanti temporis currit contra Rempubicam
num. 39. 59
Præscriptio non potest tolli ex privilegio, nisi ad sit clau-
sula, non obstante, vel, ex certâ scientia, vel, potestatis
plenitudine, num. 134. 20
Præscriptio contra Rempubl. 30. vel 40. annis decurrit,
num. 10. 45
Præscriptione temporis immemoralis, directum domi-
nium in re feudali acquiri potest, num. 88. 31
Præscriptione 30. vel 40. annorum, directum dominium
acquiritur, num. 66. 49
Præscriptio ex constitutione l. benè à Zenone, C. de qua-
drien. præscript. finitur, qui ab Imperatore causam ha-
buit, num. 135. 20
Præscriptione tolluntur iura Imperij, num. 67. 49
¶ Præscribi an possit potestas suprema, num. 35. 57
Præscribens spacio 30. vel 40. annorum, plena securitate
defenditur, num. 55. 65
Præscribens iurisdictionem contra Imperatorem non pri-
uatiuè, sed cumulatiuè dicitur præscribere, num. 14. 22.
¶ Præles prouinciæ cognoscit, cum vasallus spoliatus fuit
num. 132. 34
¶ Præiudicio transfert probandi onus in aduersarium,
num. 85. 31
Præsumitur ex statu præsentis in præteritum, num. 13. 62
¶ Princeps supremus non cogitur iudicare secundum acta
& probata, num. 7. 36
Princeps in terminandis controuersijs non debet ire per
ambages, num. 8. ibid.
Princeps præsumitur vti plenitudine potestatis, vt actus
valeat & iustineatur, num. 12. 57
Princeps legem sibi imponere non potest, à qua non liceat
recedere, num. 19. 58
Princeps concedere potest auctoritatem ingrediendo pos-
sessionem sine iudicis licentia, num. 44. 64
Princeps legem sibi potest imponere, à qua non poterit
recedere, num. 137. 35
Princeps præsumitur vti plenitudine potestatis, cum actus
ab eo gestus aliter non valeat, num. 38. 29
Princeps solam veritatem, cauillis & ambagibus reiectis,
sequi debet, num. 12. 7
Princeps eum priuare potest sine citatione, quem cognos-
cit in re ius non habere, num. 41. 64
Princeps est iudex competens in controuersia priuilegio-
rum à se concessorum, num. 27. 8
Principis assertioni credendum est etiam contra tertium,
num. 122. 19
¶ Priuilegium concessum ob benemerita, tolli & reuoca-
ri non potest, num. 37. 63
Priuilegium exemptionis à iurisdictione ob perpetratum
delictum perditur. isque iterum subiicitur, nume. 35. 28.
Priuilegium concessum, ne superiorem quis recognoscat,

reuocari potest, cum is iustitiam non administrat, nu-
me. 13. 57
Priuilegium debet reuocari, cum quis ex eo legitur gra-
uiter, num. 17. 58
Priuilegium perdit, qui bona concedentis per vim occu-
pat, num. 65. 65
Priuilegium concessum præscriptionem non currere, ni-
si centenaria sit, quæ continere debeat, vt valeat, nu-
me. 63. 65
Priuilegium exemptionis à iurisdictione, reuocatum di-
citur, cum concedens se causæ iudicem declarat, nu-
me. 37. 29
Priuilegium quod transit in vim contractus, reuocari non
potest, num. 136. 34
Priuilegium generale non præiudicat priuilegio speciali
alterius, num. 12. 22
Priuilegium Genuæ, vt conuergentes de Genuensium ad-
eant ordinarium, num. 8. ibid.
Priuilegium in actionibus personalibus concessum, non
impedit iudicium in realibus ratione rei sitæ, nu. 35. 9
Priuilegium ratione maioris partis concessum, trahit etiã
ad se minorem. & ibi quomodo procedat, num. 42. 42
Priuilegium confessionis libertatis reuocari ab Impera-
tore quando possit, num. 10. 57
Priuilegium dicitur in necessarium antecedens reuoca-
tum, quando sine illius reuocatione explicari non po-
tuit, num. 11. 57
Priuilegij causa cessante, cessat & priuilegium, nume.
36. 28
Priuilegio vti quis non potest contra concedentem, nu-
me. 136. 20
Priuilegia ita debent interpretari, ne absurdum contine-
ant, num. 34. 9
Priuilegia sine præiudicio tertij intelligi, num. 11. 22
Priuilegia ita debent intelligi, ne tertio præiudicent, nu-
me. 40. 10
Priuilegia concessa ob benemerita, ad libitum reuocari
non posse, num. 139. 35
Priuilegia à Frederico Genuensibus concessa, quam habe-
ant interpretationem, num. 7. 66
Priuilegiorum concessio subiectionem arguit, num. 16. 28
Priuilegiorum substantia sufficit ad demonstrandum qua-
le priuilegium fuerit concessum, num. 43. 64
Priuilegiorum reuocatio non præsumitur, num. 135. 34
Priuilegiorum concessio præsumitur tantum subiectionem
arguit, num. 106. 33
Priuilegiorum concessio subiectionem præcessisse arguit,
num. 47. 64
Priuilegiorum concessio subiectionem arguit, cum subie-
ctis tantum soleant concedi, num. 14. 8
Priuilegiorum interpretatio spectat concedenti, nume.
15. 23
¶ Priuilegiatus contra concedentem, priuilegio vti non
debet, num. 48. 63
¶ Probanda quæ sint in remedio canonis reintegranda,
num. 24. 23
¶ Probatio efficacior requiritur, cum præsumptio & ve-
risimilitudo pugnant, num. 85. 51
Probatio nulla admittitur contra propriam confessionem
num. 141. 21
Probatio quæ nihil releuat, non admittitur, nume. 142. ibid.
Probare quis debet se talem, qualem se facit, num. 127. 34.
Probationes exactæ non requiruntur in iudicio possessio-
rio recuperanda, num. 144. 21
Probationes non recipiuntur contra propriam confessio-
nem, num. 41. 24
¶ Procuratoris contumacia quando domino noceat, nu-
me. 4. 53
Procuratoris confessio quomodo domino noceat, nu-
me. 9. 55
¶ Productio iurium, & priuilegiorum minùs integrè fa-
cta non prodest, num. 22. 8
Producta in actis, vt fidem faciant, copia debet esse facta
parti, cum termino ad opponendum, num. 10. 59
Protesta-

INDEX IN RESPONSIS

Protestatio ob metum facta, facit vt actus qui sequitur, sit ipso iure nullus, num. 27. 59
 Protestatio procedens de metu, facit, vt actus deinde subsecutus, sit ipso iure nullus. sed contrà infra, nume. 46. 42.
 Protestatio contraria facto, nihil operatur, num. 6. 66
 Protestatio metus clandestina, actum deinde subsecutum non annullat, cum is contra bonos mores non est, num. 51. 42
 ¶ Prouinciæ illæ præsumuntur, quæ intra centum miliaria ab ea distanti sita sunt, num. 6. 56

QUALITAS iurisdictionis fundatiuè, quando summarie, & quando plenariè tractanda sit, nume. 94. 32
 qualitas iurisdictionis fundatiua antè omnia diffinienda est, num. 92. ibid.
 Qualitas vbi non conuenit, minus dispositio, num. 26. 37

RATIFICATIO actus nomine nostro gesti, sequi debet, vt is actus nobis profit, num. 57. 49
 Ratificatio circa incognita, nihil operatur, nume. 58. ibid.
 Ratificatio non trahitur ad incognita, num. 59. 49
 Ratificatio sequi debet, vt actus ratificanti possit vel prodesse, vel nocere, num. 33. 59
 Ratificatio ex silentio non inducitur, num. 34. ibid.
 Ratificatio eandem solennitatem postulat, quam actus iste principalis, num. 61. 49
 ¶ Recuperare incontinenti quomodo intelligatur, num. 8. 54
 ¶ Regulæ, quòd actus de facili ad suam naturam reuertitur, declaratur, num. 78. 50
 ¶ Reintegrandæ iudicium, quæ exigit extrema, nume. 12. 67
 Reintegrandæ remedio restituitur per vim compulsua in spoliatus, num. 14. 67
 Reintegrandæ remed. possess. datur contra occupantem irrationabiliter, etiam sine violentia, num. 49. 11
 Reintegrandæ remedium ex c. reintegranda, 3. q. 1. cætera pinguius ad possessionem consequendam, num. 1. 36
 ¶ Remedium c. reintegranda, 5. q. 1. pro rebus ecclesiæ tantum concedi, num. 31. 38
 Remedium c. reintegranda, in laicis vt in clericis conceditur, num. 3. contra infra, num. 31. 36
 Remedium c. reintegranda, 3. q. 1. conceditur etiam contra possessorem, cum titulo & bona fide, num. 4. sed contrà infra, num. 9. ibid.
 Remedium canonis reintegranda, 3. quæst. 1. plenissimum pinguius rem. quouis possessorio recuperandæ, nume. 4. 7
 Remedium c. reintegranda, 3. q. 1. datur contra possidentem cum titulo & bona fide, num. 5. 7
 Remedium c. reintegranda, 3. q. 1. ita laicis pro rebus prophanis, vt clericis pro rebus ecclesiæ conceditur, num. 8. ibid.
 Remedium possessorium datur spoliato, vt rei occupatæ possessio nem consequatur, num. 72. 13
 Remedium reintegrandæ, non datur contra possessorem, cum titulo & bona fide, num. 19. 37
 Remedio reintegrandæ agens, deducere debet conueniri possessionem respectu suæ clandestinam esse, nu. 25. 37
 Remedio c. reintegranda, 3. q. 1. succurritur illi, qui per negligentiam possessionem amisit, num. 70. 13
 Remedio c. reintegranda, 3. q. 1. vt sit locus, duo concurrere debent, num. 10. 37
 ¶ Res possessa, propria, non aliena præsumitur, nu. 26. 47
 Res vna diuersa iure censeri non debet, num. 27. ibid.
 Res de facili ad pristinam naturam reuertitur, num. 2. 44
 Res libera, vt feudalis, à superiori recognosci potest, nume. 24. 26
 Res transit cum onere suo, num. 31. 38
 ¶ Referuatio quid operetur, num. 35. 30
 Referuata in signum supremæ potestatis, verbis vniuersali-

bus possunt transferri, num. 70. 31
 Referuata in signum supremæ potestatis præscribi quando possint, num. 71. ibid.
 ¶ Respub. & minor pari ambulant passu, num. 99. 51
 Respublicæ liberæ iura habent fisci, & Imperij, nu. 62. 30
 ¶ Rex Catholicus Hispaniarum Imperatorem non recognoscit, num. 102. 32
 Rex Christianissimus Galliarum Imperatorem non recognoscit, num. 101. ibid.
 ¶ Rothais Longobardorum Rex Genua potitur, eam deripit & euertit, num. 13. 27
 ¶ Ruin. confil. 42. lib. 4. declaratur, num. 95. 16

SAVONAE Ciuitas Genuensi supposita, num. 45. 29
 ¶ Scauola Iurecon. in arduis subsistere consuevit, nume. 1. 27
 ¶ Sententia lata à iudice incompetenti, est ipso iure nulla, num. 151. 35
 Sententia iustum præstat titulum præscribendi, nu. 118. 18
 ¶ Sequestro voluntarium possessorem sua possessione non priuat, num. 12. 37
 Sequestro an sua possessione priuetur possessor, nu. 25. 23
 ¶ Sermo vniuersalis in vno fallus, in omnibus fallus dicitur, num. 101. 32
 ¶ Solennitas processus non exigitur, cum spoliū notorium deducitur, num. 5. 36
 ¶ Speculatoris & Signoroli opinio explosa, num. 82. 50
 ¶ Spoliatus non impeditur restitui per criminis obiectionem, num. 21. 67
 Spoliatus fundo non à feudi domino, tanquam iudice, sed ab ordinario conuerti spoliatoris restituendus est, nume. 97. 32
 Spoliato vis compulsua obijci an possit, num. 32. 24
 Spoliatus antè omnia restitui debet, num. 33. ibid.
 Spoliatus Castro vel Oppido munito & forti, an sit antè omnia restituendus, num. 52. 11
 Spoliatus recuperandæ agens, quæ probare teneatur, num. 143. 21
 Spoliatus restitui debet, etiam ad fructus, damna, expensas & similia, num. 145. ibid.
 Spoliatus contra spoliatorem, qui non possidet, nunc agere potest ad estimationem possessionis, & ad damna & expensas, num. 20. 23
 Spoliatus Castro munitissimo, antè omnia non restituitur, num. 19. 40
 Spoliatus consentiens agi petitorio, non restituitur antè omnia, num. 29. 23
 Spoliatus fortitio, vt Castro, vel Oppido munito vel forti an restituitur antè omnia, num. 30. 24
 Spoliatus Castro, an occupatori expensas in Castri refectione erogatas, restituere teneatur, num. 43. 24
 Spoliatus antè omnia restituendus est, num. 1. 39
 Spoliatus Castro forti & munito restituitur antè omnia, cum ambo spoliator scilicet & spoliatus sub eodè Principe sunt, num. 59. 12
 Spoliatus Castro forti restituitur antè omnia, cum præstat cautionem de restituendo illi, si in petitorio succumbat, num. 60. ibid.
 Spoliatus iudicis autoritate antè omnia restituitur, num. 3. 39
 Spoliatus autoritate Principis antè omnia restituitur, nume. 4. ibid.
 Spoliatus antè omnia restituitur, etiam si spoliator sese offerat incontinenti dominij exceptionem probare, num. 5. ibid.
 Spoliatus Castro munitissimo, si offerat cautionem se illud restitutum, si in iudicio petitorio succumbet, antè omnia est restituendus, num. 17. 67
 Spoliatus antè omnia ex remedio c. reintegranda, 3. q. 1. nō restituitur, cum suo facto & culpa fuit spoliatus, num. 16. 37
 Spoliatus Castro non restituitur antè omnia, si subsit timor, ne non sine magna cum impensa dominium proprium assequi possit spoliator, qui deinde in petitorio obtinuit, num. 30. 41
 Spoliatus Castro munitissimo, an sit antè omnia restituendus,

CAVSÆ FINARIENSIS.

endus, si idonè fideiubeat, se illud restitutum, si in
peritorio succumbat, 31. ibid.
Spoliatus proprio facto si non dicitur, qui metu adhibito
spoliatus fuit, num. 15. 67
Spoliatus restituitur ad damna & expensas, num. 73. 13
Spoliatus an ante omnia restituatur, cum notoriè constat
de dominio spoliatoris, num. 74. 13
Spoliatus quouis modo ante omnia restituendus est, nu-
me. 43. 12
Spoliatus restituitur etiam cõtra possessorem, qui nullam
vim adhibuit, num. 69. 13
Spoliatus protestari ac appellare debet aduersus oppositã
dominij exceptionem per spoliatorem, ne super illa
cognoscatur ante restitutionem possessionem, num. 9. 39
Spoliatus sua causa & facto quomodo restituatur, nume.
64. 13
Spoliatus non restituitur ob animæ periculum, numer.
78. 14
Spoliato vt compulsus agenti dominij exceptio. obijci
an possit, num. 41. 10
Spoliato restituenda sunt omnia, num. 67. 65
Spoliato exceptio notorij obijci potest, num. 31. 24
Spoliato quando ex intervallo liceat sua manu amissam
possessionem recuperare, num. 80. 14
Spolium notorium vbi proponitur, solennis processus nõ
est necessarius, num. 11. 7
Spolij causa à iudice ordinario cognoscitur, num. 21. 28
Spoliator violentus ex dispositione l. si quis in tantam, C.
vnde vi, non ipso iure, sed per sententiam suo iure pri-
uatur, num. 115. 13
Spoliator, vt incidat in poenam l. si quis in tantam, C. vnde
vi, debet esse in dolo, num. 116. ibid.
Spoliator violentus iure suo priuatur, num. 12. 45
Spoliator Principis autoritate in possessione occupata,
confirmari non potest, num. 110. 53
Spoliare dicitur, qui spolium factum ratum habet, nume.
34. 28
Spoliare licet aliquem Castro forti, quando aliter non est
succursus via iudiciali, num. 62. 12
¶ Subreptio, & obreptio in scriptis non præsumitur, nu-
me. 110. 18
Subreptio & obreptio ab allegante probanda est, nu. 111. 18
¶ Succedens in ius alterius, iure illius tantum vitur, nu-
me. 116. 23
Successor vitur iure sui prædecessoris, num. 30. 18
¶ Superior vbi est suspectus, suspecti sunt & illius officia-
les, num. 90. 32
¶ Suspectus vbi est superior, sic & eius officiales, numer.
16. 58
Suspectus in cognoscendo, non est suspectus in delegando
num. 91. 32

T.

TEMPVS eius initij memoria non est, metam anno-
rum centum non excedit, num. 73. 50
¶ Testes sine iudicis commissione examinati nõ pro-
bant, num. 66. 13
¶ Titulus ex errore iniusto causatur, num. 69. 49
Titulus pro suo præstat iustam causam præscribendi, nu-
me. 110. 19
Titulus ex sententia confiscationis est legitimus ad præscri-
bendum, num. 38. 24
Titulus pro suo, quando ad præscribendum sufficiens fit,
num. 102. 52
Titulus ex confiscatione causatus, quando ad præscriben-
dum sufficiat, num. 103. ibid.
Titulus ex sententia causatus, malæ fidei possessori ad præ-
scribendum non prodest, num. 104. ibid.
Titulus sententiæ nullæ, vel iniquæ, viuentis iudice ad præ-
scribendum non sufficit, num. 105. ibid.
Titulus putatiuus, vel errore iniusto causatus, quando ad

præscribendum sufficiat, num. 106. ibid.
Titulus feudi à pari procedit cum titulo rei beneficiariae,
num. 24. 37
Tituli etiam notorij non admittuntur contra agentem re-
medio reintegrandæ, num. 29. 59
Titulum coloratum sufficit ostendere ad tuendam rei feu-
dalis, seu iurisdictionis quasi possessionem, num. 23. 37
¶ Transactio de re feudali infcio domino fieri non potest
num. 19. 62
¶ Tyrannis spoliatus ante omnia non restituitur, nume.
13. 40
Tyrannus spoliatus quomodo restituatur, num. 65. 13
Tyrannus vt ob tyrannidem iure suo priuetur, est à supe-
riori admonendus, vt à tyrannide desistat, num. 15. 46
¶ Tyrannidis tempore facta, præsumitur facta metu, num.
num. 106. 17

V.

VASALLVS etiam cum clausula, salvo iure domi-
nij, in potentiorum feudum non potest alienare,
num. 21. 62
Vasallus alienando feudum, directum dominium non tol-
lit, num. 119. 19
Vasallus malè tractans subditos, ante feudi priuationem
admonendus est, vt à Tyrannide desistat, num. 14. 58
Vasallus feudo priuari potest sine citatione, & ordine iu-
diciali, cum de notorio illius delicto constat, nume.
42. 64
Vasallus Ligius duorum quis esse non potest, num. 26. 28
Vasallus ligius habet non modo res, sed & bona domino
subiecta, num. 27. ibid.
Vasallus, qui notoriè malè tractat subditos, feudo absque
alia admonitione priuari poterit, num. 17. 40
Vasallus, qui subditos malè tractat, feudo priuandus est,
num. 14. 40
Vasallus inuestituram intra annum & mensem non petes,
feudum perdit, num. 16. 62
¶ Venetiarum Ciuitas communis patria dicitur, num. 64.
30.
Venetorum Respublica & Dominium superiorem non
recognoscit nec de iure, nec de facto, num. 63. 30
¶ Verba enunciativa Principis probant, num. 51. 64
Verba, donamus, atque elargimur, non feudum, sed liberã
donationem constituere ostendunt, num. 18. 46
Verba enunciativa Imperialis alteriusve Principis pro-
bant, quando sumus in antiquis, non in recenti facto,
num. 107. 33
Verba enunciativa Principum probant, cum sunt de nego-
cio plenè informato, non semper, num. 108. 33
Verba enunciativa Principis non probant, quando præiu-
dicaretur iuri alteri iam quæsito, num. 109. ibid.
Verba sophisticè intelligi non debent, num. 18. 8
Verba, inuestire, & disinvestire, cuius significationis & effe-
ctus, num. 32. 47
Verba enunciativa Principis probant, num. 19. 28
¶ Verisimile quod non est, speciem falsitatis habet, nume.
64. 49
¶ Vis expulsiua quomodo in spoliacione dicatur interue-
nisse, num. 13. 67
Vim non committit, qui incontinenti possessionem pro-
prium recuperat, num. 27. 37
¶ Violentia non præsumitur, sed probari omninò debet,
num. 90. 51
¶ Voluntas coacta, non est propria voluntas, num. 17. 37
Voluntas coacta, voluntas est, num. 37. 41
¶ Votum integrale suas partes comprehendit, num. 86. 31
¶ Vniuersitas quando delinquere dicatur, num. 87. 9
num. 33. 28
¶ V usufructuario & domino conceditur vnã simul remedi-
um l. si quis in tantam, C. vnde vi. contra violentũ pos-
sessionis occupatorem, num. 132. 19

F I N I S.

89564.

X2428556

№ 2

RESPONSA IN CAUSA FINA- RIENSI REDDITA.

IACOBO MENOCHIO IURECONSULTO
AVCTORE NVPER EDITA.

QVAE IN HOC OPVSCVLO CONTINENTVR HAEC SVNT:

1. Responsum Sacri Consilij Diui Ferdinandi Imperatoris.
2. Motiua Venerandi Sacrique Collegij clarissimorum Iureconsultorum Papiæ.
3. Responsum Iacobi Menochij Iureconsulti in præcedentium motiuorum resolutione.
4. Responsum Sacri ac Venerandi consilij clarissimorum Iureconsultorum Papiæ.
5. Responsum Sacri ac Venerandi collegij clarissimorum Iureconsultorum Bononiæ.
6. Responsum Sacri ac Venerandi collegij clarissimorum Iureconsultorum Patauij.

Adiecta sunt Summaria, & Index Verborum & Rerum copiosus.

